

Kunsill
tal-Unjoni Ewropea

Brussell, 2 ta' Ottubru 2018
(OR. en)

7972/18

Fajl Interistituzzjonali:
2018/0094 (NLE)

WTO 76
SERVICES 25
COASI 93

ATTI LEGISLATIVI U STRUMENTI OHRA

Suġġett: Ftehim ta' Kummerċ ħieles bejn l-Unjoni Ewropea u r-Repubblika ta' Singapore

FTEHIM TA' KUMMERĊ HIELES
BEJN L-UNJONI EWROPEA
U R-REPUBBLIKA TA' SINGAPORE

L-Unjoni Ewropea, minn hawn 'il quddiem imsejha "l-Unjoni",

u

r-Repubblika ta' Singapore, minn hawn 'il quddiem "Singapore",

minn hawn 'il quddiem flimkien imsejha "il-Partijiet" jew individwalment imsejha "Parti",

FILWAQT LI JAGHRFU s-shubija dewwiema u b'saħħitha bejniethom u l-prinċipji u valuri komuni fil-Ftehim ta' Shubija u Kooperazzjoni, u r-relazzjoni ekonomika, kummerċjali u ta' investiment importanti tagħhom;

XEWQANA li jsaħħu aktar ir-relazzjoni ta' bejniethom bħala parti minn, u b'mod koerenti mar-relazzjonijiet generali tagħhom, u konvinti li dan il-Ftehim johloq klima ġdida għall-iżvilupp tal-kummerċ u l-investiment bejn il-Partijiet;

FILWAQT LI JAGHRFU li dan il-Ftehim jikkomplementa u jippromwovi l-isforzi ta' integrazzjoni ekonomika reġjonali;

DETERMINATI li jsaħħu r-rabtiet ekonomiċi, kummerċjali u tal-investiment tagħhom f'konformità mal-għan ta' żvilupp sostenibbli, fid-dimensjonijiet ekonomiċi, soċjali u ambjentali tiegħu, u li jippromwovu l-kummerċ u l-investiment b'mod li jqis il-livelli għoljin ta' ħarsien ambjentali u tax-xogħol u standards u ftehimiet internazzjonali magħrufa rilevanti li huma Parti fihom;

XEWQANA li jgħollu l-istandards tal-għajxien, jippromwovu t-tkabbir u l-istabbiltà ekonomika, jgħolqu opportunitajiet godda ta' impjieg u jtejbu l-benesseri ġenerali u, għal dan il-għan, jirriafferma l-impenn tagħhom li jippromwovu l-liberalizzazzjoni tal-kummerċ u l-investiment;

KONVINTI li dan il-Ftehim jgħolq suq akbar u sikur għall-prodotti u s-servizzi, u b'hekk iżid il-kompetittività tal-kumpaniji tagħhom fis-swieq globali;

FILWAQT LI JIRRIAFFERMAW id-dritt ta' kull Parti biex jadottaw u jinfurzaw il-miżuri meħtieġa biex isegwu għanijiet legittimi ta' politika soċjali, ambjentali, is-sigurtà, is-saħħa u s-sikurezza pubblika, u l-promozzjoni u l-protezzjoni tad-diversità kulturali;

FILWAQT LI JAFFERMAW MILL-ĠDID l-impenn tagħhom lejn il-Karta tan-Nazzjonijiet Uniti ffirmata f'San Francisco fis-26 ta' Ġunju 1945 u wara li kkunsidraw il-prinċipji artikolati f'Id-Dikjarazzjoni Universali tad-Drittijiet tal-Bniedem adottata mill-Assemblea Ġenerali tan-Nazzjonijiet Uniti fl-10 ta' Diċembru 1948;

FILWAQT LI JAGĦRFU l-importanza tat-trasparenza fil-kummerċ internazzjonali għall-benefiċċju tal-partijiet interessati kollha;

FILWAQT LI JFITTUXU li jstabilixxu regoli ċari u vantaġġu għaż-żewġ naħat li jirregolaw il-kummerċ u l-investiment tagħhom u jeliminaw l-ostakli għall-kummerċ u l-investiment reċiproku;

DEĊIŻI li jikkontribwixxu għall-iżvilupp u l-espansjoni armonjuża tal-kummerċ dinji billi jneħħu l-ostakli għall-kummerċ internazzjonali permezz ta' dan il-Ftehim u jevitaw li joħolqu ostakli godda għall-kummerċ u l-investiment bejn it-territorji tagħhom li jistgħu jnaqqsu l-benefiċċji ta' dan il-Ftehim;

FILWAQT LI JIBNU fuq id-drittijiet u l-obbligi skont il-Ftehim tad-WTO u l-ftehimiet u l-arrangamenti multilaterali, reġjonali u bilaterali l-oħrajn li huma parti għalihom,

FTIEHMU KIF ĠEJ:

KAPITOLU WIEHED

GHANIJIET U DEFINIZZJONIJIET ĠENERALI

ARTIKOLU 1.1

Twaqqif ta' Żona ta' Kummerċ Hieles

Il-Partijiet għal dan il-Ftehim b'dan jistabbilixxu żona ta' kummerċ hieles, konsistenti mal-Artikolu XXIV tal-GATT 1994 u l-Artikolu V tal-GATS.

ARTIKOLU 1.2

Għanijiet

L-għanijiet ta' dan il-Ftehim huma li jkunu liberalizzati u faċilitati l-kummerċ u l-investiment bejn il-Partijiet skont id-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 1.3

Definizzjonijiet ta' Applikazzjoni Ġenerali

Għall-finijiet ta' dan il-Ftehim, kemm-il darba ma jkunx speċifikat mod ieħor:

“Ftehim dwar l-Agrikoltura” tfisser il-Ftehim dwar l-Agrikoltura inkluż fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;

“Ftehim dwar l-akkwisti pubbliċi” tfisser il-Ftehim dwar l-Akkwisti Pubbliċi li jinsab fl-Anness 4 tal-Ftehim tad-WTO;

“Ftehim dwar l-Ispezzjoni ta' Qabel it-Tagħbija ta' Bastimenti” tfisser il-Ftehim dwar l-Ispezzjoni ta' Qabel it-Tagħbija ta' Bastimenti inkluż fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;

"Ftehim Antidumping" tfisser il-Ftehim dwar l-Implimentazzjoni tal-Artikolu VI tal-Ftehim Ġenerali dwar it-Tariffi u l-Kummerċ tal-1994 li jinsab fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;

“Ftehim dwar l-Evalwazzjoni Doganali” tfisser il-Ftehim dwar l-Implimentazzjoni tal-Artikolu VII tal-Ftehim Ġenerali dwar it-Tariffi u l-Kummerċ tas-sena 1994 li jinsab fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;

"jum" tfisser jum kalendarju;

“DSU” tfisser il-Fehim dwar Regoli u Proċeduri li Jirregolaw is-Soluzzjonijiet għat-Tilwim li jinsab fl-Anness 2 għall-Ftehim tad-WTO;

“GATS” tfisser il-Ftehim Ġenerali dwar il-Kummerċ fis-Servizzi li jinsab fl-Anness 1B għall-Ftehim tad-WTO;

“GATT 1994” tfisser il-Ftehim Ġenerali dwar it-Tariffi u l-Kummerċ tal-1994 li jinsab fl-Anness 1 A għall-Ftehim tad-WTO;

“Sistema Armonizzata” tfisser is-Sistema Armonizzata għad-Deskrizzjoni u l-Kodifikazzjoni tal-Merkanzija, inklużi n-noti legali kollha u l-emendi tagħhom (minn hawn ’il quddiem imsejha wkoll is-“SA”);

"FMI" tfisser il-Fond Monetarju Internazzjonali;

“Ftehim dwar il-Liċenzja tal-Importazzjoni” tfisser il-Ftehim dwar il-Liċenzja tal-Importazzjoni li jinsab fl-Anness 1A għall-Ftehim tad-WTO;

"mizura" tfisser kwalunkwe liġi, regolament, proċedura, hteġa jew prattika;

“persuna fizika ta’ Parti” tfisser ċittadin ta’ Singapore, jew ta’ wiehied mill-Istati Membri tal-Unjoni¹, skont il-leġislazzjoni rispettiva tagħhom;

¹ It-terminu "persuna fizika" jinkludi persuni fiżiċi li jirrisjedu b'mod permanenti fil-Latvja li mhumiex ċittadini tal-Latvja jew kwalunkwe stat ieħor iżda li huma intitolati, skont il-liġijiet u r-regolamenti tal-Latvja, li jirċievu passaport għal persuni li mhumiex ċittadini (Passaport għal Stranġier).

“Ftehim ta' Shubija u Kooperazzjoni” tfisser Ftehim ta' Shubija u Kooperazzjoni bejn l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha, min naha waħda, u r-Repubblika ta' Singapore, min-naha l-oħra, ffirmit fi [...];

“persuna” tfisser persuna fiżika jew ġuridika;

"Ftehim ta' Salvagwardji" tfisser il-Ftehim dwar is-Salvagwardji, li jinsab fl-Anness 1A għall-Ftehim tad-WTO;

"Ftehim SCM" tfisser il-Ftehim dwar is-Sussidji u l-Mizuri ta' Kompens, li jinsab fl-Anness 1A għall-Ftehim tad-WTO;

“Ftehim SPS” tfisser il-Ftehim dwar l-Applikazzjoni ta' Mizuri Sanitarji u Fitosanitarji, li jinsab fl-Anness 1A għall-Ftehim tad-WTO;

“Ftehim TBT” tfisser il-Ftehim dwar l-Ostakli Tekniċi għall-Kummerċ li jinsab fl-Anness 1A għall-Ftehim tad-WTO;

“Ftehim TRIPS” tfisser il-Ftehim dwar l-Aspetti tad-Drittijiet tal-Proprietà Intellettwali Relatati mal-Kummerċ li jinsab fl-Anness 1C għall-Ftehim tad-WTO;

"WIPO" tfisser l-Organizzazzjoni Dinjija tal-Proprietà Intellettwali;

"WTO" tfisser l-Organizzazzjoni Dinjija tal-Kummerċ; u

“Il-Ftehim WTO” tfisser il-Ftehim ta' Marrakexx li Jistabbilixxi l-Organizzazzjoni Dinjija tal-Kummerċ magħmul f'Marrakexx fil-15 ta' April 1994.

KAPITOLU TNEJN

TRATTAMENT NAZZJONALI U AĊĊESS GĦAS-SUQ GĦALL-MERKANZIJA

TAQSIMA A

DISPOŻIZZJONIJIET KOMUNI

ARTIKOLU 2.1

Għan

Il-Partijiet għandhom, b'mod progressiv u reċiproku, jilliberalizzaw il-kummerċ f'merkanzija fuq perjodu tranżitorju li jibda mid-dhul fis-sehħ ta' dan il-Ftehim, skont dan il-Ftehim u f'konformità mal-Artikolu XXIV tal-GATT 1994.

ARTIKOLU 2.2

Kamp ta' Applikazzjoni

Dan il-Kapitolu japplika għall-kummerċ f'merkanzija bejn il-Partijiet.

ARTIKOLU 2.3

Trattament Nazzjonali

Kull Parti għandha tagħti trattament nazzjonali lill-merkanzija tal-Parti l-oħra f'konformità mal-Artikolu III tal-GATT 1994, inklużi n-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu. Għal dan il-fini, l-obbligi inklużi fl-Artikolu III tal-GATT 1994, inklużi n-Noti u d-Dispożizzjonijiet supplimentari tiegħu huma inkorporati u integrati f'dan il-Ftehim, *mutatis mutandis*.

ARTIKOLU 2.4

Dazju Doganali

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, dazju doganali jinkludi kwalunkwe dazju jew ħlas ta' kwalunkwe għamla impost fuq l-importazzjoni jew l-esportazzjoni ta' oġġett jew b'rabta magħha, inkluż kwalunkwe forma ta' soprataxxa imposta fuq tali importazzjoni jew esportazzjoni jew b'rabta magħha.

"Dazju doganali" ma tinkludix kwalunkwe:

- (a) ħlas ekwivalenti għal taxxa interna imposta konsistentement mal-Artikolu 2.3 (Trattament Nazzjonali);
- (b) dazju impost b'mod konsistenti mal-Kapitolu Tlieta (Rimedji għall-Kummerċ);

- (c) dazji applikati konsistentement mal-Artikolu VI, l-Artikolu XVI, l-Artikolu XIX tal-GATT 1994, il-Ftehim Antidumping, il-Ftehim SCM, l-Artikolu 5 tal-Ftehim dwar l-Agrikoltura u tad-DSU;
- (d) dritt jew hlas ieħor impost konsistentement mal-Artikolu 2.10 (Drittijiet ta' Hlas u Formalitajiet Marbuta mal-Importazzjoni u l-Esportazzjoni).

ARTIKOLU 2.5

Klassifikazzjoni tal-Merkanzija

Il-klassifikazzjoni tal-merkanzija fil-kummerċ bejn il-Partijiet għandha tkun irregolata min-nomenklatura tariffarja rispettiva ta' kull Parti b'konformità mas-SA u l-emendi tagħha.

TAQSIMA B

TNAQQIS JEW ELIMINAZZJONI TA' DAZJI DOGANALI

ARTIKOLU 2.6

Tnaqqis jew Eliminazzjoni ta' Dazji Doganali fuq l-Importazzjonijiet

1. Kull Parti għandha tnaqqas u / jew telimina d-dazji doganali tagħha fuq merkanzija importata li toriġina fil-Parti l-oħra skont l-Iskedi stabbiliti fl-Anness 2-A. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, "li toriġina" tfisser l-orijini ta' oġġett kif determinata skont ir-regoli ta' orijini u r-rekwiżiti l-oħra stipulati fil-Protokoll 1.

2. Ir-rata bazi tad-dazji doganali fuq l-importazzjoni, li għaliha għandu jiġi applikat it-tnaqqis suċċessiv skont il-paragrafu 1, għandha tkun dik speċifikata fl-Iskedi fl-Anness 2-A.
3. Jekk f'xi mument, Parti tnaqqas ir-rati tad-dazju doganali tal-pajjiż l-aktar favorit (minn issa "MFN") fuq l-importazzjoni wara d-data tad-dhul fis-sehh ta' dan il-Ftehim, dik ir-rata tad-dazju għandha tapplika jekk u sakemm din tkun iżjed baxxa mid-dazju doganali kkalkulat skont l-Iskeda fl-Anness 2-A.
4. Tliet snin wara d-dhul fis-sehh ta' dan il-Ftehim, fuq talba ta' xi waħda mill-Partijiet, il-Partijiet għandhom jikkonsultaw sabiex jikkunsidraw l-aċċellerazzjoni u t-twessigh tal-ambitu tat-tnaqqis u tnehhija tad-dazji doganali fuq l-importazzjonijiet. Deċiżjoni mill-Partijiet fil-Kumitat għall-Kummerċ f'merkanzija fuq tali aċċellerazzjoni jew twessigh għandha tissostitwixxi kwalunkwe rata tad-dazju jew kategorija tal-fażi determinata skont l-iskedi tagħhom għall-merkanzija kkonċernata.

ARTIKOLU 2.7

Tnehhija ta' Dazji Doganali u Taxxi fuq l-Esportazzjonijiet

L-ebda waħda mill-Partijiet ma għandha żżomm jew iddahhal kwalunkwe dazju jew taxxa doganali fuq l-esportazzjoni jew il-bejgħ jew b'konnessjoni magħhom għall-esportazzjoni ta' merkanzija lill-Parti l-oħra, jew kwalunkwe taxxa interna fuq merkanzija esportata lill-Parti l-oħra li jiżbqu dawk imposti fuq merkanzija simili destinata għall-bejgħ intern.

ARTIKOLU 2.8

Klawżola ta' sospensjoni

Mad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, l-ebda Parti ma għandha żżid xi dazju doganali eżistenti jew tintroduċi xi dazju doganali ġdid, fuq l-importazzjoni ta' merkanzija li toriġina mill-Parti l-oħra. Dan ma għandux jeskludi lil xi waħda mill-Partijiet milli tgħolli dazju doganali għal-livell stabbilit fl-Iskeda tagħha fl-Anness 2-A wara tnaqqis unilaterali.

TAQSIMA C

MIŻURI MHUX TARIFFARJI

ARTIKOLU 2.9

Restrizzjonijiet fuq l-Importazzjoni u l-Esportazzjoni

1. L-ebda Parti ma għandha tadotta jew iżżomm xi projbizzjoni jew restrizzjoni fuq l-importazzjoni ta' kwalunkwe merkanzija tal-Parti l-oħra jew fuq l-esportazzjoni jew il-bejgħ għall-esportazzjoni ta' kwalunkwe merkanzija destinata għat-territorju tal-Parti l-oħra, skont l-Artikolu XI tal-GATT 1994, inklużi n-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu. Għal dak il-fini, l-Artikolu XI tal-GATT 1994, inkluż in-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu huma inkorporati u integrati f'dan il-Ftehim, *mutatis mutandis*.

2. Il-Partijiet jifhmu li, qabel ma jieħdu kwalunkwe miżura prevista fis-subparagrafi 2(a) u 2(c) tal-Artikolu XI tal-GATT 1994, il-Parti li tkun beħsiebha tiegħu l-miżuri għandha tipprovdi lill-Parti l-oħra l-informazzjoni kollha rilevanti, bl-iskop li tinstab soluzzjoni aċċettabbli għall-Partijiet. Il-Partijiet jistgħu jiftehmu dwar kwalunkwe mezz li jkun meħtieġ sabiex itemmu d-diffikultajiet. Jekk ma jintlaħaq l-ebda ftehim fi żmien 30 jum li tiġi pprovduta dik l-informazzjoni, il-Parti esportatriċi tista' tapplika miżuri skont dan l-Artikolu dwar l-esportazzjoni tal-merkanzija kkonċernata. Meta ċirkustanzi eċċezzjonali u kritiċi jkun jeħtieġu azzjoni immedjata u jaġġmlu informazzjoni jew eżami minn qabel impossibbli, il-Parti li tkun beħsiebha tiegħu l-miżuri tista' tapplika minnufih il-miżuri ta' prekawzjoni neċessarji sabiex tiġi indirizzata s-sitwazzjoni, u għandha tgħarraf immedjatament lill-Parti l-oħra dwarhom.

ARTIKOLU 2.10

Hlasijiet u Formalitajiet Marbuta mal-Importazzjoni u l-Esportazzjoni

1. Kull Parti għandha tiżgura, skont l-Artikolu VIII tal-GATT tal-1994, inklużi n-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu, li l-miżati u l-imposti kollha ta' kwalunkwe tip (għajr dazji doganali jew miżuri oħra elenkati fil-paragrafi (a), (b) u (c) tal-Artikolu 2.4 (Dazju Doganali)) imposti fuq l-importazzjoni jew l-esportazzjoni ta' merkanzija jew konnessi magħha huma limitati għall-kost approssimativ tas-servizzi mogħtija u ma għandhomx jiġu kkalkulati fuq bażi *ad valorem* u ma għandhomx jirrappreżentaw protezzjoni indiretta tal-merkanzija domestika jew tassazzjoni tal-importazzjonijiet u l-esportazzjonijiet għal raġunijiet fiskali.

2. Kull Parti ghandha tagħmel disponibbli, b'mezz magħżul uffiċjalment, inkluż permezz tal-internet, il-miżati u l-imposti li timponi b'konnessjoni mal-importazzjoni u mal-esportazzjoni.
3. L-ebda Parti ma ghandha tirrikjedi tranżazzjonijiet konsulari¹, inkluż il-ħlasijiet ta' drittijiet u ħlasijiet relatati, b'rabta mal-importazzjoni ta' kwalunkwe merkanzija tal-Parti l-oħra.

ARTIKOLU 2.11

Proċeduri ta' Hruġ ta' Liċenzji tal-Importazzjoni u l-Esportazzjoni

1. Il-Partijiet jafferaw id-drittijiet u l-obbligi eżistenti tagħhom skont il-Ftehim dwar il-Hruġ ta' Liċenzji tal-Importazzjoni.
2. Il-Partijiet għandhom jintroduċu u jamministraw kwalunkwe proċedura ta' liċenzjar ta' importazzjoni jew esportazzjoni² skont:
 - (a) il-paragrafi 1 sa 9 tal-Artikolu 1 tal-Ftehim ta' Hruġ ta' Liċenzji tal-Importazzjoni;

¹ “Tranżazzjonijiet konsulari” tfisser il-proċedura li jinkiseb minn Konslu tal-Parti importatriċi fit-territorju tal-Parti li tesporta, jew fit-territorju ta' parti terza, fattura konsulari jew viża konsulari għal fattura kummerċjali, ċertifikat ta' oriġini, manifest, dikjarazzjoni tal-esportazzjoni tat-trasportaturi bil-baħar jew kwalunkwe dokumentazzjoni doganali oħra b'rabta mal-importazzjoni tal-oġġett.

² Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, “il-Proċeduri għal-liċenzjar mhux awtomatiku” tfisser proċeduri ta' liċenzjar fejn l-approvazzjoni tal-applikazzjoni ma tingħatax għal persuni ġuridiċi u fiżiċi kollha li jissodisfaw ir-rekwiżiti tal-Parti kkonċernata għal involviment f'operazzjonijiet tal-importazzjoni jew tal-esportazzjoni li jinvolvu l-merkanzija soġġetta għal proċeduri ta' liċenzjar.

(b) l-Artikolu 2 tal-Ftehim ta' Hruġ ta' Liċenzji tal-Importazzjoni;

(c) l-Artikolu 3 tal-Ftehim ta' Hruġ ta' Liċenzji tal-Importazzjoni.

Għal dak il-ghan, id-dispożizzjonijiet imsemmija fis-subparagrafi (a), (b) u (c) ta' dan il-paragrafu huma inkorporati f'dan il-Ftehim u jiffurmaw parti minnu. Il-Partijiet għandhom japplikaw dawk id-dispożizzjonijiet, *mutatis mutandis*, għal kwalunkwe proċeduri ta' liċenzjar ta' esportazzjoni.

3. Kull Parti għandha tiżgura li l-proċeduri ta' hruġ ta' liċenzji tal-esportazzjoni kollha jkunu newtrali fl-applikazzjoni u jkunu amministrati b'mod ġust, ekwitabbli, nondiskriminatorju u trasparenti.

4. Kull Parti għandha biss tadotta jew iżomm proċeduri ta' liċenzjar bħala kundizzjoni għall-importazzjoni fit-territorju tagħha u l-esportazzjoni mit-territorju tagħha lill-Parti l-oħra meta ma jkunux raġonvolment disponibbli proċeduri xierqa oħrajn biex jintlaħaq skop amminsitrattiv.

5. L-ebda Parti ma għandha tadotta jew iżomm proċeduri ta' liċenzjar mhux awtomatiku ta' importazzjoni jew esportazzjoni jekk ma jkunx meħtieġ sabiex tkun implimentata miżura li tkun konsistenti ma' dan il-Ftehim. Parti li tadotta l-proċeduri għal-liċenzjar mhux awtomatiku għandha tindika b'mod ċar miżura li tkun implimentata permezz ta' tali proċedura ta' liċenzjar.

6. Parti li tintroduċi proċeduri ta' liċenzjar tal-esportazzjoni jew tibdil f'dawn il-proċeduri għandha tinnotifika lill-Kumitat għall-Kummerċ f'Merkanzija 60 jum minn qabel il-pubblikazzjoni ta' dawk il-proċeduri. Din in-notifika għandha tinkludi l-informazzjoni meħtieġa skont l-Artikolu 5 tal-Ftehim ta' Liċenzjar tal-Importazzjoni.

7. Parti għandha twieġeb fi żmien 60 jum għal domandi mill-Parti l-oħra rigward kwalunkwe proċeduri ta' liċenzar li l-Parti li lilha kienet indirizzata t-talba jkun fi hsiebha tadotta jew adottat jew żammet, kif ukoll il-kriterji għall-għoti jew l-allokazzjoni ta' liċenzji tal-importazzjoni jew l-esportazzjoni.

ARTIKOLU 2.12

Impriżi tal-Kummerċ Statali

1. Il-Partijiet jafferaw id-drittijiet u l-obbligi eżistenti tagħhom skont l-Artikolu XVII tal-GATT tal-1994, inkluż in-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu u l-Ftehim dwar l-Interpretazzjoni tal-Artikolu XVII tal-Ftehim Ġenerali dwar it-Tariffi u l-Kummerċ tal-1994, li jinsab fl-Anness 1-A għall-Ftehim tad-WTO, li huwa b'dan inkorporat fil-Ftehim u jifforma parti minnu, *mutatis mutandis*.
2. Kull Parti tista' titlob informazzjoni mingħand il-Parti l-oħra kif previst fis-subparagrafi 4(c) u 4(d) tal-Artikolu XVII tal-GATT 1994.

ARTIKOLU 2.13

Tnehhija ta' Mizuri Mhux Tariffarji Settorjali

1. Il-Partijiet għandhom jidhlu f'impenji ulterjuri dwar il-mizuri mhux tariffarji speċifiċi għas-settur fuq il-merkanzija kif stabbilit fl-Anness 2-B u l-Anness 2-C (minn hawn 'il quddiem msemmija bħala "l-Annessi Settorjali"). Għal dak il-ghan, il-Partijiet jistgħu, b'deċiżjoni tal-Kumitat għall-Kummerċ f'Merkanzija, jemendaw l-Annessi Settorjali.
2. Fuq talba ta' Parti, il-Partijiet għandhom jidhlu f'negożjati bil-ghan li jitwessa' l-ambitu tal-impenji tagħhom fuq il-mizuri mhux tariffarji speċifiċi għas-settur fuq il-merkanzija.

TAQSIMA D

EĊĊEZZJONIJIET SPEĊIFIĊI RELATATI MAL-MERKANZIJA

ARTIKOLU 2.14

Eċċezzjonijiet Ġenerali

1. Xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu jimpedixxi t-teħid ta' mizuri skont l-Artikolu XX tal-GATT 1994, inkluż in-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu, li huma b'dan inkorporati u integrati f'dan il-Ftehim, *mutatis mutandis*.

2. Il-Partijiet jifhmu li qabel ma jieħdu kwalunkwe miżura prevista fil-paragrafi (i) u (j) tal-Artikolu XX tal-GATT 1994, il-Parti esportatriċi li tkun beħsiebha tiegħu l-miżuri għandha ttipprovdi lill-Parti l-oħra l-informazzjoni kollha rilevanti, bl-iskop li tinstab soluzzjoni aċċettabbli għall-Partijiet. Il-Partijiet jistgħu jiftehmu dwar kwalunkwe mezz li jkun meħtieġ sabiex itemmu d-diffikultajiet. Jekk ma jintlaħaq l-ebda ftehim fi żmien 30 jum, il-Parti esportatriċi tista' tapplika miżuri skont dan l-Artikolu dwar l-esportazzjoni tal-merkanzija kkonċernata. Meta ċirkustanzi eċċezzjonali u kritiċi jkunu jeħtieġu azzjoni immedjata u jagħmlu informazzjoni jew eżami minn qabel impossibbli, il-Parti li tkun beħsiebha tiegħu l-miżuri tista' tapplika minnufih il-miżuri ta' prekawzjoni neċessarji sabiex tiġi indirizzata s-sitwazzjoni u għandha tgħarraf immedjatament lill-Parti l-oħra dwarhom.

TAQSIMA E

DISPOŻIZZJONIJIET ISTITUZZJONALI

ARTIKOLU 2.15

Il-Kumitat għall-Kummerċ f'Merkanzija

1. Il-Kumitat għall-Kummerċ f'merkanzija stabbilit skont l-Artikolu 16.2 (Kumitati Speċjalizzati) għandu jiltaqa' fuq talba ta' Parti jew tal-Kumitat għall-Kummerċ biex jikkunsidra kwalunkwe kwistjoni li tinqala' taħt dan il-Kapitolu u jinkludi rappreżentanti tal-Partijiet.

2. Il-funzjonijiet tal-Kumitat għandhom jinkludu:

- (a) li jissorvelja l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu u l-Annessi 2-A, 2-B u 2-C;
- (b) li jippromwovi l-kummerċ f'merkanzija bejn il-Partijiet, fosthom permezz ta' konsultazzjonijiet dwar l-aċċellerazzjoni u t-twessigh tal-ambitu tat-tnehhija tat-tariffi u t-twessigh tal-ambitu tal-impenji dwar miżuri mhux tariffarji skont dan il-Ftehim u dwar kwistjonijiet oħra kif xierqa; bħala riżultat ta' dawn il-konsultazzjonijiet, il-Kumitat jista', permezz ta' deċizzjoni, jemenda jew jespandi l-Annessi 2-A, 2-B u 2-C kif mehtieg; u
- (c) li jindirizza miżuri tariffarji u mhux tariffarji għall-kummerċ f'merkanzija bejn il-Partijiet, u, jekk ikun xieraq, jirreferi dawn il-kwistjonijiet lill-Kumitat għall-Kummerċ għall-konsiderazzjoni tiegħu.

KAPITOLU TLIETA

RIMEDJI KUMMERĊJALI

TAQSIMA A

MIŻURI ANTIDUMPING U KOMPENSATORJI

ARTIKOLU 3.1

Dispożizzjonijiet Ġenerali

1. Il-Partijiet jafferma id-drittijiet u l-obbligi tagħhom li jirrizultaw skont l-Artikolu VI tal-GATT 1994, il-Ftehim Antidumping u l-Ftehim SCM, u għandhom japplikaw miżuri antidumping u ta' kontrobalanċ skont id-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu.
2. Il-Partijiet, waqt li jirrikonoxxu li l-miżuri antidumping u ta' kontrobalanċ jista' jsir abbuż minnhom biex jostakolaw il-kummerċ, jaqblu li:
 - (a) dawn il-miżuri jinhtieg li jintużaw b'konformita sħiha mar-rekwiżiti rilevanti tad-WTO, u jinhtieg li jkunu bbażati fuq sistema ġusta u trasparenti; u
 - (b) l-interessi tal-Parti li fuqhom ser tiġi imposta miżura ta' dan it-tip jenhtieg li jiġu kkunsidrati sew.

3. Ghall-fini ta' din it-Taqsima, l-origini tal-merkanzija għandha tigi stabbilita skont ir-regoli ta' origini mhux- preferenzjali tal-Partijiet.

ARTIKOLU 3.2

Trasparenza u Skambju ta' Informazzjoni

1. Wara li l-awtoritajiet kompetenti ta' Parti jirċievu applikazzjoni dokumentata sewwa għal antidumping fir-rigward ta' importazzjonijiet mill-Parti l-oħra, u mhux iżjed tard minn 15-il jum qabel tinbeda investigazzjoni, dik il-Parti għandha ttipprovdi avviż bil-miktub lill-Parti l-oħra li hija tkun irċeviet l-applikazzjoni.
2. Wara li l-awtoritajiet kompetenti ta' Parti jirċievu applikazzjoni dokumentata sewwa għal dazju kumpensatorju fir-rigward ta' importazzjonijiet mill-Parti l-oħra, u mhux aktar minn 15-il jum qabel ma tibda investigazzjoni, dik il-Parti għandha ttipprovdi avviż bil-miktub lill-Parti l-oħra li hija tkun irċeviet l-applikazzjoni u għandha ttipprovdi lill-Parti l-oħra laqgħa sabiex tikkonsulta mal-awtoritajiet kompetenti tagħha dwar l-applikazzjoni. Il-Partijiet għandhom jagħmlu hilithom biex jagħmlu dawn il-konsultazzjonijiet kemm jista' jkun malajr wara dan.

3. Iż-żewġ Partijiet għandhom jiżguraw, immedjatament wara l-impożizzjoni ta' miżuri proviżorji u, f'kwalunkwe każ qabel ma tittiehed ir-risoluzzjoni finali, l-iżvelar shiħ u sinifikanti tal-fatti u l-kunsiderazzjonijiet essenzjali kollha li jiffurmaw il-bażi għad-deċiżjoni dwar jekk jiġux applikati dawk il-miżuri. Dan huwa mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 6.5 tal-Ftehim Antidumping u l-Artikolu 12.4 tal-Ftehim SCM. Kwalunkwe żvelar għandu jsir bil-miktub u għandu jippermetti lill-partijiet interessati żmien suffiċjenti sabiex jagħmlu l-kummenti tagħhom.
4. Kull parti interessata għandha tiġi mogħtija l-possibbiltà ta' smiġh sabiex tesprimi l-opinjoni tagħha waqt l-investigazzjonijiet tar-rimedji tal-kummerċ.

ARTIKOLU 3.3

Ir-Regola ta' Inqas Dazju

Jekk Parti tiddeċiedi li timponi dazju antidumping jew kumpensatorju, l-ammont ta' dan id-dazju ma għandux jaqbeż il-marġni ta' dumping jew is-sussidji kumpensatorji, u għandu jkun inqas jekk il-marġni ta' tali dazju inqas ikun biżżejjed sabiex ineħhi d-dannu għall-industrija domestika.

ARTIKOLU 3.4

Konsiderazzjoni tal-Interess Pubbliku

L-ebda Parti ma għandha tapplika miżuri ta' antidumping jew kumpensatorji meta, fuq il-bażi tal-informazzjoni magħmula disponibbli waqt l-investigazzjoni, ikun jista' jiġi konkluż b'mod ċar li ma jkunx fl-interess pubbliku li jiġu applikati miżuri b'hal dawn. L-interess pubbliku għandu jikkunsidra s-sitwazzjoni tal-industrija domestika, l-importaturi u l-assoċjazzjonijiet rappreżentattivi tagħhom, l-utenti rappreżentattivi u l-organizzazzjonijiet rappreżentattivi tal-konsumatur, sa fejn huma jkunu pprovdew informazzjoni rilevanti l-awtoritajiet investigattivi.

ARTIKOLU 3.5

Esklużjoni minn Soluzzjoni għat-Tilwim Bilaterali u Mekkanizmu ta' Medjazzjoni

Id-dispożizzjonijiet ta' din it-Taqsima ma għandhomx ikunu suġġetti għall-Kapitolu Erbatax (Soluzzjoni tat-Tilwim) u Kapitolu Hmistax (Mekkanizmu ta' Medjazzjoni).

TAQSIMA B

MIŻURI TA' SALVAGWARDJA GLOBALI

ARTIKOLU 3.6

Dispożizzjonijiet Ġenerali

1. Kull Parti żżomm id-drittijiet u l-obbligi tagħha skont l-Artikolu XIX tal-GATT 1994, il-Ftehim dwar is-Salvagwardji u l-Artikolu 5 tal-Ftehim dwar l-Agrikoltura. Sakemm ma jkunx ipprovdut mod ieħor f'din it-Taqsima, dan il-Ftehim ma jagħti l-ebda drittijiet jew obbligi lill-Partijiet fir-rigward tal-azzjonijiet meħuda skont l-Artikolu XIX tal-GATT 1994 u l-Ftehim dwar is-Salvagwardji.
2. L-ebda Parti ma għandha tapplika fl-istess waqt fir-rigward tal-istess merkanzija kemm:
 - (a) miżura ta' salvagwardja bilaterali; u
 - (b) miżura skont l-Artikolu XIX tal-GATT tal-1994 u l-Ftehim dwar is-Salvagwardji.
3. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, l-origini tal-merkanzija għandha tiġi stabbilita skont ir-regoli ta' origini mhux- preferenzjali tal-Partijiet.

ARTIKOLU 3.7

Trasparenza

1. Minkejja l-Artikolu 3.6 (Dispożizzjonijiet Ġenerali), fuq talba tal-Parti l-oħra u sakemm din tal-aħħar jkollha interess sostanzjali, Parti, meta tibda investigazzjoni ta' salvagwardja jew meta jkun beħsiebha tiegħu miżuri ta' salvagwardja, għandha tipprovdi immedjatament, mill-inqas sebat ijiem qabel id-data ta' dan il-bidu jew impożizzjoni, notifika *ad hoc* bil-miktub tal-informazzjoni rilevanti kollha li wasslu għall-inizjazzjoni ta' investigazzjoni ta' salvagwardja jew l-impożizzjoni ta' miżuri ta' salvagwardja, inkluż dwar is-sejbiet proviżorji u s-sejbiet finali tal-investigazzjoni, fejn rilevanti. Dan mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 3.2 tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji.
2. Meta jimponu miżuri ta' salvagwardja, il-Partijiet għandhom ifittxu li jimponuhom b'mod li l-inqas jaffettwa l-kummerċ bilaterali tagħhom.
3. Għall-finijiet tal-paragrafu 2, jekk Parti tqis li r-rekwiziti legali għall-impożizzjoni ta' miżuri definittivi ta' salvagwardja huma sodisfatti, u tkun biħsiebha tapplika tali miżuri għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra u tagħti lil dik il-Parti l-possibbiltà li tmexxi konsultazzjonijiet bilaterali. Jekk ma tintlaħaq l-ebda soluzzjoni sodisfaċenti fi żmien 30 jum min-notifika, il-Parti importatriċi tista' tadotta l-miżuri definittivi ta' salvagwardja. Il-possibbiltà ta' konsultazzjonijiet jenħteġ li tkun offruta wkoll lill-Parti l-oħra sabiex ikun hemm diskussjoni dwar l-informazzjoni msemmija fil-paragrafu 1.

ARTIKOLU 3.8

Esklużjoni minn Soluzzjoni għat-Tilwim Bilaterali u Mekkanizmu ta' Medjazzjoni

Id-dispożizzjonijiet ta' din it-Taqsima ma għandhomx ikunu suġġetti għall-Kapitolu Erbatax (Soluzzjoni tat-Tilwim) u Kapitolu Hmistax (Mekkanizmu ta' Medjazzjoni).

TAQSIMA C

KLAWŻOLA TA' SALVAGWARDJA BILATERALI

ARTIKOLU 3.9

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' din it-Taqsima:

- (a) “dannu serju” u “theddida ta' dannu serju” għandhom jinftehm u skont is-subparagrafi 1(a) u 1(b) tal-Artikolu 4 tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji u għal dak il-għan, is-subparagrafi 1(a) u 1(b) tal-Artikolu 4 tal-Ftehim dwar is-Salvgwardji huma inkorporati f'dan il-Ftehim u magħmula parti minnu, *mutatis mutandis*; u
- (b) “perjodu tranzitorju” tfisser perjodu ta' 10 snin mid-data tad-dhul fis-sehh ta' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 3.10

Applikazzjoni ta' Mizura ta' Salvagwardja Bilaterali

1. Jekk, b'rizultat tat-tnaqqis jew it-tneħħija ta' dazju doganali skont dan il-Ftehim, merkanzija li torigina minn Parti li tkun qiegħda tiġi impurtata fit-territorju tal-Parti l-oħra f'tali kwantitajiet miżjudi, f'termini assoluti jew relattivi mal-produzzjoni domestika, u b'kundizzjonijiet li jikkawżaw jew li jheddu li jikkawżaw dannu serju lil industrija domestika li tipproduċi merkanzija simili jew direttament kompetitriċi, il-Parti importatriċi tista', matul il-perjodu tranżitorju biss, tadotta miżuri previsti fil-paragrafu 2 b'mod konformi mal-kundizzjonijiet u l-proċeduri stipulati f'din it-Taqsima.
2. Il-Parti importatriċi tista' tiegħu miżura ta' salvagwardja bilaterali li:
 - (a) tissospendi aktar tnaqqis fir-rata tad-dazju doganali fuq il-merkanzija kkonċernata prevista f'dan l-Anness 2-A; jew
 - (b) iżżid ir-rata tad-dazju doganali fuq il-merkanzija kkonċernata għal livell li ma jaqbiżx l-inqas waħda minn:
 - (i) ir-rata ta' dazju doganali tal-MFN applikata fuq il-merkanzija effettiva fiż-żmien li fih tittiehed il-miżura; jew
 - (ii) ir-rata bażi tad-dazju doganali speċifikat fl-Iskedi inklużi fl-Anness 2-A skont il-paragrafu 2 tal-Artikolu 2.6 (Tnaqqis jew Tneħħija tad-Dazji Doganali fuq l-Importazzjoni).

ARTIKOLU 3.11

Kundizzjonijiet u Limitazzjonijiet

1. Parti għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra bil-miktub dwar il-ftuħ ta' investigazzjoni kif deskritt fil-paragrafu 2 u tikkonsulta mal-Parti l-oħra sa fejn ikun prattiku qabel ma tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali, bil-għan li:
 - (a) tirrevedi l-informazzjoni li toħroġ mill-investigazzjoni u jekk il-kundizzjonijiet stipulati f'dan l-Artikolu humiex sodisfatti;
 - (b) ikun hemm skambju ta' fehmiet dwar il-miżura u kemm tkun xierqa fid-dawl tal-għanijiet ta' din it-Taqsima biex titneħħa ħsara serja jew theddida ta' ħsara serja għall-industrija domestika kkawzata minn żieda fl-importazzjonijiet kif stabbilit fil-paragrafu 1 tal-Artikolu 3.10 (Applikazzjoni ta' Miżuri ta' Salvagwardja Bilaterali); u
 - (c) ikun hemm skambju preliminari ta' fehmiet dwar il-kumpens kif stabbilit fl-Artikolu 3.13 (Kumpens).
2. Parti għandha tapplika miżura ta' salvagwardja biss wara investigazzjoni mill-awtoritajiet kompetenti tagħha skont l-Artikoli 3 u 4.2(a) u 4.2(c) tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji. Għal dak il-għan, l-Artikoli 3, 4.2(a) u 4.2(c) tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji huma inkorporati f'dan il-Ftehim u magħmula parti minnu, *mutatis mutandis*.

3. Id-determinazzjoni msemmija fl-Artikolu 3.10 (l-Applikazzjoni ta' Miżura ta' Salvagwardja Bilaterali) ma għandhiex issir sakemm l-investigazzjoni turi, fuq il-bażi ta' evidenza oġġettiva, l-eżistenza tar-rabta kawżali bejn l-importazzjonijiet miżjuda mill-Parti l-oħra u d-dannu serju jew it-tehdida tiegħu. F'dan ir-rigward, għandha tingħata konsiderazzjoni xierqa għal fatturi oħra, inklużi l-importazzjonijiet tal-istess prodott minn pajjiżi oħra.
4. Kull Parti għandha tassigura li l-awtoritajiet kompetenti tagħha jtemmu kwalunkwe investigazzjoni bħal din fi żmien sena mid-dati tal-bidu tagħha.
5. L-ebda Parti ma għandha tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali kif stabbilit fil-paragrafu 1 tal-Artikolu 3.10 (l-Applikazzjoni ta' Miżura ta' Salvagwardja Bilaterali):
- (a) hlief safejn, u għal dak iż-żmien, li jista' jkun meħtieġ sabiex jiġi evitat jew rimedjat dannu serju u biex jiġi faċilitat l-aġġustament;
 - (b) għal perjodu ta' aktar minn sentejn, hlief li dak il-perjodu jista' jiġi estiż b'sa sentejn jekk l-awtoritajiet kompetenti tal-Parti importatriċi jistabbilixxu, f'konformità mal-proċeduri speċifikati f'dan l-Artikolu, li l-miżura tkun għadha neċessarja sabiex timpedixxi jew tirrimedja dannu serju u biex tiffaċilita l-aġġustament u li jkun hemm evidenza li l-industrija tkun qiegħda taggusta, bil-kundizzjoni li l-perjodu totali tal-applikazzjoni ta' miżura ta' salvagwardja, inkluż il-perjodu tal-applikazzjoni inizjali u kwalunkwe estensjoni tiegħu, ma għandux jaqbez l-erba' snin; jew
 - (c) lil hinn mill-iskadenza tal-perjodu ta' tranżizzjoni, minbarra bil-kunsens tal-Parti l-oħra.

6. L-ebda miżura ma għandha terġa' tiġi applikata għall-importazzjoni tal-istess merkanzija matul il-perjodu ta' tranżizzjoni, sakemm ma jkunx għadda perjodu li jammonta għal nofs il-perjodu li matulu l-miżura ta' salvagwardja li kienet applikata preċedentement tkun skadiet. F'dan il-każ ma għandux japplika l-paragrafu 3 tal-Artikolu 3.13 (Kumpens).

7. Meta Parti ttemm miżura ta' salvagwardja bilaterali, ir-rata tad-dazju doganali għandha tkun ir-rata li, skont l-Iskeda tagħha inkluża fl-Anness 2-A għal dan il-Ftehim, kienet tkun effettiva li ma kienx għall-miżura.

ARTIKOLU 3.12

Miżuri Provizorji

1. F'ċirkustanzi kritiċi fejn id-dewmien jista' jikkawża dannu li jkun diffiċli sabiex jissewwa, Parti tista' tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali fuq bażi provizorja fuq konstatazzjoni preliminari li teżisti evidenza ċara li l-importazzjonijiet ta' merkanzija li toriġina mill-Parti l-oħra żdiedu b'rizultat tat-tnaqqis jew it-tneħħija ta' dazju doganali skont dan il-Ftehim, u li dawn l-importazzjonijiet jikkawżaw dannu serju, jew it-theddida ta' dannu serju, għall-industrija domestika. Il-perjodu ta' kwalunkwe miżura provizorja ma għandux jaqbeż il-200 jum, li matulhom il-Parti għandha tikkonforma mar-rekwiżiti tal-paragrafi 2 u 3 tal-Artikolu 3.11 (Kundizzjonijiet u Limitazzjonijiet). Il-Parti għandha tirrifondi minnufih kwalunkwe zieda tat-tariffi jekk l-investigazzjoni deskritta fil-paragrafu 2 tal-Artikolu 3.11 (Kundizzjonijiet u Limitazzjonijiet) ma twassalx għal sejba li bih jintlaħqu r-rekwiżiti tal-Artikolu 3.10 (Applikazzjoni tal-Miżura ta' Salvagwardja Bilaterali). Il-perjodu ta' kwalunkwe miżura provizorja għandu jingħadd bħala parti mill-perjodu preskritt mill-Artikolu 3.11 (Kundizzjonijiet u Limitazzjonijiet).

2. Jekk Parti tiehu miżura proviżorja skont dan l-Artikolu, dik il-Parti għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra bil-miktub qabel ma jiehu miżura bħal din u għandha tibda konsultazzjonijiet mal-Parti l-oħra immedjatement wara li din il-miżura tkun ittiehdet.

ARTIKOLU 3.13

Kumpens

1. Parti li tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali għandha tikkonsulta mal-Parti l-oħra sabiex jiftiehmu reċiprokament dwar kumpens xieraq għal-liberalizzazzjoni tal-kummerċ fil-forma ta' konċessjonijiet li jkollhom effetti kummerċjali sostanzjalment ekwivalenti jew fil-forma ta' konċessjonijiet ekwivalenti għall-valur tad-dazji addizzjonali li jkunu mistennijin li jirrizultaw mill-miżura ta' salvagwardja. Il-Parti li tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali għandha tipprovdi opportunità għal konsultazzjonijiet bħal dawn mhux iktar tard minn tletin jum wara l-applikazzjoni tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali.

2. Jekk il-konsultazzjonijiet skont il-paragrafu 1 ma jwasslux għal ftehim dwar kumpens għal-liberalizzazzjoni tal-kummerċ fi żmien 30 jum wara li jibdew il-konsultazzjonijiet, il-Parti li l-merkanzija tagħha tkun sugġetta għall-miżura ta' salvagwardja tista' tissospendi l-applikazzjoni ta' konċessjonijiet sostanzjalment ekwivalenti lill-Parti li tkun qiegħda tapplika l-miżura ta' salvagwardja. Il-Parti esportatriċi għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra bil-miktub mill-inqas 30 jum qabel ma jiġu sospiżi konċessjonijiet skont dan il-paragrafu.

3. Id-dritt tas-sospensjoni msemmi fil-paragrafu 2 ma għandux jiġi eżerċitat għall-ewwel 24 xahar li matulhom tkun fis-seħh miżura ta' salvagwardja bilaterali, bil-kundizzjoni li l-miżura ta' salvagwardja tkun tikkonforma mad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim.

KAPITOLU ERBGĦA

OSTAKLI TEKNIČI GĦALL-KUMMERĊ

ARTIKOLU 4.1

Għanijiet

L-għan ta' dan il-Kapitolu huwa li jiffaċilita u jżid il-kummerċ f' merkanzija bejn il-Partijiet, billi jipprovdi qafas għall-prevenzjoni, l-identifikazzjoni u l-eliminazzjoni bla bżonn ta' ostakli għall-kummerċ fil-kamp ta' applikazzjoni tal-Ftehim TBT.

ARTIKOLU 4.2

Kamp ta' Applikazzjoni u Definizzjonijiet

1. Dan il-Kapitolu japplika għat-tnejn, l-adozzjoni u l-applikazzjoni tal-istandards kollha, regolamenti tekniċi u proċeduri għall-evalwazzjoni tal-konformità, kif definiti fl-Anness 1 għall-Ftehim TBT, li tista' taffettwa l-kummerċ f' merkanzija bejn il-Partijiet, ikun liema jkun l-origini ta' dik il- merkanzija.
2. Minkejja l-paragrafu 1, dan il-Kapitolu ma japplikax għal:
 - (a) speċifikazzjonijiet ta' xiri ppreparati minn korpi governattivi għar-rekwiżiti tal-produzzjoni jew tal-konsum ta' dawn il-korpi; jew

(b) mizuri sanitarji u fitosanitarji kif definiti fl-Anness A għall-Ftehim SPS, li huma koperti minn Kapitolu Hamsa ta' dan il-Ftehim.

3. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, għandhom japplikaw id-definizzjonijiet tal-Anness 1 għall-Ftehim TBT.

ARTIKOLU 4.3

Affermazzjoni tal-Ftehim TBT

Il-Partijiet jafferma id-drittijiet u l-obbligi eżistenti tagħhom fir-rigward ta' xulxin skont il-Ftehim TBT, li huwa inkorporat f'dan il-Ftehim u magħmul parti minnu, *mutatis mutandis*.

ARTIKOLU 4.4

Kooperazzjoni Kongunta

1. Il-Partijiet għandhom isaħħu l-kooperazzjoni ta' bejniethom fil-qasam tal-istandards, ir-regolamenti tekniċi u l-proċeduri għall-evalwazzjoni tal-konformità bil-għan li jżidu l-fehim reċiproku tas-sistemi rispettivi tagħhom u li jiffaċilitaw l-aċċess għas-swieq rispettivi tagħhom.

2. Il-Partijiet għandhom ifittxu li jidentifikaw u jiżviluppaw inizjattivi ta' kooperazzjoni regolatorja xierqa għal kwistjonijiet jew setturi partikolari, li jistgħu jinkludu iżda mhumiex limitati għal:

- (a) l-iskambju ta' informazzjoni u esperjenzi dwar it-tnejn u l-applikazzjoni tar-regolamenti tekniċi tagħhom u l-użu ta' prassi regolatorja tajba;
- (b) is-semplifikazzjoni, fejn ikun xieraq, tar-regolamenti tekniċi, l-istandards u l-proċeduri għall-evalwazzjoni tal-konformità;
- (c) l-evitar ta' divergenza bla bżonn fl-approċċi tagħhom għal regolamenti tekniċi u proċeduri ta' evalwazzjoni tal-konformità, filwaqt li jersqu lejn il-possibbiltà ta' konvergenza jew allinjament tar-regolamenti tekniċi mal-istandards internazzjonali;
- (d) l-inkoraġġiment ta' kooperazzjoni bejn il-korpi rispettivi tagħhom, kemm pubbliċi kif ukoll privati, li jkunu responsabbli għall-metroloġija, l-istandardizzazzjoni, l-ittestjar, iċ-ċertifikazzjoni u l-akkreditazzjoni;
- (e) l-iżgurar ta' interazzjoni effiċenti tal-awtoritajiet regolatorji fil-livelli nazzjonali, reġjonali u internazzjonali, pereżempju, billi jirreferu l-mistoqsijiet minn Parti għall-awtoritajiet regolatorji xierqa; u
- (f) l-iskambju ta' informazzjoni dwar żviluppi *f'fora* reġjonali u multilaterali relatati mal-istandards, ir-regolamenti tekniċi u l-proċeduri għall-evalwazzjoni tal-konformità.

3. Meta tintalab, Parti għandha tagħti kunsiderazzjoni xierqa lil proposti li l-Parti l-oħra tagħmel għal kooperazzjoni skont it-termini ta' dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 4.5

Standards

1. Il-Partijiet jafferaw l-obbligi skont l-Artikolu 4.1 tal-Ftehim TBT biex jiġi żgurat li l-korpi ta' standardizzazzjoni tagħhom u jikkonformaw mal-Kodiċi ta' Prassi Tajba għat-Thejjija, l-Adozzjoni u l-Applikazzjoni tal-Istandards fl-Anness 3 għall-Ftehim TBT.
2. Bil-għan li jiġu armonizzati l-istandards fuq bażi wiesgħa kemm jista' jkun, kull Parti għandha tinkoraġġixxi korpi ta' standardizzazzjoni tagħha, kif ukoll il-korpi reġjonali ta' standardizzazzjoni li tagħhom huma Membri l-korpi ta' standardizzazzjoni, biex jikkooperaw mal-korpi tal-istandardizzazzjoni rilevanti tal-Parti l-oħra fl-attivitajiet ta' standardizzazzjoni internazzjonali.
3. Il-Partijiet jintrabtu li jiskambjaw informazzjoni dwar:
 - (a) l-użu tagħhom tal-istandards b'sostenn għar-regolamenti tekniċi;
 - (b) il-proċessi ta' standardizzazzjoni ta' xulxin, u l-livell ta' użu tal-istandards internazzjonali jew standards reġjonali bħala bażi għall-istandards nazzjonali tagħhom; u
 - (c) il-ftehimiet ta' kooperazzjoni implimentati minn kull Parti dwar l-istandardizzazzjoni, sakemm dan it-tagħrif ikun disponibbli għall-pubbliku.

ARTIKOLU 4.6

Regolamenti Tekniċi

Il-Partijiet jaqblu li jagħmlu l-aqwa użu ta' prassi regolatorja tajba fir-rigward tat-thejjija, l-adozzjoni u l-applikazzjoni ta' regolamenti tekniċi, kif previst fil-Ftehim TBT inkluż:

- (a) li jikkunsidraw, meta ikun qed jiġi żviluppat regolament tekniku, *inter alia*, l-impatt tar-regolament tekniku previst u alternattivi disponibbli regolatorji u mhux regolatorji għar-regolament tekniku propost li jistgħu jissodisfaw l-għanijiet legittimu tal-Parti;
- (b) li jużaw, konsistentement mal-Artikolu 2.4 tal-Ftehim TBT u sa fejn hu possibbli, l-istandards internazzjonali rilevanti bħala bażi għar-regolamenti tekniċi tagħhom, hlief meta dawn l-istandards internazzjonali ma jkunux mezz effettiv jew xieraq għat-twettieq tal-miri legittimi persegwiti; u fejn ma jkunux intużaw standards internazzjonali bħala bażi, sabiex jiġu spjegati, b'talba tal-Parti l-oħra, ir-raġunijiet għaliex standards bħal dawn ikunu ġew ikkunsidrati bħala mhux xierqa jew mhux effettivi għall-għan fil-mira; u
- (c) li jispeċifikaw, konsistentement mal-Artikolu 2.8 tal-Ftehim TBT u fejn xieraq, regolamenti tekniċi bbażati fuq ir-rekwiżiti tal-prodott f'termini ta' prestazzjoni iktar milli f'termini ta' karatteristiċi deskrittivi jew ta' disinn.

ARTIKOLU 4.7

Proċeduri ta' Valutazzjoni tal-Konformità

1. Il-Partijiet jagħrfu li teżisti firxa wiesgħa ta' mekkaniżmi sabiex jiffaċilitaw l-aċċettazzjoni tar-riżultati tal-proċeduri għall-evalwazzjoni tal-konformità, fosthom:

- (a) il-fiduċja min-naħa tal-Parti importatriċi lid-dikjarazzjoni tal-konformità ta' fornitur;
- (b) ftehimiet dwar l-aċċettazzjoni reċiproka tar-riżultati ta' proċeduri għall-evalwazzjoni tal-konformità fir-rigward ta' regolamenti tekniċi speċifiċi li jitwettqu minn korpi li jinsabu fit-territorju tal-Parti l-oħra;
- (c) l-użu ta' proċeduri ta' akkreditazzjoni biex jiġu kkwalifikati korpi ta' evalwazzjoni tal-konformità;
- (d) denominazzjoni governattiva tal-korpi għall-evalwazzjoni tal-konformità, inklużi korpi li jinsabu fit-territorju tal-Parti l-oħra;
- (e) rikonoxximent unilaterali min-naħa ta' Parti, tar-riżultati ta' proċeduri għall-evalwazzjoni tal-konformità mwettqa fit-territorju tal-Parti l-oħra;
- (f) arrangamenti volontarji bejn korpi għall-evalwazzjoni tal-konformità fit-territorji rispettivi ta' kull Parti; u

- (g) l-użu ta' ftehimiet ta' rikonoxximent multilaterali reġjonali jew internazzjonali li l-Partijiet huma partijiet fihom.
2. Wara li kkunsidraw, b'mod partikolari, dawk il-konsiderazzjonijiet, il-Partijiet għandhom:
- (a) jintensifikaw l-iskambju tagħhom ta' informazzjoni rigward dawn il-mekkaniżmi u mekkaniżmi oħra bil-għan li jiffacilitaw l-aċċettazzjoni tar-riżultati tal-evalwazzjonijiet tal-konformità;
- (b) jiskambjaw informazzjoni dwar il-kriterji użati sabiex jintgħażlu proċeduri xierqa għall-evalwazzjoni tal-konformità ta' prodotti speċifiċi u, f'konformità mal-Artikolu 5.1.2 tal-Ftehim TBT, jitolbu li l-proċeduri għall-evalwazzjoni tal-konformità ma għandhomx ikunu aktar stretti jew ikunu applikati b'mod aktar strett milli jkun meħtieġ biex il-Parti importatriċi tingħata l-fiduċja adegwata li l-prodotti jikkonformaw mar-regolamenti jew standards tekniċi applikabbli, filwaqt li jitqiesu r-riskji li tista' tikkawna n-nuqqas ta' konformità;
- (c) jiskambjaw informazzjoni dwar il-politiki tal-akkreditazzjoni, u jikkunsidraw kif jagħmlu l-aħjar użu mill-istandards internazzjonali għall-akkreditazzjoni u l-aqwa użu tal-ftehimiet internazzjonali li jinvolvu l-korpi ta' akkreditazzjoni tal-Partijiet, pereżempju, permezz tal-mekkaniżmi tal-Kooperazzjoni Internazzjonali għall-Akkreditazzjoni tal-Laboratorji u l-Forum Internazzjonali għall-Akkreditazzjoni; u
- (d) jiżguraw li, sa fejn żewġ korpi tal-evalwazzjoni tal-konformità jew aktar ikunu awtorizzati minn Parti biex iwettqu proċeduri meħtieġa ta' valutazzjoni ta' konformità biex il-prodott jitpoġġa fis-suq, l-operaturi ekonomiċi jistgħu jagħzlu bejniethom.

3. Il-Partijiet jaffer maw mill-ġdid l-obbligu tagħhom skont l-Artikolu 5.2.5 tal-Ftehim TBT, li t-tariffi imposti għall-evalwazzjoni tal-konformità tal-prodotti impurtati għandhom ikunu ġusti meta mqabbla ma' kwalunkwe tariffi imposti għall-evalwazzjoni tal-konformità ta' prodotti simili ta' orijini nazzjonali jew li joriġinaw fi kwalunkwe pajjiż ieħor, meta wieħed jikkunsidra l-ispejjeż tal-komunikazzjoni, tat-trasport u spejjeż oħra li jirriżultaw mid-differenzi bejn il-post tal-faċilitajiet tal-applikant u l-korp għall-evalwazzjoni tal-konformità.

4. B'talba ta' xi waħda mill-Partijiet, il-Partijiet jistgħu jiddeċiedu li jidhlu f'konsultazzjonijiet bil-ħsieb li jkunu definiti inizjattivi settorjali rigward l-użu ta' proċeduri ta' stima ta' konformità jew l-iffaċilitar ta' aċċettazzjoni tar-riżultati tal-evalwazzjonijiet tal-konformità li huma xierqa għal fis-setturi rispettivi. Il-Parti li tagħmel it-talba jenħtieġ li tissostanzja b'informazzjoni rilevanti dwar kif din l-inizjattiva settorjali tiffaċilita l-kummerċ bejn il-Partijiet. F'dawn il-konsultazzjonijiet, jistgħu jitqiesu l-mekkaniżmi kollha deskritti fil-paragrafu 1. Meta Parti tiċhad tali talba mill-Parti l-oħra, hi għandha, wara talba, tispjega r-raġunijiet tagħha.

ARTIKOLU 4.8

Trasparenza

Il-Partijiet jaffer maw mill-ġdid l-obbligi ta' trasparenza tagħhom skont il-Ftehim TBT fir-rigward tat-thejjija, l-adozzjoni u l-applikazzjoni tal-istandards, ir-regolamenti tekniċi u l-proċeduri ta' evalwazzjoni tal-konformità, u jaqblu li:

- (a) meta parti mill-proċess ta' żvilupp ta' regolament tekniku tkun miftuħa għal konsultazzjoni pubblika, biex jitqiesu l-fehmiet tal-Parti l-oħra u, bla diskriminazzjoni, biex il-Parti l-oħra u l-persuni interessati tagħha jigu pprovduti opportunitajiet raġonevoli biex jgħaddu l-kummenti tagħhom;

- (b) meta jagħmlu notifikasi skont l-Artikolu 2.9 tal-Ftehim TBT, biex iħallu tal-inqas 60 jum wara l-avviż għall-Parti l-oħra biex ttipprovdi kummenti bil-miktub dwar il-proposta u fejn prattikabbli, biex jagħtu kunsiderazzjoni xierqa għal talbiet raġonevoli għall-estensjoni tal-perjodu għall-kummenti;
- (c) iħallu żmien suffiċjenti bejn il-pubblikazzjoni tar-regolamenti tekniċi u d-dhul fis-seħh tagħhom għall-operaturi ekonomiċi tal-Parti l-oħra sabiex jadattaw, hlief meta jinqalghu jew ikun hemm theddida li se jinqalghu; u
- (d) jagħmlu disponibbli lill-Parti l-oħra jew lill-operaturi ekonomiċi tagħha, l-informazzjoni rilevanti (pereżempju permezz ta' websajt pubblika, jekk disponibbli) dwar ir-regolamenti tekniċi, l-istandards u l-proċeduri ta' evalwazzjoni ta' konformità fis-seħh, u jekk ikun xieraq u disponibbli, gwida bil-miktub dwar l-osservanza tar-regolamenti tekniċi tagħha, wara talba u mingħajr dewmien bla bżonn.

ARTIKOLU 4.9

Sorveljanza tas-Suq

Il-Partijiet jimpenjaw ruħhom li jiskambjaw informazzjoni dwar is-sorveljanza tas-suq u l-attivitajiet ta' infurzar.

ARTIKOLU 4.10

L-Immarkar u l-Ittikettjar

1. Il-Partijiet jinnotaw li, skont il-paragrafu 1 tal-Anness 1 tal-Ftehim TBT, regolament tekniku jista' jinkludi jew jittratta esklussivament rekwiżiti tal-immarkar jew tal-ittikkettjar, u jaqblu, fejn ir-regolamenti tekniċi tagħhom jinkludu mmarkar jew ittikkettjar obbligatorju, li jiżguraw li dawn ir-regolamenti ma jigux ippreparati bil-għan, jew bl-effett li johlqu ostakli bla bżonn għall-kummerċ internazzjonali, u li dawn ir-regolamenti ma jkunux restrittivi għall-kummerċ aktar milli meħtieġ sabiex jaqdu għan leġittimu, kif imsemmi fl-Artikolu 2.2 tal-Ftehim TBT.
2. Il-Partijiet jaqblu li meta Parti tkun teħtieġ l-immarkar jew it-tikkettjar obbligatorju tal-prodotti:
 - (a) dik il-Parti għandha tipprova tillimita r-rekwiżiti tagħha biss għal dawk li huma rilevanti għall-konsumaturi jew l-utenti tal-prodott jew li huma rilevanti biex tindika l-konformità tal-prodott mar-rekwiżiti obbligatorji;
 - (b) dik il-Parti tista' tispeċifika l-informazzjoni li trid tiġi pprovduta fuq it-tikketta u tista' tirrikjedi konformità ma' ċerti rekwiżiti regolatorji għat-twaħħil tat-tikketta, iżda ma għandhiex tirrikjedi approvazzjoni jew ċertifikazzjoni minn qabel ta' tikketti u mmarkar bħala prekundizzjoni għall-bejgħ tal-prodotti fis-suq sakemm dan hu meħtieġ fid-dawl tar-riskju tal-prodott għas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti jew tal-ħajja;

- (c) meta dik il-Parti težiġi l-użu ta' numru ta' identifikazzjoni uniku mill-operaturi ekonomiċi, dik il-Parti għandha tiżgura li toħroġ tali numru lill-operaturi ekonomiċi rilevanti mingħajr dewmien bla bżonn u fuq bażi mhux diskriminatorja;
- (d) bil-kundizzjoni li ma jkunux qarrieqa, kontradittorji jew li joħolqu konfużjoni rigward l-informazzjoni meħtieġa fil-Parti tal-importazzjoni tal-merkanzija, dik il-Parti għandha tippermetti li dan li ġej jintuża fl-immarkar jew it-tikkettjar ta' prodotti:
 - (i) informazzjoni f'lingwi oħra flimkien mal-informazzjoni fil-lingwa meħtieġa mill-Parti importatriċi tal-merkanzija;
 - (ii) nomenklaturi, pittogrammi, simboli jew grafika aċċettati internazzjonaliment; u
 - (iii) informazzjoni addizzjonali ma' dik meħtieġa fil-Parti importatriċi tal-merkanzija;
- (e) dik il-Parti għandha taċċetta li t-tikkettjar, inkluż it-tikkettjar mill-ġdid u l-korrezzjonijiet tal-ittikkettjar, isiru, fejn rilevanti, f'bini awtorizzati (pereżempju, fi mhażen tad-dwana fil-punt tal-importazzjoni) fit-territorju tal-Parti importatriċi qabel id-distribuzzjoni u l-bejgħ tal-prodott, bħala alternattiva għall-ittikkettjar fil-post tal-orġini, sakemm dan l-ittikkettjar fil-post tal-orġini ma jkunx meħtieġ għal raġunijiet ta' saħħa pubblika jew għas-sigurtà; u
- (f) dik il-Parti għandha tagħmel hiliha, f'każijiet fejn huma jqisu li l-għanijiet leġittimi skont il-Ftehim TBT ma jiġux kompromessi b'dan, li taċċetta tikketti mhux permanenti jew li jistgħu jinqalgħu, jew immarkar jew it-tikkettjar fid-dokumentazzjoni li takkumpanja pjuttost milli mwahħla fizikament mal-prodott.

3. Minghajr preġudizzju għad-drittijiet u l-obbligi tal-Partijiet skont il-Ftehim tad-WTO, il-paragrafu 2 għandu japplika għall-prodotti agrikoli, prodotti industrijali, u prodotti tal-ikel agrikoli proċessati, inklużi xorb u spirti.

ARTIKOLU 4.11

Punti ta' Kuntatt

Il-funzjonijiet tal-punti ta' kuntatt magħżulin skont l-Artikolu 13.4 (Mistoqsijiet u Punti ta' Kuntatt) għandhom jinkludu:

- (a) il-monitoraġġ tal-implimentazzjoni u l-amministrazzjoni ta' dan il-Kapitolu;
- (b) l-iindirizzar minnufih ta' kwalunkwe kwistjoni li tqajjem il-Parti l-oħra b'rabta mal-iżvilupp, l-adozzjoni, l-applikazzjoni jew l-infurzar ta' standards, regolamenti tekniċi u proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità;
- (c) it-tishih tal-kooperazzjoni fl-iżvilupp u titjib tal-istandards, ir-regolamenti tekniċi u l-proċeduri għall-evalwazzjoni tal-konformità;
- (d) l-iskambju ta' informazzjoni dwar l-istandards, ir-regolamenti tekniċi u proċeduri ta' evalwazzjoni tal-konformità;

- (e) il-faċilitazzjoni ta' attivitajiet ta' kooperazzjoni, kif xieraq, skont il-paragrafu 2 tal-Artikolu 4.4 (Kooperazzjoni Kongunta); u
- (f) li jsir ix-xogħol għall-istabbiliment ta' gruppi ta' ħidma *ad hoc* b'talba ta' Parti jew oħra, sabiex jesploraw modi kif jiffaċilitaw il-kummerċ bejn il-Partijiet.

ARTIKOLU 4.12

Dispożizzjonijiet Finali

1. Il-Partijiet jistgħu jiddiskutu fil-Kumitat għall-Kummerċ f' merkanzija stabbilit skont l-Artikolu 16.2 (Kumitati Speċjalizzati) kwalunkwe arrangamenti ta' implimentazzjoni li jirriżulta minn dan il-Kapitolu. Il-Partijiet jistgħu jadottaw, permezz ta' deċiżjoni f' dak il-Kumitat, kwalunkwe miżura ta' implimentazzjoni meħtieġa għal dan il-għan.
2. Il-Partijiet daħlu għal impenji ulterjuri dwar miżuri mhux tariffarji speċifiċi għas-settur fuq il-merkanzija kif stabbilit fl-Anness 4-A u l-Appendiċijiet tiegħu.

KAPITOLU HAMSA

MIŻURI SANITARJI U FITOSANITARJI

ARTIKOLU 5.1

Għanijiet

L-għanijiet ta' dan il-Kapitolu huma:

- (a) il-ħarsien tal-ħajja jew is-saħħa tal-bnedmin, l-annimali u l-pjanti fit-territorji rispettivi tal-Partijiet flimkien mal-faċilitazzjoni tal-kummerċ bejn il-Partijiet fil-qasam tal-miżuri sanitarji u fitosanitarji (minn hawn 'il quddiem imsejha l-"miżuri SPS");
- (b) il-kollaborazzjoni għall-implimentazzjoni ulterjuri tal-Ftehim SPS; u
- (c) il-provvediment ta' mezz għat-titjib tal-komunikazzjoni, il-kooperazzjoni u s-soluzzjoni għall-kwistjonijiet relatati mal-implimentazzjoni tal-miżuri SPS li jaffettwaw il-kummerċ bejn il-Partijiet.

ARTIKOLU 5.2

Kamp ta' Applikazzjoni

1. Dan il-Kapitolu japplika għall-miżuri SPS kollha ta' Parti li jistgħu direttament jew indirettament jaffettwaw il-kummerċ bejn il-Partijiet.

2. Dan il-Kapitolu għandu japplika wkoll għal kollaborazzjoni bejn il-Partijiet dwar kwistjonijiet tal-benesseri tal-annimali ta' interess reċiproku għall-Partijiet.
3. Xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu jaffettwa d-drittijiet tal-Partijiet taħt il-Ftehim TBT fir-rigward ta' miżuri li ma jkunux fil-kamp ta' applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 5.3

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu,

- (a) id-definizzjonijiet li jinsabu fl-Anness A għall-Ftehim SPS għandhom japplikaw; u
- (b) il-Partijiet jistgħu jaqblu dwar definizzjonijiet oħrajn li jridu jintużaw fl-applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu filwaqt li jitqiesu l-glossarji u d-definizzjonijiet ta' organizzazzjonijiet internazzjonali rilevanti, bħall-Kummissjoni tal-CODEX Alimentarius (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ "Codex Alimentarius"), l-Organizzazzjoni Dinjija għas-Saħħa tal-Annimali (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ "OIE") u skont il-Konvenzjoni Internazzjonali għall-Ħarsien tal-Pjanti (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ l-"IPPC").

ARTIKOLU 5.4

Drittijiet u Obbligi

Il-Partijiet jafferaw id-drittijiet u l-obbligi tagħhom skont il-Ftehim SPS.

ARTIKOLU 5.5

Awtoritajiet Kompetenti

L-awtoritajiet kompetenti tal-Partijiet responsabbli għall-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu huma stabbiliti fl-Anness 5-A. Il-Partijiet għandhom jinnotifikaw lil xulxin bi kwalunkwe tibdil ta' dawk l-awtoritajiet kompetenti.

ARTIKOLU 5.6

Prinċipji Ġenerali

Fl-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu, il-Partijiet:

- (a) għandhom jiżguraw il-konsistenza tal-miżuri SFS mal-prinċipji stabbiliti bl-Artikolu 3 tal-Ftehim SFS;
- (b) ma għandhomx jużaw miżuri SPS biex johlqu ostakli ingustifikati għall-kummerċ;

- (c) għandhom jiżguraw li l-proċeduri stabbiliti taħt dan il-Kapitolu jinbdew u jispiċċaw mingħajr dewmien żejjed u li dawn il-proċeduri ma jkunux applikati b'mod li jwassal biex jikkostitwixxi diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikabbli kontra l-parti l-oħra fejn jeżistu kundizzjonijiet identiċi jew simili; u
- (d) għandhom jużaw il-proċeduri msemmija fis-subparagrafu (c) u lanqas kwalunkwe talba għal informazzjoni addizzjonali, biex joħolqu dewmien fl-aċċess għas-swieq rispettivi tagħhom, mingħajr ġustifikazzjoni xjentifika u teknika.

ARTIKOLU 5.7

Rekwiżiti għall-Importazzjoni

1. Ir-rekwiżiti ġenerali għall-importazzjoni ta' Parti għandhom japplikaw għat-territorju shih tal-Parti l-oħra.
2. Il-Parti esportatriċi għandha tiżgura li l-prodotti esportati lejn il-Parti li timporta jikkonformaw mar-rekwiżiti sanitarji u fitosanitarji tal-Parti li timporta.
3. Il-Parti importatriċi għandha tiżgura li r-rekwiżiti tal-importazzjoni tagħha jkunu applikati għal prodotti importati mingħand il-Parti esportatriċi b'mod proporzjonat u mhux diskriminatorju.
4. Kwalunkwe tariffa imposta għall-proċeduri għal prodotti importati mill-Parti esportatriċi għandha tkun ekwitabbli fejn jidhol kwalunkwe tariffi imposti għal prodotti domestiċi simili u ma għandhiex tkun oghla mill-ispiza attwali tas-servizz.

5. Il-Parti importatriċi għandu jkollha d-dritt li twettaq kontrolli tal-importazzjoni fuq prodotti importati mingħand il-Parti esportatriċi għall-fini tal-implimentazzjoni tal-miżuri SPS.
6. Il-kontrolli tal-importazzjoni mwettqa fuq prodotti importati mill-Parti esportatriċi għandhom ikunu bbażati fuq rikji sanitarji u fitosanitarji assoċjati ma' importazzjonijiet bħal dawn. Dawn għandhom jitwettqu mingħajr dewmien żejjed u b'effett minimu fuq il-kummerċ bejn il-Partijiet.
7. Il-Parti importatriċi għandha tagħmel disponibbli għall-Parti esportatriċi, fuq talba mill-Parti esportatriċi, l-informazzjoni dwar il-frekwenza ta' kontrolli ta' importazzjonijiet mwettqa fuq prodotti mill-Parti esportatriċi. Il-Parti li timporta tista' tibdel il-frekwenza tal-kontrolli fiżiċi fuq il-kunsinni, fejn xieraq, bħala konsegwenza ta' (i) verifiki, (ii) kontrolli tal-importazzjoni, jew (iii) ftehim reċiproku bejn il-Partijiet, inkluż wara l-konsultazzjonijiet previsti f'dan il-Kapitolu.
8. F'każ li l-kontrolli fuq l-importazzjonijiet juru li l-prodotti ma jikkonformawx mal-htigijiet relevanti tal-importazzjoni tal-Parti importatriċi, kwalunkwe azzjoni meħuda mill-Parti importatriċi għandha tkun proporzjonata għar-riskji sanitarji u fitosanitarji assoċjati mal-importazzjoni tal-prodott mhux konformi.

ARTIKOLU 5.8

Verifiki

1. Sabiex tinbena u tinzamm il-fiduċja fl-implimentazzjoni effettiva ta' dan il-Kapitolu, il-Parti importatriċi għandu jkollha d-dritt li twettaq verifiki fi kwalunkwe hin, inkluż:
 - (a) permezz ta' zjarat ta' verifika lill-Parti esportatriċi, biex tivverifika l-parti kollha tas-sistema tal-ispezzjoni u ċ-ċertifikazzjoni tal-awtoritajiet kompetenti tal-parti esportatriċi, f'konformità mal-istandards internazzjonali rilevanti, linji gwida u rakkomandazzjonijiet tal-Codex Alimentarius, OIE u l-IPPC; u
 - (b) billi tirrikjedi lill-Parti esportatriċi biex tipprovdi informazzjoni dwar is-sistema ta' spezzjoni u ċertifikazzjoni tagħha u billi tikseb ir-rizultati tal-kontrolli mwettqa b'hekk.
2. Il-Parti importatriċi għandha taqsam mal-Parti esportatriċi r-rizultati u l-konklużjonijiet tal-verifiki mwettqa skont il-paragrafu 1. Il-Parti importatriċi tista' tippubblika dawk ir-rizultati.
3. Jekk il-Parti importatriċi tiddeċiedi li twettaq żjara ta' verifika fil-Parti esportatriċi, il-Parti importatriċi għandha tinnotifika lill-Parti esportatriċi b'din il-verifika mill-anqas 60 jum kalendarju qabel ma ssir iż-żjara ta' verifika, ħlief f'kazijiet ta' emerġenza jew fejn il-Partijiet jiftehmu mod ieħor. Kwalunkwe modifika għal tali żjara għandha tigi miftehma mill-Partijiet.

4. Il-Parti importatriċi għandha toħroġ l-ispejjeż imġarrba tal-verifika tas-sistemi tal-ispezzjoni u ċ-ċertifikazzjoni tal-awtoritajiet kompetenti tal-Parti l-oħra u l-ispejjeż imġarrba fit-tweġġ ta' kwalunkwe spezzjoni ta' stabbiliment individwali.

5. Il-Parti importatriċi għandha tipprovdi tagħrif bil-miktub tal-verifika mill-Parti esportatriċi fi żmien 60 jum kalendarju. Il-Parti esportatriċi għandu jkollha 45 jum kalendarju biex tikkummenta dwar din l-informazzjoni. Il-kummenti tal-Parti esportatriċi għandhom jiżdiedu mad-dokument tar-riżultat finali u, fejn xieraq, jiġu inklużi fih.

6. Minkejja l-paragrafu 5, fejn matul il-verifika ġew identifikati riskji sinifikanti għall-ħajja jew għas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali u tal-pjanti, il-Parti importatriċi għandha tgħarraf lill-Parti esportatriċi malajr kemm jista' jkun u f'kwalunkwe każ fi żmien għaxart ijiem kalendarji wara t-tmiem tal-verifika.

ARTIKOLU 5.9

Facilitazzjoni tal-Kummerċ

1. F'każijiet fejn il-Parti importatriċi tirrikjedi verifika fuq il-post biex tawtorizza l-importazzjoni ta' ċerta kategorija jew kategoriji ta' prodotti ta' oriġini mill-annimali mill-Parti esportatriċi, għandu japplika dan li ġej:

(a) Il-verifika għandha tevalwa l-ispezzjoni tal-Parti esportatriċi u s-sistema ta' ċertifikazzjoni skont l-Artikolu 5.8 (Verifiki) u għandha tqis, fuq talba, kwalunkwe informazzjoni bil-miktub rilevanti pprovduta mill-Parti esportatriċi.

- (b) F'każ ta' riżultat sodisfaċenti tal-verifika tas-sistema ta' spezzjoni u ċertifikazzjoni, il-Parti importatriċi għandha tinforma lill-Parti esportatriċi bil-miktub bir-riżultat pożittiv tal-verifika. F'tali każ, l-informazzjoni pprovduta tista' tinkludi l-fatt li dik il-Parti li tkun qed timporta tkun awtorizzata, jew ser tawtorizza, l-importazzjonijiet ta' kategorija speċifika jew kategoriji ta' prodotti.
- (c) Jekk ir-riżultat tal-verifika tas-sistemi ta' spezzjoni u ċertifikazzjoni ma tkunx sodisfaċenti, il-Parti importatriċi għandha tinforma, bil-miktub, lill-Parti esportatriċi bir-riżultat tal-verifika. F'tali każ, l-informazzjoni għandha tinkludi waħda milli ġejjin:
- (i) dikjarazzjoni tal-kundizzjonijiet, inklużi dawk relatati mas-sistema ta' spezzjoni u ċertifikazzjoni tal-Parti esportatriċi, li għad iridu jiddahhlu fis-seħh mill-Parti esportatriċi biex tippermetti lill-Parti importatriċi tawtorizza importazzjonijiet ta' kategorija jew kategoriji speċifiċi ta' prodotti ta' orġini mill-annimali;
 - (ii) referenza għall-fatt li stabbilimenti speċifiċi ta' prodotti li jorġinaw mill-annimali jistgħu jithallew jesportaw lejn il-Parti importatriċi meta jkun hemm konformità mar-rekwiziti rilevanti tal-importazzjoni tal-Artikolu 5.7 (Rekwiziti tal-Importazzjoni); jew
 - (iii) stqarrija li l-Parti importatriċi ma awtorizzatx l-importazzjoni ta' kategorija jew kategoriji speċifiċi ta' prodotti mill-Parti esportatriċi.

2. F'kazijiet fejn il-Parti importatriċi tkun awtorizzat l-importazzjoni ta' kategoriji speċifiċi jew kategoriji ta' prodotti ta' oriġini mill-annimali msemmija fil-paragrafu 1(b), il-Parti esportatriċi, għandha tinforma lill-Parti importatriċi bil-lista ta' stabbilimenti individwali li jissodisfaw il-htigijiet tal-Parti importatriċi skont, b'mod partikolari, l-Artikolu 5.7 (Htigijiet tal-Importazzjoni) u l-Artikolu 5.8 (Verifiki). Barra minn hekk japplika dan li ġej:

- (a) Fuq talba tal-Parti esportatriċi, il-Parti importatriċi għandha tapprova stabbilimenti individwali kif imsemmija fil-paragrafu 3 tal-Anness 5-B li jinsabu fit-territorju tal-Parti esportatriċi, mingħajr spezzjoni minn qabel ta' dawk l-istabbilimenti individwali. Meta tintalab l-approvazzjoni mill-Parti importatriċi, il-Parti esportatriċi għandha tipprovdi kwalunkwe informazzjoni meħtieġa mill-Parti importatriċi sabiex tkun żgurata l-konformità mar-rekwiziti rilevanti, inklużi dawk tal-Artikolu 5.7 (Rekwiziti tal-Importazzjoni). L-approvazzjoni mill-Parti importatriċi għandha tkun konsistenti mal-kundizzjonijiet stipulati fl-Anness 5-B, u għandha tkun limitata għal dawk il-kategoriji ta' prodotti li l-importazzjonijiet ikunu awtorizzati għalihom.
- (b) Mal-approvazzjoni ta' stabbilimenti individwali msemmija fis-subparagrafu 2(a), il-Parti importatriċi għandha tiegħu l-miżuri legiſlattivi jew amministrattivi meħtieġa, f'konformità mal-proċeduri ġuridiċi u amministrattivi tagħha biex tippermetti l-importazzjonijiet fi żmien 40 jum kalendarju mill-wasla ta' talba tal-Parti esportatriċi u, jekk ikun applikabbli, l-informazzjoni meħtieġa mill-Parti importatriċi sabiex tkun garantit l-konformità mar-rekwiziti rilevanti, inklużi dawk tal-Artikolu 5.7 (Rekwiziti tal-Importazzjoni).
- (c) Il-Parti importatriċi għandha tgħarraf lill-Parti esportatriċi dwar l-aċċettazzjoni jew ir-rifjut ta' kwalunkwe stabbiliment individwali msemmi fil-paragrafu 2 (a) u, jekk applikabbli, ir-raġunijiet għal kwalunkwe rifjut.

ARTIKOLU 5.10

Miżuri Marbuta mas-Saħħa tal-Annimali u tal-Pjanti

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-kunċett ta' żoni ħielsa mill-mard jew minn organiżmi ta' ħsara, u żoni bi prevalenza baxxa ta' mard jew organiżmi ta' ħsara, skont il-Ftehim SPS u l-istandards, il-linji gwida u r-rakkomandazzjonijiet tal-OIE u tal-IPPC. Il-Kumitat SPS imsemmi fl-Artikolu 5.15 (Kumitat dwar il-Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji) jista' jiddefinixxi aktar dettalji dwar il-proċedura għall-għarfien ta' dawn iż-żoni, inklużi l-proċeduri għall-għarfien ta' dawn iż-żoni f'kazijiet fejn kien hemm tifqigħa, b'kunsiderazzjoni ta' kwalunkwe ftehim SPS u l-istandards, linji gwida jew rakkomandazzjonijiet rilevanti tal-OIE u l-IPPC.
2. Jekk ikunu qegħdin jiddeterminaw iż-żoni ħielsa mill-mard jew minn organiżmi ta' ħsara u żoni bi prevalenza baxxa ta' mard jew organiżmi ta' ħsara, il-Partijiet għandhom jikkunsidraw fatturi bħas-sitwazzjoni ġeografika, l-ekosistemi, is-sorveljanza epidemjoloġika u l-effettività tal-kontrolli sanitarji jew fitosanitarji f'żoni bħal dawn.
3. Il-Partijiet għandhom jistabbilixxu kooperazzjoni mill-qrib dwar id-determinazzjoni ta' żoni ħielsa mill-mard jew minn organiżmi ta' ħsara u żoni bi prevalenza baxxa ta' mard jew organiżmi ta' ħsara, bil-għan li jiksbu kunfidenza fil-proċeduri segwiti mill-Parti l-oħra sabiex jiġu ddeterminati dawn iż-żoni. Meta tkun qed taċċetta d-determinazzjoni ta' tali żoni mwettqa mill-Parti esportatriċi, il-Parti importatriċi għandha, fil-prinċipju, tibbaża d-determinazzjoni tal-istatus tas-saħħa tal-annimali jew tal-pjanti tal-Parti esportatriċi jew partijiet minnha fuq l-informazzjoni pprovduta mill-Parti esportatriċi skont il-Ftehim SPS u l-istandards, linji gwida u rakkomandazzjonijiet tal-OIE u l-IPPC.

4. Jekk il-Parti importatriċi ma taċċettax id-determinazzjoni magħmula mill-Parti esportatriċi, hija għandha tispjega r-raġunijiet u għandha tkun lesta li tidhol f'konsultazzjonijiet.
5. Meta l-Parti esportatriċi ssostni li ż-żoni fit-territorju tagħha huma ħielsa mill-mard jew minn organiżmi ta' ħsara jew żoni ta' prevalenza baxxa ta' mard jew organiżmi ta' ħsara, din għandha tipprovdi l-evidenza rilevanti skont il-każ sabiex juru b'mod oġġettiv lill-Parti importatriċi li dawn iż-żoni huma ħielsa mill-mard jew minn organiżmi ta' ħsara jew żoni fejn il-prevalenza tal-mard jew organiżmi ta' ħsara hija baxxa, u li x'aktarx jibqgħu hekk. Għal dawn il-finijiet, għandu jingħata aċċess raġonevoli, fuq talba, lill-Parti importatriċi għal spezzjoni, ittestjar u proċeduri rilevanti oħra.
6. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-prinċipju tal-kompartimentalizzazzjoni tal-OIE u s-siti ta' produzzjoni tal-IPPC ħielsa minn organiżmi ta' ħsara. Il-Kumitat SPS imsemmi fl-Artikolu 5.15 (Kumitat dwar il-Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji) jivvaluta kwalunkwe rakkomandazzjoni tal-OIE u l-IPPC li jistgħu jinħarġu fuq din il-kwistjoni fil-ġejjieni u jista' joħroġ rakkomandazzjonijiet skont dan.

ARTIKOLU 5.11

Trasparenza u Skambju ta' Informazzjoni

1. Il-Partijiet għandhom:
 - (a) ifittxu t-trasparenza fir-rigward tal-miżuri SPS applikabbli għall-kummerċ u, b'mod partikolari, dawk tal-Artikolu 5.7 (Rekwiziti tal-Importazzjoni) applikati għall-importazzjonijiet mill-Parti l-oħra;

- (b) itejbu l-fehim reċiproku tal-miżuri SPS ta' kull Parti u l-applikazzjoni tagħhom;
- (c) jiskambjaw informazzjoni dwar kwistjonijiet relatati mal-iżvilupp u l-applikazzjoni tal-miżuri SPS, inkluż il-progress ta' evidenza xjentifika ġdida li jaffettwa, jew jista' jaffettwa l-kummerċ bejn il-Partijiet bil-ghan li jitnaqqsu l-effetti kummerċjali negattivi tagħhom;
- (d) jikkomunikaw, fuq it-talba ta' xi waħda mill-Partijiet, ir-rekwiżiti tal-importazzjoni li japplikaw għall-importazzjoni ta' prodotti speċifiċi fi żmien 15-il jum kalendarju; u
- (e) jikkomunikaw, fuq it-talba ta' xi waħda mill-Partijiet, il-progress dwar l-applikazzjoni għall-awtorizzazzjoni ta' prodotti speċifiċi fi żmien ħmistax-il jum kalendarju.

2. Il-punti ta' kuntatt responsabbli għall-informazzjoni skont il-paragrafu 1 huma daww li huma desinjati mill-Partijiet skont il-paragrafu 1 tal-Artikolu 13.4 (Mistoqsijiet u Punti ta' Kuntatt). L-informazzjoni għandha tintbagħat bil-posta, bil-faks jew bl-email. Informazzjoni bl-email tista' tiġi ffirmata elettronikament u għandha tintbagħat biss bejn il-punti ta' kuntatt.

3. Fejn l-informazzjoni skont il-paragrafu 1 tkun saret disponibbli permezz ta' avviż lid-WTO skont ir-regoli u l-proċeduri rilevanti tagħha, jew fejn l-informazzjoni ta' hawn fuq tkun saret disponibbli fil-websajts uffiċjali, aċċessibbli pubblikament u bla ħlas tal-Partijiet, l-iskambju ta' informazzjoni msemmi f'dan is-subparagrafu għandu jitqies li jkun sar.

4. In-notifiki kollha skont dan il-Kapitolu għandhom isiru fil-punti ta' kuntatt msemmija fil-paragrafu 2.

ARTIKOLU 5.12

Konsultazzjonijiet

1. Kull Parti għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra bil-miktub, fi żmien jumejn kalendarji, b'kwalunkwe riskju serju jew sinifikanti għall-ħajja jew is-saħħa tal-bnedmin, l-annimali jew il-pjanti, inkluż kwalunkwe emerġenza tal-ikel.
2. Jekk Parti jkollha tħassib serju dwar riskju għall-ħajja jew is-saħħa tal-bnedmin, l-annimali jew il-pjanti, li jaffettwa l-kommoditajiet li għalihom isir il-kummerċ, fuq talba, għandhom isiru konsultazzjonijiet dwar is-sitwazzjoni mill-iktar fis possibbli. F'każ bħal dan, kull Parti għandha tfittex li ttipprova l-informazzjoni neċessarja kollha fi żmien xieraq biex jiġi evitat xkiel fil-kummerċ.
3. Il-konsultazzjonijiet msemmija fil-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu jistgħu jsiru permezz ta' e-mail, vidjow jew konferenza telefonika. Il-Parti li qed tagħmel it-talba għandha tiżgura preparazzjoni tal-minuti tal-konsultazzjoni.

ARTIKOLU 5.13

Miżuri ta' Emerġenza

- 1 F'każ ta' riskju serju għall-ħajja jew għas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti, il-Parti importatriċi tista', mingħajr notifika preċedenti, tiegħu l-miżuri meħtieġa sabiex jiġu protetti l-ħajja jew is-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti. Għall-kunsinni fit-trasport bejn il-Partijiet, il-Parti li timporta għandha tikkunsidra l-aktar soluzzjoni addattata u proporzjonata sabiex jiġi evitat kull telfien mhux meħtieġ għall-kummerċ.

2. Il-Parti li tkun qed tiehu l-miżuri għandha tgħarraf lill-Parti l-oħra mill-iktar fis possibbli, u fi kwalunkwe każ mhux iktar tard minn 24 siegħa wara l-adozzjoni tal-miżura. Kull Parti tista' titlob kwalunkwe informazzjoni marbuta mas-sitwazzjoni sanitarji u fitosanitarji jew relatata ma' kwalunkwe miżura li tkun għet adottata. Il-Parti l-oħra għandha twieġeb malli l-informazzjoni mitluba tkun disponibbli.

3. Fuq it-talba ta' waħda mill-Partijiet, u skont id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 5.12 (Konsultazzjonijiet), il-Partijiet għandhom iżommu konsultazzjonijiet dwar is-sitwazzjoni fi żmien 15-il jum kalendarju mill-avviż. Dawn il-konsultazzjonijiet għandhom isiru sabiex jiġi evitat taqlib żejjed fil-kummerċ. Il-Partijiet jistgħu jqisu l-għażliet għall-faċilitazzjoni tal-implimentazzjoni jew is-sostituzzjoni tal-miżuri.

ARTIKOLU 5.14

Ekwivalenza

1. Il-Partijiet jistgħu jirrikonoxxu l-ekwivalenza ta' miżura individwali u / jew gruppi ta' miżuri jew sistemi applikabbli għal settur jew għal parti minn settur skont il-paragrafi minn 4 sa 7. Irrikonoxximent tal-ekwivalenza għandu jiġi applikat għall-kummerċ bejn il-Partijiet fl-annimali u fil-prodotti tal-annimali, fil-pjanti u fil-prodotti tal-pjanti, jew, skont il-ħtieġa, għal prodotti relatati.

2. Jekk l-ekwivalenza ma tkunx għet rikonoxxuta, il-kummerċ għandu jseħħ taħt il-kundizzjonijiet meħtieġa mill-Parti importatriċi sabiex tissodisfa l-livell xieraq ta' protezzjoni.

3. Ir-rikonoxximent tal-ekwivalenza jehtieg stima u aċċettazzjoni ta':
- (a) mizuri SFS eżistenti fil-leġislazzjoni, l-istandards u l-proċeduri, inklużi kontrolli marbuta mas-sistemi tal-ispezzjoni u ta' ċertifikazzjoni sabiex jiżguraw li l-mizuri SFS kemm tal-Parti esportatriċi kif ukoll dikimportatriċi huma sodisfatti;
 - (b) l-istruttura dokumentata tal-awtoritajiet kompetenti, il-poteri tagħhom, il-ġerarkija tagħhom, il-*modus operandi* tagħhom u r-rizorsi disponibbli għalihom; u
 - (c) il-prestazzjoni tal-awtorità kompetenti rigward il-programmi ta' kontroll u l-garanziji.
4. Fl-evalwazzjonijiet tagħhom, il-Partijiet għandhom jiehdu kont tal-esperjenzi li jkunu digà akkwistaw.
5. Il-Parti importatriċi għandha tirrikonoxxi miżura sanitarja jew fitosanitarja tal-Parti esportatriċi bħala ekwivalenti jekk il-Parti esportatriċi ogġettivament turi li l-miżura tagħha tilhaq il-livell xieraq ta' protezzjoni tal-Parti importatriċi. Għal dan il-għan, għandu jingħata aċċess raġonevoli, fuq talba, lill-Parti importatriċi għal spezzjoni, ittestjar u proċeduri rilevanti oħra.
6. Il-Partijiet għandhom jikkunsidraw il-gwida tal-Codex Alimentarius, tal-OIE, tal-IPPC, u tal-Kumitat WTO SPS fir-rikonoxximent tal-ekwivalenza.

7. Barra minn hekk, fejn tkun giet rikonoxxuta ekwivalenza, il-Partijiet jistgħu jiftehmu fuq mudell simplifikat għaċ-ċertifikati uffiċjali sanitarji jew fitosanitarji li huma meħtieġa għal kull kunsinna ta' annimali jew prodotti tal-annimali, pjanti jew prodotti tal-pjanti, jew prodotti oħra maħsuba għall-importazzjoni.

ARTIKOLU 5.15

Kumitat dwar il-Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji

1. Il-Kumitat dwar il-Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ “Kumitat SPS”) stabbilit skont l-Artikolu 16.2 (Kumitati Speċjalizzati) għandu jinkludi rappreżentanti tal-awtoritajiet kompetenti tal-Partijiet.
2. Il-Kumitat SPS għandu jiltaqa' fi żmien sena mid-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim. Wara dan għandu jiltaqa' mill-inqas darba fis-sena jew kif miftiehem mill-Partijiet. Il-Kumitat SPS għandu jistabbilixxi r-regoli ta' proċedura tiegħu fl-ewwel laqgħa tagħha. Għandu jiltaqa' wiċċ imbwiċċ, b'konferenza telefonika, b'vidjokonferenza, jew permezz ta' kwalunkwe mezz ieħor, kif miftiehem mill-Partijiet.
3. Il-Kumitat SPS jista' jaqbel li jistabbilixxi gruppi tekniċi ta' hidma magħmul minn esperti tal-Partijiet, li għandhom jidentifikaw u jindirizzaw il-kwistjonijiet tekniċi u xjentifiċi li jinqalgħu taht dan il-Kapitolu u għandhom jesploraw opportunitajiet għal iktar kooperazzjoni fuq kwistjonijiet tal-SPS ta' interess reċiproku. Meta tkun meħtieġa kompetenza addizzjonali, persuni oħra għajr għar-rappreżentanti tal-Partijiet jistgħu jieħdu sehem fil-hidma ta' grupp tekniku ta' hidma.

4. Il-Kumitat SPS jista' jindirizza kwalunkwe kwistjoni relatata mal-funzjonament effettiv ta' din it-Taqsima. B'mod partikolari, għandu jkollu r-responsabbiltajiet u l-funzjonijiet li ġejjin:

- (a) li jiżviluppa l-proċeduri jew l-arrangamenti neċessarji għall-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu, inklużi l-Annessi 5-A u 5-B;
- (b) li jsir il-monitoraġġ tal-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu; u
- (c) li jipprovdi forum għad-diskussjoni ta' problemi li jirriżultaw mill-applikazzjoni ta' ċerti miżuri SPS bl-iskop li jintlaħqu soluzzjonijiet aċċettabbli għaž-żewġ naħat. F'dan ir-rigward, il-Kumitat SPS hħandu jitlaqqa' bħala kwistjoni ta' urġenza, sabiex jagħmel konsultazzjonijiet. Dawn il-konsultazzjonijiet huma mingħajr preġudizzju għad-drittijiet u l-obbligi tal-Partijiet skont il-Kapitolu Erbatax (Soluzzjoni tat-Tilwim) u l-Kapitolu Hmistax (Mekkaniżmu ta' Medjazzjoni).

5. Il-Kumitat SPS għandu jiskambja informazzjoni, għarfien espert u esperjenzi fil-qasam tal-benesseri tal-annimali sabiex jippromwovi kollaborazzjoni dwar il-benesseri tal-annimali bejn il-Partijiet.

6. Il-Partijiet jistgħu, permezz ta' deċiżjoni fil-Kumitat SPS, jadottaw rakkomandazzjonijiet u deċiżjonijiet relatati mal-awtorizzazzjoni tal-importazzjonijiet, skambju ta' informazzjoni, trasparenza, rikonoxximent ta' reġjonalizzazzjoni, ekwivalenza u miżuri alternattivi, u kwalunkwe kwistjoni msemmija fil-paragrafi 4 u 5.

ARTIKOLU 5.16

Konsultazzjonijiet Tekniċi

1. Jekk Parti tikkonsidra li miżura tal-Parti l-oħra hija jew tista' tkun kuntrarja għall-obbligi skont dan il-Kapitolu u tikkonsidra li l-miżura tikkawża jew tista' tikkawża xkiel mhux ġustifikat għall-kummerċ, hija tista' titlob konsultazzjonijiet tekniċi fil-Kumitat SPS bil-ħsieb li jintlaħqu soluzzjonijiet li jkunu reċiprokament aċċettabbli. L-awtoritajiet kompetenti stabbiliti fl-Anness 5-A għandhom jiffaċilitaw dawn il-konsultazzjonijiet.
2. Il-konsultazzjonijiet tekniċi fil-Kumitat SPS għandhom jiġu kkunsidrati konkluzi fi żmien 30 jum wara d-data tal-preżentazzjoni tat-talba għal konsultazzjonijiet tekniċi, minbarra jekk il-Partijiet fil-konsultazzjoni jaqblu li jkomplu bil-konsultazzjonijiet. Il-konsultazzjonijiet tekniċi jistgħu jsiru permezz ta' konferenza telefonika, vidjokonferenza, jew kwalunkwe mekkaniżmu ieħor miftiehem mill-Partijiet.

KAPITOLU SITTA

DWANA U FAĊILITAZZJONI TAL-KUMMERĊ

ARTIKOLU 6.1

Ghanijiet

1. Il-Partijiet jagħrfu l-importanza tal-kwistjonijiet ta' dwana u l-faċilitazzjoni kummerċjali fl-ambjent tal-kummerċ bilaterali li qed jevolvi. Il-Partijiet jaqblu li jsaħħu l-kooperazzjoni f'dan il-qasam, bil-għan li jiżguraw li l-leġislazzjoni u l-proċeduri rilevanti, kif ukoll il-kapaċità amministrattiva tal-amministrazzjonijiet rilevanti, jissodisfaw l-oġettivi tal-promozzjoni tal-kummerċ filwaqt li jiżguraw kontroll doganali effettiv.
2. Għal dak il-għan, il-Partijiet jaqblu li l-leġislazzjoni ma għandhiex tkunu diskriminatorja, u li l-proċeduri doganali għandhom ikunu bbażati fuq l-użu ta' metodi moderni u kontrolli effettivi biex ikunu miġġielda l-frodi u biex jipproteġu l-kummerċ legittimu.
3. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-għanijiet ta' politika pubblika legittimi, inklużi b'rabta ma' għanijiet tas-sigurtà, s-sikurezza u l-għlieda kontra l-frodi, ma għandhom jiġu kompromessi bl-ebda mod.

ARTIKOLU 6.2

Prinċipji

1. Il-Partijiet jaqblu li d-dispożizzjonijiet u l-proċeduri doganali rispettivi tagħhom għandhom ikunu bbażati fuq:
 - (a) l-istrumenti u l-istandards internazzjonali applikabbli fil-qasam tad-dwana u l-kummerċ li l-partijiet rispettivi tagħhom ikunu aċċettaw, inkluża l-Konvenzjoni Riveduta ta' Kjoto dwar is-Simplifikazzjoni u l-Armonizzazzjoni tal-Proċeduri Doganali, il-Konvenzjoni Internazzjonali dwar is-Sistema tad-Deskrizzjoni u l-Ikkodjar Armonizzata tal-Komodità, u l-Qafas ta' Standards li Jiżguraw u Jiffaċilitaw il-Kummerċ Globali (minn hawn 'il quddiem "il-Qafas SAFE") tal-Organizzazzjoni Dinjija tad-Dwana (minn hawn 'il quddiem id-"WCO");
 - (b) il-protezzjoni tal-kummerċ legali permezz tal-infurzar effettiv u l-konformità mal-kriterji leġislattivi;
 - (c) leġislazzjoni li tevita piżijiet mhux meħtieġa jew diskriminatorji fuq l-operaturi ekonomiċi, li tipprevedi aktar faċilitazzjoni tal-kummerċ għall-operaturi ekonomiċi b'livelli għolja ta' konformità, u li tiżgura salvagwardji kontra l-frodi u attivitajiet illeċiti jew ta' dannu l-attivitajiet; u
 - (d) regoli li jiżguraw li kwalunkwe penali li tiġi imposta għal ksur fir-regolamenti doganali jew f'rekwiżiti proċedurali hija proporzjonata u nondiskriminatorji, u li l-applikazzjoni tagħhom ma għandhiex iddewwem mingħajr ġustifikazzjoni r-rilaxx tal-merkanzija.

2. Sabiex jitlejbu l-metodi ta' ħidma, kif ukoll biex jiġi żgurat in-nuqqas ta' diskriminazzjoni, it-trasparenza, l-effiċjenza, l-integrità u r-responsabbiltà tal-operazzjonijiet, il-Partijiet għandhom:

- (a) jissimplifikaw ir-rekwiżiti u l-formalitajiet, kull fejn ikun possibbli, rigward ir-rilaxx u l-ikklerjar mgħaġġel tal-merkanzija; u
- (b) jieħdu passi ulterjuri lejn it-tnaqqis, is-simplifikazzjoni u l-istandardizzazzjoni tad-dejta u d-dokumentazzjoni meħtieġa mid-dwana u aġenziji oħra.

ARTIKOLU 6.3

Kooperazzjoni Doganali

1. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw fuq kwistjonijiet doganali bejn l-awtoritajiet rispettivi tagħhom sabiex jiżguraw li l-għanijiet stabbiliti fl-Artikolu 6.1 (Għanijiet) jintlaħqu.

2. Sabiex tissaħħah il-kooperazzjoni dwar kwistjonijiet doganali, il-Partijiet għandhom, *inter alia*:

- (a) jiskambjaw informazzjoni dwar il-leġislazzjoni doganali rispettiva tagħhom, l-implimentazzjoni tagħha, u l-proċeduri doganali tagħhom, partikolarment fir-rigward tal-oqsma li ġejjin:
 - (i) is-simplifikazzjoni u l-immodernizzar tal-proċeduri doganali;
 - (ii) l-infurzar fuq il-fruntieri tad-drittijiet fuq proprjetà intellettuali mill-awtoritajiet doganali;

- (iii) movimenti ta' transitu u trasbord; u
- (iv) relazzjonijiet mal-komunità tan-negozju;
- (b) jikkunsidraw li jiżviluppaw inizjattivi kongunti marbuta mal-importazzjoni, l-esportazzjoni u l-proċeduri doganali, kif ukoll biex jiżguraw li l-komunità kummerċjali tingħata servizz effettiv;
- (c) jaħdmu flimkien fuq aspetti relatati mad-dwana tal-iżgurar u l-iffaċilitar tal-katina ta' forniment internazzjonali skont il-Qafas SAFE;
- (d) jistabbilixxu, fejn xieraq, rikonoxximent reċiproku tat-tekniki tagħhom tal-ġestjoni tar-riskji, standards tar-riskji, kontrolli tas-sigurtà u programmi ta' shubija kummerċjali, inklużi aspetti bħat-trażmissjoni tad-dejta u l-benefiċċji miftehma reċiprokament; u
- (e) isahhu l-koordinazzjoni f'organizzazzjonijiet internazzjonali bħad-WTO u d-WCO.

ARTIKOLU 6.4

Transitu u Trasbord

1. Kull Parti għandha tassigura l-faċilitazzjoni u l-kontroll effettiv ta' operazzjonijiet ta' trasbord u movimenti ta' transitu mit-territorju rispettiv tagħha.
2. Il-Partijiet għandhom jippromwovu u jimplimentaw arrangamenti ta' transitu reġjonali bil-ghan li jiġi ffaċilitat il-kummerċ.

3. Il-Partijiet għandhom jiżguraw kooperazzjoni u kordinazzjoni bejn l-awtoritajiet kollha kkonċernati u l-aġenziji fit-territorji rispettivi tagħhom biex jiffaċilitaw it-traffiku fi tranzitu.

ARTIKOLU 6.5

Deċiżjonijiet bil-Quddiem

Qabel l-importazzjoni ta' merkanzija fit-territorju tagħha, u skont il-leġislazzjoni u l-proċeduri tagħha, kull Parti għandha, toħroġ għan-negozjanti stabbiliti fit-territorju tagħha, permezz tal-awtoritajiet doganali tagħha jew awtoritajiet kompetenti oħra, deċiżjonijiet bil-quddiem bil-miktub dwar il-klassifikazzjoni tat-tariffi, l-orijini, u kull kwistjoni oħra li l-Parti tista' tiddeċiedi.

ARTIKOLU 6.6

Proċedura Doganali Simplifikata

1. Kull Parti għandha tipprovdi proċeduri ssimplifikati ta' importazzjoni u esportazzjoni li huma trasparenti u effiċjenti, sabiex jitnaqqsu l-ispejjeż u tizzied il-prevedibbiltà għall-operaturi ekonomiċi, inklużi intrapriżi ta' daqs żgħir u medju. Għandu jiġi pprovdut ukoll aċċess aktar faċli għas-simplifikazzjonijiet doganali għall-kummerċjanti awtorizzati, skont kriterji oggettivi u mhux diskriminatorji.

2. Għandu jintuża dokument ta' dikjarazzjoni doganali uniku jew l-ekwivalenti elettroniku tiegħu biex jitlestew il-formalitajiet meħtieġa għat-tqeghid tal-merkanzija taħt proċedura doganali.

3. Il-Partijiet għandhom japplikaw tekniki doganali moderni, inkluża valutazzjoni tar-riskju u l-metodi ta' verifika ta' wara- r-rilaxx, sabiex jissimplifikaw u jiffaċilitaw id-dhul u r-rilaxx tal-merkanzija.

4. Il-Partijiet għandhom jippromwovu l-iżvilupp u l-użu progressiv tas-sistemi, inklużi dawk ibbażati fuq it-teknoloġija tal-informazzjoni, sabiex ikun iffaċilitat l-iskambju elettroniku tad-dejta fost il-kummerċjanti rispettivi tagħhom, l-awtoritajiet doganali u aġenziji relatati oħra.

ARTIKOLU 6.7

Rilaxx tal-Merkanzija

Kull Parti għandha tiżgura li l-awtoritajiet doganali tagħha, l-aġenziji tal-fruntiera jew awtoritajiet kompetenti oħra japplikaw rekwiżiti u proċeduri li:

- (a) jipprevedu r-rilaxx immedjat tal-merkanzija f'perjodu li ma jkunx itwal milli meħtieġ sabiex tiġi assicurata konformità mal-liġijiet u l-formalitajiet doganali tagħha u oħrajn relatati mal-kummerċ;
- (b) jipprevedu pproċessar qabel il-wasla (jiġifieri s-sottomissjoni elettronika avvanzata u l-ipproċessar eventwali tal-informazzjoni qabel il-wasla tal-merkanzija) sabiex jippermettu r-rilaxx tal-merkanzija malli tasal; u
- (c) jipprevedu għar-rilaxx tal-merkanzija, mingħajr il-ħlas ta' dazji doganali, suġġett għall-ġoti ta' garanzija, jekk meħtieġ, skont il-leġislazzjoni tal-Parti kkonċernata, sabiex tiżgura l-ħlas finali tad-dazji doganali.

ARTIKOLU 6.8

Mizati u Hlasijiet

1. Għandhom jiġu imposti mizati u hlasijiet biss għal servizzi pprovduti b'rabta mal-importazzjoni jew l-esportazzjoni inkwistjoni u għal kwalunkwe formalità meħtieġa sabiex titwettaq tali importazzjoni jew esportazzjoni. Huma ma għandhomx jaqbżu l-ispiża approssimattiva tas-servizz ipprovdut, u ma għandhomx jiġu kkalkulati fuq bażi *ad valorem*.
2. L-informazzjoni dwar il-mizati u l-hlasijiet għandha tiġi ppubblikata fuq mezz magħżul b'mod uffiċjali, li jista' jinkludi l-internet. Din l-informazzjoni għandha tinkludi r-raġuni għall-mizata jew il-hlas għas-servizz ipprovdut, l-awtorità responsabbli, it-tariffa u l-imposta li tiġi applikata, u meta u kif għandu jsir il-pagament.
3. Ma għandhomx jiġu imposti mizati u hlasijiet godda jew emendati sakemm tiġi ppubblikata u magħmula faċilment disponibbli informazzjoni skont il-paragrafu 2.

ARTIKOLU 6.9

Aġenti Doganali

Il-Partijiet jaqblu li d-dispożizzjonijiet u l-proċeduri doganali rispettivi tagħhom ma għandhomx jirrikjedu l-użu mandatorju tal-aġenti doganali. Il-Partijiet għandhom japplikaw regoli trasparenti, mhux diskriminatorji u proporzjonati meta jagħtu l-liċenzja lill-aġenti doganali.

ARTIKOLU 6.10

Spezzjonijiet ta' Qabel il-Konsenja

Il-Partijiet jaqblu li d-dispożizzjonijiet u l-proċeduri doganali rispettivi tagħhom ma għandhomx jirrikjedu l-użu mandatorju tal-ispezzjonijiet ta' qabel it-trasportazzjoni kif definit fil-Ftehim dwar l-Ispezzjonijiet ta' Qabel it-Trasportazzjoni, jew kwalunkwe attività oħra ta' spezzjoni mwettqa minn kumpanniji privati fid-destinazzjoni, qabel l-iżdoganar.

ARTIKOLU 6.11

Evalwazzjonijiet Doganali

1. Il-Partijiet għandhom jiddeterminaw il-valur doganali tal-merkanzija skont il-Ftehim dwar il-Valutazzjoni Doganali.
2. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw bil-għan li jilhqqu approċċ komuni għal kwistjonijiet relatati ma' valutazzjoni doganali.

ARTIKOLU 6.12

Immaniġġar tar-Riskju

1. Kull Parti għandha tibbaża l-proċeduri tal-analiżi u tar-rilaxx tagħha u l-proċeduri ta' verifika wara d-dhul tagħha dwar il-prinċipji u l-użu ta' verifika tal-valutazzjoni tar-riskju, aktar milli teżamina kull konsenja b'mod komprensiv għall-konformità mar-rekwiżiti tal-importazzjoni kollha.

2. Il-Partijiet jaqblu li jadottaw u japplikaw ir-rekwiżiti u l-proċeduri ta' kontroll tagħhom għall-importazzjoni, l-esportazzjoni, it-traniżtu u t-trasbord ta' merkanzija fuq il-bażi tal-ġestjoni tar-riskju prinċipji li għandhom ikunu applikati għal miżuri biex il-miuri ta' konformità jiġu ffukati fuq tranżazzjonijiet li jixirqilhom attenzjoni.

ARTIKOLU 6.13

Punt Uniku ta' Kuntatt

Kull Parti għandha tistinka biex tiżviluppa jew iżzomm sistemi ta' punt uniku ta' kuntatt biex tiffaċilita sottomissjoni elettronika waħdiena tal-informazzjoni kollha meħtieġa mid-dwana u minn leġislazzjoni oħra għall-esportazzjoni, l-importazzjoni u t-transitu ta' merkanzija.

ARTIKOLU 6.14

Proċeduri ta' Appell

1. Kull Parti għandha tipprovdi proċeduri effettivi, immedjati, mhux diskriminatorji u faċilment aċċessibbli biex tiggarantixxi d-dritt ta' appell kontra azzjonijiet amministrattivi, sentenzi u deċiżjonijiet ta' awtoritajiet doganali jew awtoritajiet kompetenti oħra li jeffettwaw l-importazzjoni jew l-esportazzjoni ta' merkanzija jew li jaffettwaw merkanzija fi transitu.

2. Proċeduri ta' appell jistgħu jinkludu reviżjoni amministrattiva mill-awtorità regolatorja u r-reviżjoni ġudizzjarja tad-deċiżjonijiet mehuda fil-livell amministrattiv skont il-leġislazzjoni tal-Partijiet.

ARTIKOLU 6.15

Trasparenza

1. Kull Parti għandha tippubblika jew b'xi mod ieħor tagħmel disponibbli, inkluż permezz ta' mezzi elettronici, il-leġislazzjoni, ir-regolamenti, u proċeduri amministrattivi tagħha u r-rekwiżiti oħra relatati mal-faċilitazzjoni doganali u kummerċjali.
2. Kull Parti għandha tahtar jew iżżomm punt wiehed jew aktar ta' mistoqsija jew informazzjoni sabiex tindirizza l-mistoqsijiet mill-persuni interessati dwar kwistjonijiet doganali u oħrajn relatati mal-kummerċ.

ARTIKOLU 6.16

Relazzjonijiet mal-Komunità Kummerċjali

Il-Partijiet jaqblu:

- (a) dwar il-htieġa għal konsultazzjoni f'waqtha mar-rappreżentanti tal-kummerċ meta jifformulaw proposti leġislattivi u proċeduri ġenerali relatati ma' kwistjonijiet doganali u kummerċjali; għal dan il-ghan, għandhom isiru konsultazzjonijiet bejn l-awtoritajiet doganali u l-komunità kummerċjali, kif xieraq;

- (b) li jippubblikaw jew inkella jagħmlu disponibbli, sa fejn ikun possibbli permezz ta' mezzi elettronici, il-proċeduri leġislattivi u ġenerali godda li jkollhom x'jaqsmu mad-dwana u kwistjonijiet ta' faċilitazzjoni kummerċjali qabel ma tiġi applikata kwalunkwe leġislazzjoni u proċedura ta' dan it-tip, kif ukoll bidliet għal u interpretazzjonijiet ta' dawn il-liġijiet u proċeduri; huma għandhom ukoll jagħmlu l-avviżi rilevanti ta' natura amministrattiva disponibbli għall-pubbliku, inklużi l-kriterji tal-aġenzija u l-proċeduri tad-dhul, is-sigħat tal-operat u l-proċeduri tal-operat għall-uffiċċji doganali li jeżistu fil-portijiet u f'punti ta' bejn it-territorji, kif ukoll il-punti ta' kuntatt minn fejn jista' jinkiseb it-tagħrif meħtieġ;
- (c) dwar il-htieġa għal perjodu raġonevoli ta' zmien bejn il-pubblikazzjoni ta' leġislazzjoni għida jew emendata, proċeduri u tariffi jew imposti u d-dhul tagħhom fis-seħh, mingħajr preġudizzju għall-finijiet leġittimi tal-oġettivi tal-politika pubblika (pereż. bidliet fir-rati tad-dazju); u
- (d) li jiżguraw li r-rekwiżiti u l-proċeduri doganali rispettivi tagħhom jibqgħu jissodisfaw il-htigijiet tal-komunità tal-kummerċ, isegwu l-aħjar prassi, u li dawn jibqgħu l-anqas rekwiżiti u proċeduri restrittivi fuq il-kummerċ possibbli.

ARTIKOLU 6.17

Kumitat Doganali

1. Il-Kumitat Doganali stabbilit permezz tal-Artikolu 16.2 (Kumitati Speċjalizzati) għandu jikkonsisti minn rappreżentanti tal-awtoritajiet doganali u awtoritajiet kompetenti oħra tal-Partijiet. Il-Kumitat Doganali għandu jassigura l-operat tajjeb ta' dan il-Kapitolu, il-Protokoll 1 u kwalunkwe dispożizzjonijiet addizzjonali relatati mad-dwana li l-Partijiet jistgħu jaqblu dawrhom. Il-Partijiet jistgħu jeżaminaw u jieħdu deċiżjonijiet fil-Kumitat Doganali dwar il-kwistjonijiet kollha li jinqalgħu fi hdanu.

2. Il-Partijiet jistghu jadottaw rakkomandazzjonijiet u jieħdu deċiżjonijiet fil-Kumitat Doganali fuq ir-rikonoxximent reċiproku ta' tekniki tal-ġestjoni tar-riskji, standards tar-riskji, kontrolli tas-sigurtà u programmi ta' sħubija kummerċjali, inklużi aspetti bħal trażmissjoni tad-dejta u l-benefiċċji miftiehma reċiprokament u kwalunkwe kwistjoni oħra koperta mill-paragrafu 1.

3. Il-Partijiet jistghu jiftehmu li jkollhom laqgħat *ad hoc* għal kwalunkwe materja doganali inklużi regoli ta' oriġini, kif ukoll kwalunkwe obbligu ta' dispozizzjonijiet relatati mad-dwana kif miftiehem bejn il-Partijiet. Huma jistghu wkoll jistabbilixxu sotto-gruppi għal kwistjonijiet speċifiċi fejn xieraq.

KAPITOLU SEBGĦA

OSTAKLI MHUX TARIFFARJI GĦALL-KUMMERĊ U L-INVESTIMENT FIL-ĠENERAZZJONI TA' ENERĠIJA RINNOVABBILI

ARTIKOLU 7.1

Għanijiet

B'konformità mal-isforzi globali biex jitnaqqsu l-emissjonijiet tal-gassijiet serra, il-Partijiet jikkondividu l-għan li jippromwovu, jiżviluppaw u jżidu l-ġenerazzjoni tal-enerġija minn sorsi rinnovabbli u minn sorsi mhux fossili sostenibbli, b'mod partikolari permezz tal-iffaċilitar tal-kummerċ u l-investment. Għal dan il-għan, il-Partijiet għandhom jikkooperaw lejn it-tneħħija jew it-tnaqqis tat-tariffi kif ukoll ostakli mhux tariffarji, u għandhom jikkooperaw biex titrawwem konvergenza regolatorja ma' jew lejn standards reġjonali u internazzjonali.

ARTIKOLU 7.2

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:

- (a) "rekwiżit ta' kontenut lokali" tfisser
 - (i) fir-rigward ta' merkanzija, rekwiżit għal intrapriża biex tixtri jew tuża prodotti ta' oriġini domestika jew prodotti minn xi sors domestiku, kemm jekk dak ir-rekwiżit ikun speċifikat f'termini ta' prodotti partikolari, f'termini ta' volum jew valur ta' prodotti, kif ukoll f'termini ta' proporzjon ta' volum jew valur tal-produzzjoni lokali tagħhom;
 - (ii) fir-rigward ta' servizzi, rekwiżit li jillimita l-għażla tal-fornituri tas-servizz jew is-servizz fornut għad-detriment tas-servizzi jew il-fornituri tas-servizzi mill-Parti l-oħra;
- (b) "mizura" tfisser kwalunkwe mizura fil-kamp ta' applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu li tittiehed minn Parti, kemm jekk fil-forma ta' liġi, regolament, regola, proċedura, deċiżjoni, azzjoni amministrattiva, jew xi forma oħra;
- (c) "mizuri li jirrikjedu l-formazzjoni ta' shubijiet ma' kumpaniji lokali" tfisser kwalunkwe rekwiżit biex tiġi stabbilita b'mod kongunt jew topera ma' kumpaniji lokali jew negozji oħra kwalunkwe entità ġuridika bħal korporazzjoni, fond fiduċjarju, shubija, intrapriża kongunta jew biex tidhol f'relazzjonijiet kuntrattwali oħra;

- (d) "spostament" tfisser kwalnukwe kundizzjoni li tinkoraġġixxi l-iżvilupp lokali, bħalma huma l-liċenzjar ingustifikat tat-teknoloġija, l-investment, l-obbligu li jiġu kkuntrattati istituzzjonijiet finanzjarji partikolari, il-kontrokummerċ, u rekwiżiti simili; u
- (e) "fornitur tas-servizz" tfisser skont id-definizzjoni fil-paragrafu (1) tal-Artikolu 8.2 (Definizzjonijiet).

ARTIKOLU 7.3

Kamp ta' Applikazzjoni

1. Dan il-Kapitolu japplika għal miżuri li jistgħu jaffettwaw il-kummerċ u l-investment bejn il-Partijiet dwar il-ġenerazzjoni tal-enerġija minn sorsi rinnovabbli u minn sorsi sostenibbli mhux fossili, b'mod partikolari enerġija mir-riħ, mix-xemx, dik aerotermika, ġeotermika, idrotermika u oċeanika, idroenerġija, bijomassa, gass mill-mizbla, gass minn impjanti għat-trattament tad-dranagġ u bijogassijiet, iżda mhux għall-prodotti mnejn l-enerġija tkun iġġenerata.
2. Dan il-Kapitolu ma japplikax la għal proġetti ta' riċerka u ta' żvilupp, u lanqas għal proġetti ta' dimostrazzjoni mwettqa fuq skala mhux kummerċjali.
3. Dan il-Kapitolu huwa mingħajr preġudizzju għall-applikazzjoni ta' kwalunkwe dispożizzjoni rilevanti oħra ta' dan il-Ftehim, inkluż kwalunkwe eċċezzjoni, riżerva jew restrizzjoni għal dawk id-dispożizzjonijiet, għall-miżuri msemmija fil-paragrafu 1, *mutatis mutandis*. Għal aktar ċertezza, f'każ ta' xi inkonsistenza bejn dan il-Kapitolu u kwalunkwe dispożizzjoni oħra ta' dan il-Ftehim, id-dispożizzjonijiet l-oħra ta' dan il-Ftehim għandhom jipprevalu sal-punt tal-inkonsistenza.

ARTIKOLU 7.4

Prinċipji

Kull Parti għandha:

- (a) iżżomm lura milli tadotta miżuri li jipprovdu għal rekwiżiti ta' kontenut lokali jew kwalunkwe kumpens li jaffettwa l-prodotti tal-Parti l-oħra, il-fornituri tas-servizzi, l-istabbilimenti jew l-intraprendituri;
- (b) iżżomm lura milli tadotta miżuri li jirrikjedu l-formazzjoni ta' sħubijiet ma' kumpaniji lokali, sakemm tali sħubijiet ma jitqisux neċessarji għal raġunijiet tekniċi u l-Parti li żżomm jew li tadotta miżuri bħal dawn tista' turi tali raġunijiet tekniċi wara talba mill-Parti l-oħra;
- (c) tiżgura li kwalunkwe regoli dwar il-proċeduri ta' awtorizzazzjoni, ċertifikazzjoni u liċenzjament li huma applikati, b'mod partikolari fir-rigward ta' tagħmir, impjanti u infrastrutturi tas-sistema ta' trażmissjoni assoċjati, ikunu oġġettivi, trasparenti u mhux arbitrarji, u ma jiddiskriminawx kontra applikanti mill-Parti l-oħra;
- (d) tiżgura li l-ħlasijiet amministrattivi imposti fuq jew f'konnessjoni ma':
 - (i) l-importazzjoni u l-użu ta' merkanzija li toriġina fil-Parti l-oħra, jew li jaffettwaw il-provvista tal-merkanzija minn fornituri tal-Parti l-oħra, huma suġġetti għall-Artikolu 2.10 (Tariffi u Formalitajiet Konnessi mal-Importazzjoni u l-Esportazzjoni); u

- (ii) il-forniment ta' servizzi mill-fornituri tal-Parti l-oħra huma soġġetti għall-Artikolu 8.18 (Kamp ta' Applikazzjoni u Definizzjonijiet), l-Artikolu 8.19 (Kundizzjonijiet għal-Liċenzjar u l-Kwalifika) u l-Artikolu 8.20 (Proċeduri ta' Liċenzjar u Kwalifika); u
- (e) l-iżgurar li t-termini, il-kundizzjonijiet u l-proċeduri għall-konnessjoni u l-aċċess għall-grilji ta' trasmissjoni tal-elettriku jkunu trasparenti u ma jiddiskriminawx kontra fornituri tal-Parti l-oħra.

ARTIKOLU 7.5

Standards, Regolamenti Tekniċi, u Valutazzjoni ta' Konformità

1. Jekk jeżistu standards internazzjonali jew reġjonali rigward prodotti għall-ġenerazzjoni tal-enerġija minn sorsi mhux fossili rinnovabbli u sostenibbli, il-Partijiet għandhom jużaw daww l-istandards, jew il-partijiet rilevanti ta' daww l-istandards, bħala bażi għar-regolamenti tekniċi tagħhom għajr meta tali standards internazzjonali jew partijiet rilevanti ma jkunux effettivi jew xierqa għat-twettiq tal-għanijiet legittimi segwiti. Għall-iskop tal-applikazzjoni ta' dan il-paragrafu, l-Organizzazzjoni Internazzjonali għall-Istandardizzazzjoni (minn hawn 'il quddiem "ISO") u l-Kummissjoni Elettroteknika Internazzjonali (minn hawn 'il quddiem "IEC"), b'mod partikolari, għandhom jiġu kkunsidrati bħala korpi li jistabbilixxu l-istandards internazzjonali rilevanti.
2. Fejn xieraq, il-Partijiet għandhom jispeċifikaw regolamenti tekniċi bbażati fuq il-ħtiġijiet tal-prodott f'termini ta' prestazzjoni, inkluża l-prestazzjoni ambjentali, aktar milli f'termini ta' karatteristiċi tad-disinn jew il-karatteristiċi deskrittivi.

3. Fir-rigward ta' prodotti elenkati fil-Kapitolu 84 tas-Sistema Armonizzata (ħlief 8401) kif ukoll fis-SA 850231 u 854140:

- (a) l-Unjoni taċċetta dikjarazzjonijiet ta' konformità mill-fornituri ta' Singapore bl-istess termini bħal mill-fornituri tal-Unjoni u mingħajr kwalunkwe rekwiżit ieħor, għall-iskop ta' tqegħid fis-suq ta' tali prodotti; u
- (b) Singapore ser jaċċetta d-dikjarazzjonijiet ta' konformità tal-UE jew ir-rapporti tat-testijiet mingħajr rekwiżiti oħra, għall-iskop ta' tqegħid fis-suq ta' tali prodotti. Singapore jista' jirrikjedi ttestjar jew ċertifikazzjoni mandatorja minn parti terza skont il-kundizzjonijiet stabbiliti fl-Artikolu 5 (Mizuri ta' Salvagwardja) tal-Anness 4-A.

Għal aktar ċertezza, dan il-paragrafu huwa mingħajr preġudizzju għal kwalunkwe waħda mill-Partijiet li tapplika r-rekwiżiti relatati mal-prodotti msemmijin f'dan il-paragrafu, bħalma huma l-ligijiet ta' tqassim ta' territorju jew fuq kodiċijiet ta' bini.

ARTIKOLU 7.6

Eċċezzjonijiet

1. Dan il-Kapitolu huwa sugġett għall-eċċezzjonijiet previsti fl-Artikolu 2.14 (Eċċezzjonijiet Ġenerali), l-Artikolu 8.62 (Eċċezzjonijiet Ġenerali), l-Artikolu 9.3 (Eċċezzjonijiet fis-Sigurtà u Dawk Ġenerali) u, għal aktar ċertezza, għad-dispożizzjonijiet rilevanti tal-Kapitolu Sittax (Dispożizzjonijiet Istituzzjonali, Ġenerali u Finali).

2. Għal aktar ċertezza, soġġett għar-rekwiżit li dawn il-miżuri ma jkunux applikati b'mod li jikkostitwixxu mezz ta' diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikabbli bejn il-prodotti, il-fornituri ta' servizz jew l-investituri tal-Partijiet fejn ikunu jipprevalu l-istess kundizzjonijiet, jew restrizzjoni moħbija fuq il-kummerċ u l-investment bejn il-Partijiet, xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu jinftehem li ma jhallix lill-Parti tadotta jew tinfurza miżuri meħtieġa għat-thaddim sikur tan-netwerks tal-enerġija kkonċernata, jew is-sigurtà tal-provvista tal-enerġija.

ARTIKOLU 7.7

Implimentazzjoni u Kooperazzjoni

1. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw u jiskambjaw informazzjoni dwar kwalunkwe kwistjoni rilevanti għall-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu fil-Kumitat għall-Kummerċ stabbilit skont l-Artikolu 16 (Kumitat għall-Kummerċ). Il-Partijiet jistgħu, b'deċiżjoni tal-Kumitat għall-Kummerċ, jadottaw il-miżuri ta' implimentazzjoni xierqa għal dan il-ghan, u jaġġornaw dan il-Kapitolu kif xieraq.

2. Il-kooperazzjoni tista' tinkludi:

(a) l-iskambju ta' informazzjoni, esperjenzi regolatorji u l-aqwa prattiki f'oqsma bħal:

- (i) id-disinn u l-implimentazzjoni mhux diskriminatorji ta' miżuri li jippromwovu l-użu ta' enerġija minn sorsi rinnovabbli;
- (ii) ġbir u ħzin tal-karbonju;
- (iii) grilji intelligenti;

- (iv) effiċjenza enerġetika; u
 - (v) regolamenti tekniċi, standards u proċeduri ta' evalwazzjoni ta' konformità, b'hal dawg li għandhom x'jaqsmu mar-rekwiżiti tal-kodiċi tal-grilji; u
- (b) il-promozzjoni, ukoll f'*fora* reġjonali rilevanti, tal-konverġenza tar-regolamenti tekniċi domestiċi jew reġjonali tagħhom, il-kunċetti regolatorji, l-istandards, ir-rekwiżiti u l-proċeduri ta' evalwazzjoni ta' konformità mal-istandards internazzjonali.

KAPITOLU TMENJA

SERVIZZI, STABBILIMENT U KUMMERĊ ELETTRONIKU

TAQSIMA A

DISPOŻIZZJONIJIET ĠENERALI

ARTIKOLU 8.1

Għan u Kamp ta' Applikazzjoni

1. Il-Partijiet, waqt li jafferimaw l-impenji rispettivi tagħhom skont il-Ftehim tad-WTO, b'dan jistabbilixxu l-arrangamenti meħtieġa għal-liberalizzazzjoni progressiva reċiproka tal-kummerċ fis-servizzi, l-istabbilizzazzjoni u l-kummerċ elettroniku.

2. Hlief kif provdut xort'ohra, dan il-Kapitolu ma ghandux:

- (a) japplika għas-sussidji mogħtija jew għotjiet ipprovduti minn xi Parti, inkluż self, garanziji u assigurazzjoni appoġġati mill-gvern;
- (b) japplika għas-servizzi pprovduti fl-eżerċizzju ta' awtoritá governattiva fit-territorji rispettivi tal-Partijiet;
- (c) jirrikjedi l-privatizzazzjoni ta' impriži pubbliċi; u
- (d) japplika għal-ligijiet, regolamenti jew htigijiet li jirregolaw il-ksib minn aġenziji governattivi ta' servizzi mixtrija għal skopijiet governattivi u mhux bl-iskop ta' bejgħ kummerċjali mill-ġdid jew bl-iskop ta' użu fil-forniment ta' servizzi għall-bejgħ kummerċjali.

3. Kull Parti żżomm id-dritt tagħha li tirregola u ddaħħal regolamenti godda sabiex tilhaq għanijiet legittimi ta' politika b'mod li jkun konsistenti ma' dan il-Kapitolu.

4. Dan il-Kapitolu ma japplikax għal miżuri li jaffettwaw persuni fiżiċi li jkunu qed ifittxu aċċess għas-suq tax-xogħol ta' Parti, jew għal miżuri dwar iċ-ċittadinanza, ir-residenza jew l-impjieg fuq bażi permanenti. Xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu jiġi interpretat biex iżomm lil Parti milli tapplika miżuri biex tirregola d-dhul ta' persuni fiżiċi tal-Parti l-oħra, jew is-sogġorn tagħhom fit-territorju tagħha, inklużi miżuri li huma meħtieġa għall-ħarsien tal-integrità ta' persuni fiżiċi u sabiex jiġi żgurat il-moviment organizzat tagħhom fil-fruntieri tagħha, bil-kundizzjoni li tali miżuri ma jiġux applikati b'mod li jannullaw jew jikkompromettu l-benefiċċji¹ ta' Parti li jirriżultaw mit-termini ta' dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 8.2

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:

- (a) "taxxi diretti" tinkludi t-taxxi kollha fuq id-dhul totali, fuq id-dhul kapitali jew fuq elementi tad-dhul u tal-kapital, inklużi taxxi fuq id-dhul mit-trasferiment ta' proprjetà, taxxi fuq il-patrimonju, wirt u rigali, u taxxi fuq l-ammonti totali ta' pagi jew salarji mħallsin minn intrapriżi, kif ukoll taxxi fuq l-apprezzament tal-kapital.
- (b) "persuna ġuridika" tfisser kwalunkwe entità legali debitament ikkostitwita jew organizzata b'xi mod ieħor skond il-liġi applikabbli, kemm jekk għall-profitt jew għal fini ieħor, u kemm jekk tkun ta' proprjetà privata jew tal-gvern, inkluża kwalunkwe korporazzjoni, fond fiduċjarju, shubija, intrapriża kongunta, impriża individwali, jew assoċjazzjoni;

¹ Il-fatt biss li tkun meħtieġa viża għall-persuni fiżiċi ta' ċerti pajjiżi u mhux għal dawk ta' pajjiżi oħra ma għandux jittqies bħala li jhassar jew idgħajjef il-benefiċċji skont impenn speċifiku.

(c) “persuna ġuridika tal-Unjoni” jew “persuna ġuridika ta' Singapore” tfisser:

- (i) persuna ġuridika stabbilita skont il-ligijiet tal-Unjoni u/jew ta' wiehed mill-Istati Membri tal-Unjoni jew Singapore rispettivament, u li jkollha l-uffiċċju rreġistrat, l-amministrazzjoni ċentrali¹ jew il-post prinċipali tan-negozju tagħha fit-territorju tal-Unjoni jew Singapore, rispettivament; jew
- (ii) fil-każ ta' stabbiliment skont il-paragrafu (d) l-Artikolu 8.8 (Definizzjonijiet), persuna ġuridika li tkun proprjetà ta' jew ikkontrollata minn persuni fiżiċi tal-Istati Membri tal-Unjoni jew ta' Singapore rispettivament, jew minn persuni ġuridiċi tal-Unjoni jew Singapore persuni ġuridiċi rispettivament;

jekk il-persuna ġuridika jkollha biss l-uffiċċju rreġistrat tagħha jew l-amministrazzjoni ċentrali tagħha fit-territorju tal-Unjoni jew ta' Singapore, rispettivament, ma għandhiex tkun ikkunsidrata bħala persuna ġuridika tal-Unjoni jew persuna ġuridika ta' Singapore, rispettivament, sakemm ma tkunx involuta f'operazzjonijiet sostanzjali kummerċjali² fit-territorju tal-Unjoni jew ta' Singapore, rispettivament;

¹ "Amministrazzjoni ċentrali" tfisser l-uffiċċju prinċipali fejn jittiehdu d-deċiżjonijiet finali.

² L-Unjoni tifhem li l-kunċett ta' “rabta effettiva u kontinwa” mal-ekonomija ta' Stat Membru tal-Unjoni mnaqqxa fl-Artikolu 54 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea (minn hawn 'il quddiem “TFUE”) huwa ekwivalenti għall-kunċett ta' “operazzjonijiet sostanzjali ta' negozju”. Għalhekk, għal persuna ġuridika stabbilita skont il-ligijiet ta' Singapore u li jkollha biss l-uffiċċju rreġistrat jew l-amministrazzjoni ċentrali tagħha fit-territorju ta' Singapore, l-Unjoni għandha testendi biss il-benefiċċji ta' dan il-Ftehim jekk dik il-persuna ġuridika jkollha rabta ekonomika effettiva u kontinwa mal-ekonomija ta' Singapore.

persuna ġuridika tkun:

- (i) “proprjetà” ta' persuni fiżiċi jew ġuridiċi tal-Unjoni u / jew kwalunkwe Stat Membru tal-Unjoni, jew ta' Singapore, jekk iktar minn 50 fil-mija tal-interessi fiha jkun proprjetà ta' benefiċċju għal persuni tal-Unjoni u / jew kwalunkwe Stat Membru tal-Unjoni, jew ta' Singapore, rispettivament;
 - (ii) "ikkontrollata" minn persuni fiżiċi jew ġuridiċi tal-Unjoni u / jew xi wiehed mill-Istati Membri tal-Unjoni jew ta' Singapore jekk tali persuni jkollhom is-setgħa jaħtru l-maġġoranza tad-diretturi tagħha jew inkella li jmessu b'mod legali l-azzjonijiet tagħha;
 - (iii) “affiljata” ma' persuna oħra meta hija tikkontrolla, jew tkun ikkontrollata, minn dik il-persuna; jew meta hija u l-persuna l-oħra jkunu t-tnejn ikkontrollata mill-istess persuna;
- (d) minkejja s-subparagrafu (c), il-kumpaniji tat-tbaħħir stabbiliti barra l-Unjoni u kkontrollati minn ċittadini ta' Stat Membru tal-Unjoni, għandhom ikunu koperti wkoll b'dan il-Ftehim jekk il-bastimenti tagħhom ikunu rreġistrati skont il-leġislazzjoni rispettiva ta' dak l-Istat Membru tal-Unjoni u jtaġru l-bandiera ta' Stat Membru tal-Unjoni;
- (e) “mizura” tfisser kwalunkwe mizura minn Parti, kemm jekk fil-forma ta' liġi, regolament, regola, proċedura, deċiżjoni, azzjoni amministrattiva, jew kwalunkwe forma oħra;
- (f) “mizuri adottati jew miżmuma minn Parti” tfisser mizuri meħuda minn:
- (i) gvernijiet u awtoritajiet ċentrali, reġjonali jew lokali; jew

- (ii) entitajiet mhux governattivi fl-eżerċizzju ta' setgħat iddelegati minn gvernijiet jew awtoritajiet ċentrali, reġjonali jew lokali;
- (g) “mizuri adottati jew miżmuma minn Parti li jaffettwaw il-kummerċ fis-servizzi” jinkludu mizuri fir-rigward ta’:
 - (i) ix-xiri, il-ħlas jew l-użu ta’ servizz;
 - (ii) l-aċċess għal u l-użu ta’ servizzi li huma meħtieġa minn xi Parti sabiex jiġu offruti lill-pubbliku inġenerali, b’rabta mal-forniment ta’ servizz; u
 - (iii) il-preżenza, li tinkludi l-preżenza kummerċjali, ta’ persuni ta’ xi Parti għall-forniment ta’ servizz fit-territorju tal-Parti l-oħra;
- (h) “Skeda ta’ Impenji Speċifiċi” tirreferi, fil-każ tal-Unjoni, għall-Anness 8-A u l-Appendiċijiet tiegħu, u, fil-każ ta’ Singapore, l-Anness 8-B u l-Appendiċijiet tiegħu.
- (i) "konsumatur tas-servizz" tfisser kwalunkwe persuna li tirċievi jew tagħmel użu minn servizz;
- (j) “provvista ta' servizz” tinkludi l-produzzjoni, id-distribuzzjoni, il-kummerċjalizzazzjoni, il-bejgħ u l-konsenja ta' servizz;

- (k) "servizz tal-Parti l-oħra" tfisser servizz li huwa fornut:
- (i) mit-territorju jew fit-territorju tal-Parti l-oħra, jew fil-każ tat-trasport marittimu, permezz ta' bastiment irregistrat skont il-ligijiet ta' dik il-Parti l-oħra, jew permezz ta' persuna mill-Parti l-oħra li tipprovdi s-servizz permezz tal-operat ta' bastiment u / jew l-użu tiegħu b'mod parzjali jew bis-sħiħ; jew
 - (ii) fil-każ ta' forniment ta' servizz permezz tal-preżenza kummerċjali jew permezz tal-preżenza ta' persuni fiżiċi, b'fornitur tas-servizzi tal-parti l-oħra;
- (l) "fornitur ta' servizz" tfisser kwalunkwe persuna li tforni jew tfittex li tforni servizz, inkluż permezz ta' stabbiliment;
- (m) servizz fornut fl-eżerċizzju ta' awtorità governattiva tfisser kwalunkwe servizz, hlief servizz li huwa fornut fuq bażi kummerċjali jew f'kompetizzjoni ma' fornitur ta' servizz wieħed jew aktar; u
- (n) "kummerċ fis-servizzi" tfisser il-forniment ta' servizz:
- (i) mit-territorju ta' Parti għat-territorju tal-Parti l-oħra (transfruntier);
 - (ii) fit-territorju ta' Parti lill-konsumatur tas-servizz tal-Parti l-oħra (konsum barra mill-pajjiż);
 - (iii) minn fornitur tas-servizzi ta' Parti, permezz ta' preżenza kummerċjali, fit-territorju tal-Parti l-oħra (preżenza kummerċjali); jew
 - (iv) minn fornitur tas-servizzi ta' Parti, permezz tal-preżenza ta' persuni fiżiċi ta' dik il-Parti, fit-territorju tal-Parti l-oħra (preżenza ta' persuni fiżiċi).

TAQSIMA B

FORNIMENT TRANSFUNTIER TA' SERVIZZI

ARTIKOLU 8.3

Kamp ta' Applikazzjoni

Din it-Taqsima tapplika għal mizuri tal-Partijiet li jaffettwaw il-forniment transfruntiera tas-setturi tas-servizzi kollha għajr:

- (a) servizzi awdjovizivi;
- (b) il-kabotaġġ marittimu nazzjonali¹; u
- (c) is-servizzi tat-trasport bl-ajru domestiċi u internazzjonali, sew jekk skedati kif ukoll jekk mhux- skedati, u s-servizzi direttament marbuta mal-eżerċizzju tad-drittijiet tat-traffiku, hliel:
 - (i) tiswija u manutenzjoni ta' ajruplani li matulhom ajruplan ikun tneħħa mis-servizz;

¹ Mingħajr preġudizzju għall-kamp ta' applikazzjoni tal-attivitajiet li jistgħu jitqiesu bħala kabotaġġ skont il-leġislazzjoni nazzjonali rilevanti, il-kabotaġġ marittimu nazzjonali skont dan il-Kapitolu jkopri t-trasport ta' passiġġieri jew oġġetti bejn port jew punt li jinsab fi Stat Membru tal-Unjoni u port jew punt ieħor li jinsab fl-istess Stat Membru, inkluż fuq l-ixkaffa kontinentali tiegħu kif previst fil-Konvenzjoni tan-NU dwar il-Liġi tal-Baħar, (minn hawn 'il quddiem "UNCLOS"), u t-traffiku li joriġina u li jintemm fl-istess port jew punt li jinsab fi Stat Membru tal-Unjoni.

- (ii) il-bejgħ u l-kummerċjalizzazzjoni ta' servizzi tat-trasport bl-ajru; u
- (iii) is-servizzi ta' sistema ta' prenotazzjoni kompjuterizzata.

ARTIKOLU 8.4

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' din it-Taqsima, “forniment transfruntiera ta' servizzi” tfisser il-forniment ta' servizz:

- (a) mit-territorju ta' Parti għat-territorju tal-Parti l-oħra; u
- (b) fit-territorju ta' Parti lill-konsumatur ta' servizz tal-Parti l-oħra.

ARTIKOLU 8.5

Aċċess għas-suq

1. Fir-rigward tal-aċċess għas-suq permezz tal-forniment transfruntiera ta' servizzi, kull Parti għandha tagħti, lis-servizzi u lill-fornituri tas-servizzi tal-Parti l-oħra, trattament mhux inqas favorevoli minn dak previst skont it-termini, il-limitazzjonijiet u l-kundizzjonijiet miftehma u speċifikati fl-Iskeda ta' Impenji Speċifiċi tagħha.

2. Fis-setturi fejn ikunu meħuda impenji dwar l-aċċess għas-suq, il-miżuri li kull Parti ma għandhiex tadotta jew iżżomm fuq il-bażi ta' sottodiv iżżjoni reġjonali jew fuq il-bażi tat-territorju sħiħ tagħha, sakemm ma jkunx speċifikat fl-Iskeda tal-Impenji Speċifiċi, huma definiti bħala:

- (a) limitazzjonijiet fuq in-numru ta' fornituri tas-servizz, sew jekk ikunu fil-forma ta' kwoti numeriċi, monopolji, fornituri ta' servizzi esklussivi jew ir-rekwiżit ta' test tal-ħtiġijiet ekonomiċi;¹
- (b) limitazzjonijiet fuq il-valur totali ta' tranżazzjonijiet ta' servizzi jew assi fil-forma ta' kwoti numeriċi jew ir-rekwiżit ta' test tal-ħtiġijiet ekonomiċi, u
- (c) limitazzjonijiet fuq in-numru totali ta' operazzjonijiet ta' servizz jew fuq il-kwantità totali ta' produzzjoni ta' servizz imfissra f'termini tal-unitajiet numeriċi magħżula fil-forma ta' kwoti jew ir-rekwiżit ta' test tal-ħtiġijiet ekonomiċi.²

¹ Is-subparagrafu 2(a) jinkludi miżuri li jeħtieġu li fornitur tas-servizzi tal-Parti l-oħra jkollu stabbiliment fis-sens tal-paragrafu (d) tal-Artikolu 8.8 (Definizzjonijiet) jew li jkun residenti fit-territorju ta' Parti bħala kundizzjoni għall-forniment transfruntiera ta' servizz.

² Dan is-subparagrafu ma jkoprix miżuri ta' Parti li jillimitaw l-inputs għall-forniment ta' servizzi.

ARTIKOLU 8.6

Trattament Nazzjonali

1. Fis-setturi iskritti fl-Iskeda tagħha tal-Impenji Speċifiċi, u soġġett għall-kundizzjonijiet u l-kwalifiki stabbiliti hemmhekk, kull Parti għandha talloka lis-servizzi u lil fornituri tas-servizzi tal-Parti l-oħra, fir-rigward tal-miżuri kollha li jaffettwaw il-fornitura trans-fruntiera tas-servizzi, trattament mhux inqas favorevoli minn dak li tagħti lis-servizzi u lill-fornituri tas-servizzi proprji simili.
2. Parti tista' tissodisfa r-rekwiżit tal-paragrafu 1 billi tagħti lis-servizzi u lill-fornituri ta' servizzi tal-Parti l-oħra, trattament formalment l-istess jew trattament formalment differenti għal dak li tagħti lis-servizzi u lill-fornituri tas-servizzi simili tagħha stess.
3. Trattament formalment l-istess jew formalment differenti għandu jitqies bħala inqas favorevoli jekk huwa jbidel il-kundizzjonijiet ta' kompetizzjoni favur is-servizzi jew il-fornituri ta' servizzi ta' Parti meta pparagunat mas-servizzi jew il-fornituri ta' servizzi simili tal-Parti l-oħra.
4. L-impenji speċifiċi mehuda skont dan l-Artikolu ma għandhomx jiġu interpretati li jehtieġu li Parti tikkumpensa għal xi żvantagġ kompetittiv inerenti li jirriżulta mill-karattru barrani tas-servizzi jew il-fornituri tas-servizzi rilevanti.

ARTIKOLU 8.7

Skeda ta' Impenji Speċifiċi

1. Is-setturi liberalizzati minn Parti skont din it-Taqsima u, permezz ta' riżervi, il-limitazzjonijiet tal-aċċess għas-suq u t-trattament nazzjonali applikabbli għas-servizzi u għall-fornituri ta' servizzi tal-Parti l-oħra f'dawk is-setturi huma stabbiliti fl-Iskeda ta' Impenji Speċifiċi tagħha.
2. L-ebda Parti ma tista' tadotta aktar miżuri jew miżuri godda diskriminatorji fir-rigward ta' servizzi jew fornituri ta' servizzi tal-Parti l-oħra b'rabta mal-impenji speċifiċi meħuda f'konformità mal-paragrafu 1.

TAQSIMA C

STABBILIMENT

ARTIKOLU 8.8

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' din it-Taqsima:

- (a) “fergħa” ta' persuna ġuridika tfisser post ta' negozju jew persuna ġuridika li ma jkollhiex personalità legali distinta u hija l-estensjoni ta' korp prinċipali;

- (b) “attività ekonomika” tinkludi kwalunkwe attività ta’ natura ekonomika, hlief l-attivitajiet imwettqa fl-eżerċizzju ta’ awtorità governattiva, jiġifieri, attivitajiet li ma jkunux saru fuq bażi kummerċjali jew f’kompetizzjoni ma’ operatur ekonomiku wiehed jew aktar;
- (c) “intraprenditur” tfisser kwalunkwe persuna ta’ Parti li tfittex li twettaq jew fil-fatt twettaq attività ekonomika billi twaqqaf stabbiliment¹;
- (d) “stabbiliment” tfisser:
 - (i) il-kostituzzjoni, l-akkwizizzjoni jew iż-żamma ta’ persuna ġuridika; jew
 - (ii) il-ħolqien jew iż-żamma ta’ fergħa jew uffiċċju rappreżentattiv,

bi skop li jkunu stabbiliti jew mantenuti rabtiet ekonomiċi dewwiema fit-territorju ta’ Parti għall-finijiet tat-twettiq ta’ attività ekonomika inkluż, iżda mhux limitat għal, forniment ta’ servizz; u

¹ Jekk l-attività ekonomika ma titwettaqx direttament minn persuna ġuridika iżda permezz ta’ forum oħra ta’ stabbiliment bħal fergħa jew uffiċċju rappreżentattiv, l-imprenditur (jiġifieri l-persuna ġuridika) għandu, xorta waħda, permezz ta’ tali stabbiliment jingħata t-trattament mogħti lill-imprendituri skont dan il-Ftehim. Trattament bħal dan għandu jiġi estiż għall-istabbiliment li permezz tiegħu titwettaq l-attività ekonomika u ma għandux għalfejn jiġi estiż għal xi partijiet oħra tal-investitur li jinsabu barra t-territorju fejn titwettaq l-attività ekonomika.

- (e) "sussidjarja" ta' persuna ġuridika ta' Parti tfisser persuna ġuridika li tkun effettivament ikkontrollata minn persuna ġuridika oħra ta' dik il-Parti, skont il-liġi domestika tagħha.¹

ARTIKOLU 8.9

Kamp ta' Applikazzjoni

Din it-Taqsima tapplika għall-miżuri adottati jew miżmuma mill-Partijiet li jaffettwaw l-istabbiliment fir-rigward tal-attivitajiet ekonomiċi kollha, bl-eċċezzjoni ta':

- (a) estrazzjoni, manifattura u pproċessar² ta' materjali nukleari;
- (b) produzzjoni jew kummerċ fl-armi, fil-munizzjoni jew f'materjal belliku;
- (c) servizzi awdjovizivi;

¹ Għal aktar ċarezza, sussidjarju ta' persuna ġuridika ta' parti jista' wkoll jirreferi għal persuna ġuridika li tkun sussidjarja ta' sussidjarja oħra ta' persuna ġuridika ta' dik il-Parti.

² Għal aktar ċertezza, l-ipproċessar ta' materjali nukleari jinkludi l-attivitajiet kollha fil-Klassifikazzjoni Industrijali Standard Internazzjonali tal-Attivitajiet Ekonomiċi kollha kif speċifikati fl-Uffiċċju Statistiku tan-Nazzjonijiet Uniti, Karti Statistiċi, Serje M, Nru 4, ISIC REV 3.1, 2002 kodiċi 2330.

- (d) il-kabotaġġ marittimu nazzjonali;¹ u
- (e) is-servizzi tat-trasport bl-ajru domestiċi u internazzjonali, sew jekk skedati kif ukoll jekk mhux skedati, u s-servizzi direttament marbuta mal-eżerċizzju tad-drittijiet tat-traffiku, ħlief:
 - (i) tiswija u manutenzjoni ta' ajruplani li matulhom ajruplan ikun tneħħa mis-servizz;
 - (ii) il-bejgħ u l-kummerċjalizzazzjoni ta' servizzi tat-trasport bl-ajru; u
 - (iii) is-servizzi ta' sistema ta' prenotazzjoni kompjuterizzata;

ARTIKOLU 8.10

Aċċess għas-suq

1. Fir-rigward tal-aċċess għas-suq permezz tal-istabbiliment, kull Parti għandha tagħti lill-istabbilimenti u lill-intraprendituri tal-Parti l-oħra, trattament mhux inqas favorevoli minn dak previst skont it-termini, il-limitazzjonijiet u l-kundizzjonijiet miftehma u speċifikati fl-Iskeda ta' Impenji Speċifiċi tagħha.

¹ Mingħajr preġudizzju għall-ambitu tal-attivitajiet li jistgħu jitqiesu bħala kabotaġġ skont il-legislazzjoni nazzjonali rilevanti, il-kabotaġġ marittimu nazzjonali skont dan il-Kapitolu jkopri t-trasport ta' passiġġieri jew ta' prodotti bejn port jew punt li jkun jinsab fi Stat Membru tal-Unjoni u port ieħor jew punt li jkun jinsab fl-istess Stat Membru tal-Unjoni, inkluż fuq l-ixkaffa kontinentali tiegħu kif previst fil-Konvenzjoni tan-NU dwar il-Liġi tal-Baħar, u t-traffiku li joriġina u li jintemm fl-istess port jew punt li jkun jinsab fi Stat Membru tal-Unjoni.

2. Fis-setturi fejn ikunu meħuda impenji dwar l-aċċess għas-suq, il-miżuri li kull Parti ma għandhiex tadotta jew iżzomm fuq il-bażi ta' sottodivizjoni reġjonali jew fuq il-bażi tat-territorju sħiħ tagħha, sakemm ma jkunx speċifikat mod ieħor fl-Iskeda tal-Impenji Speċifiċi, huma definiti bħala:

- (a) limitazzjonijiet fuq in-numru ta' stabbilimenti kemm jekk fil-forma ta' kwoti numerici, monopolji, drittijiet esklussivi jew rekwiżiti oħra ta' stabbiliment bħal test tal-htigijiet ekonomiċi;
- (b) limiti fuq il-valur totali ta' tranżazzjonijiet jew assi f'forma ta' kwoti numerici jew ir-rekwiżit ta' valutazzjoni tal-bżonnijiet ekonomiċi;
- (c) limitazzjonijiet fuq in-numru totali ta' operazzjonijiet jew fuq il-kwantità totali ta' produzzjoni mfissra f'termini ta' unitajiet numerici magħzula fil-forma ta' kwoti jew ir-rekwiżit ta' test tal-htigijiet ekonomiċi;¹
- (d) limitazzjonijiet fuq il-partecipazzjoni ta' kapital barrani f'termini tal-limitu perċentwali massimu fuq l-ishma barranin jew il-valur totali tal-investment barrani individwali jew kollettiv;
- (e) miżuri li jillimitaw jew li jeħtiegu tipi speċifiċi ta' entitajiet legali jew impriżi kongunti li permezz tagħhom intraprenditur tal-Parti l-oħra jista' jwettaq attività ekonomika; u

¹ Is-sottoparagrafi 2(a), 2(b) u 2(c) ma jkoprox miżuri meħuda sabiex tiġi limitata l-produzzjoni ta' prodott agrikolu.

- (f) limitazzjonijiet fuq in-numru totali ta' persuni fiżiċi, hlief persunal ewlieni u apprendisti gradwati kif definiti fl-Artikolu 8.13 (Kamp ta' Applikazzjoni u Definizzjonijiet)¹, li jistgħu jiġu impjegati f' settur partikolari jew li imprenditur jista' jimpjega u li jkunu neċessarji, jew direttament marbuta, mat-tweqqif tal-attività ekonomika fil-forma ta' kwoti numeriċi jew ir-rekwiżit ta' test tal-ħtiġijiet ekonomiċi.

ARTIKOLU 8.11

Trattament Nazzjonali

1. Fis-setturi iskritti fl-Iskeda tal-Impenji Speċifiċi u suġġett għal kwalunkwe kundizzjonijiet jew kwalifiki speċifikati fih, fir-rigward tal-miżuri kollha li jaffettwaw l-istabbiliment², kull Parti għandha tagħti lill-istabbilimenti u lill-imprendituri tal-Parti l-oħra trattament mhux inqas favorevoli minn dak li tagħti lill-istabbilimenti u lill-imprendituri simili tagħha stess.
2. Parti tista' tissodisfa r-rekwiżit tal-paragrafu 1 billi tagħti lill-istabbilimenti u lill-investituri tal-Parti l-oħra, jew trattament formalment identiku jew trattament formalment differenti għal dak li tagħti lill-istabbilimenti u lill-intraprendituri simili tagħha stess.

¹ Għal aktar ċertezza, miżuri jew limitazzjonijiet marbuta speċifikament ma' persunal ewlieni u apprendisti gradwati għandhom ikunu soġġetti għall-Artikolu 8.14 (Persunal Ewlieni u Apprendisti Gradwati).

² L-obbligi f'dan l-Artikolu japplikaw għal miżuri li jirregolaw il-kompożizzjoni tal-bordijiet tad-diretturi ta' stabbiliment, bħalma huma r-rekwiżiti dwar iċ-ċittadinanza u r-residenza.

3. Trattament formalment identiku jew formalment differenti għandu jittqies li jkun inqas favorevoli jekk jimmodifika l-kundizzjonijiet ta' kompetizzjoni favur l-istabbilimenti jew l-intraprendituri ta' Parti meta mqabbel mal-istabbilimenti jew l-intraprendituri simili tal-Parti l-oħra.
4. L-impenji speċifiċi meħuda skont dan l-Artikolu ma għandhomx jiġu interpretati li jehtieġu lil Parti tikkumpensa għal xi żvantagġi kompetittivi inerenti li jirriżultaw min-natura barranija tal-istabbilimenti jew tal-imprendituri rilevanti.

ARTIKOLU 8.12

Skeda ta' Impenji Speċifiċi

1. Is-setturi liberalizzati minn Parti skont din it-Taqsima u, permezz ta' riżervi, il-limitazzjonijiet tal-aċċess għas-suq u t-trattament nazzjonali applikabbli għall-istabbilimenti u l-intraprendituri tal-Parti l-oħra f'dawk is-setturi huma speċifikati fl-Iskeda ta' Impenji Speċifiċi tal-aħħar Parti.
2. L-ebda Parti ma tista' tadotta aktar miżuri jew miżuri godda diskriminatorji fir-rigward ta' stabbilimenti u intraprendituri tal-Parti l-oħra b'rabta mal-impenji speċifiċi meħuda f'konformità mal-paragrafu 1.

TAQSIMA D

PREŻENZA TEMPORANJA TA' PERSUNI FIŻIĊI GĦAL GĦANIJIET TA' NEGOZJU

ARTIKOLU 8.13

Kamp ta' Applikazzjoni u Definizzjonijiet

1. Din it-Taqsima tapplika għall-miżuri tal-Partijiet li jirrigwardaw id-dhul u s-soġġorn temporanju fit-territorji rispettivi tagħhom, ta' persunal ewlieni, apprendisti gradwati u bejjieġha ta' servizzi kummerċjali f'konformità mal-paragrafu 4 tal-Artikolu 8.1 (Għan u Kamp ta' Applikazzjoni).
2. Għall-finijiet ta' din it-Taqsima:
 - (a) “persunal ewlieni” tfisser persuni fiżiċi impjegati f'persuna ġuridika ta' Parti waħda, minbarra organizzazzjoni mingħajr skop ta' qligħ u li huma responsabbli għat-twaqqif jew il-kontroll, l-amministrazzjoni u l-operat kif xieraq ta' stabbiliment;

il-persunal ewlieni jinkludi vizitaturi kummerċjali għal finijiet ta' stabbiliment responsabbli għat-twaqqif ta' stabbiliment u haddiema bi trasferiment intra-azjendali:

- (i) “vizitaturi għall-fini ta' negozju għal skopijiet ta' stabbiliment” tfisser persuni fiżiċi li jaħdmu f'pożizzjoni għolja li jkunu responsabbli għat-twaqqif ta' stabbiliment u li ma jinvolvox ruħhom fi tranżazzjonijiet diretti mal-pubbliku ġenerali u ma jirċevux remunerazzjoni minn sors li jinsab fil-Parti ospitanti; u
- (ii) “haddiema bi trasferiment intra-azjendali” tfisser persuni fiżiċi li jkunu ġew impjegati minn persuna ġuridika ta' Parti waħda jew, fil-każ ta' professjonisti li jipprovdu servizzi kummerċjali, kienu msieħba fiha għal mill-inqas sena u li ġew trasferiti temporanjament għal stabbiliment (li jista' jkun sussidjarja, fergħa jew kumpanija prinċipali tal-intrapriża) fit-territorju tal-Parti l-oħra u li jridu jappartjenu lil waħda mill-kategoriji li ġejjin:

(1) "eżekuttivi", jiġifieri persuni fiżiċi f'persuna ġuridika li jamministraw il-ġestjoni tal-istabbiliment, jeżerċitaw latitudni wiesgħa fit-teħid tad-deċiżjonijiet, u jirċievu superviżjoni jew direzzjoni ġenerali minn bord ta' diretturi jew azzjonisti tal-kumpanija jew l-ekwivalenti tagħhom. Eżekuttivi ma jwettqux direttament kompiti relatati mad-dispożizzjoni attwali tas-servizz jew servizzi ta' persuna ġuridika;

(2) "manigiers", jìgifieri persuni fìziċi li jkunu qegħdin jaħdmu f'pożizzjoni għolja f'persuna ġuridika, li jmexxu prinċipalment il-ġestjoni tal-istabbiliment, jirċievu s-superviżjoni jew id-direzzjoni ġenerali minn eżekuttivi ta' livell għoli, mill-bord tad-diretturi jew jew l-azzjonisti tan-negozju jew l-ekwivalenti tagħhom, inklużi:

(aa) dawk li jmexxu l-istabbiliment jew id-dipartiment jew is-subdiviżjoni tiegħu;

(bb) jissorveljaw u jikkontrollaw ix-xogħol ta' impjegati li jissorveljaw, professjonali jew li jimmaniġġaw; u

(cc) billi jkollhom l-awtorità biex personalment jirreklutaw u jkeċċu jew jirrikkmandaw, ikeċċu jew azzjonijiet oħra relatati mal-persunal; jew

(3) "speċjalisti", jìgifieri persuni fìziċi li jaħdmu f'persuna ġuridika u li jkollhom għarfien jew kompetenzi mhux komuni essenzjali għall-produzzjoni, it-tagħmir tar-riċerka, il-metodi jew it-tmexxija tal-istabbiliment; fil-valutazzjoni ta' għarfien bħal dan, jiġi kkunsidrat mhux biss l-għarfien speċifiku għall-istabbiliment, iżda wkoll, fejn relevanti, jekk il-persuna jkollhiex livell għoli ta' kwalifiki li jirreferu għal tip ta' xogħol jew kummerċ li jirrikjedi għarfien tekniku speċifiku, inkluża s-sħubija ta' professjoni akkreditata;

- (b) "apprendisti gradwati" tfisser persuni fiżiċi li jkunu ġew impjegati minn persuna ġuridika ta' xi Parti għal mill-anqas sena, li jkollhom grad universitarju u li jkunu trasferiti temporanjament għal stabbiliment fit-territorju tal-Parti l-oħra għal skopijiet ta' żvilupp tal-karriera jew biex jiksbu taħriġ dwar tekniki jew metodi tan-negozju;¹ u
- (c) "bejjiegħa ta' servizzi kummerċjali" tfisser persuni fiżiċi li jkunu rappreżentanti ta' fornitur ta' servizz ta' Parti li jkunu qegħdin ifittxu dħul temporanju fit-territorju tal-Parti l-oħra sabiex jinnegozjaw il-bejgħ ta' servizzi jew jidhlu fi ftehimiet biex ibigħu servizzi għal dak il-fornitur ta' servizz u li ma jinvolvux ruħhom f'bejgħ dirett lill-pubbliku ġenerali u ma jirċevux remunerazzjoni minn sors li jkun jinsab fil-Parti ospitanti;

¹ L-istabbiliment riċeventi jista' jkun meħtieġ jippreżenta programm ta' taħriġ li jkopri t-tul ta' żmien tas-soġġorn għal approvazzjoni minn qabel, li juri li l-fini taż-żjara huwa t-taħriġ. L-awtoritajiet kompetenti jistgħu jirrikjedu li t-taħriġ ikun marbut mal-lawrja universitarja li tkun inkisbet.

ARTIKOLU 8.14

Persunal Ewlieni u Apprendisti Gradwati

1. Għal kull settur liberalizzat skont it-Taqsima C (Stabbiliment) u suġġett għal kwalunkwe riżerva elenkata fl-Iskeda tagħha tal-Impenji Speċifiċi, kull Parti għandha tippermetti lill-imprendituri tal-Parti l-oħra li temporanjament jimpjegaw fl-istabbiliment tagħhom persuni fiżiċi ta' dik il-Parti l-oħra, bil-kundizzjoni li tali impjegati jkunu persunal ewlieni jew apprendisti gradwati kif definiti fl-Artikolu 8.13 (Kamp ta' Applikazzjoni u Definizzjonijiet). Id-dhul u s-soġġorn temporanju tagħhom għandhom jkunu permessi għal perjodu ta' mhux iktar minn tliet snin għal haddiema bi trasferiment intrazjendali, 90 jum fi kwalunkwe perjodu ta' tnax-il xahar għal viżitaturi għall-fini ta' negozju, u sena għall-apprendisti gradwati. Fil-każ ta' haddiema bi trasferiment intra-azjendali, dan il-perjodu jista' jiġi estiż għal sentejn oħra, suġġetti għal-liġi domestika¹.
2. Għal kull settur liberalizzat skont it-Taqsima C (Stabbiliment) il-miżuri li Parti ma għandhiex iżżomm jew tadotta, sakemm ma jkunx speċifikat mod ieħor fl-Iskeda tal-Impenji Speċifiċi, huma definiti bħala limitazzjonijiet fuq in-numru totali ta' persuni fiżiċi li imprenditur jista' jittrasferixxi bħala persunal ewlieni jew apprendisti gradwati f'settur speċifiku fil-forma ta' kwoti numeriċi jew rekwiżit ta' test tal-ħtiġijiet ekonomiċi u bħala limitazzjonijiet diskriminatorji.

¹ Għal aktar ċertezza u mingħajr preġudizzju għall-paragrafu 4 tal-Artikolu 8.1 (Għan u Kamp ta' Applikazzjoni), is-soġġorn fit-territorju ta' Parti skont dawn id-dispożizzjonijiet ma jintitolax haddiem bi trasferiment intra-azjendali japplika għal residenza permanenti jew iċ-ċittadinanza f'dik il-Parti.

ARTIKOLU 8.15

Bejjiegħa ta' Servizzi Kummerċjali

Għal kull settur liberalizzat skont it-Taqsima B (Forniment ta' servizzi transfruntiera) jew C (Stabbiliment) u sugġett għal kwalunkwe riżerva elenkata fl-Iskeda tal-Impenji speċifiċi, kull Parti għandha tippermetti d-dhul u s-soġġorn temporanju ta' bejjiegħa ta' servizzi kummerċjali għal perjodu massimu ta' 90 jum fi kwalunkwe perjodu ta' tnax-il xahar¹.

TAQSIMA E

QAFAS REGOLATORJU

SUB-TAQSIMA 1

DISPOŻIZZJONIJIET TA' APPLIKAZZJONI ĠENERALI

ARTIKOLU 8.16

Rikonoxximent Reċiproku tal-Kwalifiki Professjonali

1. Xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu jimpedixxi lil xi Parti milli tirrikjedi li l-persuni fiżiċi jkollhom il-kwalifiki u / jew l-esperjenza professjonali neċessarja speċifikata fit-territorju fejn jiġi pprovdut is-servizz, għas-settur tal-attività kkonċernat.

¹ Dan l-Artikolu huwa mingħajr preġudizzju għad-drittijiet u l-obbligi li joħorgu minn ftehimiet bilaterali ta' rinunzja tal-viża bejn Singapore u wieħed mill-Istati Membri tal-Unjoni.

2. Il-Partijiet għandhom jinkoraġġixxu lill-entitajiet professjonali rilevanti fit-territorji rispettivi tagħhom sabiex jiżviluppaw u jipprovdu rakkomandazzjoni kongunta dwar l-għarfien reċiproku tal-Kumitat għall-Kummerċ fis-Servizzi, l-investiment u l-Akkwisti Pubbliċi stabbilit skont l-Artikolu 16.2 (Kumitati Speċjalizzati). Tali rakkomandazzjoni għandha tkun sostnuta b'evidenza dwar:

- (a) il-valur ekonomiku ta' pprevediet ftehim jew rikonoxximent reċiproku previst ta' kwalifiki professjonali (minn hawn 'il quddiem imsejjah "Ftehim ta' Għarfien Reċiproku"); u
- (b) il-kompatibilità tar-reġimi rispettivi, jiġifieri, sa fejn il-kriterji applikati minn kull Parti għall-awtorizzazzjoni, il-liċenzjar, l-operazzjoni u ċ-ċertifikazzjoni tal-intraprendituri u fornituri ta' servizzi huma kompatibbli.

3. Meta jirċievi rakkomandazzjoni kongunta, il-Kumitat għall-Kummerċ fis-Servizzi, l-Investiment u l-Akkwisti Pubbliċi, għandu janalizza, f'perjodu ta' zmien raġonevoli, ir-rakkomandazzjoni kongunta sabiex jiddetermina jekk din hijiex konsistenti ma' dan il-Ftehim.

4. Meta, fuq il-bażi tat-tagħrif previst fil-paragrafu 2, instab li r-rakkomandazzjoni kienet konsistenti ma' dan il-Ftehim, il-Partijiet għandhom jiehdu l-passi meħtieġa biex jinnegożjaw Ftehim ta' Rikonoxximent Reċiproku permezz tal-awtoritajiet kompetenti tagħhom jew in-nominati awtorizzati.

ARTIKOLU 8.17

Trasparenza

Kull Parti għandha twieġeb fil-pront għat-talbiet kollha mill-Parti l-oħra għal informazzjoni speċifika dwar xi waħda mill-miżuri tagħha ta' applikazzjoni generali jew dwar ftehimiet internazzjonali li jappartjenu għal jew jaffettwaw dan il-Kapitolu. Kull Parti għandha tistabbilixxi wkoll pnti ta' inkjesta waħda jew iżjed skont l-Artikolu 13.4 (Inkjesti u Punti ta' Kuntatt) sabiex jipprovdu informazzjoni speċifika dwar il-kwistjonijiet kollha bħal dawn fuq talba lil intraprendituri u lil fornituri ta' servizzi tal-Parti l-oħra.

SUB-TAQSIMA 2

REGOLAMENTAZZJONI DOMESTIKA

ARTIKOLU 8.18

Kamp ta' Applikazzjoni u Definizzjonijiet

1. Din is-Sub-Taqsimha tapplika għal miżuri tal-Partijiet marbuta ma' rekwiżiti u proċeduri tal-liċenzjar jew rekwiżiti u proċeduri ta' kwalifika li jaffettwaw:
 - (a) il-forniment ta' servizzi finanzjarji transfruntieri kif definiti fl-Artikolu 8.4 (Definizzjonijiet);

- (b) l-istabbiliment fit-territorju tagħhom ta' persuni ġuridiċi u fiżiċi kif definiti fl-Artikolu 8.8 (Definizzjonijiet); jew
 - (c) preżenza temporanja ta' persuni fiżiċi fit-territorju tagħhom kif imsemmi fl-Artikolu 8.13 (Kamp ta' Applikazzjoni u Definizzjonijiet).
2. Din is-Sub-Taqsima għandha tapplika biss għal setturi li għalihom il-Parti hadet impenji speċifiċi u safejn dawn l-impenji speċifiċi japplikaw.
3. Din is-Sub-Taqsima ma tapplikax għal miżuri sal-punt li l-miżuri jikkostitwixxu limitazzjonijiet kif skedata fl-Artikoli 8.5 (Aċċess għas-Suq) u 8.10 (Aċċess għas-Suq) u / jew l-Artikoli 8.6 (Trattament Nazzjonali) u 8.11 (Trattament Nazzjonali).
4. Għall-finijiet ta' din is-Sub-Taqsima :
- (a) “awtorità kompetenti” tfisser kwalunkwe gvern jew awtorità ċentrali, reġjonali jew lokali, jew klwaunkwe korp mhux governattiv li jeżerċita setgħat iddelegati minn gvernijiet jew awtoritajiet ċentrali jew reġjonali jew lokali, li tiegħu deċiżjoni dwar l-awtorizzazzjoni biex jiġi fornut servizz, inkluż permezz ta' stabbiliment jew dwar l-awtorizzazzjoni biex isir stabbiliment ta' attività ekonomika għajr servizzi;
 - (b) “proċeduri ta' liċenzjar” tfisser regoli amministrattivi jew proċedurali li persuna fiżika jew ġuridika trid tirrispetta sabiex turi konformità mar-rekwiżiti ta' liċenzja meta tkun qed tfittex awtorizzazzjoni għall-forniment ta' servizz jew għall-istabbiliment ta' attività ekonomika għajr servizzi, inkluża l-emenda jew it-tiġdid ta' liċenzja;

- (c) “rekwiżiti ta’ liċenzjar” tfisser rekwiżiti sostantivi, minbarra rekwiżiti ta’ kwalifika, li magħhom persuna fiżika jew persuna ġuridika hija meħtieġa tikkonforma sabiex tikseb, temenda jew iġġedded l-awtorizzazzjoni biex tforni servizz jew tistabbilixxi f’attività ekonomika għajr is-servizzi;
- (d) “proċeduri ta’ kwalifika” tfisser regoli amministrattivi jew proċedurali li persuna fiżika trid tirrispetta sabiex turi l-konformità mar-rekwiżiti ta’ kwalifika għall-finijiet li tikseb awtorizzazzjoni biex tipprovdi servizz; u
- (e) “rekwiżiti ta’ kwalifiki” tfisser rekwiżiti sostantivi marbuta mal-kompetenza ta’ persuna fiżika li tipprovdi servizz, li l-konformità magħhom jeħtieġ li tintwera għall-fini li tikseb awtorizzazzjoni biex tipprovdi servizz.

ARTIKOLU 8.19

Kundizzjonijiet għal-Liċenzjar u l-Kwalifika

1. Kull Parti għandha tiżgura li miżuri marbuta mar-rekwiżiti u proċeduri ta’ liċenzjar u rekwiżiti u proċeduri ta’ kwalifika huma bbażati fuq kriterji li huma:

- (a) ċari;
- (b) oġġettivi u trasparenti; u
- (c) stabbiliti minn qabel u aċċessibbli għall-pubbliku u persuni interessati.

2. Awtorizzazzjoni jew liċenzja, soġġetta għad-disponibbiltà, għandha tinghata malli jkun stabbilit, abbażi ta' eżami xieraq, li l-kundizzjonijiet intlaħqu.

3. Kull Parti għandha żżomm jew tistabbilixxi tribunali ġudizzjarji, tal-arbitraġġ jew amministrattivi jew proċeduri li jipprovdu, fuq it-talba ta' intraprenditur jew fornitur ta' servizz affettwat, għal rieżami fil-pront, ta', u fejn ikun ġustifikat, rimedji xierqa għal deċiżjonijiet amministrattivi li jaffettwaw l-istabbiliment, il-provvista transfruntiera ta' servizzi jew il-preżenza temporanja ta' persuni fiżiċi għal skopijiet ta' negozju. Jekk dawn il-proċeduri ma jkunux indipendenti mill-agenzija fdata bid-deċiżjoni amministrattiva kkonċernata, kull Parti għandha tiżgura li l-proċeduri jipprovdu għal rieżami oġġettiv u imparzjali.

Il-paragrafu ma għandux jinftiehem li jirrikjedi li Parti twaqqaf tali tribunali jew proċeduri bħal dawn fejn dan ikun inkonsistenti mal-istruttura kostituzzjonali jew in-natura tas-sistema legali tiegħu.

ARTIKOLU 8.20

Proċeduri ta' Liċenzjar u Kwalifika

1. Kull Parti għandha tiżgura li proċeduri ta' liċenzji u kwalifiki u formalitajiet ikunu sempliċi kemm jista' jkun u ma għandhomx jikkomplikaw mingħajr bżonn jew idewmu l-provvista tas-servizz. Kwalunkwe tariffa tal-liċenzja jew tal-awtorizzazzjoni¹ li l-applikanti jistgħu jehlu mill-applikazzjoni tagħhom jenħtieġ li tkun raġonevoli u ma għandhiex tirrestringi l-provvista tas-servizz.

¹ It-tariffi tal-liċenzja jew tal-awtorizzazzjoni ma jinkludux pagamenti għall-irkant, it-tfiġh ta' offerti jew mezzi oħra mhux diskriminatorji għall-ġhoti ta' konċessjonijiet, jew kontribuzzjonijiet ordnati għall-forniment ta' servizz universali.

2. Kull Parti għandha tiżgura li l-awtorità kompetenti tuża proċeduri u tiegħu deċiżjonijiet fil-proċess ta' liċenzjar jew awtorizzazzjoni li jkunu imparzjali fir-rigward tal-applikanti kollha. L-awtorità kompetenti jinhtieg li tilhaq id-deċiżjonijiet tagħha b'mod indipendenti u ma jenhtieg li ma tkunx responsabbli lejn l-ebda fornitur tas-servizzi li għalih hija meħtieġa liċenzja jew awtorizzazzjoni.
3. Fejn jeżistu perjodi ta' żmien speċifiċi għall-applikazzjonijiet, applikant għandu jingħata perjodu ta' żmien raġonevoli għall-preżentazzjoni ta' applikazzjoni. L-awtorità kompetenti għandha tagħti bidu għall-ipproċessar ta' tali applikazzjonijiet mingħajr dewmien żejjed. Fejn possibbli, l-applikazzjonijiet jenhtieg li jiġu aċċettati f'format elettroniku skont l-istess kundizzjonijiet ta' awtenticità bħall-preżentazzjonijiet bil-karti.
4. Kull Parti għandha tiżgura li l-ipproċessar ta' applikazzjoni, inkluż meta tintlaħaq deċiżjoni finali, jintemm fi żmien raġonevoli mis-sottomissjoni ta' applikazzjoni kompluta. Kull Parti għandha tagħmel hiliha biex tistabbilixxi żmien normali għall-ipproċessar ta' applikazzjoni.
5. Meta l-awtorità kompetenti tikkunsidra li applikazzjoni ma tkunx kompluta, hija għandha, fi żmien raġonevoli wara li tkun irċeviet dik l-applikazzjoni, tinforma lill-applikant li l-applikazzjoni mhix kompluta u, sa fejn huwa fattibbli, tispeċifika l-informazzjoni addizzjonali meħtieġa biex timtela l-applikazzjoni, u għandha tipprovdi lill-applikant bl-opportunità biex jikkoreġi d-defiċjenzi.
6. Fejn ikun possibbli, il-kopji awtentikati jenhtieg li jiġu aċċettati minflok id-dokumenti oriġinali.

7. Meta l-awtorità kompetenti tirrifjuta applikazzjoni, din għandha tinforma lill-applikant bil-miktub mingħajr dewmien bla bżonn. Fil-prinċipju, jenhtieg li l-applikant, meta jitlob dan, ikun informat ukoll bir-raġunijiet għar-rifjut tal-applikazzjoni u dwar il-perjodu ta' żmien li għandu biex jappella kontra d-deċiżjoni. Fejn applikabbli, applikant jinhtieg li jkun permess, f'limiti ta' żmien raġonevoli, sabiex jerga' jippreżenta applikazzjoni.
8. Kull Parti għandha tiżgura li liċenzja jew awtorizzazzjoni, ladarba tingħata, issir effettiva mingħajr dewmien żejjed skont it-termini u l-kundizzjonijiet speċifikati fiha.

SUB-TAQSIMA 3

SERVIZZI TAL-KOMPJUTER

ARTIKOLU 8.21

Servizzi tal-Kompjuter

1. Il-Partijiet jaqblu mal-fehim stabbilit fil-paragrafi li ġejjin fir-rigward ta' servizzi tal-kompjuter liberalizzati skont it-Taqsima B (Forniment ta' Servizzi Transfruntiera), it-Taqsima C (Stabbiliment) u t-Taqsima D (Preżenza Temporanja ta' Persuni Fiziċi għall-Skopijiet ta' Negozju).

2. Il-Partijiet jifhmu li CPC¹ 84, il-kodiċi tan-Nazzjonijiet Uniti li jintuża biex jiddeskrivi servizzi tal-kompjuter u servizzi relatati, ikopri s-servizzi tal-kompjuter u s-servizzi relatati kollha. L-iżviluppi teknoloġiċi wasslu għal zieda fl-offerta ta' dawn is-servizzi bħala bundle jew pakkett ta' servizzi relatati li jista' jinkludi wħud mill-funzjonijiet bażiċi jew il-funzjonijiet bażiċi kollha elenkati fil-paragrafu 3. Pereżempju, servizzi bħalma huma web hosting jew domain hosting, servizzi ta' estrazzjoni tad-data (data mining) u grid computing jikkonsistu kollha minn kombinazzjoni ta' funzjonijiet bażiċi ta' servizzi tal-kompjuter.

3. Is-servizzi tal-kompjuter u oħrajn relatati, irrISPettivament minn jekk jitwasslux permezz ta' netwerk, fosthom l-Internet, jinkludu s-servizzi kollha li jipprovdu kwalunkwe minn dawn li ġejjin jew kombinazzjoni tagħhom:

- (a) konsulenza, adattament, strateġija, analiżi, ippjanar, speċifikazzjoni, tfassil, żvilupp, installazzjoni, implimentazzjoni, integrazzjoni, ittestjar, debugging, aġġornar, appoġġ, assistenza teknika jew ġestjoni ta' jew għall-kompjuters jew għas-sistemi tal-kompjuter;
- (b) konsulenza, strateġija, analiżi, ippjanar, speċifikazzjoni, tfassil, żvilupp, installazzjoni, implimentazzjoni, integrazzjoni, ittestjar, debugging, aġġornar, adattament, manutenzjoni, appoġġ, assistenza teknika, ġestjoni jew użu ta' jew għall-programmi tal-kompjuter²;

¹ (a) "CPC" tfisser Central Products Classification (Klassifika Ċentrali tal-Prodotti) kif stabbilit fl-Uffiċċju tal-Istatistika tan-Nazzjonijiet Uniti, id-Dokumenti dwar l-Istatistika, Serje M, Nru 77, CPC prov, 1991.

² It-terminu "softwer" ifisser is-settijiet ta' struzzjonijiet meħtieġa sabiex il-kompjuters jithaddmu u jikkomunikaw. Għadd ta' programmi differenti jistgħu jiġu żviluppati għal applikazzjonijiet speċifiċi (softwer ta' applikazzjonijiet), u l-klijent jista' jkollu l-għażla li juża programmi lesti kummerċjalment disponibbli (softwer tal-pakkett), jiżviluppa programmi speċifiċi għal rekwiżiti partikolari (softwer personalizzat) jew juża taħlita tat-tnejn.

- (c) ipproċessar ta' data, hażna ta' data, żamma ta' data jew servizzi ta' bażi tad-data;
- (d) servizzi ta' manutenzjoni u tiswija għal makkinarju u tagħmir tal-uffiċċju, fosthom il-kompjuters; u
- (e) servizzi ta' taħriġ għall-persunal tal-klijenti, b'rabta ma' softwer, kompjuters jew sistemi tal-kompjuter, u li ma jkunux ikklassifikati xi mkien ieħor.

4. Il-Partijiet jifhmu li, f'bosta każijiet, kompjuters u servizzi relatati jippermettu l-forniment ta' servizzi oħra¹ kemm b'mezzi elettronici kif ukoll b'mezzi oħra. Minkejja dan, f'każijiet bħal dawn, hemm distinzjoni importanti bejn servizzi ta' kompjuters u dawk relatati (pereż., web-hosting jew application hosting) u s-servizz l-ieħor² permess bis-saħħa tal-kompjuters u servizzi relatati. Is-servizz l-ieħor, irrISPettivament jekk huwiex permess bis-saħħa ta' kompjuters u servizzi relatati jew le, mhuwiex kopert minn CPC 84.

¹ Pereżempju, W/120.1.A.b. (servizzi ta' kontabilità, verifika u żamma tal-kotba), W/120.1.A.d. (servizzi arkitettonici), W/120.1.A.h. (servizzi mediċi u dentali), W/120.2.D (servizzi awdjoviżivi), W/120.5. (servizzi edukattivi).

² Ara n-nota ta' qiegħ il-paġna ta' qabel.

SUB-TAQSIMA 4

SERVIZZI POSTALI

ARTIKOLU 8.22

Prevenzjoni ta' Prattiki Antikompetittivi fis-Settur Postali¹

Kull Parti għandha tintroduci jew iżżomm miżuri xierqa² sabiex jiġi evitat li fornituri tas-servizzi postali li, waħidhom jew flimkien, ikunu fornituri ewlenin fis-suq rilevanti għal servizzi postali, jipparteċipaw fi jew ikomplu bil-prattiċi anti-kompetittivi.

ARTIKOLU 8.23

Indipendenza tal-Entitajiet Regolatorji

Il-korpi regolatorji għandhom ikunu legalment separati minn kwalunkwe fornitur ta' servizzi postali u ma għandhomx ikunu responsabbli lejn l-ebda fornitur ta' tali servizzi. Id-deċiżjonijiet ta' u l-proċeduri użati mill-korpi regolatorji għandhom ikunu imparzjali fir-rigward tal-parteeċipanti kollha tas-suq.

¹ Għal aktar ċertezza, huma biss il-miżuri relatati ma' mas-servizzi bażiċi tal-ittri li għandhom ikunu soġġetti għall-Artikolu 8.22 (Prevenzjoni ta' Prattiki Antikompetittivi fis-Settur Postali).

² Iż-żamma ta' miżuri xierqa tinkludi l-infurzar effettiv ta' tali miżuri.

SUB-TAQSIMA 5

SERVIZZI TAT-TELEKOMUNIKAZZJONI

ARTIKOLU 8.24

Kamp ta' Applikazzjoni

1. Din is-Sub-Taqsimma tapplika għall-miżuri li jaffettwaw il-kummerċ f'servizzi tat-telekomunikazzjoni u tistabbilixxi l-prinċipji tal-qafas regolatorju għas-servizzi tat-telekomunikazzjoni, liberalizzat skont it-Taqsimma B sat-Taqsimma D.
2. Din is-Sub-Taqsimma ma tapplika għall-ebda miżura adottata jew miżmuma minn Parti marbuta mad-distribuzzjoni bil-kejbil jew bix-xandir ta' programmar tar-radju jew tat-televiżjoni.
3. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jiġi interpretat bħala li jirrikjedi li Parti:
 - (a) tawtorizza fornitur tas-servizzi tal-Parti l-oħra biex tistabbilixxi, tibni, takkwista, tikri, topera, jew tipprovdi networks jew servizzi tat-trasport tat-telekomunikazzjoni għajr dawk previsti fl-Iskeda ta' Impenji Speċifiċi tagħha; jew
 - (b) tistabbilixxi, tibni, takkwista, tikri, topera, jew tipprovdi networks jew servizzi tat-telekomunikazzjoni u t-trasport fejn tali networks jew servizzi mhumiex offruti lill-pubbliku generali jew li gġieghel li kwalunkwe fornitur ta' servizz biex jagħmel dan.

4. Kull Parti ghandha timponi, iżzomm, temenda jew tirtira d-drittijiet u l-obbligi tal-fornituri tas-servizzi previsti fl-Artikolu 8.26 (Access għan-Networks u s-Servizzi Pubbliċi tat-Telekomunikazzjoni u l-Użu Tagħhom), l-Artikolu 8.28 (Interkonnnessjoni), l-Artikolu 8.29 (Interkonnnessjoni ma' Fornituri Ewlenin), l-Artikolu 8.30 (Kondotta ta' Fornituri Maġġuri), l-Artikolu 8.32 (Elementi Diżaggregati tan-Network), l-Artikolu 8.33 (Koordinazzjoni), l-Artikolu 8.34 (Bejgħ mill-Gdid), l-Artikolu 8.35 (Kondivizzjoni tal-Faċilitajiet), l-Artikolu 8.36 (Forniment ta' Servizzi ta' Ċirkwiti Mikrija) u l-Artikolu 8.38 (Stazzjonijiet tal-Kejbils Taħt il-Baħar) b'mod konsistenti mal-liġi domestika u l-proċeduri interni għar-regolamentazzjoni tas-swieq tat-telekomunikazzjoni. Għall-Unjoni, dawn il-proċeduri jinvolvu l-analiżi mir-regolaturi tal-Unjoni tas-swieq ta' prodotti u servizzi rilevanti pprovduti fil-leġislazzjoni rilevanti tal-Unjoni, tan-nomina ta' fornitur ta' servizz bħala li għandu saħħa sinifikanti fis-suq u d-deċiżjoni tar-regolaturi, fuq il-bażi ta' din l-analiżi, li timponi, iżzomm, temenda jew tirtira dawn id-drittijiet u l-obbligi.

ARTIKOLU 8.25

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' din is-Sub-Taqsima :

- (a) “Servizz ta' xandir” tirreferi għall-katina mhux interrotta ta' trażmissjoni bil-fili jew mingħajr fili, irrispettivament mill-lokalità fejn toriġina trasmissjoni, meħtieġa għar-riċezzjoni jew il-wiri tas-smiġħ jew viżivi ta' sinjali ta' programmi mill-pubbliku kollu jew minn parti tal-pubbliku, iżda ma jkoprix kollegamenti ta' kontribuzzjoni bejn l-operaturi;

- (b) “utent aħhari” tfisser konsumatur ta’ servizz jew fornitur ta’ servizz li jingħata network jew servizz pubbliku tat-telekomunikazzjoni għajr għall-użu fil-provvista ulterjuri ta’ network jew servizz pubbliku tat-telekomunikazzjoni;
- (c) "faċilitajiet essenzjali" tfisser faċilitajiet ta' network jew servizz pubbliku tat-trasport tat-telekomunikazzjoni li:
 - (i) jiġu offruti esklussivament jew prinċipalment minn fornitur uniku jew numru limitat ta’ fornituri; u
 - (ii) ma jistgħux b'mod prattiku jiġu ekonomikament jew teknikament sostitwiti sabiex jiġi pprovdut servizz;
- (d) "interkonnessjoni" tfisser il-konnessjoni mal-fornituri li jipprovdu networks jew servizzi pubbliċi ta' trasport b'mezzi ta' telekomunikazzjoni sabiex l-utenti ta' fornitur wiehed ikunu jistgħu jikkomunikaw mal-utenti ta' fornitur ieħor u jkollhom aċċess għas-servizzi pprovduti minn fornitur ieħor;
- (e) “fornitur maġġuri” tfisser fornitur ta’ networks jew servizzi pubbliċi ta’ telekomunikazzjoni li jkollu l-abbiltà li jaffettwa materjalment it-termini ta’ parteċipazzjoni fis-suq rilevanti għal networks jew servizzi pubbliċi ta’ telekomunikazzjoni, b'kunsiderazzjoni għall-prezz u l-forniment, bħala riżultat ta’:
 - (i) kontroll fuq faċilitajiet essenzjali; jew
 - (ii) użu tal-pożizzjoni tiegħu fis-suq.

- (f) "mhux diskriminatorju" tfisser trattament li ma jkunx inqas favorevoli minn dak mogħti lil kwalunkwe utent ieħor ta' networks jew servizzi ta' trasport tat-telekomunikazzjoni pubblika f'ċirkustanzi simili;
- (g) "portabilità tan-numri" tfisser il-kapaċità tal-utenti finali ta' networks jew servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni li jżommu in-numri tat-telefown eżistenti fl-istess post, mingħajr indeboliment tal-kwalità, l-affidabilità jew il-konvenjenza meta jaqilbu bejn fornituri simili ta' networks jew servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni;
- (h) "network pubbliku tat-telekomunikazzjoni" tfisser network ta' telekomunikazzjoni li Parti teħtieg tipprovdi servizzi ta' telekomunikazzjoni bejn punti ta' terminazzjoni definiti fin-network;
- (i) "servizz pubbliku tat-telekomunikazzjoni" tfisser kwalunkwe servizz ta' telekomunikazzjoni li Parti tkun teħtieg, b'mod esplicitu jew effettivament, li jiġi offrut lill-pubbliku b'mod ġenerali;
- (j) "stazzjon tal-kejbils taħt il-baħar" tfisser il-postijiet u l-bini fejn kejbils internazzjonali taħt il-baħar jaslu u jispiċċaw u fejn huma konnessi permezz ta' links ta' backhaul;
- (k) "telekomunikazzjoni" tfisser it-trażmissjoni u r-riċeviment ta' sinjali bi kwalunkwe mezz elettromanjetiku;

- (l) “servizzi ta’ telekomunikazzjoni” tfisser is-servizzi kollha li jikkonsistu fit-trażmissjoni u r-riċeviment ta’ sinjali elettromanjetiċi, iżda jeskludu s-servizzi tax-xandir u attivitajiet ekonomikċili jikkonsistu fil-provvediment ta’ kontenut li jeħtieġ it-telekomunikazzjoni għat-trasport tiegħu; u
- (m) “korp regolatorju tat-telekomunikazzjoni” tfisser il-korp jew l-entitajiet nazzjonali li ġew inkarigati bir-regolamentazzjoni tat-telekomunikazzjoni.

ARTIKOLU 8.26

Aċċess għan-Networks u s-Servizzi Pubbliċi tat-Telekomunikazzjoni u l-Użu Tagħhom

1. Kull Parti għandha tassigura li l-fornituri kollha tas-servizzi tal-Parti l-oħra jkollhom aċċess għal kwalunkwe network u servizz pubbliku ta’ telekomunikazzjoni u użu tagħhom offruti fit-territorju tagħha jew bejn il-fruntieri, inklużi ċirkwiti mikrija privatament, b’termini u kundizzjonijiet raġonevoli, mhux diskriminatorji u trasparenti, inkluż kif stabbilit fil-paragrafi 2 u 3.
2. Kull Parti għandha tiżgura li tali forniture ta’ servizzi jkunu f’pożizzjoni li:
 - (a) jixtru jew jikru, u jwāħhlu terminal jew tagħmir ieħor li jkollu interfaċċi man-network pubbliku tat-telekomunikazzjoni;

- (b) interkonnnessjoni bejn ċirkwiti mikrija jew proprjetá tal-privat ma' networks pubbliċi tat-telekomunikazzjoni u servizzi fit-territorju tagħha, jew bejn il-fruntieri tagħha, jew ma' ċirkwiti mikrija jew proprjetá ta' fornituri oħra ta' servizz; u
 - (c) l-użu ta' protokollu ta' operazzjoni tal-għażla tagħhom, hlief kif meħtieg li tiġi żgurata d-disponibbiltà tan-networks u s-servizzi tat-telekomunikazzjoni lill-pubbliku b'mod ġenerali.
3. Kull Parti għandha tiżgura li l-fornituri kollha tas-servizz tal-Parti l-oħra jkunu jistgħu jużaw networks u servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni għaċ-ċirkolazzjoni ta' informazzjoni fit-territorju tagħha u lil hinn mill-fruntieri tagħha, inklużi komunikazzjonijiet intra-azjendali ta' tali fornituri tas-servizz, u għall-aċċess tal-informazzjoni li tkun tinsab f'bażijiet tad-dejta jew inkella mażżuna f'forma elettronika fit-territorju tal-Partijiet. Kwalunkwe miżura ġdida jew emendata ta' Parti li taffettwa b'mod sinifikanti dan l-użu għandha tkun innotifikata lill-Parti l-oħra u għandhom ikunu soġġetti għal konsultazzjonijiet.

ARTIKOLU 8.27

Kunfidenzjalità tal-Infommazzjoni

Kull Parti għandha tiżgura l-kunfidenzjalità tad-dejta tat-telekomunikazzjoni u tat-traffiku relatat permezz ta' network jew servizz pubbliku tat-telekomunikazzjoni, mingħajr ma tillimita l-kummerċ fis-servizzi.

ARTIKOLU 8.28

Interkonnessjoni¹

1. Kull parti għandha tiżgura li kwalunkwe fornitur tas-servizzi awtorizzat biex jipprovdi servizzi jew networks pubbliċi tat-telekomunikazzjoni jkollu d-dritt u l-obbligu li jinnegozja l-interkonnessjoni mal-fornituri l-oħra ta' networks u servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni. L-interkonnessjoni jenħtieġ li tiġi miftehma fuq il-bażi ta' negozjati kummerċjali bejn il-kumpaniji kkonċernati.
2. L-awtoritajiet regolatorji għandhom jassiguraw li l-fornituri li jiksbu informazzjoni mingħand impriża oħra waqt il-proċess tan-negozjar tal-arrangamenti dwar l-interkonnessjoni, jużaw dik l-informazzjoni biss għal-iskop li għalih tkun ingħatat, u jirrispettaw dejjem il-kunfidenzjalità tal-informazzjoni mibgħuta jew miżmuma.

¹ Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu u l-Artikolu 8.30 (Kondotta ta' Fornituri Maġġuri), il-ħatra ta' fornitur ta' networks u servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni bħala fornitur ewlieni għandhom ikunu skont il-liġi domestika u l-proċeduri ta' kull Parti.

ARTIKOLU 8.29

Interkonnessjoni ma' Fornituri Maġġuri

1. Kull Parti għandha tiżgura li kwalunkwe fornitur maġġuri fit-territorju tagħha jipprovdi interkonnessjoni għall-faċilitajiet u t-tagħmir ta' fornituri ta' networks jew servizzi pubbliċi ta' telekomunikazzjoni tal-Parti l-oħra fi kwalunkwe punt teknikament fattibbli fin-network tal-fornitur ewlieni. Tali interkonnessjoni għandha tkun ipprovduta:
 - (a) skont termini nondiskriminatorji, kundizzjonijiet (inklużi standards u dettalji tekniċi) u rati u ta' kwalità mhux inqas favorevoli minn dik ipprovduta għal servizzi simili proprji ta' tali fornitur maġġuri, jew għal servizzi simili ta' fornituri mhux affiljati ta' networks jew servizzi pubbliċi ta' telekomunikazzjoni, jew għall-kumpaniji sussidjarji tiegħu jew għal affiljati oħrajn;
 - (b) b'mod f'waqtu, skond termini, kundizzjonijiet (inklużi standards u speċifikazzjonijiet tekniċi) u rati orjentati lejn l-ispiza li huma trasparenti, li huma raġonevoli, u li jqisu l-prattikabilità ekonomika, u li huma sfużi biżżejjed sabiex il-fornitur ma jehtiglux iħallas għal komponenti jew faċilitajiet tan-network li mhumiex meħtieġa sabiex jiġi pprovdut is-servizz; u
 - (c) meta tintalab, f'punti miżjuda mal-punti ta' terminazzjoni tan-network offriti lill-maġġoranza tal-fornituri ta' networks jew servizzi pubbliċi ta' telekomunikazzjoni, sugġetta għal hlasijiet li jirriflettu l-prezz għall-bini tal-faċilitajiet addizzjonali meħtieġa.

2. Kull Parti għandha tiżgura li l-fornituri prinċipali fit-territorju tagħha jagħmlu l-ftehimiet ta' interkonnessjoni tagħhom pubblikament disponibbli jew offerta ta' interkonnessjoni ta' referenza.

3. Il-proċeduri applikabbli għal interkonnessjoni ma' fornitur ewlieni għandhom isiru disponibbli pubblikament.

4. Meta l-fornituri ta' networks jew servizzi pubbliċi ta' telekomunikazzjoni ma jkunux jistgħu jsolvu t-tilwim rigward it-termini, kundizzjonijiet, u rati fuq liema l-interkonnessjoni trid tiġi pprovduta minn fornitur ewlieni, għandu jkollhom rikors għall-awtorità regolatorja, li għandha timmira li ssolvi t-tilwim fl-iqsar żmien possibbli u fi kwalunkwe każ fi żmien 180 jum minn meta jkunu ġew irriferiti lilha, sakemm ir-risoluzzjoni ta' tilwim kumpless jista' jieħu iktar minn 180 jum.

ARTIKOLU 8.30

Kondotta ta' Fornituri Maġġuri

1. Kull parti tista' timponi obbligi ta' non-diskriminazzjoni fuq fornituri maġġuri b'relazzjoni ma l-interkonnessjoni jew l-aċċess.

2. L-obbligi ta' non-diskriminazzjoni għandhom jiżguraw, b'mod partikolari, li fornitur maġġuri japplika kundizzjonijiet ekwivalenti f'ċirkostanzi ekwivalenti lill-fornituri l-oħra li jipprovdu servizzi ekwivalenti, u li jfornu servizzi u informazzjoni lill-oħrajn bl-istess kundizzjonijiet u ta' kwalità ekwivalenti bħal dawk li jforni għas-servizzi tiegħu stess, jew dawk tas-sussidjarji tiegħu jew fi shab miegħu.

ARTIKOLU 8.31

Salvagwardji Kompetittivi fuq Fornituri Maġġuri

Kull Parti għandha tintroduċi jew iżzomm miżuri xierqa¹ sabiex jiġi evitat li fornituri ta' networks jew servizzi pubbliċi ta' telekomunikazzjoni li, waħidhom jew flimkien, ikunu fornituri maġġuri fit-territorju tagħha milli jipparteċipaw fi jew ikomplu bil-prattiċi antikompetittivi. Dawn il-prattiki anti-kompetittivi għandhom jinkludu b'mod partikolari:

- (a) l-involvement f'kontro-sussidjar anti-kompetittiv jew kompressjoni tal-margni;
- (b) l-użu ta' informazzjoni miksuba mingħand il-kompetituri b'riżultati anti-kompetittivi;
- (c) li ma titpoġġiex fil-hin għad-dispożizzjoni ta' fornituri oħra ta' servizz, informazzjoni teknika dwar il-faċilitajiet essenzjali u informazzjoni kummerċjalment rilevanti li huma jkollhom bżonn sabiex jipprovdu s-servizzi;
- (d) servizzi tal-ipprezzar b'mod li x'aktarx jirrestringi bla raġuni l-kompetizzjoni, bħal attività predatorja.

¹ Iż-żamma ta' miżuri xierqa tinkludi l-infurzar effettiv ta' tali miżuri.

ARTIKOLU 8.32

Elementi Dizaggregati tan-Netzwerk

1. Kull Parti għandha timponi obbligi fuq il-fornituri ewlenin biex iwettqu talbiet reġonevoli għall-aċċess għall-elementi speċifiċi ta' netwerk u faċilitajiet assoċjati u l-użu tagħhom fi kwalunkwe punt teknikament fattibbli, fuq bażi mifruda, fil-ħin u bit-termini u l-kundizzjonijiet li jkunu raġonevoli, trasparenti u mhux diskriminatorji, u b'mod partikolari:

- (a) li jingħata aċċess għal elementi u/jew faċilitajiet speċifikati tan-netwerk, inkluż l-aċċess għal elementi tan-netwerk li ma jkunux attivi, u / jew aċċess dizaggregat għal-linja lokali biex, *inter alia*, jingħata permess għal offerti ta' abbonament fil-linja tal-bejgħ mill-ġdid;
- (b) li jingħata aċċess miftuħ għal interfaċċi tekniċi, protokolli jew teknoloġiji ewlenin oħra li huma indispensabbli għall-interoperabilità tas-servizzi jew is-servizzi tan-netwerk virtwali;
- (c) li tiġi pprovduta l-kopożizzjoni; u
- (d) li jiġu pprovduti s-servizzi meħtieġa biex jiżguraw l-interoperabilità tas-servizzi minn tarf sa tarf għall-utenti.

2. Meta Parti tkun qed tikkunsidra l-obbligi msemmija fil-paragrafu 1, dan jista' jieh u inkonsiderazzjoni, *inter alia*, tal-fatturi li ġejjin:

- (a) il-vijabilità teknika u ekonomika tal-użu jew l-istallazzjoni ta' faċilitajiet kompetituri, b'kunsiderazzjoni tan-natura u t-tip ta' interkonnnessjoni jew aċċess involuti, inkluża l-vijabbiltà ta' prodotti oħra ta' aċċess upstream bħal aċċess għall-kanali;

- (b) il-fattibilità tal-forniment tal-aċċess propost, b'rabta mal-kapaċità disponibbli;
- (c) l-investment inizjali mill-proprietarju tal-faċilità, waqt li wiehed iżomm f'moħħu r-riskji involuti meta jsir dak l-investment; u
- (d) il-ħtieġa li tigi ssalvagwardjata kompetizzjoni effettiva u sostenibbli.

ARTIKOLU 8.33

Kopożizzjoni

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-fornituri ewlenin fit-territorju tagħha jipprovdu għal fornituri ta' networks jew servizzi pubbliċi ta' telekomunikazzjoni tal-Parti l-oħra kopożizzjoni fiżika ta' tagħmir meħtieġ għall-interkonnnessjoni jew l-aċċess għal elementi diżaggregati tan-netwerk f'waqt u fuq termini u kundizzjonijiet li huma raġonevoli u mhux diskriminatorji.
2. Kull Parti tista' tiddetermina skont il-liġi domestika tagħha l-postijiet fejn teħtieġ fornituri maġġuri fit-territorju tagħha li jipprovdu l-kopożizzjoni skont il-paragrafu 1.

ARTIKOLU 8.34

Bejgħ mill-Ġdid

Kull Parti għandha tiżgura li l-fornituri ewlenin fit-territorju tagħha joffru għall-bejgħ mill-ġdid lil fornituri ta' networks jew servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni tal-Parti l-oħra, is-servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni li tali fornituri ewlenin jipprovdu fuq bejgħ bl-imnut lill-utenti finali b'konformità mad-dispożizzjonijiet ta' din is-Sub-Taqsima u, b'mod partikolari, mal-Artikolu 8.32 (Elementi Diżaggregati tan-Netzwerk).

ARTIKOLU 8.35

Kondiviżjoni tal-Faċilitajiet

1. Kull Parti għandha tkun tista', b'kunsiderazzjoni tal-prinċipju tal-proporzjonalità, li timponi fuq kwalunkwe fornitur maġġuri li jkollu d-dritt li jinstalla faċilitajiet fuq, ma' jew taħt proprjetà pubblika jew privata, il-kondiviżjoni ta' tali faċilitajiet jew proprjetà, inklużi l-binjiet, l-entrati għall-binjiet, il-wajers tal-bini, l-arbli, l-antenni, it-torrijiet u l-kostruzzjonijiet l-oħra ta' sostenn, il-polijiet, il-kanali, il-kondjuwits, il-manholes u l-kabinetti.
2. Kull Parti tista' tiddetermina skont il-liġi domestika tagħha l-faċilitajiet li għalihom teħtieġ fornituri ewlenin fit-territorju tagħha biex jipprovdu aċċess skont il-paragrafu 1, fuq il-bażi li faċilitajiet bħal dawn ma jistgħux fattibbilment ikunu ekonomikament jew teknikament sostitwiti sabiex jipprovdu servizz kompetitur.

ARTIKOLU 8.36

Forniment ta' Servizzi ta' Ċirkwiti Mikrija

Kull Parti għandha tiżgura li fornituri ewlenin ta' servizzi ta' ċirkwiti mikrija fit-territorju tagħha jipprovdu fil-ħin lil persuni ġuridiċi tal-Parti l-oħra b'servizzi ta' ċirkwiti mikrija li huma servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni dwar termini u kundizzjonijiet li jkunu raġonevoli, mhux diskriminatorji u trasparenti.

ARTIKOLU 8.37

Portabilità tan-Numri

Kull Parti għandha tiżgura li l-fornituri ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni fit-territorju tagħha jipprovdu portabilità tan-numri għal dawg is-servizzi deżinjati minn dik il-Parti, sal-limitu teknikament fattibbli, fil-ħin u b'termini u kundizzjonijiet raġonevoli.

ARTIKOLU 8.38

Stazzjonijiet tal-Kejbils Taht il-Baħar

Kull Parti għandha tiżgura aċċess għal sistemi ta' kejbil taht il-baħar, inklużi l-faċilitajiet tal-iżbark, fit-territorju tagħha, fejn fornitur huwa awtorizzat li jopera sistema ta' kejbil taht il-baħar bħala servizz pubbliku ta' telekomunikazzjoni, b'termini u kundizzjonijiet raġonevoli, mhux diskriminatorji u trasparenti.

ARTIKOLU 8.39

Awtorità Regolatorja Indipendenti

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-korp regolatorju tat-telekomunikazzjoni jkun mifrud minn, u mhuwiex responsabbli għal, kwalunkwe fornitur ta' networks jew servizzi pubbliċi ta' telekomunikazzjoni jew dak li huwa apparat tat-telekomunikazzjoni. Għal dan il-għan, kull Parti għandha tiżgura li korp regolatorju tat-telekomunikazzjoni tiegħu ma jkollu ebda interess jew kontroll finanzjarju f'tali fornitur.
2. Kull Parti għandha tiżgura li d-deċiżjonijiet ta', u l-proċeduri segwiti mill-korpi regolatorji tat-telekomunikazzjoni tagħha jkunu ġusti u imparzjali fil-konfront tal-partekipanti kollha tas-suq u li huma magħmula u implimentati mingħajr dewmien żejjed. Għal dan il-għan, kull Parti għandha tiżgura li kwalunkwe interess finanzjarju li jkollha fin-networks jew servizzi tat-telekomunikazzjoni ma jinfluwenzax id-deċiżjonijiet u l-proċeduri segwiti mill-korp regolatorju tat-telekomunikazzjoni tagħha.
3. Is-setgħat tal-awtoritajiet regolatorji għandhom jiġu eżerċitati b'mod trasparenti skont id-dritt nazzjonali applikabbli.
4. L-awtoritajiet regolatorji għandu jkollhom is-setgħa li jiżguraw li l-fornituri ta' networks u servizzi ta' telekomunikazzjoni u trasport jipprovduhom fit-territorji rispettivi tagħhom, minnufih, wara talba, bl-informazzjoni kollha, inkluża informazzjoni finanzjarja, li hija meħtieġa sabiex tippermetti lill-awtoritajiet regolatorji jwettqu l-kompiti tagħhom skont din is-Sub-Taqsima. L-informazzjoni mitluba għandha tkun raġonevolment proporzjonata mat-twettiq tal-kompiti tal-awtoritajiet regolatorji u trattata skont ir-rekwiżiti tal-kunfidenzjalità.

5. L-awtorità regolatorja għandha tingħata biżżejjed setgħa biex tirregola s-settur. Il-kompiti li jitwettqu minn awtorità regolatorja għandhom jsiru magħmula pubbliċi f'forma faċilment aċċessibbli u ċara, b'mod partikolari meta daww il-kompiti jiġu assenjati lil aktar minn korp wieħed.

ARTIKOLU 8.40

Servizzi Universali

1. Kull Parti għandha d-dritt li tiddefinixxi t-tip ta' obbligu universali tas-servizz li tixtieq li żżomm.
2. Obbligi tali ma jitqiesux antikompetittivi *per se*, sakemm jiġu amministrati b'mod trasparenti, mhux diskriminatorju u kompetittivament newtrali u ma jxekklux iktar milli huwa meħtieġ għax-xorta ta' servizz universali definit mill-Parti.
3. Jekk Parti tkun teħtieġ fornitur tas-servizzi tat-telekomunikazzjoni biex jipprovdi direttorji tal-abbonati, dik il-Parti għandha tiżgura li l-fornitur japplika l-prinċipju tan-non diskriminazzjoni għat-trattament tal-informazzjoni li tkun giet ipprovduta lilhom minn fornituri oħra ta' tali servizzi tat-telekomunikazzjoni.

ARTIKOLU 8.41

Awtorizzazzjoni biex Jiġu Fornuti Servizzi tat-Telekomunikazzjoni

1. Kull Parti għandha tiżgura li proċeduri tal-liċenzji huma sempliċi kemm jista' jkun u ma għandhomx jikkomplicaw mingħajr bżonn jew idewmu l-provvista tas-servizz.
2. Meta Parti tkun teħtieġ li fornitur ta' networks jew servizzi pubbliċi ta' telekomunikazzjoni jkollu liċenzja, dik il-Parti għandha tagħmel disponibbli għall-pubbliku:
 - (a) il-kriterji, it-termini, il-kundizzjonijiet u l-proċeduri kollha tal-liċenzjar li hija tapplika; u
 - (b) perjodu ta' żmien raġonevoli normalment ikun meħtieġ sabiex tintlaħaq deċiżjoni rigward applikazzjoni għal liċenzja;
3. Kull Parti għandha tiżgura li, jekk jitlob dan, l-applikant jirċievi bil-miktub ir-raġunijiet għaċ-ċaħda ta' liċenzja.
4. Meta liċenzja tkun irrifjutata b'mod mhux ġustifikat, l-applikant ta' liċenzja għandu jkun jista' jagħmel rikors quddiem korp tal-appell.
5. Kwalunkwe tariffa tal-liċenzjajew tal-awtorizzazzjoni¹ li l-applikanti jistgħu jehlu mill-applikazzjoni tagħhom jenħtieġ li tkun raġonevoli u ma għandhiex tirrestringi l-provvista tas-servizz.

¹ It-tariffi tal-liċenzja jew tal-awtorizzazzjoni ma jinkludux pagamenti għall-irkant, it-tfiġh ta' offerti jew mezzi oħra mhux diskriminatorji għall-ġhoti ta' konċessjonijiet, jew kontribuzzjonijiet ordnati għall-forniment ta' servizz universali.

ARTIKOLU 8.42

Allokazzjoni u Użu ta' Rizorsi Skarsi

1. Kwalunkwe proċedura għall-allokazzjoni u l-użu ta' rizorsi skarsi, inklużi frekwenzi, numri u drittijiet tal-passaġġ, għandha tkun oġġettiva, f'waqtha, trasparenti u mhux diskriminatorja. L-istat attwali tal-faxex tal-frekwenza allokati għandu jsir disponibbli għall-pubbliku, iżda l-identifikazzjoni dettaljata ta' frekwenzi allokati għal użi speċifiċi tal-gvern mhijiex meħtieġa.
2. Il-Partijiet jifhmu li d-deċiżjonijiet dwar l-allokazzjoni u l-ġhoti ta' ġestjoni tal-ispettru u l-frekwenza mhumiex miżuri li huma inkonsistenti *per se* mal-Artikoli 8.5 (Aċċess għas-Suq) u 8.10 (Aċċess għas-Suq). Għaldaqstant, kull Parti żżomm id-dritt tagħha li teżerċita l-politiki tal-ġestjoni tal-ispettru u l-frekwenza, li jistgħu jaffettwaw in-numru ta' fornituri ta' servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni, sakemm dan isir b'konsistenza ma' dan il-Kapitolu. Barra minn hekk, il-Partijiet iżommu d-dritt li jallokaw meded ta' frekwenzi b'mod li jitqiesu l-htigijiet attwali u dawk tal-ġejjieni.

ARTIKOLU 8.43

Infurzar

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-korp regolatorju tat-telekomunikazzjoni tiegħu jżomm proċeduri xierqa u awtorità sabiex jinforza miżuri domestiċi li għandhom x'jaqsmu mal-obbligi taħt din is-Sub-Taqsima. Tali proċeduri u awtorità għandhom jinkludu l-abbiltà li jimponu sanzjonijiet f'waqthom, proporzjonati u effettivi, l-abbiltà ta' modifika, sospensjoni u revoka ta' liċenzji.

2. Meta fornitur maġġuri jirrifjuta l-applikazzjoni tad-drittijiet u l-obbligi previsti fl-Artikolu 8.29 (Interkonnessjoni ma' Fornituri Maġġuri), l-Artikolu 8.30 (Kondotta ta' Fornituri Maġġuri), l-Artikolu 8.31 (Salvagwardji Kompetittivi fuq Fornituri Maġġuri), l-Artikolu 8.32 (Elementi Dizaggregati tan-Netzwerk), l-Artikolu 8.33 (Kopożizzjoni), l-Artikolu 8.34 (Bejgħ mill-Ġdid), l-Artikolu 8.35 (Kondivizzjoni tal-Faċilitajiet) jew l-Artikolu 8.36 (Forniment ta' Servizzi ta' Ċirkwiti Mikrija) il-fornitur tas-servizz li tagħmel it-talba jista' jitlob l-intervent tal-korp regolatorju li għandu johroġ, skont il-liġi domestika, deċiżjoni li torbot, fl-iqsar perjodu ta' żmien possibbli, u fi kwalunkwe każ f'perjodu ta' żmien raġonevoli.

ARTIKOLU 8.44

Soluzzjoni ta' Tilwimiet dwar it-Telekomunikazzjoni

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-fornituri ta' networks jew servizzi pubbliċi ta' telekomunikazzjoni tal-Parti l-oħra jirrikorru fil-hin għal korp regolatorju tat-telekomunikazzjoni jew xi korp rilevanti ieħor biex isolvu tilwimiet li jirriżultaw minn miżuri nazzjonali li jindirizzaw kwistjoni stipulata f'din is-Sub-Taqsima.
2. Kull Parti għandha tiżgura li kwalunkwe fornitur ta' networks jew servizzi pubbliċi tat-telekomunikazzjoni tal-Parti l-oħra li hija affettwata minn deċiżjoni ta' korp regolatorju tat-telekomunikazzjoni tiegħu jista' jappella kontra dik id-deċiżjoni ma' entità ġudizzjarja jew awtorità amministrattiva indipendenti mill-partijiet involuti.
3. Meta l-korp tal-appell ma jkollux karattru ġuridiku, għandhom jingħataw raġunijiet bil-miktub għad-deċiżjoni tiegħu u d-deċiżjoni tiegħu għandha tkun ukoll soġġetta għal rieżami minn awtorità ġuridika imparzjali u indipendenti.

4. Id-deċiżjonijiet li jieħdu l-entitajiet tal-appell għandhom ikunu effettivament implimentati mill-partijiet ikkonċernati skont il-liġi domestika applikabbli u l-proċeduri interni. Appell ma għandux ineħhi l-obbligu minn fuq :Parti li tikkonforma mad-deċiżjoni regolatorja sakemm awtorità xierqa ma twaqqafx dik id-deċiżjoni regolatorja.

ARTIKOLU 8.45

Trasparenza

Jekk il-korpi regolatorji jkunu beħsiebhom jieħdu miżuri relatati mad-dispożizzjonijiet ta' din is-Sub-Taqsima, għandhom jagħtu lill-partijiet interessati l-opportunità li jikkummentaw dwar l-abbozz ta' miżura f'perjodu raġonevoli ta' żmien b'konformità mal-liġi nazzjonali tagħhom. Il-korpi regolatorji għandhom jagħmlu l-proċeduri ta' konsultazzjoni tagħhom għal dawn l-abbozzi ta' miżuri pubblikament disponibbli. Jenhtieg li r-riżultati tal-proċedura ta' konsultazzjoni jkunu magħmula pubblikament disponibbli mill-korp regolatorju hlief fil-każ tal-informazzjoni kunfidenzjali skont il-liġi nazzjonali dwar il-kunfidenzjalità tan-negozju.

ARTIKOLU 8.46

Flessibbiltà fl-Għażla tat-Teknoloġiji

L-ebda Parti ma għandha tipprevjeni fornituri ta' servizzi ta' telekomunikazzjoni pubblika milli jkollhom il-flessibbiltà li jagħzlu t-teknoloġiji li huma jużaw biex jipprovdu s-servizzi tagħhom soġġett għall-kapaċità ta' kull Parti biex tiegħu miżuri biex tiżgura li l-utenti finali ta' networks differenti jkunu f'qagħda li jikkomunikaw ma' xulxin.

ARTIKOLU 8.47

Relazzjoni ma' Sub-taqsimiet, Taqsimiet u Kapitoli oħrajn

F'każ ta' xi inkonsistenza bejn din is-Sub-Taqsima u Sub-Taqsima kew Taqsima oħra f'dan il-Kapitolu jew f'Kapitolu ieħor, din is-Sub-Taqsima għandha tipprevali sal-punt ta' din l-inkonsistenza.

ARTIKOLU 8.48

Kooperazzjoni

1. Il-Partijiet, filwaqt li jirrikonoxxu l-iżvilupp rapidu ta' telekomunikazzjoni u l-industrija tat-teknoloġija tal-informatika, kemm fil-livell domestiku kif ukoll f'dak internazzjonali, għandhom jikkooperaw sabiex jippromwovu l-iżvilupp ta' servizzi bħal dawn bil-ħsieb li jiksibu l-akbar benefiċċju għall-Partijiet mill-użu tat-telekomunikazzjoni u t-teknoloġija tal-informatika.
2. L-oqsma ta' kooperazzjoni jistgħu jinkludu dawn li ġejjin:
 - (a) l-iskambju ta' opinjonijiet dwar kwistjonijiet ta' politika bħall-qafas regolatorju għal networks tal-broadband b'veloċità għolja u t-tnaqqis tal-prezzijiet tar-roaming internazzjonali bil-mobajl; u
 - (b) il-promozzjoni tal-użu mill-konsumaturi, is-settur pubbliku u s-settur privat, tas-servizzi tat-telekomunikazzjoni u teknoloġija tal-informatika, inklużi servizzi emergenti.

3. Il-forom ta' kooperazzjoni jistgħu jinkludu dawn li ġejjin:
 - (a) il-promozzjoni ta' djalogu dwar kwistjonijiet ta' politika;
 - (b) it-titjib tal-kooperazzjoni f'*fora* internazzjonali marbuta mat-telekomunikazzjoni u t-teknoloġija tal-informazzjoni; u
 - (c) forom oħra ta' attivitajiet ta' kooperazzjoni.

SUB-TAQSIMA 6

SERVIZZI FINANZJARJI

ARTIKOLU 8.49

Kamp ta' Applikazzjoni u Definizzjonijiet

1. Din is-Sub-Taqsima tistabbilixxi l-prinċipji tal-qafas regolatorju għas-servizzi finanzjarji kollha liberalizzati skont it-Taqsimiet B (Forniment ta' Servizzi Transfruntiera), C (Stabbiliment) u D (Prezenza Temporanja ta' Persuni Fiżiċi għal Skopijiet ta' Negozju).
2. Għall-finijiet ta' din is-Sub-Taqsima:

(a) “servizz finanzjarju” tfisser kwalunkwe servizz ta’ natura finanzjarja, inklużi servizz incidentali jew awżiljari għal servizz ta’ natura finanzjarja, offrut minn fornitur ta’ servizz finanzjarju ta’ parti. Is-servizzi finanzjarji jinkludu l-attivitajiet segwenti:

(i) assigurazzjoni u servizzi relatati mal-assigurazzjoni

(1) assigurazzjoni diretta (inkluża l-koassigurazzjoni):

(aa) assigurazzjoni fuq il-ħajja;

(bb) assigurazzjoni mhux fuq il-ħajja;

(2) riassigurazzjoni u retroċessjoni;

(3) intermedjazzjoni tal-assigurazzjoni, bħas-senserija u l-aġenzija; u

(4) servizzi awżiljari għall-assigurazzjoni, bħas-servizzi ta' konsulenza, attwarji, ta' valutazzjoni tar-riskju u ta' saldu ta' klejms;

u

(ii) servizzi bankarji u servizzi finanzjarji oħra (eskluża l-assigurazzjoni):

(1) l-aċċettazzjoni ta' depożiti u fondi oħra li jistgħu jithallsu mill-ġdid mill-pubbliku

- (2) self ta' kull tip, inklużi, inter alia, kreditu tal-konsumatur, kreditu b'ipoteka, fatturar u ffinanzjar tat-tranzazzjonijiet kummerċjali
- (3) kiri finanzjarju;
- (4) is-servizzi kollha ta' pagament u ta' trażmissjoni ta' flus, inkluż il-kreditu, il-kards tal-kreditu u tad-debitu, travellers cheques u bonifiċi bankarji;
- (5) il-garanziji u l-impenji;
- (6) in-negozju proprju jew f'isem klijenti, kemm jekk fil-borża, f'suq finanzjarju barra l-borża, kif ukoll jekk mod ieħor, ta' dan li ġej:
 - (aa) strumenti tas-suq monetarju (inklużi ċekkijiet, kambjali, ċertifikati ta' depożitu)
 - (bb) il-kambju f'valuta barranija;
 - (cc) prodotti derivattivi li jinkludu, iżda mhux limitati għal, kuntratti ta' xiri fil-futur u għażliet (futures u options)
 - (dd) strumenti tar-rati tal-kambju u tar-rati tal-imghax, inklużi prodotti bħal tpartit u ftehimiet b'rata forward
 - (ee) it-titoli trasferibbli;

- (ff) strumenti oħra negozjabbli u assi finanzjarji, inklużi ingotti tad-deheb
- (7) il-partecipazzjoni fil-ħruġ ta' titoli ta' kull tip, inklużi sottoskrittura u allokazżjoni bħala aġent sew jekk pubblikament sew jekk privatament, u l-forniment ta' servizzi relatati ma' ħruġ bħal dan;
- (8) is-senserija tal-kambju;
- (9) amministrazżjoni tal-assi, bħall-amministrazżjoni ta' flus kontanti jew ta' portafoll, kwalunkwe forma ta' amministrazżjoni ta' investiment kollettiv, amministrazżjoni ta' fondi għall-pensjoni, servizzi ta' kustodja, depożitarji u ta' trust;
- (10) servizzi ta' saldu u likwidazzjoni għal assi finanzjarji, inklużi titoli, prodotti derivattivi, u strumenti oħra negozjabbli.
- (11) il-provvista u t-trasferiment ta' informazzjoni finanzjarja, u l-provvista ta' pproċessar ta' dejta finanzjarja u software relatat minn fornituri ta' servizzi finanzjarji oħra; u
- (12) is-servizzi ta' pariri, intermedjazzjoni u servizzi finanzjarji awżiljari oħra dwar l-attivitajiet kollha mnizzla fil-punti minn (1) sa (11) inklużi r-referenzi u l-analizi ta' kreditu, riċerka u pariri dwar l-investiment u l-portafoll, pariri dwar l-akkwist u dwar ir-ristrutturazzjoni u l-istrateġija tal-kumpaniji;

- (b) “fornitur ta’ servizzi finanzjarji” tfisser kwalunkwe persuna fiżika jew ġuridika ta’ Parti li tkun involuta jew qed tfittex li tkun involuta fin-negozju ta’ forniment ta’ servizzi finanzjarji fit-territorju ta’ dik il-Parti iżda ma tinkludix entità pubblika;
- (c) "servizz finanzjarju ġdid" tfisser servizz ta’ natura finanzjarja, fosthom servizzi marbuta ma’ prodotti eżistenti u prodotti ġodda jew il-mod li bih jitwassal prodott, li ma jkunx ipprovdut minn xi fornitur ta’ servizz finanzjarju fit-territorju ta’ waħda mill-Partijiet iżda li jiġi fornut fit-territorju tal-Parti l-oħra;
- (d) “entità pubblika” tfisser:
 - (i) gvern, bank ċentrali jew awtorità monetarja ta’ Parti jew entità proprjetà ta’ jew ikkontrollata minn Parti, li tkun involuta prinċipalment fit-twettiq ta’ funzjonijiet governattivi jew attivitajiet għal skopijiet governattivi, minbarra entità involuta prinċipalment fil-forniment ta’ servizzi finanzjarji fuq termini kummerċjali; jew
 - (ii) entità privata, li twettaq funzjonijiet li normalment jitwettqu minn bank ċentrali jew awtorità monetarja, meta tkun qiegħda teżerċita dawk il-funzjonijiet; u
- (e) “organizzazzjoni awtoregulatorja” tfisser kwalunkwe korp mhux governattiv, inkluż kwalunkwe suq tat-titoli jew tal-futuri, l-aġenzija tal-ikklerjar, jew organizzazzjonijiet jew assoċjazzjonijiet oħrajn, li jeżerċita l-awtorità regolatorji jew ta’ sorveljanza fuq fornituri ta’ servizzi finanzjarji permezz ta’ statut jew delegazzjoni minn gvernijiet jew awtoritajiet ċentrali, reġjonali jew lokali.

ARTIKOLU 8.50

Konċessjoni Prudenzjali

1. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jinftehem bħala li jwaqqaf Parti milli tadotta jew iżzomm miżuri raġonevoli għal raġunijiet ta' prudenza, bħal:
 - (a) il-protezzjoni ta' investituri, depożituri, detenturi ta' polza jew persuni li lihom ikun dovut obbligu ta' fiduċja mill-fornitur ta' servizz finanzjarju;
 - (b) iż-żamma tas-sigurtà, l-attenzjoni, l-integrità jew ir-responsabbiltà finanzjarja tal-fornituri tas-servizzi finanzjarji; jew
 - (c) li tassigura l-integrità u l-istabbiltà tas-sistema finanzjarja tal-Parti.
2. Dawn il-miżuri ma għandhomx ikunu aktar ta' piż milli neċessarju biex jilhqqu l-għan tagħhom u ma għandhomx jikkostitwixxu mezz ta' diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikata kontra fornituri ta' servizzi finanzjarji tal-Parti l-oħra meta mqabbla mal-fornituri ta' servizzi finanzjarja proprji, jew restrizzjoni mistura fuq il-kummerċ fis-servizzi.
3. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jiġi interpretat li jeħtieġ li xi Parti tiżvela informazzjoni relatata mal-affarijiet u l-kontijiet ta' konsumaturi individwali jew li tiżvela xi informazzjoni kunfidenzjali jew proprjetarja fil-pussess ta' entitajiet pubbliċi.

4. Kull Parti għandha tuża l-aħjar sforzi tagħha biex tassigura li l-“Prinċipji Fundamentali tas-Supervizjoni Bankarja Effettiva” tal-Kumitat ta’ Basel, l-istandards u l-prinċipji tal-Assoċjazzjoni Internazzjonali tas-Supervizuri tal-Assigurazzjoni u "Ir-Regolament dwar Obiettivi u Prinċipji ta’ Titoli" tal-Organizzazzjoni Internazzjonali tal-Kummissjonijiet tat-Titoli u l-Istandard miftiehem internazzjonalment għat-trasparenza u l-iskambju ta’ informazzjoni għal skopijiet ta’ taxxa kif spjegat fil-Konvenzjoni Mudell tal-OECD dwar it-Taxxa fuq l-Introjtu u l-Kapital tal-2017, jiġu implimentati u applikati fit-territorju tagħha.

5. Suġġett għall-Artikolu 8.6 (Trattament Nazzjonali) u mingħajr preġudizzju għal mezzi oħra ta’ regolamentazzjoni prudenzjali għall-kummerċ transfruntiera fis-servizzi finanzjarji, Parti tista’ titlob ir-registrazzjoni jew awtorizzazzjoni tal-fornituri ta’ servizzi finanzjarji transfruntiera tal-Parti l-oħra u tal-istrumenti finanzjarji.

ARTIKOLU 8.51

Organizzazzjonijiet Awtoregulatorji

Meta s-sħubija jew il-parteciċipazzjoni, jew l-aċċess għal kwalunkwe organizzazzjoni awtoregulatorji tkun mitluba minn Parti sabiex il-fornituri tas-servizzi finanzjarji tal-Parti l-oħra jfornu servizzi finanzjarji fi hdan jew fit-territorju tal-ewwel Parti, il-Parti għandha tiżgura l-osservanza tal-obbligi skont l-Artikolu 8.6 (Trattament Nazzjonali) u l-Artikolu 8.11 (Trattament Nazzjonali) minn tali organizzazzjoni awtoregulatorja.

ARTIKOLU 8.52

Sistemi ta' Hlas u Rilaxx

Skont it-termini u l-kundizzjonijiet li jagħtu trattament nazzjonali, kull Parti għandha, kif permess mill-kriterji tal-aċċess tagħha, tagħti lill-fornituri ta' servizzi tal-Parti l-oħra li huma stabbiliti fit-territorju tagħha, u rregolati u taħt superviżjoni bħal forniture tas-servizzi finanzjarji skont il-liġi domestika tagħha, aċċess għal sistemi ta' hlas u rilaxx operati minn entitajiet pubbliċi u għal faċilitajiet uffiċjali ta' finanzjament u finanzjament mill-ġdid li huma disponibbli fl-andament normali ta' negozju ordinarju. Dan l-Artikolu mhuwiex maħsub biex jagħti aċċess għall-faċilitajiet tas-sellief tal-aħħar alternattiva ta' xi Parti.

ARTIKOLU 8.53

Servizzi Finanzjarji Ġodda

Kull Parti għandha tippermetti l-fornitur tas-servizzi finanzjarji tal-Parti l-oħra jfornu kwalunkwe servizz finanzjarju ġdid li l-ewwel Parti tkun tippermettiti hi stess lill-fornituri ta' servizzi finanzjarji biex jipprovdu mingħajr aktar azzjoni leġislattiva meħtieġa mill-ewwel Parti. Kull Parti tista' tiddeċiedi l-forma istituzzjonali u ġuridika li biha jista' jiġi pprovdut is-servizz finanzjarju l-ġdid u tista' teħtieġ l-awtorizzazzjoni għall-forniment tas-servizz. Meta tali Parti tkun teħtieġ tali awtorizzazzjoni, għandha tittiehed deċiżjoni f'perjodu raġonevoli ta' żmien u l-awtorizzazzjoni tista' tiġi rrifjutata biss għal raġunijiet ta' prudenza skont l-Artikolu 8.50 (Konċessjoni Prudenzjali).

ARTIKOLU 8.54

Proċessar tad-Dejta

1. Kull Parti għandha, soġġett għas-salvagwardji xierqa fuq il-privatezza u l-kunfidenzjalità, tippermetti lil fornituri ta' servizzi finanzjarji tal-Parti l-oħra sabiex jittrasferixxu informazzjoni f'forma elettronika jew f'forma oħra, kemm fit-territorju tagħha kif ukoll barra mit-territorju tagħha, għall-ipproċessar tad-dejta, meta dan l-ipproċessar huwa meħtieġ fil-proċess ordinarju tal-kummerċ ta' dan il-fornitur tas-servizzi finanzjarji.
2. Kull Parti għandha tadotta jew iżzomm salvagwardji xierqa għall-protezzjoni tal-privatezza u d-dejta personali, inklużi rekords u kontijiet individwali, sakemm dawn is-salvagwardji ma jintużawx biex jiġu evitati d-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 8.55

Eċċezzjonijiet Speċifiċi

1. Xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu jinftehem li jimpedixxi Parti, inklużi l-entitajiet pubbliċi tagħha, milli twettaq jew tipprovdi b'mod esklużiv attivitajiet jew servizzi fit-territorju tagħha li jiffurmaw parti minn pjan pubbliku tal-irtirar jew sistema statutorja tas-sigurtà soċjali, hlief meta dawk l-attivitajiet jistgħu jitwettqu minn fornituri ta' servizzi finanzjarji f'kompetizzjoni ma' entitajiet pubbliċi jew istituzzjonijiet privati, kif previst fir-regolament domestiku tal-Parti .

2. Xejn f'dan il-Ftehim ma japplika għal attivitajiet imwettqa minn bank ċentrali jew awtorità monetarja jew minn kwalunkwe entità pubblika oħra sabiex jitwettqu politiki monetarji jew ta' rati tal-kambju.

3. Xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu jinftehem li jimpedixxi Parti, inklużi l-entitajiet pubbliċi tagħha, milli twettaq jew tipprovdi b'mod esklussiv attivitajiet jew servizzi fit-territorju tagħha għall-kont jew bil-garanzija jew billi tuża r-riżorsi finanzjarji tagħha, jew l-entitajiet pubbliċi tagħha, hlief meta r-regolamentazzjoni ta' dik il-Parti tipprevedi li daww l-attivitajiet jistgħu jitwettqu minn fornituri ta' servizzi finanzjarji f'kompetizzjoni ma' entitajiet pubbliċi jew istituzzjonijiet privati.

SUB-TAQSIMA 7

SERVIZZI TAT-TRASPORT MARITTIMU INTERNAZZJONALI

ARTIKOLU 8.56

Kamp ta' Applikazzjoni, Definizjonijiet u Prinċipji

1. Din is-Sub-Taqsimha tistabbilixxi l-prinċipji rigward il-liberalizzazzjoni tas-servizzi tat-trasport marittimu internazzjonali skont it-Taqsime B (Forniment ta' Servizzi Transfruntiera), C (Stabbiliment) u D (Preżenza Temporanja ta' Persuni Fiziċi għal Skopijiet ta' Negożju).

2. Għall-finijiet ta' din is-Sub-Taqsima, “trasport marittimu internazzjonali” jinkludi operazzjonijiet ta' trasport bieb-bieb u multimodali, li jfisser il-ġarr tal-merkanzija fejn jintuża aktar minn mezz wieħed ta' trasport, u li jinvolvi parti mill-vjaġġ fuq il-baħar, meta tali vjaġġ isir b'dokument wieħed tat-trasport, u f'dan ir-rigward jinvolvi id-dritt li jikkuntrattaw direttament fornituri ta' mezzi oħrajn ta' trasport.

3. Fir-rigward tat-trasport marittimu internazzjonali, il-Partijiet jaqblu li jiżguraw l-applikazzjoni effettiva tal-prinċipji ta' aċċess mhux ristrett għal tagħbija fuq bażi kummerċjali, il-libertà ta' forniment ta' servizzi tat-trasport marittimu internazzjonali, kif ukoll trattament nazzjonali fil-qafas tal-forniment ta' servizzi bħal dawn.

Fid-dawl tal-livelli eżistenti ta' liberalizzazzjoni bejn il-Partijiet fit-trasport marittimu internazzjonali:

- (a) il-Partijiet għandhom japplikaw b'mod effettiv il-prinċipju tal-aċċess mingħajr restrizzjonijiet għas-swieq u n-negozji tat-trasport marittimu internazzjonali fuq bażi kummerċjali u mhux diskriminatorja; u
- (b) kull Parti għandha tagħti lill-bastimenti li jtajru l-bandiera tal-Parti l-oħra jew li jithaddmu minn fornituri ta' servizz tal-Parti l-oħra, trattament mhux inqas favorevoli mit-trattament li l-Parti li tagħti l-bandiera tagħti lill-bastimenti tagħha stess jew daww ta' kwalunkwe pajjiż terz, skont liema jkun l-aħjar, fir-rigward, *inter alia*, tal-aċċess għall-portijiet, l-użu tal-infrastruttura u s-servizzi marittimi awżiljarji tal-portijiet, kif ukoll fir-rigward tat-tariffi u l-imposti relatati, il-faċilitajiet tad-dwana u l-aċċess ta' rmiġġi u faċilitajiet għat-tagħbija u l-hatt.

4. Fl-applikazzjoni ta' dawn il-prinċipji, il-Partijiet għandhom:

- (a) ma jintroduċux arrangamenti ta' qsim bejniethom ta' merkanzija fi strumenti ta' ftehimiet futuri ma' pajjiżi terzi li jikkonċernaw servizzi tat-trasport marittimu, inkluż kummerċ f'tagħbija niexfa u likwida u kummerċ tal-linji tat-tbaħħir, u għandhom itemmu, f'perjodu raġonevoli ta' żmien, kwalunkwe tali arrangamenti ta' qsim ta' merkanzija li jeżistu strumenti ta' ftehimiet preċedenti; u
- (b) mad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, jabolixxu u ma jintroduċu l-ebda miżura unilaterali¹ jew ostaklu amministrattiv, tekniku u ta' xort'oħra li jistgħu jikkostitwixxu restrizzjoni moħbija jew jistgħu jkollhom effetti diskriminatorji fuq il-provvista hielsa tas-servizzi fit-trasport marittimu internazzjonali.

5. Kull Parti għandha tippermetti lill-fornituri tas-servizzi tat-trasport marittimu internazzjonali tal-Parti l-oħra li jkollhom stabbiliment fit-territorju tagħha bil-kundizzjonijiet ta' stabbiliment u operat f'konformità mal-kondizzjonijiet imnizzlin fl-Iskeda tagħha ta' Impenji Speċifiċi.

6. Il-Partijiet għandhom jagħmlu l-użu tas-servizzi li ġejjin fil-port disponibbli għall-fornituri ta' trasport marittimu internazzjonali tal-Parti l-oħra, b'termini u kundizzjonijiet raġonevoli u mhux diskriminatorji:

- (a) pilotaġġ;
- (b) l-irmunkar u l-assistenza bit-tug boats;

¹ Għall-finijiet ta' dan is-subparagrafu, it-terminu "miżuri" għandu jinkludi biss miżuri li avversament jiddiskriminaw fuq il-bażi tan-nazzjonalità jew iż-żona/zoni ġeografika/ġeografiċi tal-orġini persuna fiżika jew ġuridika li għalihom qieghda tiġi applikata l-miżura.

- (c) forniment;
- (d) għoti tal-fjuwil u l-ilma;
- (e) ġbir tal-iskart u rimi ta' skart tas-saborra;
- (f) servizzi ta' kaptan portwali;
- (g) għajnunijiet għan-navigazzjoni;
- (h) servizzi operattivi bbażati fuq ix-xatt li huma essenzjali għall-operazzjonijiet tal-bastimenti, fosthom komunikazzjonijiet, provvisti ta' ilma u elettriku; u
- (i) facilitajiet ta' tiswija tal-emergenza, ankraġġ, irmiġġ u servizzi ta' rmiġġ.

TAQSIMA F

KUMMERĊ ELETTRONIKU

ARTIKOLU 8.57

Għanijiet

1. Il-Partijiet, filwaqt li jagħrfu li l-kummerċ elettroniku jżid l-opportunitajiet kummerċjali f'bosta setturi, jaqblu dwar l-importanza li jiġi ffacilitat l-użu tiegħu u l-iżvilupp u l-applikabilità tar-regoli tad-WTO għall-kummerċ elettroniku.

2. Il-Partijiet jaqblu li jippromwovu l-iżvilupp tal-kummerċ elettroniku bejniethom, b'mod partikolari billi jikkooperaw fi kwistjonijiet li jirriżultaw mill-kummerċ elettroniku skont id-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu. F'dan il-kuntest iż-żewġ Partijiet jenħtieġ li jkun evitat l-impożizzjoni ta' regolamenti jew restrizzjonijiet fuq il-kummerċ elettroniku.

3. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tal-fluss liberu tal-informazzjoni fuq l-Internet, filwaqt li jaqblu li dan jinħtieġ li ma jfixkilx id-drittijiet tal-proprjetà intellettuali, minhabba l-importanza tal-ħarsien tad-drittijiet tal-propjetà intellettuali fuq l-internet.

4. Il-Partijiet jaqblu li l-iżvilupp tal-kummerċ elettroniku jrid ikun kompletament kompatibbli ma' standards internazzjonali ta' protezzjoni tad-dejta, sabiex tkun żgurata l-fiduċja tal-utenti tal-kummerċ elettroniku.

ARTIKOLU 8.58

Dazji Doganali

Il-Partijiet ma għandhomx jimponu dazji doganali fuq it-trażmissjonijiet elettronici.

ARTIKOLU 8.59

Provvista Elettronika ta' Servizi

Għal aktar ċertezza, il-Partijiet jafferma li l-miżuri relatati mal-forniment ta' servizz bl-użu ta' mezzi elettronici jaqqa' fil-kamp ta' applikazzjoni tal-obbligi li jinsabu fid-dispożizzjonijiet rilevanti ta' dan il-Kapitolu, soġġetti għal kull eċċezzjoni applikabbli għal dawn l-obbligi.

ARTIKOLU 8.60

Firem Elettronici

1. Il-Partijiet għandhom jieħdu passi biex jiffaċilitaw il-fehim aħjar tal-qafas tal-firem elettronici ta' xulxin u, soġġetti għal kundizzjonijiet domestiċi rilevanti u l-leġislazzjoni, jeżaminaw il-fattibilità ta' ftehim ta' rikonoxximent reċiproku dwar firem elettronici fil-futur.
2. Fil-kisba tal-għanijiet tal-paragrafu 1, kull Parti għandha:
 - (a) jiffaċilitaw, kemm jista' jkun, ir-rappreżentanza tal-Parti l-oħra *f'fora* disponibbli dwar il-firem elettronici organizzati formalment jew informalment mill-awtoritajiet kompetenti tagħha stess, billi l-Parti l-oħra tkun tista' tippreżenta l-firem elettronici tagħha;
 - (b) iħeġġu, kemm jista' jkun, l-iskambju ta' fehmiet dwar il-firem elettronici permezz ta' seminars apposta u laqgħat tal-esperti f'oqsma bħas-sigurtà u l-interoperabbiltà; u

- (c) jikkontribwixxu, kemm jista' jkun, għall-isforzi tal-Parti l-oħra biex jiġi studjat u analizzat il-qafas tagħha stess billi tagħmel disponibbli l-informazzjoni rilevanti.

ARTIKOLU 8.61

Kooperazzjoni Regolatorja fil-Kummerċ Elettroniku

1. Il-Partijiet għandhom iżommu djalogu fuq kwistjonijiet regolatorji mqajma mill-kummerċ elettroniku, li, *inter alia*, għandu jindirizza l-kwistjonijiet li ġejjin:
 - (a) ir-rikonoxximent ta' ċertifikati ta' firem elettronici maħruġa lill-pubbliku u l-faċilitazzjoni ta' servizzi ta' ċertifikazzjoni transfruntiera;
 - (b) ir-responsabbiltà tal-fornituri ta' servizzi intermedjarji fir-rigward tat-trażmissjoni jew il-ħażna tal-informazzjoni;
 - (c) it-trattament ta' komunikazzjonijiet ta' kummerċ elettroniku mhux mitluba;
 - (d) il-protezzjoni tal-konsumaturi; u
 - (e) kwalunkwe kwistjoni oħra rilevanti għall-iżvilupp tal-kummerċ elettroniku.

2. Din il-kooperazzjoni tista' tinkludi skambju ta' informazzjoni dwar il-legislazzjoni rispettiva tal-Partijiet dwar dawn il-kwistjonijiet kif ukoll dwar l-implimentazzjoni ta' tali legislazzjoni.

TAQSIMA G

DISPOŻIZZJONIJIET ĠENERALI

ARTIKOLU 8.62

Eċċezzjonijiet Ġenerali

Suġġett għar-rekwiżit li tali miżuri ma jiġux applikati b'mod li jikkostitwixxi mezz ta' diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikabbli kontra l-Parti l-oħra fejn ikun hemm kundizzjonijiet simili, jew restrizzjoni moħbija fuq l-istabbiliment jew il-forniment trans-fruntier ta' servizzi, xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu jinftehem li jimpedixxi l-adozzjoni jew l-infurzar minN Parti ta' miżuri:

- (a) meħtieġa biex iħarsu s-sigurtà pubblika u l-morali pubblika jew biex iżommu l-ordni pubbliku¹;
- (b) meħtieġa għall-protezzjoni tas-saħħa jew il-ħajja tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti;

¹ L-eċċezzjoni tal-ordni pubbliku tista' tiġi invokata biss meta jkun hemm theddida serja ġenwina u suffiċjenti għal wiehed mill-interessi fundamentali tas-soċjetà.

- (c) marbuta mal-konservazzjoni ta' rizorsi naturali li jistgħu jispicċaw jekk tali miżuri jiġu applikati flimkien ma' restrizzjonijiet fuq l-intraprendituri domestiċi jew fuq il-provvista jew il-konsum domestiku tas-servizzi;
- (d) meħtieġa għall-ħarsien ta' teżori nazzjonali ta' valur artistiku, storiku jew arkeologiku;
- (e) meħtieġa sabiex jassiguraw il-konformità ma' liġijiet jew regolamenti li mhumix inkonsistenti mad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu, fosthom dawk relatati ma':
 - (i) il-prevenzjoni ta' prattiki qarrieqa u frodulent i jew it-trattament tal-effetti ta' inadempjenza ta' kuntratti;
 - (ii) il-protezzjoni tal-privatezza tal-individwi b'relazzjoni għall-ipproċessar u għat-tixrid tad-dejta personali u l-protezzjoni tal-kunfidenzjalità ta' rekords u ta' kontijiet individwali; jew
 - (iii) is-sikurezza;

- (f) inkonsistenti mal-Artikolu 8.6 (Trattament Nazzjonali) u l-Artikolu 8.11 (Trattament Nazzjonali), bil-kundizzjoni li d-differenza fit-trattament tkun immirata sabiex tiżgura l-impożizzjoni jew il-ġbir ġust jew effettiv ta' taxxi diretti fir-rigward ta' attivitajiet ekonomiċi, imprendituri jew fornituri ta' servizzi tal-Parti l-oħra.¹

¹ Il-mizuri li huma mmirati sabiex jiżguraw l-impożizzjoni jew il-ġbir ġust jew effettiv ta' taxxi diretti jinkludu mizuri meħuda mill-Parti taħt is-sistema tat-tassazzjoni tagħha li:

- (a) japplikaw għal imprendituri u fornituri ta' servizzi mhux residenti b'rikonoxximent tal-fatt li l-obbligu tat-taxxa ta' dawk li mhumex residenti huwa determinat fir-rigward ta' oġġetti taxxabbli li jinkisbu jew jinsabu fit-territorju tal-Parti;
- (b) japplikaw għal dawk li mhumex residenti sabiex jassiguraw l-impożizzjoni jew il-ġbir ta' taxxi fit-territorju tal-Parti;
- (c) japplikaw għal persuni mhux residenti jew għar-residenti sabiex jipprevjenu l-evitar jew l-evażjoni tat-taxxi, inkluzi l-mizuri ta' konformità;
- (d) japplikaw għall-konsumaturi ta' servizzi fi jew mit-territorju tal-Parti l-oħra sabiex jiżguraw l-impożizzjoni jew il-ġbir ta' taxxi fuq konsumaturi bħal dawn miksuba minn sorsi fit-territorji tal-Parti;
- (e) jiddistingwu bejn investituri u fornituri ta' servizzi suġġetti għal taxxa fuq oġġetti taxxabbli madwar id-dinja kollha minn investituri u fornituri ta' servizzi oħra, b'rikonoxximent tad-differenza fin-natura tal-baži tat-taxxa bejniethom; jew
- (f) jistabbilixxu, jallokaw jew jaqsmu d-dhul, il-profitt, il-qligh, it-telf, it-tnaqqis jew il-kreditu ta' persuni jew ferġat residenti, jew bejn persuni jew ferġat relatati tal-istess persuna, sabiex jissalvagwardjaw il-baži tat-taxxa tal-Parti.

It-termini jew il-kunċetti tat-taxxa fis-subparagrafu (f) u f'din in-nota ta' qiegħ il-paġna huma determinati skont definizzjonijiet u kunċetti tat-taxxa, jew definizzjonijiet u kunċetti ekwivalenti jew simili, skont il-liġi domestika tal-Parti li tiegħu l-mizura.

ARTIKOLU 8.63

Rieżami

Bil-ħsieb li jżidu l-liberalizzazzjoni u jeliminaw ir-restrizzjonijiet li għad fadal u jiżguraw bilanċ ġenerali ta' drittijiet u obbligi, il-Partijiet għandhaom jirrieżaminaw dan il-Kapitolu u l-Iskedi ta' Impenji Speċifiċi tagħhom mhux aktar tard minn tliet snin wara d-dħul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim, u suċċessivament f'intervalli regolari. Bħala riżultat ta' din ir-reviżjoni, il-Kumitat dwar il-Kummerċ fis-Servizzi, l-Investment u l-Akkwisti Pubbliċi stabbilit skont l-Artikolu 16.2 (Kumitati Speċjalizzati) jista' jiddeċiedi li jemenda l-Iskedi Rilevanti ta' Impenji Speċifiċi.

ARTIKOLU 8.64

Kumitat għall-Kummerċ fis-Servizzi, l-Investment u l-Akkwisti Pubbliċi

1. Il-Kumitat għall-Kummerċ fis-Servizzi, l-Investment u l-Akkwisti Pubbliċi għandu jkun responsabbli għall-implimentazzjoni effettiva ta' dan il-Kapitolu u għal dak il-għan għandu:
 - (a) jirrieżamina b'mod regolari l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu minn kull Parti u l-Iskedi ta' impenji Speċifiċi f'konformità mal-Artikolu 8.63 (Rieżami);
 - (b) kif xieraq, jieħu deċiżjonijiet skont l-Artikolu 8.63 (Rieżami) li jemendaw l-Appendiċijiet għall-Anness 8-A u 8-B; u

(c) jikkunsidra kwalunkwe kwistjoni fir-rigward ta' dan il-Kapitolu kif il-Partijiet jistgħu jaqblu.

2. Ir-responsabbilitajiet tal-Kumitat għall-Kummerċ fis-Servizzi, l-Investment u l-Akkwisti Pubbliċi fir-rigward tal-Kapitolu Disgħa (Akkwisti Pubbliċi) kif stabbiliti fl-Artikolu 9.19 (Responsabbilitajiet tal-Kumitat).

KAPITOLU DISGħA

AKKWISTI PUBBLIĊI

ARTIKOLU 9.1

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:

(a) “merkanzija jew servizzi kummerċjali” tfisser merkanzija u servizzi ta' tip li generalment jinbiegħu jew jiġu offruti għall-bejgħ fil-post tas-suq kummerċjali lil, u li normalment jinxtraw minn, xerrejja mhux tal-gvern għal finijiet mhux governattivi;

(b) “attività kompetittiva” tfisser, fil-każ tal-Unjoni:

- (i) attività, imwettqa fit-territorju ta' Stat Membru tal-Unjoni, li hija esposta direttament għal kompetizzjoni fi swieq mingħajr aċċess ristrett; u
- (ii) awtorità kompetenti fl-Unjoni adottat deċiżjoni li tistabbilixxi l-applikabilità tal-paragrafu (i);

Għall-iskopijiet tas-subparagrafu (b)(i), il-kwistjoni dwar jekk attività hijiex direttament esposta għall-kompetizzjoni għandha tiġi deċiża fuq il-bażi tal-karatteristiċi tal-merkanzija jew tas-servizzi kkonċernati, l-eżistenza ta' prodotti jew servizzi alternattivi, u l-prezzijiet tagħhom u l-preżenza attwali jew potenzjali ta' aktar minn fornitur wieħed tal-prodotti jew is-servizzi inkwistjoni;

- (c) “servizz ta' kostruzzjoni” tfisser servizz li għandu bħala għan it-twettiq bi kwalunkwe mezz ta' xogħol ċivili jew ta' bini kif definit fid-Divizjoni 51 tal-Klassifikazzjoni Ċentrali Provizorja tal-Prodotti tan-Nazzjonijiet Uniti (CPC);
- (d) “azzjoni korrettiva” tfisser, fil-kuntest ta' proċeduri domestiċi ta' rieżami, jew it-twarrib jew l-iżgurar ta' twarrib ta' deċiżjonijiet li kienu meħuda illegalment minn entità akkwirenti, inkluż it-tneħħija ta' speċifikazzjonijiet diskriminatorji tekniċi, ekonomiċi jew finanzjarji fis-sejha għall-offerti, fid-dokumenti tal-kuntratt jew kull dokument ieħor li jirrelata ma' proċedura ta' offerti;

- (e) “bejgħ bl-irkant elettroniku” tfisser proċess iterattiv li jinvolti l-użu ta' mezzi elettronici għall-preżentazzjoni mill-fornituri jew ta' prezzijiet godda, jew ta' valuri godda għal elementi kwantifikabbli li mhumiex prezzijiet tal-offerta b'konnessjoni mal-kriterji ta' evalwazzjoni, jew inkella t-tnejn flimkien, li jirrizulta fi klassifikazzjoni jew klassifikazzjoni mill-ġdid tal-offerti;
- (f) “bil-miktub” jew “miktub” tfisser kwalunkwe espressjoni verbali jew numerika li tista' tinqara, tiġi riprodotta u aktar tard ikkomunikata; din tista' tinkludi informazzjoni trażmessa u maħżuna b'mod elettroniku;
- (g) “persuna ġuridika” hija mifhuma kif previst fil-paragrafu (b) tal-Artikolu 8.2 (Definizzjonijiet);
- (h) “persuna ġuridika tal-Unjoni” jew “persuna ġuridika ta' Singapore” hija mifhuma kif previst fil-paragrafu (c) tal-Artikolu 8.2 (Definizzjonijiet);
- (i) "sejha għall-offerti limitata" tfisser metodu ta' akkwist fejn l-entità li takkwista tikkuntattja fornitur jew fornituri tal-ghazla tagħha;
- (j) “lokalment stabbilita” tfisser persuna ġuridika li hija stabbilita f'Parti waħda u li hija proprjetà ta' jew ikkontrollata minn persuni fiżiċi jew ġuridiċi tal-Parti l-oħra.

Persuna ġuridika tkun:

- (i) “proprjetà” ta' persuni fiżiċi jew ġuridiċi tal-Parti l-oħra jekk iżjed minn 50 fil-mija tal-interess azzjonarju f'dik il-persuna ġuridika jkun il-proprjetà benefiċjali tal-Parti l-oħra; u

- (ii) "ikkontrollata" minn persuni fiżiċi jew ġuridiċi tal-Parti l-oħra jekk tali persuni jkollhom is-setgħa jaħtru l-maġġoranza tad-diretturi ta' dik il-persuna ġuridika jew b'xi mod imexxu b'mod legali l-azzjonijiet tagħha;
- (k) "mizura" tfisser kwalunkwe liġi, regolament, proċedura, gwida jew prattika amministrattiva, jew kwalunkwe azzjoni ta' entità tal-akkwist relatati ma' akkwist kopert;
- (l) "lista b'uzu multiplu" tfisser lista ta' fornituri li l-entità tal-akkwist tkun iddeterminat bħala dawk li jissodisfaw il-kundizzjonijiet għall-partecipazzjoni f'dik il-lista, u li l-entità tal-akkwist għandha l-hsieb li tuża iktar minn darba;
- (m) "avviż ta' akkwist ippjanat" tfisser avviż ippubblikat minn entità tal-akkwist li fih il-fornituri interessati jigu mistiedna jipprezentaw talba għall-partecipazzjoni, offerta, jew it-tnejn;
- (n) "kumpens" tfisser kwalunkwe kundizzjoni jew impenn li jhegġegħ l-iżvilupp lokali jew itejjeb il-kontijiet tal-bilanċ tal-pagamenti ta' Parti, bħall-użu ta' kontenut domestiku, il-liċenzjar ta' teknoloġija, l-investment, il-kummerċ kumpensatorju u azzjoni jew rekwiżit simili;
- (o) "sejha għall-offerti miftuħa" tfisser metodu tal-akkwist fejn il-fornituri interessati kollha jistgħu jippreżentaw sejha għall-offerti;

- (p) “privatizzat” tfisser, fil-każ ta' Singapore, entità li tkun giet rikostitwita minn entità akkwirenti jew parti minnha tkun persuna ġuridika li taġixxi skont konsiderazzjonijiet kummerċjali fl-akkwist ta' oġġetti u li m'għadhiex intitolata tipprattika awtorità governattiva, anki jekk il-gvern ikollu holdings tiegħu jew jahtar il-membri tal-bord tad-diretturi.

Għal aktar ċertezza, fejn il-gvern ta' parti jkollu holdings tiegħu jew jahtar uffiċjal tal-gvern fil-bord tad-diretturi ta' entità privatizzata, dik l-entità titqies li taġixxi skont konsiderazzjonijiet kummerċjali fix-xiri ta' oġġetti u servizzi, bħal fir-rigward tad-disponibbiltà, il-prezz u l-kwalità tal-oġġetti u s-servizzi, jekk il-gvern jew l-uffiċjal tal-gvern hekk maħtur ma jinfluwenzax direttament jew indirettament id-deċiżjonijiet tal-bord tad-diretturi fir-rigward tal-akkwisti mill-entità ta' prodotti u servizzi;

- (q) “entità akkwirenti” tfisser entità koperta bl-Annessi 9-A u 9-B jew 10-C;
- (r) “fornitur ikkwalifikat” tfisser fornitur li entità tal-akkwist tirrikonoxxi bħala li jkun issodisfa l-kundizzjonijiet għall-partecipazzjoni;
- (s) “GPA rivedut” tfisser it-test tal-Ftehim dwar l-Akkwisti tal-Gvern, kif emendat mill-Protokoll li Jemenda l-Ftehim dwar l-Akkwisti Governattivi, li sar f'Ġinevra fit-30 ta' Marzu 2012;

- (t) "sejha għall-offerti selettiva" tfisser metodu ta' akkwist li bih fornituri kwalifikati biss jigu mistiedna mill-entità akkwirenti biex jipprezentaw l-offerta;
- (u) "servizzi" tinkludi servizzi ta' kostruzzjoni, sakemm ma jigix speċifikat mod ieħor;
- (v) "standard" tfisser dokument li gie approvat minn korp rikonoxxut u li jipprovdi, għal użu multiplu u ripetut, regoli, linji gwida jew karatteristiċi għal prodotti jew servizzi, jew proċessi relatati u metodi ta' produzzjoni, li l-konformità magħhom mhijiex mandatorja; jista' jinkludi wkoll jew jittratta b'mod esklużiv rekwiżiti dwar it-terminoloġija, is-simboli, l-imballaġġ, l-immarkar jew it-tikkettar hekk kif japplikaw għal merkanzija, servizz, proċess jew metodu ta' produzzjoni;
- (w) "fornitur" tfisser persuna jew grupp ta' persuni ta' kwalunkwe Parti li jfornu jew jistgħu jfornu merkanzija jew servizzi; u
- (x) "speċifikazzjoni teknika" tfisser rekwiżit tas-sejha tal-offerti li:
 - (i) jistabbilixxi l-karatteristiċi tal-merkanzija jew servizzi li għandhom jigu akkwistati, inklużi l-kwalità, il-prestazzjoni, is-sikurezza u l-qisien, jew il-proċessi u l-metodi għall-produzzjoni u l-provvista tagħhom; jew
 - (ii) jindirizza r-rekwiżiti dwar it-terminoloġija, is-simboli, l-imballaġġ, l-immarkar jew it-tikkettar, hekk kif japplikaw għall-merkanzija jew servizz.

ARTIKOLU 9.2

Kamp ta' applikazzjoni u Kopertura

Applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu

1. Dan il-Kapitolu japplika għal kwalunkwe miżura dwar l-akkwist kopert, kemm jekk jitwettaq b'mod esklussiv jew parzjali minn mezzi elettronici kif ukoll jekk le.
2. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, "akkwist kopert" tfisser għall-finijiet governattivi:
 - (a) ta' merkanzija, servizzi, jew kwalunkwe tahlita tagħhom:
 - (i) kif speċifikat fit-Taqsima ta' kull Parti tal-Annessi minn 9-A sa 9-G; u
 - (ii) mhux akkwistati bil-ghan għal bejgħ kummerċjali jew għal bejgħ mill-ġdid, jew għall-użu fil-produzzjoni jew il-forniment tal-merkanzija jew servizzi għall-bejgħ kummerċjali jew bejgħ mill-ġdid;
 - (b) b'kwalunkwe mezz kuntrattwali, inkluż xiri, kera, u l-kiri jew il-kuntratt ta' lokazzjoni b'opzjoni jew mingħajr opzjoni ta' xiri, u kwalunkwe kuntratti bi shubija pubblika-privata kif definit fl-Anness 9-I;

- (c) li għalih, il-valur, kif stmat skont il-paragrafi minn 6 sa 8, ikun daqs jew jaqbeż il-livell limitu rilevanti speċifikat fl-Annessi minn 9-A sa 9-G fil-mument tal-pubblikazzjoni ta' avviż skont l-Artikolu 9.6 (Avviżi);
 - (d) minn entità tal-akkwist; u
 - (e) dan mhuwiex eskluż b'xi mod ieħor mill-kopertura fil-paragrafu 3 jew fit-Taqsima ta' Parti tal-Annessi minn 9-A sa 9-G.
3. Għajr fejn previst mod ieħor fl-Annessi minn 9-A sa 9-G, dan il-Kapitolu ma japplikax għal:
- (a) l-akkwizizzjoni jew il-kiri ta' art, bini eżistenti jew xi proprjetà immobbli oħra jew id-drittijiet li joħorgu minn dawn;
 - (b) ftehimiet mhux kuntrattwali jew kwalunkwe forma ta' assistenza li Parti tipprovdi, inklużi ftehimiet kooperattivi, għotjiet, self, infużjonijiet ta' ekwità, garanziji u inċentivi fiskali;
 - (c) l-akkwist jew ix-xiri ta' agenzija fiskali jew ta' servizzi depożitarji, servizzi ta' likwidazzjoni u ta' gestjoni għal istituzzjonijiet finanzjarji rregolati, jew servizzi relatati mal-bejgħ, mal-ammortizzament u mad-distribuzzjoni ta' dejn pubbliku, inklużi self u bonds governattivi, noti u sigurtajiet oħrajn;
 - (d) kuntratti tax-xogħol pubbliku;

- (e) akkwist imwettaq:
 - (i) għall-iskop speċifiku ta' forniment ta' assistenza internazzjonali, inkluża għajnuna għall-iżvilupp;
 - (ii) skont il-proċedura jew kundizzjoni partikolari ta' ftehim internazzjonali li jirrigwarda l-istazzjonament ta' truppi jew li jirrigwarda l-implimentazzjoni kongunta ta' proġett mill-pajjiżi firmatarji; jew
 - (iii) skont il-proċedura jew il-kundizzjoni partikolari ta' organizzazzjoni internazzjonali, jew iffinanzjat minn għotjiet, self jew għajnuna oħra internazzjonali, fejn il-proċedura jew il-kundizzjoni applikabbli tkun inkonsistenti ma' dan il-Kapitolu.
- 4. Kull Parti għandha tispeċifika l-informazzjoni li ġejja fl-Annessi minn 9-A sa 9-G:
 - (a) fl-Anness 9-A, l-entitajiet tal-gvern ċentrali li l-akkwist tagħhom huwa kopert b'dan il-Kapitolu;
 - (b) fl-Anness 9-B, l-entitajiet sottoċentrali li l-akkwist tagħhom huwa kopert b'dan il-Kapitolu;
 - (c) fl-Anness 9-C, l-entitajiet tal-gvern ċentrali kollha li l-akkwist tagħhom huwa kopert b'dan il-Kapitolu;
 - (d) fl-Anness 9-D, il-prodotti koperti b'dan il-Kapitolu;
 - (e) fl-Anness 9-E, is-servizzi, għajr is-servizzi ta' kostruzzjoni, koperti b'dan il-Kapitolu;

(f) fl-Anness 9-F, is-servizzi ta' kostruzzjoni, koperti b'dan il-Kapitolu; u

(g) fl-Anness 9-G, kwalunkwe noti ġenerali.

5. Meta l-entità tal-akkwist, fil-kuntest ta' akkwist kopert, tirrekjedi li persuni li mhumix elenkati fl-Annessi minn 9-A sa 9-C jakkwistaw skont ir-rekwiżiti partikolari, l-Artikolu 9.4 (Prinċipji Ġenerali) għandu japplika *mutatis mutandis* għal rekwiżiti bħal dawn.

Valutazzjoni

6. Meta tkun qed tagħmel stima tal-valur ta' akkwist sabiex tiżgura jekk huwiex akkwist kopert, l-entità tal-akkwist għandha:

(a) la taqsam akkwist f'akkwisti separati u lanqas tagħzel jew tuża metodu ta' valutazzjoni partikolari biex tagħmel stima tal-valur ta' akkwist bl-intenzjoni teskludih totalment jew parzjalment mill-applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu; u

(b) tinkludi l-valur totali massimu stmat tal-akkwist matul it-tul ta' żmien kollu tiegħu, kemm jekk jingħata lil fornitur wiehed kif ukoll jekk jingħata lil iktar, filwaqt li jitqiesu l-forom kollha ta' remunerazzjoni, inkluż:

(i) primjums, tariffi, kummissjonijiet u mgħax; u

(ii) jekk l-akkwist jipprovdi għall-possibbiltà ta' opzjonijiet, il-valur totali ta' tali opzjonijiet.

7. Meta rekwizit individwali għall-akkwist jirrizulta fl-għoti ta' iktar minn kuntratt wieħed, jew fl-għoti ta' kuntratti f'partijiet separati (minn hawn 'il quddiem imsejha “akkwisti rikorrenti”), il-kalkolu tal-valur totali massimu stmat għandu jkun ibbażat fuq:

- (a) il-valur tal-akkwisti rikorrenti tal-istess tip ta' prodott jew servizz mogħti matul it-tnax-il xahar ta' qabel jew is-sena fiskali ta' qabel tal-entità tal-akkwist, aġġustat, fejn possibbli, biex iqis bidliet antiċipati fil-kwantità jew il-valur tal-prodott jew tas-servizz li ngtara matul it-tnax-il xahar ta' qabel; jew
- (b) il-valur stmat tal-akkwisti rikorrenti tal-istess tip ta' oġġett jew servizz li għandu jingħata matul it-tnax-il xahar wara l-għoti tal-kuntratt inizjali jew is-sena fiskali tal-entità tal-akkwist.

8. Fil-każ ta' akkwisti permezz ta' lokazzjoni, kera jew xiri bin-nifs ta' oġġetti jew servizzi, jew akkwist li għalihom ma jkunx speċifikat prezz totali, il-bażi għall-valwazzjoni għandha tkun:

- (a) fil-każ ta' kuntratt b'terminu fiss:
 - (i) fejn it-terminu tal-kuntratt huwa tnax-il xahar jew inqas, il-valur massimu totali stmat għat-tul ta' żmien tiegħu; jew
 - (ii) fejn it-terminu tal-kuntratt jaqbeż it-tnax-il xahar, il-valur massimu totali stmat, inkluż kwalunkwe valur residwu stmat;

- (b) meta l-kuntratt huwa għal perjodu indefinit, il-ħlas parzjali stmat fix-xahar multiplikat bi 48; u
- (c) meta ma huwiex ċert jekk il-kuntratt għandux ikun kuntratt fiss, għandu jintuza s-subparagrafu (b).

ARTIKOLU 9.3

Eċċezzjonijiet fis-Sigurtà u dawk Ġenerali

1. Xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu jiġi interpretat bħala li jipprevjeni xi Parti milli tiegħu azzjoni jew milli ma tiżvelax xi informazzjoni li hija tikkunsidra neċessarja għall-protezzjoni tas-sigurtà essenzjali tagħha relatati mal-akkwist ta' armi, munizzjon jew materjal tal-gwerra, jew għall-akkwist indispensabbli għas-sigurtà nazzjonali jew għall-finijiet ta' difiża nazzjonali.
2. Suġġett għar-rekwiżiti li miżuri bħal dawn mhumix applikati b' mod li jikkostitwixxu mezz tal-arbitraġġ jew diskriminazzjoni mhux ġustifikata bejn pajjiżi fejn l-istess kundizzjonijiet jipprevalu, jew restrizzjoni moħbija dwar il-kummerċ internazzjonali, xejn f'dan il-ftehim ma għandu jitqies li jipprevjeni kwalunkwe Parti milli timponi jew tinforza miżuri:
 - (a) neċessarji għall-protezzjoni tal-morali pubblika, l-ordni pubbliku jew is-sikurezza pubblika;
 - (b) meħtieġa għall-protezzjoni tas-saħħa jew il-ħajja tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti;

- (c) meħtieġa sabiex jipproteġu l-proprjetà intellettuali; jew
- (d) li għandhom x'jaqsmu ma' merkanzija jew servizzi għal persuni b'diżabilità, għal istituzzjonijiet filantropiċi jew dwar xogħol fil-ħabs.

ARTIKOLU 9.4

Prinċipji Ġenerali

Trattament Nazzjonali u Non-Diskriminazzjoni

1. Fir-rigward ta' kwalunkwe miżura dwar akkwist kopert, kull Parti, inkluż l-entitajiet tal-akkwist tagħha, għandha minnufih u mingħajr ebda kundizzjoni tagħti lill-merkanzija u lis-servizzi tal-Parti l-oħra u lill-fornituri tal-Parti l-oħra, trattament mhux inqas favorevoli mit-trattament li l-Parti, inkluż il-entitajiet tal-akkwist tagħha, tagħti lill-prodotti, lis-servizzi u lill-fornituri domestiċi.
2. Fir-rigward ta' kwalunkwe miżura dwar l-akkwist kopert, Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, ma għandhiex:
 - (a) titratta fornitur stabbilit tal-Parti l-oħra b'mod anqas favorevoli minn fornitur ieħor li huwa stabbilit lokalment fuq il-bażi tal-grad ta' affiljazzjoni jew sjieda barranija; jew
 - (b) tiddiskrimina kontra fornitur stabbilit lokalment fuq il-bażi li l-merkanzija jew is-servizzi offruti minn dak il-fornitur għal akkwist partikolari jkunu merkanzija jew servizzi tal-Parti l-oħra.

Użu ta' Mezzi Elettroniċi

3. Meta twettaq akkwist kopert b'mezzi elettroniċi, l-entitajiet tal-akkwist għandhom:
- (a) jiżguraw li l-akkwist isir billi jintużaw sistemi ta' teknoloġija tal-informazzjoni u softwer, inkluż dawk relatati mal-awtentikazzjoni u mal-ikriptar tal-informazzjoni, li jkunu ġeneralment disponibbli, interoperabbli ma' sistemi ta' teknoloġija tal-informazzjoni u softwer oħrajn; u
 - (b) iżommu mekkaniżmi li jiżguraw l-integrità tat-talbiet għall-partecipazzjoni u offerti, inkluż l-istabbiliment tal-ħin meta jaslu u l-prevenzjoni ta' aċċess mhux xieraq.

Twettiq ta' Akkwist

4. Entitajiet tal-akkwist għandhom iwettqu akkwist kopert b'mod trasparenti u imparzjali li:
- (a) ikun konsistenti ma' dan il-Kapitolu, bl-użu ta' metodi bħal sejha għall-offerti miftuħa, sejha għall-offerti selettiva, u sejha għall-offerti limitata;
 - (b) jevita kunflitti ta' interess; u
 - (c) jevita prattiki korrotti.

Regoli tal-Origini

5. Għall-finijiet tal-akkwist kopert, l-ebda Parti ma tista' tapplika regoli tal-origini għal merkanzija jew servizzi importati minn jew provduti minn Parti oħra li jkunu differenti mir-regoli tal-origini li l-Parti tapplika, fl-istess ħin, waqt il-kummerċ normali għall-importazzjonijiet jew il-provvisti tal-istess merkanzija jew servizzi mill-Parti l-oħra.

Kumpensi

6. Rigward l-akkwist kopert, Parti, inklużi l-entitajiet akkwirenti tagħha, ma għandhomx ifittxu, iqisu, jimponu, jew jinforzaw xi kumpensi.

Miżuri Mhux Speċifiċi għall-Akkwist

7. Il-paragrafi 1 u 2 ma għandhomx japplikaw għal dazji doganali u tariffi ta' kwalunkwe xorta imposti fuq l-importazzjoni jew b'konnessjoni magħha, il-metodu dwar kif jiġu imposti dawn id-dazji u tariffi, regolamenti jew formalitajiet oħra dwar l-importazzjoni, u miżuri li jaffettwaw il-kummerċ f'servizzi għajr miżuri li jirregolaw l-akkwist kopert.

ARTIKOLU 9.5

Informazzjoni dwar is-Sistema tal-Akkwist

1. Kull Parti għandha :

- (a) tippubblika minnufih kwalunkwe liġi, regolament, deċiżjoni ġuridika, deċiżjoni amministrattiva ta' applikazzjoni ġenerali, klawżola ta' kuntratt standard mitluba mil-liġi jew regolament u inkorporata b'referenza f'avviżi jew dokumentazzjoni tal-offerti u kwalunkwe proċedura dwar l-akkwist kopert, u kwalunkwe modifiki għalihom, b'mezz elettroniku jew kartaċċju magħżul b'mod uffiċjali li huwa użat b'mod estensiv u li jibqa' disponibbli faċilment għall-pubbliku; u
- (b) tipprovdi spjegazzjoni dwar dan lill-Parti l-oħra meta tkun mitluba.

2. Kull Parti għandha telenka fl-Anness 9-H:

- (a) il-mezz elettroniku jew kartaċċju li fih il-Parti tippubblika l-informazzjoni deskritta fil-paragrafu 1; u
- (b) il-mezz elettroniku jew kartaċċju li fih il-Parti tippubblika l-avviżi stabbiliti bl-Artikolu 9.6 (Avviżi), il-paragrafu 8 tal-Artikolu 9.8 (Kwalifika tal-Fornituri), u l-paragrafu 2 tal-Artikolu 9.15 (Trasparenza tal-Informazzjoni tal-Akkwist).

3. Kull Parti għandha tinnotifika minnufih lill-Kumitat dwar il-Kummerċ fis-Servizzi, l-Investment u l-Akkwisti Pubbliċi stabbilit skont l-Artikolu 16.2 (Kumitati Speċjalizzati) bi kwalunkwe modifika li ssir fil-mezz ta' informazzjoni elenkata fl-Anness 9-H.

ARTIKOLU 9.6

Avvizi

Avviż ta' Akkwist Ippjanat

1. Għal kull akkwist kopert, entità akkwirenti għandha tippubblika avviż tal-akkwist ippjanat, li jkun direttament aċċessibbli b'mezzi elettronici, li jkunu minghajr ħlas, minn punt uniku ta' aċċess, ħlief fiċ-ċirkostanzi deskritti fl-Artikolu 9.12 (Sejha għall-Offerti Limitata). L-avviż tal-akkwist ippjanat għandu jibqa' faċilment aċċessibbli għall-pubbliku, tal-inqas sakemm jiskadi t-terminu ta' żmien indikat fl-avviż. Il-mezz elettroniku xieraq għandu jiġi elenkat minn kull Parti fit-Taqsima tagħha tal-Anness 9-H.
2. Għajr meta previst mod ieħor f'dan il-Kapitolu, kull avviż tal-akkwist ippjanat għandu jinkludi:
 - (a) l-isem u l-indirizz tal-entità tal-akkwist, u informazzjoni oħra meħtieġa biex l-entità tal-akkwist tkun ikuntattjata u jinkisbu d-dokumenti kollha rilevanti relatati mal-akkwist, u l-kost u t-termini tal-ħlas tagħhom, jekk ikun hemm;
 - (b) deskrizzjoni tal-akkwist, inkluża l-għamla u l-kwantità tal-merkanzija jew is-servizzi li għandhom jiġu akkwistati jew, fejn il-kwantità ma tkunx magħrufa, il-kwantità stmata;
 - (c) għal kuntratti rikorrenti, stima, jekk tkun possibbli, tal-perjodu ta' żmien tal-avviżi sussegwenti tal-akkwist ippjanat;

- (d) deskrizzjoni ta' kwalunkwe opzjoni;
- (e) il-perjodu ta' żmien għall-konsenja ta' merkanzija jew servizzi jew it-tul ta' żmien tal-kuntratt;
- (f) il-metodu tal-akkwist li ser ikun użat u jekk hux ser jinvolti negozzjar jew irkant elettroniku;
- (g) fejn japplika, l-indirizz u kwalunkwe data finali għall-preżentazzjoni tat-talbiet għall-partecipazzjoni fl-akkwist;
- (h) l-indirizz u d-data finali għall-preżentazzjoni tal-offerti;
- (i) il-lingwa jew lingwi li fihom jistgħu jiġu ppreżentati l-offerti jew it-talbiet għall-partecipazzjoni, jekk jistgħu jiġu ppreżentati f'lingwa li mhijiex lingwa uffiċjali fil-post fejn l-entità tal-akkwist tkun tinsab;
- (j) lista u deskrizzjoni qasira ta' kwalunkwe kundizzjonijiet għall-partecipazzjoni tal-fornituri, inklużi kwalunkwe rekwiżiti għal dokumenti speċifiċi jew ċertifikazzjonijiet li għandhom jiġu provduti mill-fornituri fir-rigward tagħhom, sakemm tali rekwiżiti ma jkunux inklużi fid-dokumentazzjoni li tkun disponibbli lill-fornituri kollha interessati fl-istess żmien tal-avviż tal-akkwist intiz;
- (k) fejn l-entità tal-akkwist jkun beħsiebha tagħzel numru limitat ta' fornituri kkwalifikati biex jiġu mistiedna li jifgħu offerta skont l-Artikolu 9.8 (Kwalifiki tal-Fornituri) , il-kriterji li ser jintużaw biex jintgħażlu dawk il-fornituri, u, fejn applikabbli, kwalunkwe limitu fuq in-numru ta' fornituri li se jkunu mhollija jifgħu l-offerta; u

- (l) indikazzjoni li l-akkwist huwa kopert minn dan il-Ftehim.

Avviż Sommarju

3. Għal kull każ ta' akkwist ippjanat, l-entità akkwirenti għandha tippubblika avviż tas-sommarju li huwa faċilment aċċessibbli f'waħda mil-lingwi tad-WTO, fl-istess hin b'hall-pubblikazzjoni tal-avviż tal-akkwist ippjanat. L-avviż għandu mill-inqas ikollu l-informazzjoni li ġejja:

- (a) is-sugġett tal-akkwist;
- (b) id-data finali għall-preżentazzjoni tas-sejħiet tal-offerti jew, fejn japplika, kwalunkwe data finali għall-preżentazzjoni tat-talbiet għall-partecipazzjoni fl-akkwist jew għall-inkluzjoni f'xi lista b'uzu multiplu; u
- (c) l-indirizz minn fejn jistgħu jintalbu d-dokumenti relatati mal-akkwist.

Avviż ta' Akkwist Ippjanat

4. L-entitajiet tal-akkwist huma mhegga jippubblikaw, b'mezz elettroniku permess tal-punt uniku ta' aċċess użat għall-pubblikazzjoni tal-avviżi tal-akkwist maħsub l-iktar kmieni possibbli f'kull sena fiskali, avviż dwar il-pjanijiet tal-akkwist futuri tagħhom (li minn hawn 'il quddiem jissejjah "avviż ta' akkwist ippjanat"). Dak l-avviż ta' akkwist ippjanat jinhtieg li jinkludi s-sugġett tal-akkwist u d-data ppjanta tal-pubblikazzjoni tal-avviż tal-akkwist maħsub.

5. Entitajiet tal-akkwist koperti mill-Anness 9-B jew 9-C tista' tuża avviż ta' akkwist ippjanat bħala avviż ta' akkwist ippjanat, sakemm dan jinkludi fih kemm jista' jkun mill-informazzjoni msemmija fil-paragrafu 2 kif inhi disponibbli u dikjarazzjoni li fornituri interessati jinhtieg li jesprimu l-interess tagħhom fl-akkwist għall-entità akkwirenti.

ARTIKOLU 9.7

Kundizzjonijiet għall-Parteċipazzjoni

1. Entità tal-akkwist għandha tillimita l-kundizzjonijiet għall-parteċipazzjoni f'akkwist partikolari għal dawk li huma essenzjali biex jiżguraw li fornitur ikollu l-kapaċità legali, kummerċjali, tekniċi, u finanzjarji biex jagħmel l-akkwist rilevanti.
2. Fl-istabbiliment tal-kundizzjonijiet għall-parteċipazzjoni, entitajiet tal-akkwist:
 - (a) ma għandhomx jimponu l-kundizzjoni li, sabiex fornitur jipparteċipa f'akkwist, il-fornitur ikun preċedentement gie mogħti kuntratt wiehed jew iktar minn entità akkwirenti ta' Parti jew dak il-fornitur għandu esperjenza preċedenti fit-territorju ta' dik il-Parti; u
 - (b) jistgħu jesigu esperjenza preċedenti rilevanti fejn din tkun essenzjali biex jintlaħqu r-rekwiziti tal-akkwist;

3. Fil-valutazzjoni ta' jekk fornitur jissodisfax il-kundizzjonijiet għall-partecipazzjoni, entitajiet tal-akkwist:

- (a) għandhom tevalwaw il-kapaċità ta' finanzjament, u l-abbiltajiet kummerċjali u tekniċi ta' fornitur fuq il-bażi tal-attivitajiet kummerċjali tal-fornitur kemm ġewwa kif ukoll barra t-territorju tal-Parti tal-entità tal-akkwist; u
- (b) għandhom jibbażaw l-evalwazzjoni tagħhom fuq il-kundizzjonijiet li jkunu speċifikaw minn qabel fl-avvizi jew fid-dokumentazzjoni tal-offerti.

4. Jekk ikun hemm evidenza għal dan, Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, tista' teskludi fornitur għal raġunijiet bħal:

- (a) falliment;
- (b) dikjarazzjonijiet foloz;
- (c) nuqqasijiet notevoli jew persistenti fit-twettiq ta' kwalunkwe rekwizit jew obbligu sostantiv f'kuntratt jew kuntratti preċedenti;
- (d) sentenzi finali fir-rigward ta' delitti serji jew reati serji oħrajn;
- (e) mġiba professjonali jew atti ħażina jew ommissjonijiet li jirriflettu ħażin fuq l-integrità kummerċjali tal-fornitur; jew
- (f) taxxi mhux imħallsa.

ARTIKOLU 9.8

Kwalifika tal-Fornituri

Sistemi ta' Registrazzjoni u Proċeduri ta' Kwalifika

1. Kull Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, tista' tmanjni sistema ta' registrazzjoni tal-fornituri li fiha l-fornituri interessati huma meħtieġa jirreġistraw u jipprovdu ċerta informazzjoni.
2. Kull Parti għandha tiżgura li:
 - (a) l-entitajiet tal-akkwist tagħha jagħmlu sforzi biex jimminimizzaw id-differenzi fil-proċeduri ta' kwalifiki tagħhom; u
 - (b) fejn l-entitajiet tal-akkwist tagħha jzommu sistemi ta' registrazzjoni, daww l-entitajiet tal-akkwist jagħmlu sforzi sabiex inaqqsu d-differenzi fis-sistemi ta' registrazzjoni tagħhom.
3. L-ebda Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, ma għandha tadotta jew tapplika xi sistema ta' registrazzjoni jew proċedura ta' kwalifika bil-għan jew bl-effett li toħloq ostakli mhux neċessarji għall-partecipazzjoni tal-fornituri tal-Parti l-oħra fl-akkwist tagħha.

Proċedura ta' Offerti Selettiva

4. Jekk l-entità tal-akkwist ikun beħsiebha tuża proċedura ta' offerti selettiva, dik l-entità tal-akkwist għandha:

- (a) fl-avviż tal-akkwist ippjanat tinkludi mill-inqas l-informazzjoni fis-subparagrafi 2(a), (b), (f), (g), (j), (k), u (l) tal-Artikolu 9.6 (Avviżi) u tistieden fornituri biex jipprezentaw talba għall-partecipazzjoni; u
- (b) mal-bidu tal-perjodu taż-żmien għas-sejha għal offerti, tipprovdi mill-inqas l-informazzjoni fis-subparagrafi 2(c), (d), (e), (h), u (i) tal-Artikolu 9.6 (Avviżi) għall-fornituri kwalifikati li hija tawża skont is-subparagrafu 3(b) tal-Artikolu 9.10 (Perjodi ta' Żmien).

5. Entitajiet tal-akkwist għandhom jippermettu lill-fornituri kkwalifikati kollha biex jieħdu sehem f'akkwist partikolari, sakemm l-entità tal-akkwist ma tistabbilixxi limitu fl-avviż ta' akkwist ippjanat fuq l-għadd ta' fornituri li jkunu ser jithallew jixhtu l-offerta u tiddikjara l-kriterji għall-għażla tal-għadd limitat ta' fornituri. F'kwalunkwe każ, in-numru ta' fornituri awtorizzati li jitfgħu offerta għandu jkun biżżejjed biex jiżguraw kompetizzjoni mingħajr ma taffettwa l-effiċjenza operazzjonali tas-sistema tal-akkwisti.

6. Meta d-dokumentazzjoni tal-offerti ma titqiegħedx għad-dispożizzjoni tal-pubbliku mid-data ta' publikazzjoni tal-avviż imsemmija fil-paragrafu 4, l-entità tal-akkwist għandha tiżgura li daww id-dokumenti tqiegħdu għad-dispożizzjoni fl-istess hin lill-fornituri kkwalifikati kollha li ġew magħzula skont il-paragrafu 5.

Listi b'Użu Multiplu

7. Entitajiet tal-akkwist jistgħu jżommu lista ta' fornituri b'użu multiplu, bil-kundizzjoni li avviż li fih ikunu mistiedna l-fornituri interessati sabiex japplikaw għall-inklużjoni fil-lista jkun:

- (a) ippubblikat kull sena; u
- (b) fejn ikun ippubblikat b'mezzi elettronici, ikun disponibbli kontinwament fil-mezz xieraq elenkat fl-Anness 9-H.

8. L-avviż previst fil-paragrafu 7 għandu jinkludi:

- (a) deskrizzjoni tal-merkanzija jew tas-servizzi, jew ta' kategoriji tagħhom, li għalihom tista' tintuża l-lista;
- (b) il-kundizzjonijiet għall-partecipazzjoni li għandhom jiġu sodisfatti mill-fornituri għall-inklużjoni fil-lista u l-metodi li l-entità tal-akkwist tkun ser tuża biex tivverifika li fornitur jissodisfa l-kundizzjonijiet;
- (c) l-isem u l-indirizz tal-entità tal-akkwist u informazzjoni oħra meħtieġa biex l-entità tal-akkwsit tkun ikuntattjata u jinkisbu d-dokumenti kollha rilevanti relatati mal-lista;
- (d) il-perjodu ta' validità tal-lista u l-mezzi għat-tigdid jew għat-temma tagħha, jew fejn il-perjodu ta' validità ma jkunx ipprovut, indikazzjoni tal-metodu li permezz tiegħu ser jinhareġ avviż li l-lista mhux ser tintuża aktar; u
- (e) indikazzjoni li l-lista tista' tintuża għall-akkwist kopert minn dan il-Ftehim.

9. Minkejja l-paragrafu 7, jekk lista b'użu multiplu tkun valida għal tliet snin jew inqas, l-entitajiet tal-akkwist jistgħu jippubblikaw l-avviż imsemmi fil-paragrafu 7 darba biss, fil-bidu tal-perjodu ta' validità tal-lista, bil-kondizzjoni li l-avviż:

- (a) jiddikjara l-perjodu ta' validità u li mhux ser jiġu ppubblikati iktar avviżi; u
- (b) jiġi ppubblikat b'mezzi elettronici u jitqiegħed għad-dispożizzjoni kontinwa matul il-perjodu ta' validità tiegħu.

10. Entitajiet tal-akkwist għandhom jippermettu li l-fornituri japplikaw fi kwalunkwe hin għall-inklużjoni f'lista b'użu multiplu u għandhom jinkludu fil-lista lill-fornituri kkwalfikati kollha fi żmien perjodu raġonevolment qasir.

11. Jekk fornitur li mhuwiex inkluż f'lista b'użu multiplu jippreżenta talba għall-partecipazzjoni f'akkwist fuq il-bażi ta' lista b'użu multiplu u d-dokumenti kollha meħtieġa relatati, fil-perjodu ta' żmien stipulat fil-paragrafu 2 tal-Artikolu 9.10 (Perjodi ta' Żmien), it-talba għandha tiġi eżaminata minn entità tal-akkwist. L-entità tal-akkwist ma għandhiex teskludi lill-fornitur minn kunsiderazzjoni fir-rigward tal-akkwist minhabba r-raġuni li l-entità tal-akkwist ma għandhiex biżżejjed żmien biex teżamina t-talba, sakemm, f'każijiet eċċezzjonali, minhabba l-komplessità tal-akkwist, l-entità tal-akkwist ma tkunx tista' tlesti l-eżami tat-talba fil-perjodu ta' żmien permess għall-preżentazzjoni tal-offerti.

Anness 9-C Entitajiet

12. Entitajiet tal-akkwsit koperti fl-Anness 9-C jistgħu jużaw avviż li bih jistiednu lill-fornituri biex japplikaw għall-inklużjoni fil-lista b'użu multiplu bħala avviż ta' akkwist ippjanat, bil-kondizzjoni li:

- (a) l-avviż jiġi ppubblikat skont il-paragrafu 7 u jkun jinkludi l-informazzjoni fil-paragrafu 8, l-informazzjoni kollha fil-paragrafu 2 tal-Artikolu 9.6 (Avviżi) li hemm disponibbli u dikjarazzjoni li hija tikkostitwixxi avviż ta' akkwist ippjanat jew li huma biss il-fornituri fil-lista għal użu ripetut li jirċievu avviżi oħrajn ta' akkwist koperti mil-lista b'użu multiplu; u
- (b) l-entità tal-akkwsit fil-pront tipprovdi lill-fornituri li esprimew interess fil-konfront ta' entità tal-akkwsit f'akkwist partikolari, biżżejjed informazzjoni biex tippermettilhom jevalwaw l-interess tagħhom fl-akkwist, inkluż l-informazzjoni kollha li tibqa' kif mitlub fil-paragrafu 2 tal-Artikolu 9.6 (Avviżi) sa fejn din l-informazzjoni tkun disponibbli.

13. Entitajiet tal-akkwist koperti fl-Anness 9-C jistgħu jhallu lill-fornitur li applica għall-inklużjoni f'lista b'użu multiplu skont il-paragrafu 10 sabiex jagħmel offerta f'akkwist partikolari, meta jkun hemm biżżejjed żmien sabiex l-entità akkwirenti teżamina jekk il-fornitur jissodisfax il-kundizzjonijiet għall-partecipazzjoni.

Informazzjoni dwar id-Deciżjonijiet tal-Entità tal-Akkwist

14. Entità kontraenti għandha tgħarraf minnufih lil kwalunkwe fornitur li jipprezentaw talba għal partecipazzjoni jew applikazzjoni għal inklużjoni f'lista b'użu multiplu bid-deciżjoni tal-entità kontraenti rigward it-talba.

15. Jekk entità tal-akkwist tirrifjuta talba ta' fornitur għall-partecipazzjoni f'applikazzjoni għall-inklużjoni f'lista b'użu multiplu, ma tibqax tirrikonoxxi fornitur bħala kkwalifikat, jew tneħhi fornitur minn lista b'użi multipli, l-entità tal-akkwist għandha tgħarraf minnufih lill-fornitur u, fuq talba tal-fornitur, tipprovdi minnufih lill-fornitur bi spjegazzjoni bil-miktub dwar ir-raġunijiet għad-deċiżjoni tagħha.

ARTIKOLU 9.9

Speċifikazzjonijiet Tekniċi u Dokumentazzjoni tal-Offerta

Speċifikazzjonijiet Tekniċi

1. Entitajiet tal-akkwist ma għandhomx jippreparaw, jadottaw jew japplikaw kwalunkwe speċifikazzjoni teknika jew tippreskrivi kwalunkwe proċedura ta' evalwazzjoni ta' konformità bil-għan jew bl-effett li tohloq ostakli mhux neċessarji għall-kummerċ internazzjonali.
2. Fil-preskrizzjoni tal-ispeċifikazzjonijiet tekniċi għall-merkanzija jew servizzi li jkunu ser jinxtraw, entitajiet tal-akkwist għandhom, fejn xieraq:
 - (a) tistabbilixxi l-ispeċifikazzjonijiet tekniċi f'termini ta' rekwiżiti tal-prestazzjoni u funzjonali, iktar minn karatteristiċi tad-disinn jew deskrittivi; u
 - (b) tibbaża l-ispeċifikazzjonijiet tekniċi fuq standards internazzjonali, fejn jeżistu tali standards; inkella fuq regolamenti tekniċi nazzjonali, fuq standards nazzjonali rikonoxxuti jew fuq kodiċijiet ta' bini.

3. Meta fl-ispeċifikazzjonijiet tekniċi jintużaw karatteristiċi deskrittivi jew tad-disinn, l-entitajiet tal-akkwist jinhtieg li jindikaw, fejn xieraq, li ser jikkunsidraw offerti ta' merkanzija jew servizzi ekwivalenti li jissodisfaw biċ-ċar ir-rekwiżiti tal-akkwist billi jinkludu kliem bħal "jew ekwivalenti" fid-dokumentazzjoni tal-offerta.
4. Entitajiet tal-akkwist ma għandhomx jippreskrivu speċifikazzjonijiet tekniċi li jehtiegu jew jirreferu għal trademark jew isem kummerċjali, privattiva, dritt tal-awtur, disinn, tip, orġini speċifika, produttur jew fornitur partikolari, sakemm ma jkun hemm l-ebda mod ieħor preċiż jew intelligibbli biżżejjed biex jiġu deskritti r-rekwiżiti tal-akkwist, u bil-kundizzjoni li, f'tali każijiet, l-entitajiet tal-akkwist jinkludu kliem bħal "jew ekwivalenti" fid-dokumentazzjoni tal-offerta.
5. Entitajiet tal-akkwist ma għandhomx ifittxu jew jaċċettaw, b'mod li jkollu l-effett li jipprekludi l-kompetizzjoni, parir li jista' jintuża fil-preparazzjoni jew l-adozzjoni ta' kwalunkwe speċifikazzjoni teknika għal akkwist speċifiku, minn persuna li jista' jkollha interess kummerċjali fl-akkwist.
6. Għal ċertezza ikbar, kull Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, tista', b'konformità ma' dan l-Artikolu, thejji, tadotta jew tapplika speċifikazzjonijiet tekniċi biex tippromovi l-konservazzjoni ta' riżorsi naturali jew tipprotegi l-ambjent.

7. Meta l-entitajiet tal-akkwsit jistipulaw karatteristiċi ambjentali f'termini ta' prestazzjoni jew ta' rekwiżiti funzjonali, kif imsemmi fil-paragrafu 2(a), huma jistgħu jikkunsidraw l-użu ta' speċifikazzjoni dettaljata jew, jekk meħtieġ, partijiet minnhom, kif definit minn eko-tikketti eżistenti fl-Unjoni u tikketti ekoloġiċi jeżistu f'Singapore, bil-kondizzjoni li:

- (a) dawk l-ispeċifikazzjonijiet huma xierqa biex jiddefinixxu l-karatteristiċi tal-fornimenti jew servizzi li huma l-għan tal-kuntratt,
- (b) ir-rekwiżiti tat-tikketta jitfasslu fuq il-bażi ta' informazzjoni xjentifika; u
- (c) dawk l-ispeċifikazzjonijiet ikunu aċċessibbli għall-partijiet interessati kollha.

Dokumentazzjoni tal-Offerta

8. Entitajiet tal-akkwsit għandhom jagħtu lill-fornituri, dokumentazzjoni tal-offerta li tinkludi l-informazzjoni kollha meħtieġa sabiex tippermetti lill-fornituri li jippreparaw u jipprezentaw offerti risponsivi. Sakemm ma tkunx diġà ngħatat fl-avviż tal-akkwist ippjanat, tali dokumentazzjoni għandha tinkludi deskrizzjoni shiha ta':

- (a) l-akkwist, inklużi n-natura u l-kwantità tal-prodotti jew servizzi li għandhom jinxtraw jew, meta l-kwantità ma tkunx magħrufa, il-kwantità stmata u kwalunkwe rekwiżit li jrid jiġi ssodisfat, inkluża kull speċifikazzjoni teknika, ċertifikazzjoni ta' valutazzjoni tal-konformità, pjan, tpingija jew materjali ta' struzzjoni;

- (b) kwalunkwe kundizzjoni għall-partecipazzjoni ta' fornituri, inkluża lista ta' informazzjoni u dokumenti li l-fornituri huma meħtieġa jippreżentaw b'rabta mal-kundizzjonijiet għall-partecipazzjoni;
- (c) il-kriterji ta' evalwazzjoni kollha li l-entità tal-akkwist ser japplikaw fl-għoti tal-kuntratt, u, barra fejn il-prezz huwa l-uniku kriterju, l-importanza relattiva ta' tali kriterji;
- (d) meta l-entità tal-akkwist tkun ser twettaq l-akkwist b'mezzi elettronici, kwalunkwe rekwiżit ta' awtentikazzjoni u kriptaġġ jew rekwiżiti oħra relatati mal-preżentazzjoni tal-informazzjoni b'mezzi elettronici;
- (e) fejn l-entità tal-akkwist ser torganizza rkant elektroniku, ir-regoli, inkluża l-identifikazzjoni tal-elementi tas-sejha tal-offerti relatati mal-kriterji ta' evalwazzjoni, li fuqhom ser isir l-irkant;
- (f) fejn ser ikun hemm ftuħ pubbliku tal-offerti, id-data, il-hin u l-post tal-ftuħ u, fejn hu xieraq, il-persuni awtorizzati li jkunu preżenti;
- (g) kwalunkwe terminu jew kundizzjoni oħra, inklużi termini ta' hlas u walunkwe limitazzjoni fuq il-mezzi li bihom jistgħu jsiru l-offerti, bħal jekk hux mezz kartaċeju jew elektroniku; u
- (h) kwalunkwe dati għall-konsenja ta' prodotti jew il-forniment tas-servizzi.

9. Meta tistabbilixxi d-data għall-konsenja ta' prodotti jew il-forniment ta' servizzi li jkunu qed jiġu akkwistati, l-entitajiet tal-akkwist għandhom iqisu fatturi bħall-komplessità tal-akkwist, kemm ser isir subkuntrattar antiċipat u ż-żmien realistiku meħtieġ għall-produzzjoni, it-tneħħija mill-ħżin, u t-trasport tal-prodotti mill-punt tal-forniment jew għall-forniment tas-servizzi.

10. L-entitajiet tal-akkwist jistgħu jistabbilixxu kundizzjonijiet ambjentali relatati mat-twettiq ta' akkwist, bil-kondizzjoni li dawn ikunu kompatibbli mar-regoli stabbiliti minn dan il-kapitolu u huma indikati fl-avviż tal-akkwist maħsub jew f'avviż ieħor użat bħala avviż tal-akkwist maħsub¹ jew fid-dokumentazzjoni tas-sejha għall-offerti.

11. Il-kriterji ta' evalwazzjoni stabbiliti fl-avviż ta' akkwist ippjanat jew f'avviż ieħor użat bħala avviż ta' akkwist ippjanat jew fid-dokumentazzjoni tal-offerta jistgħu jinkludu, fost l-oħrajn, prezz u fatturi oħra ta' spejjeż, kwalità, mertu tekniku, karatteristiċi ambjentali, u termini ta' kunsinna.

12. Entitajiet tal-akkwist għandhom minnufih:

(a) iqiegħdu għad-dispożizzjoni d-dokumentazzjoni tal-offerta biex jaraw li l-fornituri interessati jkollhom biżżejjed żmien biex jipprezentaw offerti ta' rispons;

¹ Għall-finijiet tal-paragrafi 10, 11 u 13 ta' dan l-Artikolu u l-paragrafu 2 tal-Artikolu 9.11 (Negozjati), "avviż ieħor użat bħala avviż ta' akkwist maħsub" tfisser avviż tal-akkwist maħsub li jaqa' fl-ambitu tal-paragrafu 5 tal-Artikolu 9.6 (Avviżi) u avviż li jistieden lill-fornituri biex japplikaw halli jiġu inklużi f'lista b'użu multiplu li jaqgħu taħt il-paragrafu 12 tal-Artikolu 9.8 (Kwalifiki tal-Fornituri).

- (b) jipprovdu, meta mitluba, il-fajl tal-offerta lil kwalunkwe fornitur interessat; u
- (c) tiieġbu għal kwalunkwe talba raġonevoli għal informazzjoni rilevanti minn kwalunkwe fornitur interessat jew li jkun qed jieħu sehem, bil-kundizzjoni li din l-informazzjoni ma tagħtix lil dak il-fornitur vantaġġ fuq il-fornituri l-oħrajn.

Modifiki

13. Jekk, qabel l-ghoti ta' kuntratt, entità tal-akkwist timmodifika l-kriterji jew ir-rekwiziti stipulati f'avviż ta' akkwist ippjanat jew f'avviż ieħor użat bħala avviż tal-akkwist ippjanat jew fil-fajl tal-offerta pprovduta lill-fornituri li jkunu qed jieħdu sehem, jew temenda jew terġa' toħroġ avviż jew fajl tal-offerta, hija għandha tittrażmetti bil-miktub dawn il-modifiki kollha jew l-avviżi emendati jew mahruġin mill-ġdid:

- (a) lill-fornituri kollha li qegħdin jieħdu sehem fi żmien il-modifika, l-emenda jew il-ħruġ mill-ġdid, fejn tali fornituri jkunu magħrufa lill-entità tal-akkwsit, u fil-każijiet l-oħrajn kollha, bl-istess mod li bih tqieghdet għad-dispożizzjoni l-informazzjoni originali; u
- (b) fi żmien adegwat biex tali fornituri jkunu jistgħu jimmodifikaw u jerggħu jipprezentaw l-offerti emendati, kif xieraq.

ARTIKOLU 9.10

Perjodi ta' Żmien

Elementi Ġenerali

1. B'mod konsistenti mal-htigijiet raġonevoli tagħha stess, entitajiet tal-akkwist għandhom jipprovdu biżżejjed żmien sabiex il-fornituri jhejju u jerġgħu jipprezentaw talbiet għall-partekipazzjoni u offerti ta' rispons, filwaqt li jikkunsidraw fatturi bħal:

- (a) it-tip u l-komplessità tal-akkwist;
- (b) kemm huwa antiċipat li jsir sottokuntrattar; u
- (c) iż-żmien meħtieġ għat-trażmissjoni tal-offerti b'mezzi mhux elettronici minn sorsi barranin kif ukoll domestiċi, fejn ma jintużawx mezzi elettronici.

Perjodi ta' żmien bħal dawn, inkluża kwalunkwe estensjoni tal-perjodi ta' żmien, għandhom ikunu l-istess għall-fornituri kollha interessati jew li jkunu qegħdin jipparteċipaw.

Skadenzi

2. Entitajiet tal-akkwist li jużaw sejha għall-offerti selettiva għandhom jistabbilixxu li, fil-prinċipju, id-data finali għas-sottomissjoni tat-talbiet għall-partekipazzjoni ma għandhiex tkun inqas minn 25 jum mid-data tal-pubblikazzjoni tal-avviż tal-akkwist ippjanat. F'każ li stat ta' urġenza ssostanzjat kif xieraq mill-entità tal-akkwist jrendi dan il-perjodu ta' żmien imprattikabbli, il-perjodu ta' żmien jista' jitnaqqas b'mhux inqas minn għaxart ijiem.

3. Ghajr kif previst fil-paragrafi 4, 5, 7 u 8, entitajiet tal-akkwist għandhom jistabbilixxu li d-data finali għall-preżentazzjoni tal-offerti ma għandhiex tkun inqas minn 40 jum mid-data li fiha:

- (a) f'każ ta' proċedura għall-offerti miftuħa, l-avviż tal-akkwist ippjanat jiġi ppubblikat; jew
- (b) fil-każ ta' proċedura ta' offerti selettiva, l-entità tal-akkwsit tinnotifika lill-fornituri li ser ikunu mistiedna jippreżentaw offerti, kemm jekk tuża lista għal użu multiplu kif ukoll jekk le.

4. Entitajiet tal-akkwsit jistgħu jnaqqsu t-terminu ta' żmien għas-sejha tal-offerti stabbilit fil-paragrafu 3 għal mhux inqas minn għaxart ijiem fejn:

- (a) l-entità tal-akkwist ippubblikat avviż tal-akkwist ippjanat skont il-paragrafu 4 tal-Artikolu 9.6 (Avviżi) mill-inqas 40 jum u mhux iktar minn tnax-il xahar minn qabel il-pubblikazzjoni tal-avviż tal-akkwist ippjanat, u l-avviż tal-akkwist ippjanat ikun fih:
 - (i) deskrizzjoni tal-akkwist;
 - (ii) id-dati finali approssimattivi għall-preżentazzjoni ta' offerti jew talbiet għall-partecipazzjoni;
 - (iii) dikjarazzjoni li l-fornituri interessati jenħtieġ li jesprimu l-interess tagħhom fl-akkwist lill-entità tal-akkwist;
 - (iv) l-indirizz minn fejn id-dokumenti li għandhom x'jaqsmu mal-akkwist jistgħu jinkisbu; u

(v) kemm jista' jkun informazzjoni li tkun meħtieġa skont il-paragrafu 2 tal-Artikolu 9.6 (Avviżi) għall-avviż tal-akkwist intiż, kemm ikun hemm disponibbli;

(b) l-entità tal-akkwist, għal-akkwisti ta' natura rikorrenti, indika f'avviż inizjali tal-akkwist intiż li l-avviżi sussegwenti ser jipprovdu termini ta' żmien għas-sejħiet għall-offerti bażati fuq dan il-paragrafu; jew

(c) stat ta' urġenza ssostanzjat kif xieraq mill-entità tal-akkwist ikun rendu imprattikabbli l-perjodu ta' żmien għall-proċedura ta' offerti stabbilit skont il-paragrafu 3.

5. Entitajiet tal-akkwist jistgħu jnaqqsu t-terminu ta' żmien għas-sejħa tal-offerti stabbilit fil-paragrafu 3 għal mhux inqas minn hamest ijiem għal kull waħda minn dawn iċ-ċirkostanzi li ġejjin:

(a) l-avviż ta' akkwist ippjanat jiġi ppubblikat b'mezzi elettronici;

(b) id-dokumentazzjoni kollha tas-sejħa tal-offerti tkun disponibbli b'mezzi elettronici mid-data tal-pubblikazzjoni tal-avviż tal-akkwist ippjanat; u

(c) l-offerti jistgħu jaslu permezz ta' mezzi elettronici mill-entità akkwirenti.

6. L-użu tal-paragrafu 5, konguntament mal-paragrafu 4, ma għandu fl-ebda każ jirriżulta fit-tnaqqis tat-termini ta' żmien għas-sejħa tal-offerti stabbilita fil-paragrafu 3 ta' mhux inqas minn għaxart ijiem mid-data li fiha l-avviż tal-akkwist intiż jiġi ppubblikat.

7. Minkejja kwalunkwe dispożizzjoni oħra f'dan l-Artikolu, meta entità tal-akkwist takkwista merkanzija jew servizzi kummerċjali, jew xi kombinazzjoni tagħhom, din tista' tnaqqas il-perjodu ta' żmien għall-proċedura ta' offerti stabbilit fil-paragrafu 3 għal mhux inqas minn tlettax-il jum, bil-kundizzjoni li tippubblika b'mezzi elettronici, fl-istess hin, kemm l-avviż ta' akkwist ippjanat kif ukoll id-dokumentazzjoni tal-offerta. Barra minn hekk, fejn l-entità tal-akkwist taċċetta offerti għal merkanzija jew servizzi kummerċjali b'mezzi elettronici, hija tista' tnaqqas it-terminu ta' żmien stabbilit fil-paragrafu 3 għal mhux inqas minn għaxart ijiem.

8. Meta entità tal-akkwist koperta bl-Annessi 9-B jew 9-C tkun għazlet il-fornituri kkwalifikati kollha jew għadd limitat minnhom, il-perjodu ta' żmien għall-proċedura ta' offerti jista' jiġi stabbilit minn ftehim reċiproku bejn l-entità tal-akkwist u l-fornituri magħżulin. F'nuqqas ta' qbil, il-perjodu ma għandux ikun inqas minn għaxart ijiem.

ARTIKOLU 9.11

Negożjati

1. Kull Parti tista' tipprovdi li l-entitajiet tal-akkwist tagħha jwettqu negożjati:
 - (a) meta l-entità tal-akkwist tkun indikat l-intenzjoni tagħha li tmexxi negożjati fl-avviż tal-akkwist ippjanat meħtieġa skont il-paragrafu 2 tal-Artikolu 9.6 (Avviżi); jew
 - (b) meta mill-evalwazzjoni jidher li ma hemmx offerta waħda li hija l-iktar vantaġġuża biċ-ċar f'termini tal-kriterji speċifiċi ta' evalwazzjoni stabbiliti fl-avviż tal-akkwist maħsub jew f'avviż ieħor użat bħala avviż ta' akkwist maħsub jew dokumentazzjoni ta' sejha għall-offerti.

2. Entitajiet tal-akkwist għandhom:

- (a) jiżguraw li kwalunkwe eliminazzjoni ta' fornituri li jiehdu sehem fin-negozjati ssir skont il-kriterji ta' evalwazzjoni stabbiliti fl-avviż tal-akkwist maħsub jew f'avviż ieħor użat bħala avviż ta' akkwist maħsub jew dokumentazzjoni ta' sejha għall-offerti; u
- (b) meta jiġu konklużi n-negozjati, jipprovdu data ta' skadenza komuni għall-bqija tal-fornituri li jkun fadal biex jipprezentaw xi offerti godda jew riveduti.

ARTIKOLU 9.12

Sejha għall-Offerti Limitata

1. Sakemm ma tużax din id-dispożizzjoni bil-ghan li tiġi evitata kompetizzjoni fost il-fornituri jew b'mod li jkun hemm diskriminazzjoni kontra fornituri tal-Parti l-oħra jew li jiġu protetti l-fornituri domestiċi, l-entitajiet tal-akkwist jistgħu jużaw sejha għall-offerti limitata u jistgħu jagħzlu li ma japplikawx l-Artikolu 9.6 (Avviżi), l-Artikolu 9.7 (Kundizzjonijiet għall-Parteċipazzjoni), l-Artikolu 9.8 (Kwalifika tal-Fornituri), il-paragrafi minn 8 sa 13 tal-Artikolu 9.9 (Speċifikazzjonijiet Tekniċi u Dokumentazzjoni tal-Offerta), l-Artikolu 9.10 (Perjodi ta' Żmien), l-Artikolu 9.11 (Negozjati), l-Artikolu 9.13 (Irkanti Elettroniċi), u l-Artikolu 9.14 (Trattament tal-Offerti u l-Għoti ta' Kuntratti) biss f'xi waħda miċ-ċirkustanzi li ġejjin:

(a) fejn:

- (i) l-ebda offerta ma tkun giet ipprezentata, jew l-ebda fornitur ma jkun talab parteċipazzjoni;

(ii) ma ġew ippreżentati ebda offerti li jikkonformaw mar-rekwiżiti essenzjali tad-dokumentazzjoni tal-offerta;

(iii) l-ebda fornitur ma ssodisfa l-kundizzjonijiet tal-partecipazzjoni; jew

(iv) l-offerti ppreżentati kienu kollużivi,

bil-kundizzjoni li l-entità tal-akkwist ma timmodifikax b'mod sostanzjali r-rekwiżiti stabbiliti fid-dokumentazzjoni tal-offerti;

(b) fejn l-oġġetti jew servizzi jistgħu jiġu pprovduti biss minn fornitur partikolari u ma jkunu jeżistu l-ebda oġġett jew servizzi alternattivi jew sostituti raġonevoli għal xi waħda minn dawn ir-raġunijiet li ġejjin:

(i) ir-rekwiżit huwa għal opra tal-arti;

(ii) il-protezzjoni ta' privattivi, drittijiet tal-awtur jew drittijiet esklussivi oħrajn; jew

(iii) minhabba nuqqas ta' kompetizzjoni għal raġunijiet tekniċi;

(c) għal konsenji addizzjonali mill-fornitur originali tal-oġġetti u s-servizzi li ma jkunux ġew inkluzi fl-akkwist originali fejn il-bdil ta' fornitur għal tali oġġetti jew servizzi addizzjonali:

(i) ma tistax issir għal raġunijiet ekonomiċi jew tekniċi bħalma huma r-rekwiżiti ta' interkambjalità jew interoperabbiltà mat-tagħmir eżistenti, softwer, servizzi jew installazzjonijiet akkwistati taht l-akkwist inizjali; u

- (ii) tkun tikkaġuna inkonvenjenza notevoli jew spejjeż sostanzjali doppji għall-entità tal-akkwist;
- (d) sa fejn huwa strettament neċessarju fejn, għall-raġunijiet ta' urġenza estrema kkawżata minn avvenimenti mhux prevedibbli mill-entità, l-oġġetti jew servizzi ma setgħux jinkisbu fil-hin permezz ta' sejha għall-offerti miftuħa jew selettivi ta' sejha għall-offerti;
- (e) għal oġġetti mixtrija f'suq tal-prodotti bażiċi;
- (f) fejn entità kontraenti takkwista prototip jew oġġetti jew servizz tal-bidu li jiġi żviluppat b'talba tagħha matul, u għal, kuntratt partikolari għal riċerka, esperiment, studju, jew żvilupp originali. L-iżvilupp originali tal-ewwel prodott jew servizz jista' jinkludi produzzjoni jew provvista limitata sabiex jiġu inkorporati r-riżultati tal-ittestjar fil-prattika u sabiex jintwera li l-prodott jew is-servizz huwa xieraq għall-produzzjoni jew il-provvista fi kwantità bi standards ta' kwalità aċċettabbli, iżda ma jinkludix il-produzzjoni tal-kwantità, il-provvista għall-finijiet tal-istabbiliment ta' vijabbiltà kummerċjali, jew l-irkupru tal-ispejjeż tar-riċerka u l-iżvilupp;
- (g) għal xirjiet li saru b'kundizzjonijiet eċċezzjonalment vantaġġużi li jinkisbu biss fuq medda ta' żmien ferm qasira fil-każ ta' tneħħijiet mhux tas-soltu, bħal dawk li ġejjin minn likwidazzjoni, riċevitura jew falliment, iżda mhux għal xirjiet ta' rutina minn fornituri regolari; u
- (h) meta kuntratt jingħata lil rebbieh ta' kompetizzjoni ta' disinni, bil-kundizzjoni li:
 - (i) il-konkors ġie organizzat b'mod li huwa konsistenti mal-prinċipji ta' dan il-Kapitolu, b'mod partikolari rigward il-pubblikazzjoni ta' avviz ta' akkwist ippjanat; u

- (ii) il-parteċipanti jiġu ġġudikati minn ġurija indipendenti bil-ġhan li l-kuntratt għad-disinn jingħata lil rebbieh.

2. Entitajiet tal-akkwist għandhom ihejju rapport bil-miktub fuq kull kuntratt mogħti skont il-paragrafu 1. Ir-rapport għandu jinkludi isem l-entità tal-akkwist, il-valur u t-tip ta' prodotti jew servizzi mixtrija u dikjarazzjoni li tindika ċ-ċirkostanzi u l-kundizzjonijiet deskritti fil-paragrafu 1 li ġġustifikaw l-użu tal-proċedura ta' offerti limitata.

ARTIKOLU 9.13

Irkantijiet Elettronici

Jekk entità akkwirenti jkollha l-intenzjoni li tagħmel akkwist kopert billi tuża irkant elettroniku, l-entità tal-akkwist għandha tipprovdi lil kull parteċipant, qabel ma tibda l-irkant elettroniku:

- (a) b'metodu ta' evalwazzjoni awtomatika, inkluża l-formula matematika, li tkun bażata fuq il-kriterji ta' evalwazzjoni stabbiliti fid-dokumentazzjoni tas-sejha għall-offerti u li tkun użata fil-klassifikazzjoni awtomatika jew fir-riklassifikazzjoni matul l-irkant;
- (b) bir-riżultati ta' kwalunkwe valutazzjoni tal-bidu tal-elementi tal-offerta tagħha fejn il-kuntratt għandu jingħata fuq il-bażi tal-offerta l-iżjed vantaġġuża; u
- (c) kwalunkwe informazzjoni rilevanti oħra relatata mat-twettiq tal-irkant.

ARTIKOLU 9.14

Trattament tal-Offerti u Ghoti ta' Kuntratti

Trattament tal-offerti

1. Entitajiet tal-akkwist għandhom jirċievu, jifflu u jittrattaw l-offerti kollha skont il-proċeduri li jiggarantixxu l-ekwità u l-imparzjalità tal-proċess tal-akkwist, u l-kunfidenzjalità tal-offerti.
2. Entitajiet tal-akkwist ma għandhomx jippenalizzaw lil xi fornitur li l-offerta tiegħu tkun giet riċevuta wara ż-żmien speċifikat biex tirċievi l-offerti jekk id-dewmien kien dovut biss għall-ġestjoni hażina min-naħa tal-entità akkwirenti.
3. Meta entità akkwirenti tagħti lil fornitur l-opportunità li jikkoreġi żbalji tal-forma mhux intenzjonati bejn il-ftuħ tal-offerti u l-ghoti tal-kuntratt, l-entità akkwirenti għandha tagħti l-istess opportunità lill-fornituri parteċipanti kollha.

Ghoti ta' Kuntratti

4. Biex tiġi kkunsidrata għall-ghoti, offerta għandha tkun giet ippreżentata bil-miktub, u għandha fiż-żmien tal-ftuħ, tikkonforma mal-htigijiet essenzjali stabbiliti fl-avvizi u fid-dokumentazzjoni tal-offerta, u għandha tkun minghand fornitur li jissodisfa l-kundizzjonijiet għall-partecipazzjoni.

5. Sakemm entità tal-akkwist ma tiddeterminax li mhuwiex fl-interess pubbliku li jinghata kuntratt, l-entità tal-akkwsit għandha tagħti l-kuntratt lill-fornitur li l-entità għażlet bħala dak li kapaċi jissodisfa t-termini tal-kuntratt u li, fuq il-bażi biss tal-kriterji ta' evalwazzjoni speċifikati fl-avviżi u d-dokument tal-offerta, ippreżenta:

(a) l-iktar offerta vantaġġuża; jew

(b) meta l-prezz ikun l-uniku kriterju, l-inqas prezz.

6. Meta entità tal-akkwsit tirċievi offerta bi prezz li b'mod anormali huwa iktar baxx mill-prezzijiet f'offerti oħra li jkun ġew ippreżentati, din tista' tivverifika mal-fornitur li tissodisfa l-kundizzjonijiet għall-parteciġazzjoni u hija kapaċi tissodisfa t-termini tal-kuntratt u jekk il-prezz jikkunsidrax l-għoti ta' sussidji.

7. Meta entità tal-akkwist tistabbilixxi li offerta hija baxxa b'mod anormali għax il-fornitur ikun kiseb sussidji, din tista' tiċhad l-offerta għal dik ir-raġuni waħedha iżda biss wara li tkun ikkonsultat mal-fornitur u dan tal-aħħar, f'perijodu suffiċjenti stabbilit mill-entità akkwirenti, ma jkunx jista' jipprova li s-sussidju inkwistjoni ngħata b'konformità mad-dixxiplini marbuta mas-sussidji kif stabbilit b'dan il-Ftehim.

8. Entità akkwirenti ma għandhiex tuża opzjonijiet, tannulla akkwisti, jew timmodifika kuntratti mogħtija b'mod li jiżgiċċaw mill-obbligi skont dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 9.15

Trasparenza tal-Informazzjoni dwar l-Akkwisti

Informazzjoni Pprovduta lill-Fornituri

1. Entitajiet tal-akkwist għandhom jinformat fil-pront lill-fornituri parteċipanti dwar id-deċiżjonijiet tal-ghoti tal-kuntratt tal-entità tal-akkwist u, meta ssirilhom talba minn xi fornitur, jagħmlu hekk bil-miktub. Soġġett għall-paragrafi 2 u 3 tal-Artikolu 9.16 (Żvelar ta' Informazzjoni), entitajiet tal-akkwist għandhom, b'talba, jipprovdu lil fornitur li ma jkunx intgħażel bi spjegazzjoni tar-raġunijiet għaliex l-entità tal-akkwist ma tkunx għazlet l-offerta tiegħu u l-vantaġġi relattivi tal-offerta tal-fornitur rebbieh.

Pubblikazzjoni tal-Informazzjoni dwar l-Għoti

2. Mhux aktar tard minn 72 jum wara l-ghoti ta' kull kuntratt kopert b'dan il-Kapitolu, l-entità tal-akkwist għandha tippubblika avviż fil-mezz kartaċeju jew elettroniku xieraq elenkat fl-Anness 9-H. Meta l-entità tal-akkwist tippubblika l-avviż esklussivament fuq mezz elettroniku, l-informazzjoni għandha tibqa' faċilment aċċessibbli għal perjodu ta' żmien raġonevoli. L-avviż għandu jinkludi tal-inqas l-informazzjoni li ġejja:

- (a) deskrizzjoni tal-oġġetti jew tas-servizzi akkwiziżiti;
- (b) l-isem u l-indirizz tal-entità akkwirenti;
- (c) l-isem u l-indirizz tal-fornitur rebbieh;

- (d) il-valur tal-offerta li ntagħżlet jew l-ogħla u l-anqas offerti li gew ikkunsidrati fl-għoti tal-kuntratt;
- (e) id-data tal-għotja; u
- (f) it-tip ta' metodu tal-akkwist li ntuża, u f'kazijiet fejn intużat sejha għall-offerti limitata skont l-Artikolu 9.12 (Sejha għall-Offerti Limitata), deskrizzjoni taċ-ċirkostanzi li jiġġustifikaw l-użu ta' sejha għall-offerti limitata.

Manutenzjoni ta' Dokumentazzjoni, Rapporti, u Traċcabbiltà Elettronika

3. Għal perjodu ta' mhux inqas minn tliet snin mid-data li fiha tagħti kuntratt, kull entità tal-akkwist għandha żżomm:

- (a) id-dokumentazzjoni u r-rapporti tal-proċeduri tas-sejha għall-offerti u l-għoti ta' kuntratti marbuta ma' akkwist kopert, inklużi r-rapporti meħtieġa skont l-Artikolu 9.12 (Sejha għall-Offerti Limitata); u
- (b) id-dejta li tiżgura t-traċcabbiltà xierqa tat-twettiq tal-akkwist kopert b'mezzi elettronici.

Gbir u Rapport tal-Istatistika

4. Kull Parti taqbel li tagħti lill-Parti l-oħra d-dejta statistika komparabbli u disponibbli rilevanti għall-akkwist kopert minn dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 9.16

Żvelar ta' Informazzjoni

Forniment ta' Informazzjoni lill-Partijiet

1. Fuq talba ta' Parti, il-Parti l-oħra għandha ttiprovdi minnufih kwalunkwe informazzjoni meħtieġa biex tiddetermina jekk akkwist twettaqx b'mod ġust, imparzjali u skont dan il-Kapitolu, inkluż informazzjoni dwar il-karatteristiċi u l-vantaġġi relattivi tal-offerta magħżula. F'każijiet fejn ir-rilaxx tal-informazzjoni jista' jippreġudika l-kompetizzjoni f'offerti futuri, il-Parti li tirċievi l-informazzjoni ma għandhiex tiżvelaha lill-ebda fornitur, jekk mhux wara konsultazzjoni mal-Parti li tkun ipprovdiet l-informazzjoni u bi qbil magħha.

Nondivulgazzjoni tal-Informazzjoni

2. Minkejja kwalunkwe dispożizzjoni oħra ta' dan il-Kapitolu, Parti, inklużi l-entitajiet tal-akkwist tagħha, ma għandhiex ttiprovdi informazzjoni lil xi fornitur partikolari li tista' tippreġudika l-kompetizzjoni ġusta bejn il-fornituri.

3. Xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu jiġi interpretat li jobbliga Parti, inklużi l-entitajiet akkwirenti tagħha, l-awtoritajiet u l-korpi ta' rieżami, milli jiżvelaw informazzjoni kunfidenzjali fejn l-iżvelar:

- (a) ixxejjel l-infurzar tal-liġi;
- (b) jista' jippreġudika l-kompetizzjoni ġusta bejn il-fornituri;

- (c) jippreġudika l-interessi kummerċjali legittimi ta' persuni partikolari, inkluża l-protezzjoni tal-proprjetà intellettuali; jew
- (d) b'xi mod ieħor imur kontra l-interess pubbliku.

ARTIKOLU 9.17

Proċeduri ta' Stharriġ Intern

1. Kull Parti għandha tipprovdi proċedura amministrattiva jew ta' stharrig ġudizzjarju f'waqtha, effettiva, trasparenti u mhux diskriminatorja li permezz tagħha l-fornitur jista' jikkontesta:

- (a) ksur ta' dan il-Kapitolu; jew
- (b) fejn il-fornitur ma jkollux id-dritt li jikkontesta ksur ta' dan il-Kapitolu direttament skont il-liġi nazzjonali ta' dik il-Parti, nuqqas ta' konformità mal-miżuri ta' dik il-Parti li jimplimentaw dan il-Kapitolu,

li jiġru fil-kuntest ta' akkwist kopert, li fih il-fornitur għandu, jew kellu, interess. Fi kwalunkwe każ, kull Parti għandha tiżgura li l-korp ta' rieżami, fuq kontestazzjoni minn fornitur, tista' teżamina deċiżjonijiet meħuda mill-entitajiet tal-akkwist rispettivi tagħha dwar jekk prodott partikolari jaqax fl-ambitu tal-akkwist li jkun kopert minn dan il-Kapitolu.

Ir-regoli proċedurali għall-kontestazzjonijiet kollha għandhom ikunu bil-miktub u jkunu ġeneralment disponibbli permezz ta' mezzi elettronici jew kartaċju.

2. Fil-każ ta' lment minn fornitur, li kien hemm ksur jew nuqqas kif imsemmi fil-paragrafu 1 li jirriżulta fil-kuntest ta' akkwist kopert li fih il-fornitur għandu, jew kellu, interess, il-Parti tal-entità tal-akkwist li twettaq l-akkwist għandha thegġegħ lill-entità tal-akkwist u lill-fornitur biex isibu soluzzjoni għall-ilment permezz ta' konsultazzjonijiet. L-entità tal-akkwist għandha tqis b'mod imparzjali u tempestiv kwalunkwe lment bħal dan b'manjiera li ma tippregudikax il-partecipazzjoni tal-fornitur fl-akkwist attwali jew futur jew fid-dritt tiegħu li jfittex miżuri korrettivi skont il-proċedura ta' rieżami amministrattiva jew ġudizzjarja.
3. Kull fornitur għandu jingħata perjodu biżżejjed ta' zmien sabiex jipprepara u jikkuntesta, li fl-ebda każ ma għandu jkun ta' inqas minn għaxart ijiem miż-żmien meta l-fornitur ikun sar jaf jew raġonevolment kellu jsir jaf bil-bażi tal-kontestazzjoni.
4. Kull Parti għandha tistabbilixxi jew tahtar mill-inqas awtorità amministrattiva jew ġudizzjarja imparzjali waħda li tkun indipendenti mill-entitajiet tal-akkwist tagħha sabiex tirċievi u tirrevedi kontestazzjonijiet minn fornituri li jirriżultaw fil-kuntest ta' akkwisti koperiti.
5. Jekk korp li mhuwiex awtorità msemmija fil-paragrafu 4, inizjalment janalizza oġġezzjoni, il-Parti rilevanti għandha tiżgura li l-fornitur ikun jista' jappella d-deċiżjoni inizjali quddiem awtorità amministrattiva jew ġudizzjarja imparzjali li hija indipendenti mill-entità tal-akkwist li l-akkwist tagħha huwa s-suġġett tal-oġġezzjoni.

6. Kull Parti ghandha tiżgura li korp ta' rieżami li mhuwiex qorti jkollu d-deċiżjoni tiegħu soġġetta għal rieżami ġudizzjarju jew ikollu proċeduri li jipprevedu li:

- (a) l-entità tal-akkwist ghandha twieġeb bil-miktub għall-oġġezzjoni u tiddivulga d-dokumenti kollha rilevanti lill-korp tal-istħarriġ;
- (b) il-partecipanti għall-proċedimenti (minn hawn 'il quddiem imsejhin “partecipanti”) ghandu jkollhom id-dritt li jinstemgħu qabel tittiehed id-deċiżjoni mill-korp ta' rieżami dwar l-oġġezzjoni;
- (c) il-partecipanti ghandu jkollhom id-dritt li jkunu rrapprezentati u akkumpanjati;
- (d) il-partecipanti ghandu jkollhom aċċess għall-proċedimenti kollha;
- (e) il-partecipanti ghandu jkollhom id-dritt li jitolbu li l-proċedimenti jsiru fil-pubbliku u li x-xhieda jkunu preżenti; u
- (f) il-korp ta' stħarriġ ghandu jiehu d-deċiżjonijiet jew jagħmel ir-rakkomandazzjonijiet tiegħu b'mod tempestiv, bil-miktub u jinkludi spjegazzjoni tal-bażi għal kull deċiżjoni jew rakkomandazzjoni.

7. Kull Parti ghandha tadotta jew iżzomm fis-seħh proċeduri li jipprevedu miżuri *interim* rapidi biex tinzamm l-opportunità tal-fornitur biex jiehu sehem fl-akkwist. Miżuri *interim* bħal dawn jistgħu jirrizultaw f'sospensjoni tal-proċess ta' akkwist. Il-proċeduri jistgħu jipprevedu li meta jkunu ser jiġu applikati tali miżuri jistgħu jitqiesu l-konsegwenzi negattivi prevalenti għall-interessi kkonċernati, inkluż l-interess pubbliku. Kawża ġusta għal nuqqas ta' azzjoni ghandha tiġi pprovduta bil-miktub.

8. Kull Parti ghandha tipprevedi li meta korp tal-istharrig ikun ddetermina li kien hemm ksur jew nuqqas kif imsemmi fil-paragrafu 1, il-korp ta' stharrig jista' jimponi azzjoni korrettiva jew jaghti kumpens ghat-telf jew id-danni mgarrba, li jistghu jkunu limitati jew għall-ispejjeż għat-thejjija tal-offerta jew għall-ispejjeż għall-kontestazzjoni, jew għat-tnejn li huma. Meta kuntratt ikun digà ingħata, il-Partijiet jistghu jipprevedu li azzjoni korrettiva ma tkunx disponibbli.

ARTIKOLU 9.18

Modifika u Rettifika tal-Kopertura

Avviż dwar il-Modifika Proposta

1. Kull Parti ghandha tinnotifika lill-Parti l-oħra dwar kwalunkwe proposta ta' rettifika tal-Annessi 9-A sa 9-I, kwalunkwe trasferiment ta' entità minn wiehed minn daww l-Annessi għal iehor, kwalunkwe rtirar ta' entità minn daww l-Annessi, jew kwalunkwemodifika oħra għal daww l-Annessi (tali atti minn hawn 'il quddiem msejha kollettivament "modifika").
2. Għal kwalunkwe irtirar propost minn Parti ta' entità tal-akkwist mill-Annessi minn 9-A sa 9-C fuq il-bażi li l-kontroll jew l-influwenza tal-gvern fuq l-akkwist kopert tal-entità tal-akkwist gie effettivament eliminat, il-Parti li tipproponi l-modifika (minn hawn 'il quddiem imsejha "il-Parti modifikanti") ghandha tinkludi fl-evidenza tal-avviż li tali kontroll jew influwenza tal-gvern gew effettivament eliminati. Il-kontroll mill-gvern jew influwenza fuq l-akkwist kopert tal-entitajiet koperti fl-Anness 9-C jitqies li jkun effettivament eliminat jekk:
 - (a) fil-każ tal-Unjoni, l-entità akkwirenti twettaq attività kompetittiva; u

(b) fil-każ ta' Singapore, l-entità tal-akkwist tkun giet privatizzata.

Fejn il-kontroll jew l-influwenza tal-gvern fuq akkwist kopert ta' entità tal-akkwist ta' Parti ġew effettivament eliminati, il-Parti l-oħra ma għandhiex tkun intitolata għal aġġustamenti kumpensatorji.

3. Għal xi modifika oħra proposta, il-Parti modifikanti għandha tinkludi f' dan l-avviż informazzjoni dwar il-konsegwenzi li x'aktarx iġġib magħha l-kopertura prevista f' dan il-Kapitolu. Jekk il-Parti modifikanti tippromponi li tagħmel emendi minuri jew rettifiċi tekniċi ta' natura purament formali li ma jaffettwawx l-akkwist kopert, hija għandha tinnotifika dawn il-modifiki għall-inqas kull sentejn.

Soluzzjoni ta' Ogġezzjoni

4. Meta l-Parti l-oħra (minn hawn 'il quddiem "Parti li toġġezzjona") toġġezzjona għall-avviż tal-Parti modifikanti, il-Partijiet għandhom jippruvaw isolvu l-oġġezzjoni permezz ta' konsultazzjonijiet, inkluż jekk meħtieġ, konsultazzjonijiet fil-Kumitat dwar il-Kummerċ fis-Servizzi, l-Investment u l-Akkwisti Pubbliċi stabbilit skont l-Artikolu 16.2 (Kumitati Speċjalizzati). F' dawn il-konsultazzjonijiet, il-Partijiet għandhom jikkunsidraw:

- (a) evidenza li tikkonċerna l-eliminazzjoni effettiva tal-kontroll jew l-influwenza tal-gvern fuq entità koperta fil-każ ta' avviż skont il-paragrafu 2;
- (b) evidenza li l-modifika proposta ma taffettwax il-kopertura fil-każ ta' avviż skont il-paragrafu 3; u

(c) kwalunkwe talba li tirrigwarda l-htieġa ta' aġġustamenti kumpensatorji li jirriżultaw minn modifiki notifikati skont il-paragrafu 1 jew il-livell ta' tali aġġustamenti. Tali aġġustamenti jistgħu jkunu jikkonsistu jew fl-espansjoni kumpensatorja tal-kopertura mill-Parti modifikanti jew fl-irtirar tal-kopertura ekwivalenti mill-Parti li toġġezzjona, fiż-żewġ każijiet bil-għan li jinżamm bilanċ tad-drittijiet u l-obbligi u livell komparabbli ta' kopertura reċiproka miftehma provduta f'dan il-Kapitolu.

5. Il-Partijiet jista' jkollhom rikors għall-mekkaniżmu ta' soluzzjoni tat-tilwim skont il-Kapitolu Erbatax (Soluzzjoni ta' Tilwim) jekk Parti li toġġezzjona, wara konsultazzjonijiet skont il-paragrafu 4, tqis li wiehed jew aktar mis-sitwazzjonijiet segwenti jkunu jeżistu:

- (a) fil-każ tas-subparagrafu 4(a), il-kontroll jew l-influwenza tal-gvern fuq akkwist kopert ta' entità ma kinux effettivament eliminati;
- (b) fil-każ tas-subparagrafu 4(b), modifika li ma tissodisfax il-kriterji fil-paragrafu 3 u li taffettwa l-kopertura, u jenhtieg li tkun soġġetta għal aġġustamenti kumpensatorji; jew
- (c) fil-każ tas-subparagrafu 4(c), aġġustamenti kumpensatorji proposti matul il-konsultazzjoni bejn il-Partijiet mhumiex adegwati biex jinżamm livell komparabbli ta' kopertura reċiproka miftehma.

Implimentazzjoni

6. Modifika proposta ghandha ssir effettiva biss meta:

- (a) il-Parti li toġġezzjona ma tkunx pprezentat oġġezzjoni bil-miktub għall-modifika proposta lill-Parti modifikanti fi żmien 45 jum mid-data tal-avviż tal-modifiki proposti;
- (b) il-Parti oġġezzjonanti tkun infurmat lill-Parti modifikanti bl-irtirar tal-oġġezzjoni tagħha;
- (c) il-Partijiet laħqu ftehim wara konsultazzjonijiet dovuti skont il-paragrafu 4; jew
- (d) l-oġġezzjoni giet riziolta permezz tal-mekkaniżmu għas-soluzzjoni tat-tilwim skont il-paragrafu 5.

ARTIKOLU 9.19

Responsabbiltajiet tal-Kumitat

Fil-Kumitat dwar il-Kummerċ fis-Servizzi, l-Investment u l-Akkwisti Pubbliċi stabbilita skont l-Artikolu 16.2 (Kumitati Speċjalizzati), il-Partijiet jistgħu:

- (a) jadottaw il-modalitajiet għar-rapportar tad-dejta statistika skont il-paragrafu 4 tal-Artikolu 9.15 (Trasparenza tal-Infurmazzjoni dwar l-Akkwisti);
- (b) iwetqu rieżami tan-notifiki pendenti tal-modifiki tal-kopertura u japprovaw l-aġġornamenti għal-lista ta' entitajiet fl-Annessi minn 9-A sa 9-C;

- (c) japprovaw l-aġġustamenti kumpensatorji li jirriżultaw mill-modifiki li jaffettwaw il-kopertura;
- (d) jirrevedu, fejn meħtieġ, il-kriterji indikattivi li juru t-tneħħija effettiva tal-kontroll jew l-influenza tal-gvern fuq l-akkwist kopert ta' entità;
- (e) jadottaw kriterji biex ikun deċiż il-livell ta' aġġustamenti kumpensatorji ta' kopertura;
- (f) jikkunsidraw kwistjonijiet li tirreferilu xi Parti fir-rigward ta' akkwist governattiv;
- (g) jiskambjaw informazzjoni dwar opportunitajiet ta' akkwist governattiv f'kull Parti, inklużi dawk fil-livelli sottoċentrali; u
- (h) jiddiskutu kwalunkwe kwistjoni oħra relatata mat-tħaddim ta' dan il-Kapitolu.

2. Fil-Kumitat dwar il-Kummerċ fis-Servizzi, l-Investment u l-Akkwisti Pubbliċi stabbiliti skont l-Artikolu 16.2 (Kumitati Speċjalizzati), il-Partijiet jidtgħu jiehdu kwalunkwe deċiżjoni meħtieġa għall-finijiet tas-subparagrafi minn (a) sa (h).

ARTIKOLU 9.20

Aġġustament għal dispożizzjonijiet GPA

Jekk il-GPA Rivedut ikun emendat jew sospiż minn xi ftehim ieħor, il-Partijiet għandhom jemendaw dan il-Kapitolu permezz ta' deċiżjoni fil-Kumitat dwar il-Kummerċ fis-Servizzi, l-Investment u l-Akkwisti Pubbliċi stabbilit skont l-Artikolu 16.2 (Kumitati Speċjalizzati), kif xieraq.

KAPITOLU GHAXRA

Proprietà Intellettwali

ARTIKOLU 10.1

Għanijiet

1. L-għanijiet ta' dan il-Kapitolu huma li:
 - (a) jiffaċilita l-produzzjoni u l-kummerċjalizzazzjoni ta' prodotti innovattivi u kreattivi u l-forniment ta' servizzi bejn il-Partijiet; u
 - (b) iżid il-benefiċċji mill-kummerċ u l-investiment permezz ta' livell adegwat u xieraq ta' protezzjoni tad-drittijiet tal-proprjetà intellettwali u l-provvediment ta' miżuri għall-infurzar effettiv ta' drittijiet bħal dawn.
2. L-għanijiet u l-prinċipji stipulati fil-Parti I tal-Ftehim TRIPS, b'mod partikolari fl-Artikolu 7 (Għanijiet) u l-Artikolu 8 (Prinċipji) għandhom japplikaw għal dan il-Kapitolu, *mutatis mutandis*.

TAQSIMA A

IL-PRINĊIPJI

ARTIKOLU 10.2

Kamp ta' Applikazzjoni u Definizzjonijiet

1. Il-Partijiet ifakkru l-impenji permezz tat-trattati internazzjonali li jirrigwardaw il-proprjetà intellettuali, inkluż il-Ftehim TRIPS u l-Konvenzjoni ta' Pariġi għall-Protezzjoni tal-Proprietà Industrijali tal-20 ta' Marzu, 1883, kif riveduta fi Stokkolma fil-15 ta' Lulju, 1967 minn hawn 'il quddiem imsejha "il-Konvenzjoni ta' Pariġi"). Id-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu għandhom jikkumplimentaw id-drittijiet u l-obbligi tal-Partijiet skont il-Ftehim TRIPS u trattati internazzjonali oħra fil-qasam tal-proprjetà intellettuali li t-tnejn li huma jiffurmaw Parti minnhom.
2. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, "drittijiet tal-proprjetà intellettuali" tfisser:
 - (a) il-kategoriji kollha tal-proprjetà intellettuali li huma soġġetti għat-Taqsimiet 1 sa 7 tal-Parti II tal-Ftehim TRIPS partikolarment:
 - (i) drittijiet tal-awtur u drittijiet relatati oħra;
 - (ii) privattivi¹;

¹ Fil-każ tal-Unjoni, għall-finijiet ta' dan il-Ftehim, il-"privattivi" jinkludu d-drittijiet li jinkisbu permezz taċ-ċertifikati supplimentari ta' protezzjoni.

- (iii) marki kummerċjali;
 - (iv) disinji;
 - (v) disinji tat-tqassim (topografiji) ta' ċirkwiti integrati;
 - (vi) indikazzjonijiet ġeografiċi;
 - (vii) il-protezzjoni tal-informazzjoni mhux żvelata; u
- (b) id-drittijiet għal varjetajiet ta' pjanti.

ARTIKOLU 10.3

Eżawriment

Kull Parti għandha tkun libera li tistabbilixxi r-reġim tagħha stess għall-eżawriment tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali, sugġett għad-dispożizzjonijiet rilevanti tal-Ftehim TRIPS.

TAQSIMA B

STANDARDS LI JIRRIGWARDAW ID-DRITTIJET TAL-PROPRJETÀ INTELLETTWALI

SUB-TAQSIMA A

DRITTIJET TAL-AWTUR U DRITTIJET RELATATI

ARTIKOLU 10.4

Protezzjoni Mogħtija

Il-Partijiet għandhom jikkonformaw mad-drittijiet u l-obbligi stabbiliti fil-Konvenzjoni ta' Berna għall-Protezzjoni ta' Xogħlijiet Letterarji u Artisitiċi tad-9 ta' Settembru 1886 (kif riveduta l-aħħar f'Parigi fl-24 ta' Lulju, 1971), it-Trattat WIPO dwar id-Drittijiet tal-Awtur, adottat f'Ġinevra fl-20 ta' Diċembru 1996, it-Trattat WIPO dwar il-Preżentazzjonijiet u l-Fonogrammi, adottat f'Ġinevra fl-20 ta' Diċembru 1996, u l-Ftehim TRIPS¹. Il-Partijiet jistgħu jipprevedu l-protezzjoni ta' artisti, produttori ta' fonogrammi u organizzazzjonijiet tax-xandir skont id-dispożizzjonijiet rilevanti tal-Konvenzjoni Internazzjonali għall-Protezzjoni tal-Artisti, il-Produtturi tal-Fonogrammi u l-Organizzazzjonijiet tax-Xandir, magħmul f'Ruma fis-26 ta' Ottubru 1961.

¹ Mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 10.6 (Produtturi ta' Fonogrammi), il-Partijiet jagħrfu li referenzi għal dawn il-ftehimiet internazzjonali huma soġġetti għar-riservi li kull Parti tkun ifformulat b'rabta magħhom.

ARTIKOLU 10.5

Terminu tal-Protezzjoni

1. Kull Parti għandha tipprovdi li, meta l-perjodu ta' protezzjoni ta' xogħol irid jiġi kkalkulat fuq il-bażi tal-ħajja tal-awtur, dak il-perjodu ma jkunx iqsar mill-ħajja tal-awtur u 70 sena wara l-mewt tal-awtur.
2. Jekk id-dritt tal-awtur ikun ta' aktar minn awtur wiehed, il-perjodu msemmi fil-paragrafu 1 għandu jkun ikkalkulat mill-mewt tal-aħħar ko-awtur li jibqa' ħaj.
3. Il-perjodu ta' protezzjoni ta' xoghlijiet ċinematografiċi¹ ma għandux ikun inqas minn 70 sena wara li x-xogħol ikun sar disponibbli għall-pubbliku bil-kunsens tal-awtur jew, fin-nuqqas ta' tali avveniment fi żmien 50 sena minn meta jsir ix-xogħol, mill-inqas 70 sena wara li jkun sar ix-xogħol².
4. It-terminu ta' protezzjoni għad-drittijiet fil-fonogrammi ma għandux ikun inqas minn 50 sena wara li tkun saret il-fonogramma, u, jekk tkun giet ippubblikata fi żmien dan il-perjodu, xejn inqas minn 70 sena wara l-ewwel pubblikazzjoni legali tal-fonogramma.

¹ Għall-Unjoni, it-terminu “xoghlijiet ċinematografiċi” jinkludi wkoll xoghlijiet awdjovizivi.

² Fil-każ tal-Unjoni, il-perjodu ta' protezzjoni jiskadi kull sebghin sena wara l-mewt tal-aħħar persuna mahtura bħala l-awtur taht il-liġi domestika tagħha, li ma għandu fl-ebda każ ikun iqsar mid-dewmien minimu ta' protezzjoni provdut taht il-paragrafu 3 tal-Artikolu 10.5 (Terminu ta' Protezzjoni).

5. Il-perjodu ta' protezzjoni għad-drittijiet fix-xandir għandux ikun inqas minn 50 sena wara l-ewwel trasmissjoni jew it-twettiq tax-xandira.
6. It-termini stipulati f'dan l-Artikolu għandhom jigu kkalkolati mill-ewwel ta' Jannar tas-sena li ssegwi l-avveniment li jagħti bidu għalihom.

ARTIKOLU 10.6

Produtturi ta' Fonogrammi

Kull Parti għandha ttiprovdi lill-artisti u lill-produtturi ta' fonogrammi¹ bi dritt għal remunerazzjoni waħda ġusta jekk tkun ippubblikata fonogramma għal skopijiet kummerċjali, jew riproduzzjoni ta' tali fonogramma, li tintuża għax-xandir b'mezzi ta' mingħajr fili jew għal komunikazzjoni pubblika^{2, 3}.

¹ "Produttur ta' fonogramma" tfisser il-persuna, jew l-entità legali, li tiegħu l-inizjattiva u li għandha r-responsabbiltà għall-ewwel darba li jsir l-iffissar tal-hsejjes ta' spetaklu jew hsejjes oħra, jew ir-rappreżentazzjoni ta' hsejjes.

² "Komunikazzjoni pubblika" tfisser, fir-rigward ta' fonogramma, kull mod ta' preżentazzjoni awditiva għall-pubbliku ta' hsejjes jew ta' rappreżentazzjonijiet ta' hsejjes imqegħda go fonogramma.

³ Singapore għandu jimplimenta b'mod shih l-obbligi ta' dan l-Artikolu fi żmien sentejn mid-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 10.7

Drittijiet ta' Bejgħ mill-Ġdid

Il-Partijiet jaqblu li jiskambjaw opinjonijiet u informazzjoni dwar il-prattiki u l-politiki rigward id-drittijiet ta' bejgħ mill-ġdid tal-artisti.

ARTIKOLU 10.8

Kooperazzjoni fuq il-Ġestjoni Kollettiva tad-Drittijiet

Il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom biex jippromwovu d-djalogu u l-kooperazzjoni fost is-soċjetajiet tal-ġestjoni kollettiva rispettivi tagħhom bil-għan li jiġi żgurat aċċess aktar faċli u l-kunsinna tal-kontenut bejn it-territorji tal-Partijiet, u li jiġi żgurat it-trasferiment ta' royalties li jirriżultaw mill-użu ta' xogħlijiet jew suġġett ieħor protett bid-drittijiet tal-awtur.

ARTIKOLU 10.9

Protezzjoni ta' Mizuri Teknoloġiċi

1. Kull Parti għandha tipprovdi protezzjoni legali xierqa u rimedji legali effettivi kontra ċirkomvenzjoni ta' kwalunkwe miżura teknoloġika effettiva¹ li tintuża mill-awturi, l-artisti jew il-produtturi ta' fonogrammi f'konnessjoni mat-tħaddim ta' drittijiethom, u f'dak li jrażżan l-atti fir-rigward tax-xogħlijiet, l-ispettakli, u l-fonogrammi tagħhom, li mhumiex awtorizzati mill-awturi, l-artisti jew il-produtturi tal-fonogrammi kkonċernati jew permessi mil-liġi domestika².

¹ Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, miżuri teknoloġiċi tfisser kwalunkwe teknoloġija, apparat, jew komponent li, fil-proċess normali tat-tħaddim tiegħu, tfassal biex jipprevjeni jew irażżan att, fir-rigward ta' hidmiet, spetakli, jew fonogrammi li mhumiex awtorizzati mill-awturi, persuni tal-ispettaklu jew produtturi ta' fonogrammi, kif previst mil-liġi ta' xi Parti. Mingħajr preġudizzju għall-kamp ta' applikazzjoni tad-drittijiet tal-awtur jew id-drittijiet relatati li jinsabu fil-liġi domestika ta' kull Parti, miżuri teknoloġiċi għandhom jitqiesu effettivi meta l-użu ta' hidmiet, spetakli, jew fonogrammi protetti huwa kkontrollat mill-awturi, il-persuni tal-ispettaklu jew il-produtturi tal-fonogrammi permezz tal-applikazzjoni ta' kontroll tal-aċċess rilevanti jew proċess ta' protezzjoni, bħall-ikkriptar jew l-isrambling, jew mekkaniżmu tal-kontroll tal-ikkuppjar, li jikseb l-oġġettiv tal-protezzjoni.

² Xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu jirrikjedi lil Singapore li jirrestringi l-importazzjoni jew il-bejgħ domestiku ta' apparat li ma jirrendix miżura teknoloġika effettiva li l-uniku fini tagħha huwa dak li tikkontrolla s-segmentazzjoni tas-suq għal kopji leġittimi ta' films, u li ma tkunx b'xi mod ieħor qed tikser il-liġi domestika.

2. Biex jiġu pprovduti l-protezzjoni legali adegwata u r-rimedji legali effettivi msemmija fil-paragrafu 1, kull Parti għandha tipprovdi protezzjoni tal-anqas kontra:

(a) safejn huwa previst mil-liġi domestika tagħha:

(i) iċ-ċirkumvenzjoni mhux awtorizzata ta' miżura teknoloġika effettiva mwettqa apposta jew abbażi ta' raġunijiet li jwasslu b'mod raġonevoli lil wieħed x'jifhem li twettqet apposta; u

(ii) l-offerta lill-pubbliku permezz ta' tqegħid fis-suq ta' xi apparat jew prodott, inklużi programmi tal-kompjuter, jew ta' xi servizz, bħala mezz biex tiġi ċirkumventa xi miżura teknoloġika effettiva; u

(b) il-manifattura, l-importazzjoni, jew id-distribuzzjoni ta' xi apparat jew prodott, inkluż programmi tal-kompjuter, jew il-forniment ta' servizz li:

(i) huwa mfassal jew manifatturat primarjament għall-ghan li jiċċirkumventa miżura teknoloġika effettiva; jew

(ii) għandu biss għan kummerċjalment sinifikanti limitat għajr dak li jevita miżura teknoloġika effikaci¹.

¹ Fl-implimentazzjoni tal-paragrafi 1 u 2 ta' dan l-Artikolu, l-ebda Parti ma għandha tkun obbligata tirrikjedi li d-disinn ta', jew id-disinn u selezzjoni tal-partijiet u komponenti għal, prodotti elettronici tal-konsum, tat-telekomunikazzjoni, jew tal-kompjuter provduti bħala rispons għal kwalunkwe miżura teknoloġika partikolari, sakemm il-prodott ma jkunx mill-banda l-oħra jikkontravjeni l-miżuri tiegħu li jimplimentaw dawn il-paragrafi.

3. Fil-provvediment ta' protezzjoni legali adegwata u ta' rimedji legali effettivi skont il-paragrafu 1, Parti tista' tadotta jew iżżomm limitazzjonijiet xierqa jew eċċezzjonijiet għall-miżuri li jimplimentaw il-paragrafi 1 u 2. L-obbligi fil-paragrafi 1 u 2 huma mingħajr preġudizzju għad-drittijiet, il-limitazzjonijiet, l-eċċezzjonijiet, jew id-difizi għall-ksur tad-drittijiet tal-awtur jew id-drittijiet relatati skont il-liġi domestika ta' kull Parti.

ARTIKOLU 10.10

Protezzjoni ta' Informazzjoni dwar l-Immaniġġar tad-Drittijiet

1. Biex tipproteġi l-informazzjoni elettronika dwar l-immaniġġar tad-drittijiet,¹ kull Parti għandha tipprovdi protezzjoni legali adegwata kontra kwalunkwe persuna li twettaq konxjament bla awtorità kwalunkwe att fost dawn li ġejjin bl-intenzjoni jew, fir-rigward tar-rimedji ċivili, b'raġunijiet li jagħtu lil wiehded x'jifhem li sertwassal għal, tippermetti, tiffaċilita, jew taħbi ksur ta' kwalunkwe dritt tal-awtur jew drittijiet relatati. Tali atti huma:

¹ Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, "informazzjoni dwar l-immaniġġar tad-drittijiet" tfisser:

- (a) informazzjoni li tidentifika l-hidma, l-ispettaklu, jew il-fonogramm; l-awtur tal-hidma, il-persuna li twettaq l-ispettaklu, jew il-produttur tal-fonogramm; jew is-sid ta' kwalunkwe dritt fil-hidma, l-ispettaklu, jew il-fonogramm;
- (b) informazzjoni dwar it-termini u l-kundizzjonijiet tal-użu tal-hidma, l-ispettaklu, jew il-fonogramm; jew
- (c) kwalunkwe numru jew kodiċi li jirrappreżentaw l-informazzjoni deskritta f'(a) u (b), fejn xi wiehded minn dawn l-attributi ta' informazzjoni jkun assoċjat ma' xi xogħol, spetaklu, jew fonogramm, jew jidher f'konnessjoni mal-komunikazzjoni jew mat-tqeghid għad-dispożizzjoni tax-xogħol, l-ispettaklu, jew il-fonogramm għall-pubbliku.

- (a) it-tnehhija jew it-tibdil ta' kwalunkwe informazzjoni elettronika dwar l-immaniġġjar tad-drittijiet; u
- (b) it-tqassim, l-importazzjoni għad-distribuzzjoni, xandir, komunikazzjoni, jew tqegħid għad-dispożizzjoni tal-pubbliku kopji ta' xogħlijiet, spetakli, jew fonogrammi, waqt li tkun konxja li l-informazzjoni elettronika dwar il-ġestjoni tad-drittijiet tnehhiet jew tbiddlet bla awtorità.

2. Fil-provvediment ta' protezzjoni legali adegwata u ta' rimedji legali effettivi skont il-paragrafu 1, Parti tista' tadotta jew iżzomm limitazzjonijiet jew eċċezzjonijiet xierqa għall-miżuri li jimplimentaw il-paragrafu 1. L-obbligi fil-paragrafu 1 huma mingħajr preġudizzju għad-drittijiet, il-limitazzjonijiet, l-eċċezzjonijiet jew id-difiżi għall-ksur tad-drittijiet tal-awtur jew drittijiet relatati skont il-liġi domestika ta' Parti.

ARTIKOLU 10.11

Eċċezzjonijiet u Limitazzjonijiet

Il-Partijiet jistgħu jipprevedu limitazzjonijiet jew eċċezzjonijiet għad-drittijiet li hemm fl-Artikolu 10.6 (Produtturi ta' Fonogrammi) biss f'ċerti każijiet speċjali li ma jmorrux kontra l-isfruttament normali tax-xogħol jew suġġetti oħra u ma jippreġudikawx bla ebda raġuni l-interessi legittimi tad-detentur tad-drittijiet.

SUB-TAQSIMA B

TRADEMARKS

ARTIKOLU 10.12

Ftehimiet Internazzjonali

Kull Parti għandha tagħmel kull sforz raġonevoli sabiex tikkonforma mat-Trattat dwar il-Liġi tat-Trademarks, magħmul f'Ġinevra fis-27 ta' Ottubru 1994, u mat-Trattat ta' Singapore dwar il-Liġi tat-Trademarks, adottat f'Singapore fis-27 ta' Marzu 2006¹.

ARTIKOLU 10.13

Proċedura ta' Reġistrazzjoni

Kull Parti għandha tipprevedi sistema għar-reġistrazzjoni tat-trademarks li fiha l-amministrazzjoni tat-trademarks rilevanti tagħti raġunijiet bil-miktub għal kwalunkwe rifjut tar-reġistrazzjoni ta' trademark. L-applikant għandu jkollu l-opportunità li jappella kontra tali rifjut quddiem awtorità ġudizzjarja. Kull Parti għandha tintroduci l-possibbiltà għal terzi persuni li jopponu applikazzjonijiet għal trademark. Kull Parti għandha tipprovdi bażi tad-data elettronika li tkun disponibbli għall-pubbliku, tal-applikazzjonijiet għat-trademarks u reġistrazzjonijiet tat-trademarks.

¹ Singapore huwa parti għat-Trattat ta' Singapore dwar il-Liġi tat-Trademarks, filwaqt li l-Unjoni għandha tagħmel l-isforzi kollha raġonevoli biex jiffaċilita l-adeżjoni għal it-Trattat ta' Singapore dwar il-Liġi tat-Trademarks.

ARTIKOLU 10.14

TrademarksMagħrufin Sew

Il-Partijiet għandhom jipproteġu trademarks magħrufin sew skont il-Ftehim TRIPS. Fid-determinazzjoni ta' jekk marka kummerċjali hiex magħrufa sew, il-Partijiet għandhom jikkunsidraw ir-Rakkomandazzjoni Kongunta li Tirrigwarda Dispożizzjonijiet dwar il-Protezzjoni ta' Trademarks Magħrufin Sew, adottata mill-Assemblea tal-Unjoni ta' Pariġi għall-Protezzjoni tal-Proprietà Industrijali u mill-Assemblea Ġenerali tal-WIPO fl-Erbgħa u Tletin- Serje ta' Laqgħat tal-Assemblej tal-Istati Membri tal-WIPO fl-20 sad-29 ta' Settembru 1999.

ARTIKOLU 10.15

Eċċezzjonijiet għad-Drittijiet Mogħtija minn Trademark

Kull Parti:

- (a) għandha tipprevedi l-użu ġust ta' termini deskrittivi¹ bħala eċċezzjoni limitata għad-drittijiet mogħtija minn trademarks; u
- (b) tista' tipprevedi eċċezzjonijiet limitati oħra,

dejjem jekk tali eċċezzjonijiet iqisu l-interessi legittimi tas-sidien tat-trademarks u ta' terzi persuni.

¹ L-użu ġust ta' termini deskrittivi jinkludi l-użu ta' sinjal li jindika l-oriġini ġeografika tal-prodotti jew is-servizzi, u fejn tali użu jkun skont prattika onesta f'materji industrijali jew kummerċjali.

SUB-TAQSIMA C

INDIKAZZJONIJIET ĠEOGRAFIĊI¹

ARTIKOLU 10.16

Kamp ta' Applikazzjoni

1. Is-Sub-Taqsima C (Indikazzjonijiet Ġeografiċi) tapplika għall-għarfien u l-protezzjoni ta' indikazzjonijiet ġeografiċi għal inbejjed, spirti, prodotti agrikoli u oġġetti tal-ikel li qed joriġinaw fit-territorji tal-Partijiet.
2. Sabiex indikazzjonijiet ġeografiċi ta' Parti li jridu jkunu protetti mill-Parti l-oħra dawn għandhom ikunu suġġetti biss għas-Sub-Taqsima C (Indikazzjonijiet Ġeografiċi) jekk huma rikonoxxuti u ddikjarati bħala indikazzjonijiet ġeografiċi fil-pajjiż tal-orijini tagħhom.

¹ Għall-ghan ta' dan il-Kapitolu, "indikazzjonijiet ġeografiċi" huma, indikazzjonijiet li jidentifikaw li oġġett bħala li ġej minn territorju ta' Parti, jew regjun jew lokalità f'dak it-territorju, fejn il-kwalità, reputazzjoni jew xi karatteristika oħra partikolari tal-oġġett hija essenzjalment attriwbli għall-orijini ġeografika.

ARTIKOLU 10.17

Sistema ta' Protezzjoni tal-Indikazzjonijiet Ġeografiċi

1. Mad-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim, kull Parti għandha tistabbilixxi sistemi għar-registrazzjoni u l-protezzjoni ta' indikazzjonijiet ġeografiċi fit-territorju tagħha għat-tali kategoriji tal-inbejjed u l-ispirti u l-prodotti agrikoli u l-prodotti tal-ikel skont kif tqis li jkun xieraq.
2. Is-sistemi msemmija fil-paragrafu 1 għandu jkun fihom elementi bħal:
 - (a) reġistru domestiku;
 - (b) proċess amministrattiv li jivverifika li l-indikazzjonijiet ġeografiċi mnizzla, jew li ser jitnizzlu fir-reġistru domestiku msemmi fis-subparagrafu 2(a), jidentifika prodott bħala li joriġina fit-territorju ta' Parti, jew ta' reġjun jew lokalità fit-territorju ta' dik il-Parti, fejn xi kwalità, reputazzjoni jew karatteristika oħra partikolari tal-prodott essenzjalment tkun tiġi attribwita lill-oriġini ġeografika tagħhom;
 - (c) proċedura ta' oġġezzjoni li tippermetti li jitqiesu l-interessi legittimi ta' terzi persuni; u
 - (d) mezzi legali li jippermettu r-rettifika u t-thassir ta' entrati fir-reġistru domestiku msemmija fis-subparagrafu 2(a), li jqis l-interessi legittimi ta' terzi persuni u d-detenturi tad-drittijiet ta' indikazzjonijiet ġeografiċi registrati inkwistjoni.

3. Il-Partijiet għandhom, malajr kemm jista' jkun prattikabbli wara li jkunu għew konkluzi proċeduri għall-protezzjoni tal-indikazzjonijiet ġeografiċi f'kull Parti¹ għall-ismijiet kollha elenkati fl-Anness 10-A, jiltaqgħu biex jadottaw deċiżjoni fil-Kumitat għall-Kummerċ imsemmi fl-Artikolu 16.1 (Kumitat għall-Kummerċ) fir-rigward tal-elenkar fl-Anness 10-B tal-ismijiet mill-Anness 10-A ta' kull Parti likien u għadhom protetti bħala indikazzjonijiet ġeografiċi taht is-sistema tal-Parti rispettiva msemmi fil-paragrafu 2.

ARTIKOLU 10.18

Emenda tal-Lista ta' Indikazzjonijiet Ġeografiċi

Il-Partijiet jaqblu dwar il-possibbiltà li tiġi emendata l-lista ta' indikazzjonijiet ġeografiċi għal inbejjed, spirti, prodotti agrikoli u oġġetti tal-ikel elenkati fl-Anness 10-B li għandhom jiġu protetti minn kull Parti taht is-Sotaqsima C (Indikazzjonijiet Ġeografiċi). Tali emendi għall-Anness 10-B għandhom ikunu soġġetti għal indikazzjonijiet ġeografiċi li kienu u jibqgħu protetti bħala indikazzjonijiet ġeografiċi fis-sistema tal-Parti rispettiva kif imsemmi fil-paragrafu 2 tal-Artikolu 10.17 (Sistema ta' Protezzjoni tal-Indikazzjonijiet Ġeografiċi).

¹ Għall-finijiet tas-Sub-Taqsima C (Indikazzjonijiet Ġeografiċi), fil-każ ta' Singapore, il-proċedura għall-protezzjoni tal-indikazzjonijiet ġeografiċi tirreferi għal proċedura ta' reġistrazzjoni domestika taht is-sistema stabbilita minn Singapore skont il-paragrafu 2 tal-Artikolu 10.17 (Sistema ta' Protezzjoni tal-Indikazzjonijiet Ġeografiċi).

ARTIKOLU 10.19

Kamp ta' Applikazzjoni tal-Protezzjoni tal-Indikazzjonijiet Ġeografiċi

1. Sogġetta għall-Artikolu 10.22 (Regoli Ġenerali), fir-rigward tal-indikazzjonijiet ġeografiċi għal inbejjed, spirti, prodotti agrikoli u oġġetti tal-ikel elenkati fl-Anness 10-B li baqgħu protetti bħala indikazzjonijiet ġeografiċi taht is-sistema tagħha kif imsemmi fil-paragrafu 2 tal-Artikolu 10.17 (Sistema ta' Protezzjoni tal-Indikazzjonijiet Ġeografiċi), kull Parti għandha ttipprovdi mezzi legali lill-partijiet interessati sabiex timpedixxi:

- (a) l-użu ta' kwalunkwe mezz fid-denominazzjoni jew il-preżentazzjoni ta' prodott li jindika jew jissuġġerixxi li l-prodott inkwistjoni joriġina f'żona ġeografika oħra li ma tkunx il-post proprju tal-orijini tiegħu, b'mod li jqarraq lill-pubbliku għal dak li jirrigwarda l-orijini ġeografika tal-prodott; u
- (b) kwalunkwe użu ieħor li jikkostitwixxi att ta' kompetizzjoni ingusta fis-sens tal-Artikolu 10 *bis* (Kompetizzjoni Ingusta) tal-Konvenzjoni ta' Pariġi.

2. Sogġetta għall-Artikolu 10.22 (Regoli Ġenerali), fir-rigward ta' indikazzjonijiet ġeografiċi għall-inbejjed u l-ispiriti elenkati fl-Anness 10-B u li jibqgħu protetti bħala indikazzjonijiet ġeografiċi taht is-sistema tagħha kif imsemmi fil-paragrafu 2 tal-Artikolu 10.17 (Sistema ta' Protezzjoni tal-Indikazzjonijiet Ġeografiċi), kull Parti għandha ttipprovdi mezzi legali lill-partijiet interessati sabiex timpedixxi l-użu ta' kwalunkwe indikazzjoni ġeografika ta' dan it-tip li tidentifika l-inbejjed għal inbejjed li ma joriġinawx fil-post indikat mill-indikazzjoni ġeografika inkwistjoni jew li tidentifika xorb spirituz għal xorb spirituz li ma joriġinax fil-post indikat mill-indikazzjoni ġeografika inkwistjoni, anki fejn:

- (a) tkun indikata l-orijini vera tal-prodott,

- (b) l-indikazzjoni ġeografika tkun użata fit-traduzzjoni; jew
- (c) l-indikazzjoni ġeografika użata tiġi akkumpanjata minn espressjonijiet bħal “kwalità”, “tip”, “stil”, “imitazzjoni”, “metodu” jew kliem simili.

3. Soġġetta għall-Artikolu 10.22 (Regoli Ġenerali), fir-rigward ta' indikazzjonijiet ġeografiċi għall-prodotti agrikoli u tal-ikel elenkati fl-Anness 10-B li jibqgħu protetti bħala indikazzjonijiet ġeografiċi taht is-sistema tal-Parti kif imsemmi fil-paragrafu 2 tal-Artikolu 10.17 (Sistema ta' Protezzjoni tal-Indikazzjonijiet Ġeografiċi), kull Parti għandha ttiprovdi mezzi legali lill-partijiet interessati sabiex timpedixxi l-użu ta' kwalunkwe indikazzjoni ġeografika ta' dan it-tip li tidentifika prodott bħala prodott simili¹ li ma joriġinax fil-post indikat mill-indikazzjoni ġeografika inkwistjoni, anki fejn:

- (a) tkun indikata l-orijini vera tal-prodott,
- (b) l-indikazzjoni ġeografika tkun użata fit-traduzzjoni²; jew

¹ Għall-finijiet ta' dan il-paragrafu u l-paragrafu 1 tal-Artikolu 10.21 (Relazzjoni ma' Marki Kummerċjali), it-terminu “prodott simili”, b'rabta ma' prodott li għalih piet protetta indikazzjoni ġeografika f'sistema ta' Parti kif imsemmija fl-Artikolu 10.17 (Sistema ta' Protezzjoni tal-Indikazzjonijiet Ġeografiċi), ifisser prodott li jaqa' fl-istess kategorija tal-prodott fir-reġistru ta' dik il-Parti bħala oġġett li għalih giet irreġistrata indikazzjoni ġeografika.

² Għal aktar ċertezza, huwa mifhum li dan huwa evalwat fuq bażi ta' każ b'każ. Din id-dispożizzjoni ma tapplikax fejn tiġi pprovduta evidenza li ma hemm l-ebda rabta bejn l-indikazzjoni ġeografika protetta u t-terminu tradott. Huwa mifhum ukoll li din id-dispożizzjoni tapplika mingħajr preġudizzju għar-regoli ġenerali tas-Sub-Taqsima C (Indikazzjonijiet Ġeografiċi).

(c) l-indikazzjoni ġeografika użata tiġi akkumpanjata minn espressjonijiet bħal “kwalità”, “tip”, “stil”, “imitazzjoni”, “metodu” jew kliem simili.

4. Xejn fis-Sub-Taqsima C (Indikazzjonijiet Ġeografiċi) ma għandu jirrikjedi jew lil Parti tapplika d-dispożizzjonijiet tagħha fir-rigward ta' indikazzjoni ġeografika fil-każ tal-falliment ta' detentur tad-dritt li:

(a) iġedded ir-registrazzjoni tal-indikazzjoni ġeografika fis-suq ta' dik il-Parti; jew

(b) iżomm minimu ta' attività jew interess kummerċjali fl-indikazzjoni ġeografika fis-suq ta' dik il-Parti, inklużi l-kummerċjalizzazzjoni, il-promozzjoni jew il-monitoraġġ tas-suq.

5. Mingħajr preġudizzju għall-paragrafu 3 tal-Artikolu 23 tal-Ftehim TRIPS, kull Parti għandha tiddetermina l-kundizzjonijiet prattiċi li taħthom l-indikazzjonijiet ġeografiċi omonimi ser jiddifferenzjaw wieħed mill-iehor fit-territorju tagħha, b'kunsiderazzjoni tal-htieġa li jkun żgurat trattament ġust tal-produtturi kkonċernati u l-htieġa li jiġi żgurat li l-konsumaturi ma jiġux imqarrqa.

6. Jekk Parti tirċievi applikazzjoni għar-registrazzjoni jew il-protezzjoni ta' indikazzjoni ġeografika li tkun omonima ma' waħda mill-indikazzjonijiet ġeografiċi fl-Anness 10-B, dik il-Parti ser tikkunsidra l-opinjoni u s-sottomissjonijiet tal-applikant u l-produtturi kkonċernati¹ fid-determinazzjoni tal-kundizzjonijiet li bihom l-indikazzjonijiet ġeografiċi omonimi jiġu ddifferenzjati minn xulxin.

¹ Fil-każ ta' Singapore, “il-produtturi kkonċernati” tirreferi għad-detenturi tad-drittijiet inkwistjoni.

ARTIKOLU 10.20

Dritt ta' Użu tal-Indikazzjonijiet Ġeografiċi

Il-persuna li tista' tuża indikazzjoni ġeografika li tkun protetta taht is-Sub-Taqsima C (Indikazzjonijiet Ġeografiċi) mhijiex limitata għall-applikant, sakemm użu bħal dan isir b'rabta mal-prodotti identifikati b'dik l-indikazzjoni ġeografika.

ARTIKOLU 10.21

Relazzjoni mat-Trademarks

1. Sogġett għall-Artikolu 10.22 (Regoli Ġenerali), fir-rigward tal-indikazzjonijiet ġeografiċi elenkati fl-Anness 10-B li jibqgħu protetti bħala indikazzjonijiet ġeografiċi taht sistema ta' Parti kif imsemmi fil-paragrafu 2 tal-Artikolu 10.17 (Sistema ta' Protezzjoni tal-Indikazzjonijiet Ġeografiċi), ir-reġistrazzjoni ta' trademark għal prodott li fih, jew li jikkonsisti minn, indikazzjoni ġeografika li tidentifika prodotti simili għandha tkun irrifjutata jew invalidata *ex officio*, jekk tippermetti l-ligi domestika tal-Parti, jew fuq it-talba ta' parti interessata, fir-rigward ta' prodott li ma għandhomx l-oriġini tal-indikazzjoni ġeografika inkwistjoni, kemm-il darba l-applikazzjoni biex tiġi reġistrata t-trademark tiġi ppreżentata wara d-data tal-applikazzjoni għar-reġistrazzjoni tal-indikazzjoni ġeografika fit-territorju kkonċernat.

2. Minghajr preġudizzju għall-paragrafu 4, il-Partijiet jagħrfu li l-eżistenza ta' trademark konfligġenti preċedenti fit-territorju ta' Parti ma tkunx tipprekludi kompletament ir-registrazzjoni ta' indikazzjoni ġeografika sussegwenti għal prodotti simili f' dik il-Parti¹.
3. Jekk tkun saret applikazzjoni għal trademark jew din tkun giet registrata *in bona fede*, jew fejn id-drittijiet għat-trademark ikunu gew akkwistati permezz tal-użu *in bona fede*, jekk dik il-possibbiltà hija prevista mil-liġijiet domestiċi rispettivi tal-Partijiet, u tali applikazzjoni, registrazzjoni jew akkwist isiru jew:
- (a) qabel id-data tal-applikazzjoni għall-protezzjoni tal-indikazzjoni ġeografika fit-territorju kkonċernat; jew
 - (b) qabel ma l-indikazzjoni ġeografika tkun protetta fil-pajjiż ta' orijini tagħha,

kwalunkwe miżura adottata biex timplimenta s-Sub-Taqsima C (Indikazzjonijiet Ġeografiċi) ma għandhiex tippreġudika l-eligibbiltà tar-registrazzjoni ta' trademarkjew il-validità tagħha, jew id-dritt għall-użu ta' trademark, fuq il-bażi li tali trademark hija identika jew simili għal indikazzjoni ġeografika.

4. Il-Partijiet ma għandu jkollhom l-ebda obbligu li jipproteġu indikazzjoni ġeografika skont is-Sub-Taqsima C (Indikazzjonijiet Ġeografiċi) fejn, fir-rigward ta' trademark ta' fama jew magħrufa sew, tali protezzjoni tista' twassal biex tqarraq bil-konsumaturi dwar l-identità vera tal-prodott.

¹ Fil-każ ta' Singapore, indikazzjoni ġeografika li għandha kunflitt ma' trademarkli kienet teżisti preċedentement tista' tkun irregistrata bil-kunsens tad-detentur tad-drittijiet tal-marka kummerċjali eżistenti preċedentement. Fil-każ tal-Unjoni, tali kunsens mhuwiex prerekwizit għar-registrazzjoni ta' indikazzjoni ġeografika li għandha kunflitt ma' trademark eżistenti preċedentement.

ARTIKOLU 10.22

Regoli Ġenerali

1. Il-kondizzjonijiet għall-importazzjoni, l-esportazzjoni u l-kummerċjalizzazzjoni tal-prodotti msemmija fis-Sub-Taqsima C (Indikazzjonijiet Ġeografiċi) fit-territorju ta' Parti għandhom jiġu rregolati mil-liġi domestika ta' dik il-Parti.
2. Għall-prodotti agrikoli u l-oġġetti tal-ikel, xejn fis-Sub-Taqsima C (Indikazzjonijiet Ġeografiċi) ma għandu jirrikjedi lil Parti li timpedixxi l-użu kontinwu u simili minn kwalunkwe ċittadini jew domiciljarji tagħha ta' kwalunkwe indikazzjoni ġeografika tal-Parti l-oħra b'rabta ma' prodotti jew servizzi jew daww iċ-ċittadini jew domiciljarji użaw dik l-indikazzjoni ġeografika b'mod kontinwu fir-rigward tal-istess prodotti jew servizzi relatati fit-territorju ta' dik il-Parti jew:
 - (a) għal mill-inqas għaxar snin qabel l-1 ta' Jannar 2004; jew
 - (b) *in bona fede* qabel dik id-data.
3. Fir-rigward tal-indikazzjonijiet ġeografiċi li jridu jiġu elenkati fl-Anness 10-B, fejn l-użu preċedenti ġie ddeterminat skont:
 - (a) il-proċedimenti tal-oppożizzjoni matul il-proċedura ta' registrazzjoni domestika jew
 - (b) kwalunkwe proċeduri legali,

tali użu preċedenti għandu jiġi elenkat fl-Anness 10-B fir-rigward tal-indikazzjoni ġeografika kkonċernata, skont:

- (i) il-mekkaniżmu stabbilit fil-paragrafu 3 tal-Artikolu 10.17 (Sistema ta' Protezzjoni tal-Indikazzjonijiet Ġeografiċi) fil-każ tas-subparagrafu 3(a); u
- (ii) il-mekkaniżmu stabbilit fl-Artikolu 10.18 (Sistema ta' Protezzjoni tal-Indikazzjonijiet Ġeografiċi) fil-każ tas-subparagrafu 3(b).

4. Kull parti tista' tiddetermina l-kundizzjonijiet prattiċi li skonthom tali użu preċedenti ser ikunu ddifferenzjati mill-indikazzjoni ġeografika fit-territorju tagħha, filwaqt li tiġi kkunsidrata l-ħtieġa li jiġi żgurat li l-konsumaturi ma jiġux imqarrqa.

5. Xejn f'din is-Sub-Taqsima C (Indikazzjonijiet Ġeografiċi) ma għandu jirrikjedi li Parti tapplika d-dispożizzjonijiet tagħha rigward indikazzjoni ġeografika tal-Parti l-oħra fir-rigward ta' prodotti jew servizzi fejn l-indikazzjoni rilevanti hija identika għat-terminu normalment użat fil-lingwaġġ komuni bħala l-isem komuni għal dawk il-prodotti jew servizzi fit-territorji ta' dik il-Parti.

6. Xejn f'din is-Sub-Taqsima C (Indikazzjonijiet Ġeografiċi) ma għandu jirrikjedi li Parti tapplika d-dispożizzjonijiet tagħha rigward indikazzjoni ġeografika tal-Parti l-oħra fir-rigward ta' prodotti jew servizzi fejn l-indikazzjoni rilevanti hija identika għat-terminu normalment użat fil-lingwaġġ komuni bħala l-isem komuni għal dawk il-prodotti jew servizzi fit-territorji ta' dik il-Parti.

7. Xejn fis-Sub-Taqsima C (Indikazzjonijiet Ġeografiċi) ma għandu jirrikjedi li Parti tapplika d-dispożizzjonijiet tagħha fir-rigward ta' indikazzjoni ġeografika tal-Parti l-oħra dwar prodotti tad-dielja li għalihom l-indikazzjoni rilevanti hija identika għall-isem normalment użat għall-varjetà ta' għenba fit-territorju ta' dik il-Parti mid-data tad-dhul fis-seħh tal-Ftehim tal-WTO f'dik il-Parti.
8. Xejn fis-Sub-Taqsima C (Indikazzjonijiet Ġeografiċi) ma għandu jimpedixxi lil xi Parti milli tipproteġi bħala indikazzjoni ġeografika skont il-liġi domestika tagħha, terminu li jidhol f'kunflitt mal-isem ta' varjetà ta' pjanta jew razza ta' annimal.
9. Parti tista' ttiprovdi li kwalunkwe talba li tkun saret taht din Sub-Taqsima C (Indikazzjonijiet Ġeografiċi) marbuta mal-użu jew mar-reġistrazzjoni tat-trademark trid tkun ippreżentata fi żmien ħames snin minn meta l-użu ħazin tal-indikazzjoni protetta jkun sar magħruf ġeneralment f'dik il-Parti jew fi żmien ħames snin wara d-data tar-reġistrazzjoni tat-trademark f'dik il-Parti, sakemm it-trademark kienet ippubblikata sa dik id-data, jekk id-data tar-reġistrazzjoni hija iktar kmieni mid-data li fiha l-użu ħazin sar magħruf ġeneralment f'dik il-Parti, sakemm l-indikazzjoni ġeografika ma tintużax jew ma tiġix irregistrata *in mala fede*.
10. Xejn fis-Sub-Taqsima C (Indikazzjonijiet Ġeografiċi) ma għandu jippreġudika d-dritt ta' kwalunkwe persuna li tuża, waqt il-kummerċ, l-isem ta' dik il-persuna jew l-isem tal-predeċessur ta' dik il-persuna fil-kummerċ, ħlief meta dak l-isem jintuża b'mod tali li l-pubbliku jitqarraq.
11. Xejn f'din is-Sub-Taqsima C (Indikazzjonijiet Ġeografiċi) ma għandu jobbliga lil xi Parti tipproteġi indikazzjoni ġeografika tal-Parti l-oħra li mhix jew li ma għadhiex aktar protetta skont il-liġi domestika tal-pajjiż tal-orijini tagħha. Il-Partijiet għandhom jinnotifikaw lil xulxin jekk indikazzjoni ġeografika ma tibqax tkun protetta fil-pajjiż tal-orijini tagħha.

ARTIKOLU 10.23

Relazzjoni mal-Kumitat għall-Kummerċ

Il-Kumitat għall-Kummerċ stabbilit skont l-Artikolu 16.1 (Kumitat għall-Kummerċ) għandu jkollu l-awtorità li:

- (a) adottat deċiżjonijiet li jirrigwardaw l-ejenkar fl-Anness 10-B imsemmi fil-paragrafu 3 tal-Artikolu 10.17 (Sistema ta' Protezzjoni tal-Indikazzjonijiet Ġeografiċi); u
- (b) temenda l-Anness 10-B skont l-Artikolu 10.18 (Emenda tal-Lista tal-Indikazzjonijiet Ġeografiċi).

SUB-TAQSIMA D

DISINJI

ARTIKOLU 10.24

Rekwiziti għall-Protezzjoni ta' Disinji Registrati¹

1. Il-Partijiet għandhom jipprevedu l-protezzjoni ta' disinji industrijali mahluqa indipendentement li huma originali jew ġodda². Din il-protezzjoni għandha tkun ipprovduta bir-registrazzjoni, u tagħti drittijiet esklussivi lid-detenturi tagħhom skont id-dispożizzjonijiet tas-Sub-Taqsimu D (Disinji).³

¹ Għall-finijiet ta' Sub-Taqsimu (Disinji), l-Unjoni tagħti wkoll protezzjoni għad-disinn mhux irregistrat meta dan jissodisfa r-rekwiziti tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 6/2002 tat-12 ta' Diċembru 2001 dwar id-disinji Komunitarji, kif emendat l-aħħar bir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 1891/2006 tat-18 ta' Diċembru 2006.

² Il-Partijiet jaqblu li meta l-liġi domestika ta' parti tipprovdi hekk, jista' wkoll ikun meħtieġ karattru individwali ta' disinji. Dan jirreferi għal disinji li jvarjaw b'mod sinifikanti mid-disinji jew kombinazzjonijiet ta' karatteristiċi ta' disinji magħrufa. L-Unjoni tqis li d-disinji jkollhom karattru individwali jekk l-impressjoni ġenerali li jhalli fuq l-utenti infurmati tkun differenti mill-impressjoni ġenerali li tithalla fuq tali utent minn kwalunkwe disinn li jkun sar disponibbli għall-pubbliku.

³ Huwa mifhum li d-disinji mhumieks esklużi mill-protezzjoni sempliċement fuq il-bażi li dawn jikkostitwixxu parti ta' oġġett jew prodott, sakemm dawn ikunu viżibbli, jissodisfaw il-kriterji ta' dan il-paragrafu, u:

- (a) jissodisfaw xi kriterji oħra għall-protezzjoni tad-disinn; u
- (b) mhumieks esklużi mill-protezzjoni tad-disinn, skont il-liġi domestika tal-Partijiet rispettivi.

2. Il-protezzjoni tad-disinji ma għandhiex testendi għal disinji ddettagliati essenzjalment minn konsiderazzjonijiet tekniċi jew funzjonali.
3. Dritt ta' disinn ma għandux jeżisti f'disinn li jmur kontra l-politika pubblika jew il-prinċipji aċċettati tal-moralità¹.

ARTIKOLU 10.25

Drittijiet Mogħtija bir-Registrazzjoni

Is-sid ta' disinn protett għandu jkollu d-dritt li ma jhallix terzi persuni li ma jkollhomx il-kunsens tas-sid li għall-inqas jagħmlu, joffru għall-bejgħ, jbiegħu jew jimportaw oġġetti li għandhom jew ikollhom fihom disinn li huwa kopja, jew li tkun sostanzjalment kopja, tad-disinn protett, fejn atti bħal dawn isiru għal għanijiet kummerċjali.

ARTIKOLU 10.26

Terminu tal-Protezzjoni

It-terminu disponibbli tal-protezzjoni għandu jkun għal mill-inqas għaxar snin mid-data tal-applikazzjoni.

¹ Xejn f'dan l-Artikolu ma jipprekludi xi waħda mill-Partijiet milli tipprovdi esklużjonijiet speċifikati oħra mill-protezzjoni tad-disinn taħt il-liġi domestika tagħha. Il-Partijiet jifhmu li esklużjonijiet ta' dan it-tip ma għandhomx ikunu estensivi.

ARTIKOLU 10.27

Eċċezzjonijiet

Kull Parti tista' tipprovdi eċċezzjonijiet limitati għall-protezzjoni tad-disinji, bil-kundizzjoni li tali eċċezzjonijiet ma jkunux f'kunflitt ingust mal-isfruttament normali tad-disinji protetti, u ma jippreġudikawx ingustament l-interessi legittimi tas-sid tad-disinn protett, waqt li jitqiesu l-interessi legittimi ta' terzi persuni.

ARTIKOLU 10.28

Relazzjoni mad-Drittijiet tal-Awtur

Kull Parti għandha jffri l-possibbiltà li disinn registrat f'Parti skont is-Sub-Taqsima D (Disinji) ma jkunx kompletament prekluz milli jgawdi mill-protezzjoni skont il-liġi domestika dwar id-drittijiet tal-awtur ta' dik il-Parti. Il-punt safejn għandha tingħata l-protezzjoni u l-kundizzjonijiet li taħthom għandha tingħata għandhom jiġu stabbiliti minn dik il-Parti¹.

¹ Fil-każ ta' Singapore, il-punt sa fejn, u l-kundizzjonijiet li taħthom, titgawda din il-protezzjoni jinkludu ċ-ċirkostanzi taħt it-Taqsima 74 tal-Att dwar id-Drittijiet tal-Awtur ta' Singapore.

SUB-TAQSIMA E

PRIVATTIVI

ARTIKOLU 10.29

Ftehimiet Internazzjonali

Il-Partijiet ifakkru l-obbligi taht it-Trattat ta' Kooperazzjoni dwar il-Privattivi, magħmul f'Washington fid-19 ta' Ġunju 1970, kif emendat fit-28 ta' Settembru 1979, u mmodifikat fit-3 ta' Frar 1984). Il-Partijiet għandhom, fejn ikun xieraq, jagħmlu kull sforz raġonevoli sabiex jikkonformaw mal-Artikoli 1 u l-Artikolu 16 tat-Trattat dwar il-Liġi tal-Privattivi, adottat f'Ġinevra fl-1 ta' Ġunju 2000, b'mod konsistenti skont id-dritt domestiku u l-proċeduri tagħhom.

ARTIKOLU 10.30

Privattivi u Saħħa Pubblika

1. Il-Partijiet jagħrfu l-importanza tad-Dikjarazzjoni dwar il-Ftehim TRIPS u s-Saħħa Pubblika, li giet adottata fl-14 ta' Novembru 2001 mill-Konferenza Ministerjali tad-WTO f'Doha. Fl-interpretazzjoni u l-implimentazzjoni tad-drittijiet u l-obbligi skont is-Sub-Taqsimi E (Privattivi) u s-Sub-Taqsimi F (Protezzjoni tad-Dejta tat-Testijiet Preżentata biex Tinkiseb Awtorizzazzjoni Amministrattiva tal-Kummerċjalizzazzjoni biex Jitpoġġa Prodott Farmaċewtiku fis-Suq), il-Partijiet għandhom jiżguraw konsistenza ma' din id-Dikjarazzjoni.

2. Kull Parti ghandha tirrispetta d-Deċiżjoni tal-Kunsill Ġenerali tad-WTO tat-30 ta' Awwissu 2003 dwar l-Implimentazzjoni tal-Paragrafu 6 tad-Dikjarazzjoni ta' Doha dwar il-Ftehim TRIPS u s-Sahha Pubblika, kif ukoll id-Deċiżjoni tal-Kunsill Ġenerali tal-WTO tas-6 ta' Diċembru 2005 dwar Emenda tal-Ftehim TRIPS, li tadotta l-Protokoll li Jemenda l-Ftehim TRIPS.

ARTIKOLU 10.31

Estensjoni tal-Perjodu tad-Drittijiet Mogħtija bi Privattiva

Il-Partijiet jagħrfu li l-prodotti farmaċewtiċi¹ protetti bi privattiva fit-territorji rispettivi tagħhom jistgħu jkunu soġġetti għal proċess amministrattiv ta' approvazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni qabel ma jitpoġġew fis-swieq rispettivi tagħhom. Il-Partijiet għandhom jagħmlu disponibbli estensjoni tal-perjodu tad-drittijiet mogħtija bil-protezzjoni tal-privattiva sabiex il-proprjetarju tal-privattiva jiġi kkompensat għat-tnaqqis fil-ħajja effettiva tal-privattiva b'riżultat ta' proċess amministrattiv ta' approvazzjoni għal tqegħid fis-suq². L-estensjoni tal-perjodu tad-drittijiet mogħtija bil-protezzjoni tal-privattiva ma tistax taqbez il-ħames snin³.

¹ Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu u l-Artikolu 10.33 (Protezzjoni tad-Dejta tat-Testijiet Iprezentata sabiex Tinkiseb Approvazzjoni Amministrattiva tal-Kummerċjalizzazzjoni biex Prodott Farmaċewtiku Jitpoġġa fis-Suq), it-terminu "prodott farmaċewtiku" għandu jiġi definit għal kull parti, mil-leġislazzjonijiet rispettivi tal-Partijiet bħal fid-data tal-iffirmar ta' dan il-Ftehim. Fil-każ tal-Unjoni, it-terminu "prodott farmaċewtiku" jirreferi għal "prodott mediċinali".

² Singapore jidhol għall-impenn li jagħmel disponibbli l-estensjoni tal-perjodu tad-drittijiet mogħtija mill-protezzjoni tal-privattivi sabiex il-proprjetarju tal-privattiva jiġi kkompensat għat-tnaqqis fil-ħajja effettiva tal-privattiva b'riżultat ta' proċess amministrattiv ta' approvazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni ta' sustanzi għal djanjosi u ttestjar ta' prodott mediċinali awtorizzat.

³ Il-kundizzjonijiet u l-proċeduri għall-forniment tal-estensjoni tat-terminu tal-privattivi għandu jiġi determinat bil-leġislazzjonijiet rispettivi tal-Partijiet. Dan huwa mingħajr preġudizzju għal estensjoni possibbli għall-użu pedjatriku, kif ipprovdut minn xi Parti.

ARTIKOLU 10.32

Kooperazzjoni

Il-Partijiet jaqblu li jikkooperaw fuq inizjattivi li jiffaċilitaw:

- (a) l-ġhoti ta' privattivi fuq il-bażi ta' applikazzjonijiet ppreżentati mill-applikanti ta' Parti fil-Parti l-oħra; u
- (b) il-kwalifika u r-rikonoxximent ta' professjonisti aġenti tal-privattivi ta' Parti fit-territorju tal-Parti l-oħra.

SUB-TAQSIMA F

PROTEZZJONI TAD-DEJTA TAT-TESTIJET

ARTIKOLU 10.33

Protezzjoni tad-Dejta tat-Testijiet Ippreżentata Sabiex
Tinkiseb Approvazzjoni Amministrattiva tal-Kummerċjalizzazzjoni
biex prodott farmaċewtiku jitpoġġa fis-suq

Meta Parti teħtieġ li l-preżentazzjoni tad-dejta tat-testijiet jew studji dwar is-sigurtà u l-effikaċja ta' prodott farmaċewtiku qabel ma tingħata l-approvazzjoni tal-kummerċjalizzazzjoni ta' tali prodott, dik il-Parti ma għandhiex, għal perjodu ta' mill-inqas hames snin mid-data tal-ewwel approvazzjoni f'dik il-Parti, tippermetti lil partijiet terzi oħra jikkummerċjalizzaw l-istess prodott jew prodott simili, abbażi ta' approvazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni mogħtija lill-applikant li kien ipprova d-dejta tat-testijiet jew studji, sakemm dik il-parti ma tkunx tat il-kunsens tagħha^{1, 2,3}

¹ Il-kundizzjonijiet u l-proċeduri għall-ġhoti tal-protezzjoni previsti skont dan l-Artikolu għandhom jiġu determinati bil-leġislazzjonijiet rispettivi tal-Partijiet.

² Hames snin wara d-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim, il-Partijiet għandhom jagħtu bidu mingħajr preġudizzju diskussjonijiet dwar l-estensjoni possibbli perjodu ta' protezzjoni ta' Informazzjoni PPreżentata sabiex Tinkiseb tat-test tal-approvazzjoni tas-suq amministrattiva sabiex prodott farmaċewtiku jitqiegħed fis-suq.

³ Fil-kuntest ta' dan l-Artikolu, hu mifhum li tali dejta jew studji kunfidenzjali li jsostnu t-testijiet ma għandhomx ikunu użati għall-fini ta' determinazzjoni tingħatax xi applikazzjoni oħra għal perjodu ta' mill-inqas hames snin:

(a) fil-każ ta' Singapore, mid-data li tasal l-ewwel applikazzjoni;

(b) fil-każ tal-Unjoni, mid-data tal-approvazzjoni tal-ewwel applikazzjoni,

sakemm il-parti li kienet ipprovdiet id-dejta tat-testijiet jew l-istudji tat il-kunsens tagħha.

ARTIKOLU 10.34

Protezzjoni tad-Dejta tat-Testijiet Ippreżentata Tinkiseb Awtorizzazzjoni Amministrattiva tal-Kummerċjalizzazzjoni biex prodott Kimiku Agrikolu¹ jitpoġġa fis-suq

1. Meta Parti tehtieg li l-prezentazzjoni tad-dejta tat-testijiet jew l-istudji dwar is-sigurtà u l-effikaċja ta' prodott agrikolu kimiku qabel ma tinghata l-approvazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni ta' tali prodott f'dik il-Parti, il-Parti ma għandhiex, għal perjodu ta' mill-inqas hames snin mid-data tal-ewwel approvazzjoni f'dik il-Parti, tippermetti lil partijiet terzi oħra jikkummerċjalizzaw l-istess prodott jew prodott simili, abbażi ta' approvazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni mogħtija lill-parti li kienet ipprovdiet id-dejta tat-testijiet jew studji, sakemm dik il-parti ma tkunx tat il-kunsens tagħha.

¹ Fil-każ tal-Unjoni, għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, "prodotti kimiċi agrikoli" tfisser sustanzi attivi u preparazzjonijiet li jkun fihom sustanza attiva waħda jew aktar, ippreżentati fl-għamla li fiha jiġu forniti lill-utent, immirati biex:

- (a) jipproteġu l-pjanti jew l-prodotti tal-pjanti kontra kull organiżmu perikluż jew biex jimpedixxu l-azzjoni ta' tali organiżmi, sakemm tali sustanzi jew preparazzjonijiet ma jkunux definiti mod ieħor fis-subparagrafi minn (b) sa (e);
- (b) jinfluwenzaw il-proċessi tal-ħajja tal-pjanti, għajr bħala nutrijent (pereżempju regolaturi tat-tkabbir tal-pjanti);
- (c) jippriservaw il-prodotti tal-pjanti, safejn u sakemm dawn is-sustanzi jew prodotti ma jkunux soġġetti għal dispożizzjonijiet speċjali tal-Kunsill jew tal-Kummissjoni dwar il-preservattivi;
- (d) jeqirdu pjanti mhux mixtieqa; jew
- (e) jeqirdu partijiet ta' pjanti, iżommu jew jipprevjenu t-tkabbir mhux mixtieq ta' pjanti.

2. Jekk parti tipprovdi għal miżuri jew proċeduri biex jiġi evitat l-ittestjar iddupplikati fuq annimali vertebrati fir-rigward ta' prodotti kimiċi agrikoli, dik il-parti tista' tipprovdi għal kundizzjonijiet u ċirkostanzi li fihom terzi persuni jistgħu jikkummerċjalizzaw l-istess jew prodott simili, fuq il-bażi tal-approvazzjoni tal-kummerċjalizzazzjoni mogħtija lill-parti li kienet ipprovdiet id-dejta tat-testijiet jew l-istudji.

3. Jekk Parti tkun teħtieġ il-preżentazzjoni tad-dejta tat-testijiet jew studji li jikkonċernaw is-sigurtà jew l-effikaċja ta' prodott agrikolu kimiku qabel ma tagħti approvazzjoni għall-kummerċjalizzazzjoni ta' dan il-prodott, dik il-Parti għandha tagħmel hilitha biex tipproċessa l-applikazzjoni bil-heffa, bil-ħsieb li jiġi evitat dewmien żejjed.

SUB-TAQSIMA G

VARJETAJIET TAL-PJANTI

ARTIKOLU 10.35

Ftehimiet Internazzjonali

Il-Partijiet jafferrew mill-ġdid l-obbligi tagħhom skont il-Konvenzjoni Internazzjonali għall-Protezzjoni ta' Varjetajiet Ġodda ta' Pjanti, adottata f'Parigi fit-2 ta' Diċembru 1961, kif riveduta l-aħħar f'Ġinevra fid-19 ta' Marzu 1991, inkluża l-abbiltà tagħhom li jimplimentaw l-eċċezzjoni fakultattiva għad-dritt lil min ikabbar, kif imsemmi fil-paragrafu 2 tal-Artikolu 15 ta' dik il-Konvenzjoni.

TAQSIMA C

INFURZAR ĊIVILI TAD-DRITTIJET TAL-PROPRJETÀ INTELLETTWALI

ARTIKOLU 10.36

Obbligi Ġenerali

1. Il-Partijiet jaffermaw mill-ġdid l-impenji tagħhom skont l-Artikoli minn 41 sa 50 tal-Ftehim TRIPS u għandhom jipprovdu għall-miżuri, il-proċeduri u r-rimedji taħt il-liġi domestika rispettiva tagħhom kontra atti ta' ksur tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali koperti minn dan il-Kapitolu, li huma f'konformità ma' dawn l-impenji.
2. B'mod partikolari, il-miżuri, il-proċeduri u r-rimedji msemmija fil-paragrafu 1, u previsti għal kull Parti skont il-liġi domestika tagħha, għandhom:
 - (a) iqisu, kif xieraq, il-htieġa li jkun hemm proporzjonalità bejn is-serjeta' tal-ksur u l-interessi ta' terzi persuni;
 - (b) ikunu ġusti u ekwi;

(c) ma jkunux ikkumplikati jew għaljin bla bżonn, jew jinvolvu limiti taż-żmien mhux raġonevoli jew dewmien mhux ġustifikat; u

(d) jiġu applikati b'mod li jevita l-ħolqien ta' ostakli għall-kummerċ leġittimu u li jipprovdi għal salvagwardji kontra l-abbuż minnhom.

3. Xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu jaffettwa l-kapaċità ta' kull Parti li tinforza l-liġi domestika tagħha b'mod ġenerali jew joħloq xi obbligu fuq xi waħda mill-Partijiet biex temenda l-liġijiet eżistenti tagħha dwar kif jirrelataw mal-infurzar tad-drittijiet fuq il-proprjetà intellettuali. Mingħajr preġudizzju għall-prinċipji ġenerali dwar dan ta' hawn fuq, xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu joħloq xi obbligu fuq xi waħda mill-partijiet:

(a) ta' twettiq ta' sistema ġudizzjarja għall-infurzar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali distinta minn dik tal-infurzar tal-liġi b'mod ġenerali; jew

(b) dwar id-distribuzzjoni tar-rizorsi bejn l-infurzar tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali u l-infurzar tal-liġi b'mod ġenerali.

ARTIKOLU 10.37

Pubblikazzjoni tad-Deċiżjonijiet Ġudizzjarji

Fi proċedimenti ġudizzjarji ċivili istitwiti għal ksur ta' dritt tal-proprietà intellettuali, kull Parti għandha tiegħu miżuri xierqa, skont il-liġi u l-politiki domestiċi tagħha, biex tippubblika jew tagħmel disponibbli għall-pubbliku informazzjoni dwar deċiżjonijiet ġudizzjarji finali. Xejn f'dan l-Artikolu ma għandu jirrikjedi lil xi Parti tiżvela informazzjoni kunfidenzjali, li l-iżvelar tagħha jkun ixejjel l-infurzar tal-liġi jew ikun b'xi mod kuntrarju għall-interess pubbliku jew ikun jippreġudika l-interessi kummerċjali leġittimi ta' impriżi partikolari, pubbliċi jew privati. Kull Parti tista' tipprovdha għal miżuri oħra ta' pubbliċità addizzjonali li jkunu adattati għaċ-ċirkustanzi partikolari, fosthom reklamar prominenti.

ARTIKOLU 10.38

Disponibbiltà ta' Miżuri, Proċeduri u Rimedji Ċivili

1. Kull Parti għandha tagħmel disponibbli, fil-liġi domestika rispettiva tagħha u għad-detenturi tad-dritt, il-miżuri, proċeduri u rimedji ċivili msemmija fit-Taqsima C (Infurzar Ċivili tad-Drittijiet tal-Proprietà Intellettuali) għad-drittijiet tal-proprietà intellettuali kif definiti fil-paragrafu 2.

2. Għall-finijiet tat-Taqsima C (Infurzar Ċivili tad-Drittijiet tal-Proprietà Intellettwali) it-termini li ġejjin għandhom it-tifsiriet li ġejjin:

- (a) “id-detenturi tad-drittijiet” għandhom jinkludu liċenzjati esklussivi kif ukoll federazzjonijiet u assoċjazzjonijiet¹ li jkollhom piż ġuridiku li jasserixxu dawk id-drittijiet; u
- (b) “drittijiet tal-proprjetà intellettwali” tfisser il-kategoriji kollha tal-proprjetà intellettwali li huma soġġetti għat-Taqsimiet minn 1 sa 6 tal-Parti II tal-Ftehim TRIPS.²

ARTIKOLU 10.39

Mizuri għall-Preservazzjoni tal-Evidenza

1. Kull Parti għandha tipprevedi li l-awtoritajiet ġudizzjarji tagħha jkollhom l-awtorità li jordnaw mizuri provizorji, fil-pront u effettivi:

- (a) kontra xi parti jew, fejn jixraq, terza persuna li fuqha l-awtorità ġudizzjarja rilevanti teżerċita ġurisdizzjoni, biex jiġi evitat milli jsehh ksur ta' kwalunkwe dritt fuq proprietà intellettwali, u b'mod partikolari, biex jiġi evitat li l-merkanzija li tinvolvi ksur ta' dritt fuq proprietà intellettwali tidhol fil-kanali tal-kummerċ; u

¹ Sa fejn ikun permess u jkun skont id-dispożizzjonijiet tal-liġi applikabbli, huwa mifhum li l-frazi “federazzjonijiet u assoċjazzjonijiet” tinkludi l-organi ta' ġestjoni tad-drittijiet kollettivi u, fil-kuntest tal-Unjoni, l-entitajiet professjonali ta' difiża li jkunu regolament rikkonoxxuti bħala li jkollhom dritt li jirrappreżentaw lit-titolari tad-drittijiet tal-proprjetà intellettwali.

² Parti tista' teskludi privattivi mill-kamp ta' applikazzjoni tat-Taqsima C (Infurzar Ċivili tad-Drittijiet tal-Proprietà Intellettwali).

(b) sabiex jippreservaw evidenza rilevanti dwar l-allegat ksur.

2. Kull Parti għandha tipprevedi li l-awtoritajiet ġudizzjarji tagħha jkollhom l-awtorità li jadottaw miżuri proviżorji *inaudita altera parte* fejn jixraq, partikolarment fejn kwalunkwe dewmien x'aktarx jikkawża danni irreparabbli lid-detentur tad-drittijiet, jew fejn hemm riskju li jista' jidher ta' xhieda li tkun qiegħda tiġi distrutta. Fi proċedimenti mwettqa *inaudita altera parte*, kull Parti għandha tipprevedi li l-awtoritajiet ġudizzjarji tagħha jkollhom l-awtorità li jaġixxu bil-heffa fir-rigward ta' talba għal miżuri proviżorji u li jieħdu deċiżjoni bla dewmien żejjed.

3. Tal-anqas f'każijiet ta' ksur tad-dritt tal-awtur jew drittijiet relatati u f'każijiet ta' falsifikazzjoni tat-trademarks, kull Parti għandha tipprevedi li fi proċedimenti ġudizzjarji ċivili, l-awtoritajiet ġudizzjarji tagħha, ikollhom l-awtorità li jordnaw is-sekwestru jew it-tehid b'xi mod ieħor f'kustodja ta' merkanzija suspetta, ta' materjali u għodod rilevanti mal-att tal-ksur, u, tal-anqas fil-falsifikazzjoni tat-trademarks, ta' xhieda dokumentarja, kemm jekk dawn ikunu l-originali u kemm jekk ikunu kopji tagħhom, rilevanti għall-ksur.

4. Kull Parti għandha tipprevedi li l-awtoritajiet ġudizzjarji tagħha jkollhom l-awtorità li jeħtieġu li l-applikant, fir-rigward ta' miżuri proviżorji biex jipprovdi kwalunkwe xhieda raġonevoli disponibbli bil-ħsieb li tissodisfahom b'ċertezza biżżejjed li d-dritt tal-applikant qed jinkiser jew li ksur bħal dan huwa imminenti, u sabiex jordnaw lill-applikant jipprovdi garanzija jew assigurazzjoni ekwivalenti biżżejjed sabiex jipproteġi l-konvenut u sabiex jipprevjeni abbuż. Tali garanzija jew assigurazzjoni ekwivalenti ma għandhomx jiskoraġġixxu mingħajr raġuni rikors għal tali proċeduri proviżorji.

5. Jekk il-mizuri provizorji jkunu revokati jew jekk jaqgħu minhabba xi att jew ommissjoni mill-applikant, jew jekk jinstab sussegwentement li ma kien hemm l-ebda ksur ta' xi dritt ta' proprjetà intellettuali, l-awtoritajiet ġudizzjarji għandu jkollhom l-awtorità li jordnaw lill-applikant, fuq it-talba tal-konvenut, sabiex jipprovdi kumpens xieraq lill-konvenut għal kwalunkwe ħsara mwettqa b'dawk il-mizuri.

ARTIKOLU 10.40

Evidenza u Dritt ta' Informazzjoni

1. Mingħajr preġudizzju għal-liġi domestika ta' kull Parti li tirregola l-privileġġi, il-protezzjoni tal-kunfidenzjalità jew l-ipproċessar tad-dejta personali, kull Parti għandha tipprevedi li, fi proċedimenti ġuridiċi ċivili li jikkonċernaw l-infurzar tad-drittijiet fuq il-proprjetà intellettuali, l-awtoritajiet ġudizzjarji tagħha jkollhom l-awtorità, fuq rikjesta ġustifikata tad-detentur tad-dritt, li jordnaw lil min ikun responsabbli mill-ksur jew, bħala alternattiva, dak li allegament huwa responsabbli mill-ksur, sabiex jipprovdi lid-detentur tad-dritt jew lill-awtoritajiet ġudizzjarji, talanqas għall-finijiet tal-kompilazzjoni tal-evidenza, informazzjoni rilevanti kif prevista fil-liġijiet u r-regolamenti applikabbli tagħha li dak responsabbli mill-ksur jew allegament responsabbli mill-ksur għandu fil-pussess jew il-kontroll tiegħu.

2. L-informazzjoni rilevanti msemmija fil-paragrafu 1 tista' tinkludi tagħrif dwar kwalunkwe persuna involuta fi kwalunkwe aspett tal-ksur jew ksur allegat u dwar il-mezz tal-produzzjoni jew il-kanali tad-distribuzzjoni tal-merkanzija jew is-servizzi li jirriżultaw mill-ksur jew ksur allegat, inkluża l-identifikazzjoni ta' terzi persuni li allegament ikunu involuti fil-produzzjoni u d-distribuzzjoni ta' tali merkanzija jew servizzi u tal-kanali tad-distribuzzjoni tagħhom.

ARTIKOLU 10.41

Rimedji Ohra

1. Kull Parti għandha tipprovdi li, fi proċedimenti ġudizzjarji ċivili meta tittiehed deċiżjoni ġudizzjarja li ssib ksur ta' dritt tad-detentur ta' dritt tal-proprietà intellettuali, l-awtoritajiet ġudizzjarji tagħha, fuq applikazzjoni mid-detentur tad-dritt, ikollhom l-awtorità, tal-anqas fir-rigward ta' prodotti bi dritt tal-awtur piratati u merkanzija b'trademark ffalsifikata, li jordnaw:

(a) li t-tali merkanzija li tikkawża ksur, mingħajr kumpens ta' ebda tip, tkun:

(i) meqruda, hlief f'ċirkostanzi eċċezzjonali; jew

(ii) tintrema lil hinn mill-kanali tal-kummerċ b'mod li jiġi evitat kull dannu kkawżat lid-detentur tad-dritt; u

(b) li materjali u strumenti, li l-użu predominanti tagħhom kien fil-manifattura jew il-holqien ta' tali merkanzija li jirriżultaw f'ksur, għandhom ikunu, mingħajr dewmien bla bżonn u mingħajr kumpens ta' kwalunkwe tip, meqruda jew mormija 'l barra mill-kanali tal-kummerċ b'mod li jimminimizza r-riskji ta' aktar ksur.

2. Fil-konsiderazzjoni ta' kwalunkwe applikazzjoni minn detentur tad-dritt kif imsemmi fil-paragrafu 1, għandhom jiġu kkunsidrati l-hteġa għall-proporzjonalità bejn il-gravità tal-ksur u r-rimedji ordnati kif ukoll l-interessi ta' terzi persuni.

3. Ir-rimedji f'dan l-Artikolu jistgħu jitwettqu bl-ispejjeż imġarrba minn min ikun responsabbli għall-ksur.

ARTIKOLU 10.42

Ingunzjonijiet

Kull Parti għandha ttipprovdi li, fi proċedimenti ġudizzjarji ċivili meta tittiehed deċiżjoni ġudizzjarja li ssib ksur ta' dritt tad-detentur ta' dritt tal-proprjetà intellettuali, l-awtoritajiet ġudizzjarji tagħha, fuq applikazzjoni mid-detentur tad-dritt, ikollha l-awtorità li toħroġ ingunzjoni bil-għan li tipprojbixxi l-kontinwazzjoni tal-ksur, kontra l-persuna li tkun wettqet il-ksur jew, fejn xieraq, kontra xi terza persuna li fuqha l-awtorità ġudizzjarja rilevanti teżercita ġurisdizzjoni. Jekk ikun previst mil-liġi domestika tal-Parti, in-nuqqas ta' konformità ma' ingunzjoni għandu jkun, fejn ikun xieraq, sugġett għall-pagament ta' penali rikorrenti, bil-ħsieb li tiġi assicurata l-konformità.

ARTIKOLU 10.43

Miżuri Alternattivi

Kull Parti tista' tipprovdi fil-liġi domestika tagħha li, fi proċedimenti ġudizzjarji ċivili meta tittiehed deċiżjoni ġudizzjarja li ssib ksur ta' dritt tal-proprjetà intellettuali tad-detentur tad-dritt, f'każijiet fejn ikun xieraq u fuq applikazzjoni mill-persuna responsabbli biex tkun soġġetta għall-miżuri previsti fl-Artikolu 10.41 (Rimedji Oħra) u/jew l-Artikolu 10.42 (Ingunzjonijiet), l-awtoritajiet ġudizzjarji tagħha jkollhom l-awtorità li jordnaw kumpens fi flus li għandu jithallas lill-parti li saritilha ħsara minflok l-applikazzjoni tal-miżuri pprovduti fl-Artikolu 10.41 (Rimedji Oħra) u/jew l-Artikolu 10.42 (Ingunzjonijiet), bil-kondizzjoni li l-applikant aġġixxa mingħajr intenzjoni u mingħajr negligenza, l-eżekuzzjoni tal-miżuri inkwistjoni jkunu jikkawżaw ħsara sproporzjonata lill-applikant, u kumpens fi flus lill-parti li saritilha ħsara jidher raġonevolment sodisfaċenti¹.

¹ Huwa mifhum li, fil-każ ta' Singapore, Singapore jista' jipprevedi li l-awtoritajiet ġudizzjarji tagħha jkollhom l-awtorità li jordnaw kumpens fi flus jekk dik il-persuna aġġixxiet mingħajr intenzjoni u mingħajr traskuraġni, jew jekk l-eżekuzzjoni tal-miżuri inkwistjoni kienu tikkawżalu ħsara sproporzjonata u jekk kumpens monetarju lill-parti danneġġata jidher raġonevolment sodisfaċenti.

ARTIKOLU 10.44

Ħsarat

1. Kull Parti għandha tipprevedi li, fil-proċedimenti ġuridiċi ċivili li jikkonċernaw l-infurzar tad-drittijiet fuq il-proprjetà intellettuali, l-awtoritajiet tagħha jkollhom l-awtorità li jordnaw lil min ikun responsabbli mill-ksur li, b'għarfien jew b'raġunijiet raġonevoli ta' għarfien, impenja ruħu f'attività ta' ksur, li jhallas lid-detentur tad-dritt danni adegwati li jagħmlu tajjeb għall-ingurja li jkun sofra d-detentur tad-dritt minhabba l-ksur.
2. Fid-determinazzjoni tal-ammont ta' danni għall-ksur tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali, l-awtoritajiet għodizzjarji ta' Parti għandu jkollhom l-awtorità li jqisu, *inter alia*, kwalunkwe miżura legittima ta' valur ipprezentata mid-detentur tad-dritt, li tista' tinkludi profitti mitlufa, il-valur tal-merkanzija jew is-servizzi milquta mill-ksur imkejjel skont il-prezz tas-suq, jew il-prezz bl-imnut issuggerit¹. Tal-anqas f'każijiet ta' ksur tad-drittijiet tal-awtur jew ksur ta' drittijiet relatati jew ta' falsifikazzjoni tal-marka kummerċjali, kull Parti għandha tipprevedi li l-awtoritajiet għodizzjarji tagħha jkollhom l-awtorità li jordnaw lil min ikun responsabbli għall-ksur iħallas lid-detentur tad-dritt il-profitti li jkun għamel ir-responsabbli mill-ksur li jkunu attribwibbli għall-ksur, kemm bħala alternattiva għad-danni jew bħala zieda magħhom jew bħala parti minnhom.
3. Bħala alternattiva għall-paragrafu 2, kull Parti tista' tipprevedi li l-awtoritajiet għodizzjarji tagħha jkollhom l-awtorità, f'każijiet xierqa, li jistabbilixxu d-danni bħala somma waħda f'daqqa fuq il-bażi ta' elementi bħall-inqas ammont ta' hlasijiet jew tariffi li kien ikollhom jithallsu kieku min jikser id-drittijiet ikun talab l-awtorizzazzjoni sabiex juża d-dritt tal-proprjetà intellettuali inkwistjoni.

¹ Fil-każ tal-Unjoni, dan jinkludi wkoll, f'każijiet xierqa, elementi li ma jkunux fatturi ekonomiċi, bħall-preġudizzju morali kkawżat lid-detentur tad-dritt mill-ksur.

4. Xejn f'dan l-Artikolu ma jipprekludi lil xi Parti milli tipprevedi li meta min iwettaq il-ksur ma jkunx involva ruħu konxjament, jew b'ragunijiet suffiċjenti sabiex ikun jaf, f'attività ta' ksur, l-awtoritajiet ġudizzjarji jistgħu jordnaw l-irkupru ta' profitti jew il-ħlas ta' danni li jistgħu jkunu pre-stabbiliti.

ARTIKOLU 10.45

Spejjeż Legali

Kull Parti għandha tipprevedi li l-awtoritajiet ġudizzjarji tagħha, fejn xieraq, ikollhom l-awtorità li fi tmiem il-proċedimenti ġudizzjarji ċivili li jikkonċernaw il-ksur ta' drittijiet tal-proprietà intellettuali, jordnaw lill-parti rebbieħa tingħata ħlas mill-parti telliefa għall-ispejjeż jew miżati tal-qorti u l-miżati xierqa għall-pariri u d-difiża legali, jew kull spejjeż oħra kif tipprevedi l-liġi domestika ta' dik il-Parti.

ARTIKOLU 10.46

Suppożizzjonijiet Relatati mad-Drittijiet tal-Awtur u Drittijiet Relatati

Fi proċeduri ċivili li jinvolvu d-drittijiet tal-awtur jew relatati, kull Parti għandha tipprevedi suppożizzjoni li, tal-anqas fir-rigward ta' xogħol, spetaklu, jew fonogramma artistici jew letterarji, fin-nuqqas ta' prova kuntrarja, il-persuna fiżika jew ġuridika li isimha jidher fuq dan ix-xogħol, l-ispettaklu jew il-fonogramma fil-manjiera tas-soltu, huwa d-detentur tad-dritt u konsegwentement huwa intitolat li tiftaħ proċedimenti ta' ksur.

ARTIKOLU 10.47

Responsabbiltà ta' Fornituri ta' Servizzi Intermedjarji

1. Sugġett għall-paragrafi minn 2 sa 6, kull Parti għandha tipprovdi eżenzjonijiet jew limitazzjonijiet fil-liġi domestika tagħha fir-rigward tar-responsabbiltà ta', jew l-ambitu tar-rimedji disponibbli kontra, il-fornituri tas-servizzi għall-ksur tad-dritt tal-awtur jew drittijiet relatati jew trademarks li jsiru permezz ta' sistemi jew networks ikkontrollati jew operati minnhom jew f'isimhom.
2. L-eżenzjonijiet jew il-limitazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1:
 - (a) għandhom ikopru l-funzjonijiet ta':
 - (i) trasmissjoni,¹ jew jprovvediment ta' aċċess għall-materjal mingħajr l-għażla u / jew il-modifika tal-kontenut tagħha²; u
 - (ii) caching imwettaq bi proċess awtomatiku³; u

¹ Huwa mifhum li l-funzjoni ta' trasmissjoni tinkludi l-funzjoni ta' konsenja.

² Huwa mifhum li l-funzjoni li tipprovdi aċċess għall-materjal mingħajr għażla u / jew modifika l-kontenut, tirreferi wkoll għal kwalunkwe mezz li jintuża għall-aċċess tan-netwerk ta' komunikazzjoni u jinkludi waqtiet fejn il-konnessjonijiet ikunu previsti fill-materjal.

³ Huwa mifhum li l-proċess ta' caching mwettaq permezz ta' proċess awtomatiku jista' jirreferi għal hażna intermedja u temporanja ta' materjal waqt it-trasmissjoni jew l-għoti tal-aċċess għal tali materjali.

(b) jista' jkopri wkoll il-funzjonijiet ta':

- (i) hażna fuq id-direzzjoni ta' utent ta' materjal li jirrisjedi f'sistema jew netwerk ikkontrollat jew operat minn jew għal fornitur tas-servizz; u
- (ii) li jirreferu jew li jgħaqqdu lill-utenti f'post onlajn billi jintużaw l-ghodda tal-informazzjoni tal-post, inklużi hyperlinks u direttorji.

3. L-eligibilità għall-eżenzjonijiet jew l-limitazzjonijiet f'dan l-Artikolu ma jistgħux ikunu kkundizzjonati fuq il-fornitur tas-servizz biex jiġi monitorjat is-servizz tiegħu, jew b'mod affermattiv ifittxu l-fatti li jindikaw attività ta' vjolazzjoni, ħlief sal-punt konsistenti ma' tali miżuri tekniċi.

4. Kull Parti tista' tippreskrivi fil-liġi domestika tagħha, il-kundizzjonijiet għall-fornituri tas-servizzi biex jikkwalifikaw għall-eżenzjonijiet jew il-limitazzjonijiet f'dan l-Artikolu. Mingħajr preġudizzju għall-paragrafi minn 1 sa 3, kull Parti tista' tistabbilixxi proċeduri adatti għal notifikazzjoni effikaċi ta' pretensjoni ta' ksur, u kontro-notifiki effikaċi minn dawk li l-materjal tagħhom ikun tneħħa jew gie dizattivat minhabba żball jew identifikazzjoni żbaljata.

5. Dan l-Artikolu huwa mingħajr preġudizzju għad-disponibbiltà ta' difiżi għall-ksur tad-drittijiet tal-awtur jew drittijiet relatati, jew trademarks, li huma ta' applikabilità generali. Dan l-Artikolu ma għandux jaffettwa l-possibbiltà li l-qorti jew awtorità amministrattiva ta' Parti, f'konformità mas-sistema legali tagħha, jenħtegu li l-fornitur tas-servizz jitermina jew jipprevjenu ksur milli jsir.

6. Kull Parti tista' titlob konsultazzjonijiet mal-Parti l-oħra biex tikkunsidra kif għandhom jiġu indirizzati l-funzjonijiet futuri ta' natura simili għal dawk indirizzati f'dan l-Artikolu.

TAQSIMA D

MIZURI MAL-FRUNTIERA

ARTIKOLU 10.48

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' din it-Taqsima:

- (a) "merkanzija b'indikazzjoni ġeografika ffalsifikata" tfisser kwalunkwe merkanzija, inkluż l-imballaġġ, li tkun tippreżenta, mingħajr awtorizzazzjoni, sinjal li jkun identiku għall-indikazzjoni ġeografika validament irreġistrata fir-rigward ta' tali merkanzija fit-territorju fejn tinsab il-merkanzija, jew li ma tistax tiġi distinti fl-aspetti essenzjali tagħha minn tali indikazzjoni ġeografika u li b'hekk tikkostitwixxi ksur tad-drittijiet tas-sid jew tad-detentur tal-indikazzjoni ġeografika inkwistjoni skont il-liġi domestika tal-Parti fejn tinsab il-merkanzija.
- (b) "merkanzija b'trademark iffalsifikata" tfisser kwalunkwe xorta ta' merkanzija, inkluż l-imballaġġ, li tkun tippreżenta, mingħajr ebda awtorizzazzjoni, trademark li tkun identika għat-trademark validament irreġistrata fir-rigward ta' tali merkanzija, jew li ma tistax tiġi distinta fl-aspetti essenzjali tagħha minn tali trademark u li b'hekk tikkostitwixxi ksur tad-drittijiet tas-sid tat-trademark inkwistjoni skont il-liġi domestika tal-Parti fejn tinsab il-merkanzija.

- (c) “merkanzija fi tranżitu” tfisser merkanzija li l-passaġġ tagħha mit-territorju ta' Parti, sew jekk permezz ta' trasbord u sew jekk le, sew jekk tnizzlet fuq l-art fit-territorju tal-Parti u sew jekk le, il-ħzin, il-ħatt tat-tagħbija, jew il-bidla fil-mezz tat-trasport jew ġarr, ikun biss parti mill-vjaġġ kollu li jibda u jintemm lil hinn mill-fruntieri tat-territorju tal-Parti li minnu jgħaddi t-traffiku;
- (d) "merkanzija soġġetta għal dritt tal-awtur kkupjata" tfisser kwalunkwe merkanzija li hija kopja li ssir mingħajr il-kunsens tad-detentur tad-dritt jew ta' persuna debitament awtorizzata mid-detentur tad-dritt fil-pajjiż tal-produzzjoni, u li ssir direttament jew indirettament minn oġġett fejn il-kopji li jsiru jkunu jikkostitwixxu ksur ta' dritt tal-awtur jew dritt relatat skont il-liġi domestika tal-Parti fejn tkun il-merkanzija; u
- (e) “merkanzija kkupjata f'dak li jikkoċerna d-disinn” tfisser kwalunkwe merkanzija li fir-rigward tagħha d-disinn huwa rreġistrat u li għaliha dak id-disinn jew disinn li ma jkunx sostanzjalment differenti minnu jkun ġie applikat mingħajr il-kunsens tad-detentur tad-dritt jew ta' persuna debitament awtorizzata mid-detentur tad-dritt fil-pajjiż tal-produzzjoni, fejn il-manifattura ta' dik il-merkanzija kienet tkun tikkostitwixxi ksur skont il-liġi domestika tal-Parti fejn tinsab il-merkanzija.

ARTIKOLU 10.49

Kamp ta' Applikazzjoni ta' Mizuri mal-Fruntiera

1. Mingħajr preġudizzju għall-paragrafu 3, kull Parti għandha tadotta jew iżzomm proċeduri fir-rigward ta' merkanzija taħt il-kontroll doganali li skonthom detentur tad-dritt jista' jitlob lill-awtoritajiet kompetenti jissospendu r-rilaxx ta' merkanzija li fil-konfront tagħha jeżisti suspett ta':

- (a) merkanzija b'trademark iffalsifikata;
- (b) merkanzija soġġetta għal dritt tal-awtur kkupjata;
- (c) merkanzija b'indikazzjoni ġeografika ffalsifikata; u
- (d) merkanzija kkupjata f'dak li jikkonċerna d-disinn.

2. Kull Parti għandha tadotta jew iżzomm proċeduri fir-rigward ta' merkanzija li taħt kontroll doganali, li skonthom l-awtoritajiet kompetenti tagħha jistgħu bl-inizjattiva tagħhom stess jissospendu r-rilaxx tal-merkanzija li fil-konfront tagħha jeżisti suspett ta'¹:

- (a) merkanzija b'trademark iffalsifikata;
- (b) merkanzija soġġetta għal drittijiet tal-awtur kkupjata; u

¹ Il-Partijiet jirrevedu l-possibbiltà li jinkludu merkanzija kkupjata f'dak li jikkonċerna d-disinn fil-kamp ta' applikazzjoni tal-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu fi żmien tliet snin mid-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim. Il-Partijiet jistgħu, b' deċiżjoni fil-Kumitat għall-Kummerċ, jemendaw il-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu bħala riżultat ta' din ir-reviżjoni.

(c) merkanzija b'indikazzjoni ġeografika ffalsifikata.

3. Il-Partijiet ma għandux ikollhom l-obbligu li jipprovdu għall-proċeduri msemmija fil-paragrafi 1 u 2 fir-rigward ta' merkanzija fi tranzitu. Dan mingħajr preġudizzju għall-paragrafu 2 tal-Artikolu 10.51 (Kooperazzjoni).

4. Singapore għandu jimplimenta bis-sħiħ l-obbligi tal-paragrafi 1 u 2 idealment fi żmien sentejn iżda mhux aktar tard minn tliet snin mid-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim fejn għandhom x'jaqsmu l-proċeduri fir-rigward ta':

(a) merkanzija b'indikazzjoni ġeografika ffalsifikata; u

(b) merkanzija kkupjata f'dak li jikkonċerna d-disinn.

ARTIKOLU 10.50

Identifikazzjoni tal-Konsenji

Biex jiffaċilitaw l-infurzar effettiv tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali, l-awtoritajiet doganali għandhom jadottaw firxa ta' approċċi sabiex jiġu identifikati konsenji li jkollhom merkanzija b'trademark iffalsifikata, merkanzija soġġetta għal drittijiet tal-awtur kkupjata, merkanzija kkupjata f'dak li jikkonċerna d-disinn, u merkanzija b'indikazzjoni ġeografika ffalsifikata. Dawn l-approċċi jinkludu tekniki tal-analiżi tar-riskju bbażati, *inter alia*, fuq informazzjoni mogħtija mid-detenturi tad-drittijiet, l-intelligence li tkun ingabret u l-ispezzjonijiet tat-tagħbija ta' merkanzija.

ARTIKOLU 10.51

Kooperazzjoni

1. Il-Partijiet jaqblu li jikkooperaw ma' xulxin bil-ħsieb li jeliminaw kummerċ internazzjonali f'merkanzija li jiksru d-drittijiet tal-proprjetà intellettuali. Għal dan il-għan, huma għandhom, b'mod partikolari, jiskambjaw l-informazzjoni u jirrangaw għall-kooperazzjoni, biex jiġu miftiehma b'mod reċiproku bejn l-awtoritajiet doganali tagħhom, fir-rigward tal-kummerċ f'merkanzija b'trademark iffalsifikata, merkanzija soġġetta għal drittijiet tal-awtur kkupjata, merkanzija kkupjata f'dak li jikkonċerna d-disinn, jew merkanzija b'indikazzjoni ġeografika ffalsifikata.
2. Għal konsenji ta' merkanzija li jgħaddu minn jew jiġu trasbordati mit-territorju ta' Parti u li hija ddestinata għat-territorju tal-Parti l-oħra, li hija suspettata li hija ffalsifikata jew ikkupjata, il-Partijiet għandhom, b'inizjattiva tagħhom stess jew fuq it-talba tal-Parti l-oħra, jipprovdu informazzjoni disponibbli lill-Parti l-oħra biex jippermettu infurzar effettiv kontra dawk il-konsenji. Il-Partijiet ma jistgħux jipprovdu informazzjoni li kienet ippreżentata b'mod kunfidenzjali mill-ispeditur, linja tat-trasport bil-baħar jew l-aġent tagħha.

TAQSIMA E

KOOPERAZZJONI

ARTIKOLU 10.52

Kooperazzjoni

1. Il-Partijiet jaqblu li jikkooperaw bil-ghan li jsostnu l-implimentazzjoni tal-impenji u l-obbligi meħuda taħt dan il-Kapitolu. L-oqsma ta' kooperazzjoni jinkludu l-attivitajiet li ġejjin, iżda mhumiex limitati għalihom biss:
 - (a) skambju ta' informazzjoni dwar l-oqfsa legali dwar id-drittijiet tal-proprjetà intellettuali, inkluża l-implimentazzjoni tal-leġislazzjoni tal-proprjetà intellettuali u s-sistemi, mahsub biex jippromwovi r-reġistrazzjoni effiċjenti tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali;
 - (b) skambju, bejn l-awtoritajiet rispettivi responsabbli għall-infurzar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali, tal-esperjenzi tagħhom flimkien mal-aħjar prattiki li jirrigwardaw l-infurzar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali;
 - (c) skambju ta' informazzjoni u kooperazzjoni dwar komunikazzjoni għall-pubbliku u inizjattivi xierqa biex jiġi promoss l-għarfien dwar il-benefiċċji tad-drittijiet u sistemi tal-proprjetà intellettuali;

- (d) il-bini tal-kapaċità u l-kooperazzjoni teknika f' relazzjoni, imma mhux limitati għal: il-
gestjoni, liċenzjar, valutazzjoni u sfruttament tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali; it-
teknoloġija u l-intelligence tas-swieq; l-iffaċilitar tal-kollaborazzjonijiet tal-industrija, inkluż
dwar id-drittijiet tal-proprjetà intellettuali li jistgħu jiġu applikati lejn il-konservazzjoni
ambjentali jew it-titjib, li jistgħu jinkludu l-istabbiliment ta' pjattaforma jew ta' bażi tad-dejta;
u shubijiet bejn il-pubbliku u l-privat li jappoġġaw il-kultura u l-innovazzjoni;
- (e) skambju ta' informazzjoni u kooperazzjoni dwar kwistjonijiet tal-proprjetà intellettuali, fejn
xieraq u rilevanti għall-iżviluppi f' teknoloġija li ma tagħmilx hsara lill-ambjent; u
- (f) kwalunkwe qasam ieħor ta' kooperazzjoni jew attivitajiet li jistgħu jiġu diskussi u miftehma
bejn il-Partijiet.

2. Mingħajr preġudizzju għall-paragrafu 1, il-Partijiet jaqblu li jinnominaw punt ta' kuntatt bil-
għan li jinżamm djalogu inkluż, fejn ikun utli, l-organizzazzjoni ta' laqgħat dwar kwistjonijiet tal-
proprjetà intellettuali bejn l-esperti tekniċi rispettivi tagħhom fuq kwistjonijiet koperti minn dan il-
Kapitolu.

3. Il-kooperazzjoni skont dan l-Artikolu għandha ssir soġġetta għall-liġijiet, regoli, regolamenti,
direttivi jew politiki ta' kull Parti. Il-kooperazzjoni għandha tkun ukoll skont it-termini u l-
kundizzjonijiet miftehma reċiprokament u tkun soġġetta għad-disponibbiltà tar-riżorsi ta' kull Parti.

KAPITOLU HDAX

KOMPETIZZJONI U KWISTJONIJIET RELATATI

TAQSIMA A

KONDOTTA ANTIKOMPETITTIVA U FUŻJONIJIET

ARTIKOLU 11.1

Prinċipji

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza ta' kompetizzjoni ħielsa u mingħajr distorsjoni fir-relazzjonijiet kummerċjali tagħhom. Huma jagħrfu li kondotta tan-negozju antikompetittiva u tranżazzjonijiet tan-negozju antikompetittivi għandhom il-potenzjal li jfixklu l-funzjonament xieraq tas-swieq tagħhom u jdghajfu l-benefiċċji tal-liberalizzazzjoni kummerċjali.

2. Biex tippromwovi kompetizzjoni hielsa u mingħajr xkiel fis-setturi kollha tal-ekonomija tagħha, kull Parti għandha żżomm fit-territorju rispettiv tagħha leġislazzjoni komprensiva li tindirizza b'mod effettiv il-prattiki li ġejjin, meta tali Prattiki jaffettwaw il-kummerċ bejn il-Partijiet:

- (a) ftehimiet orizzontali u vertikali¹ bejn impriżi, deċiżjonijiet minn assoċjazzjonijiet tal-impriżi u Prattiki miftiehma, li jkollhom bħala skop jew effett il-prevenzjoni, ir-restrizzjoni jew id-distorsjoni tal-kompetizzjoni fit-territorju ta' xi waħda mill-Partijiet kollu kemm hu jew f'parti sostanzjali minnu;
- (b) abbużi minn impriża waħda jew aktar ta' pożizzjoni dominanti fit-territorju ta' xi waħda mill-Partijiet kollu kemm hu jew f'parti sostanzjali minnu; u
- (c) konċentrazzjonijiet bejn impriżi li jirriżultaw fi tnaqqis sostanzjali fil-kompetizzjoni jew li jimpedixxi l-kompetizzjoni effettiva b'mod sinifikanti, b'mod partikolari bħala riżultat tal-ħolqien jew it-tishih ta' pożizzjoni dominanti fit-territorju ta' xi waħda mill-Partijiet kollu kemm hu jew parti sostanzjali minnu.

¹ Meta l-awtorità kompetenti f'Singapore tivvaluta li skont il-projbizzjoni stabbilita fit-Taqsima 34 tal-Att tal-Kompetizzjoni (il-Kapitolu 50B), l-effetti antikompetittivi ta' ftehim vertikali x'aktarx jegħlbu l-effetti prokompetittivi tagħha, l-awtorità kompetenti tirreferi l-kwistjoni lill-Ministru. Il-Ministru għandu jiddeċiedi dwar l-applikabilità tat-Taqsima 34 tal-Att dwar il-Kompetizzjoni għall-ftehim vertikali inkwistjoni. Dan huwa mingħajr preġudizzju għall-possibbiltà li l-awtorità kompetenti f'Singapore tapplika t-Taqsima 47 tal-Att dwar il-Kompetizzjoni, li huwa applikabbli għal ftehimiet vertikali magħmula minn kumpanija dominanti.

ARTIKOLU 11.2

Implimentazzjoni

1. Kull Parti għandha żżomm l-awtonomija tagħha fl-iżvilupp u fl-infurzar tal-liġi tagħha. Madankollu, il-Partijiet jiehdu l-impenn li jżommu lill-awtoritajiet li huma responsabbli u attrezzati kif għandu jkun biex jinfurza b'mod effettiv il-leġislazzjoni msemmija fil-paragrafu 2 tal-Artikolu 11.1 (Prinċipji).
2. Il-Partijiet ser japplikaw il-leġislazzjoni rispettiva tagħhom msemmija fil-paragrafu 2 tal-Artikolu 11.1 (Prinċipji) b'mod trasparenti u mhux diskriminatorju, filwaqt li jirrispettaw il-prinċipji tal-ġustizzja proċedurali u d-drittijiet tad-difiża tal-partijiet ikkonċernati, inkluż id-dritt tal-partijiet ikkonċernati li jinstemgħu qabel ma tittiehed deċiżjoni dwar każ.

TAQSIMA B

IMPRIŻI PUBBLIĊI, IMPRIŻI MOGHTIJA DRITTJIET SPEĊJALI JEW ESKLUSSIVI U MONOPOLJI STATALI

ARTIKOLU 11.3

Impriżi Pubbliċi u Impriżi Mogħtija Drittijiet Speċjali jew Esklussivi

1. Xejn f'dan il-Kapitolu ma jżomm lil xi Parti milli tistabbilixxi jew iżżomm impriżi pubbliċi, jew li tagħti lil impriżi drittijiet speċjali jew esklussivi skont il-liġi rispettiva tagħha.

2. Kull Parti ghandha tizgura li impriži pubbliċi u impriži li jkunu mogħtija drittijiet speċjali jew esklussivi jkunu soġġetti għal-legislazzjoni msemmija fit-Taqsima A (Kondotta Antikompetittiva u Fuzjonijiet), sakemm l-applikazzjoni ta' dawn ir-regoli ma xxekklix it-twettiq, skont il-liġi jew fil-fatt, tal-kompiti partikolari mogħtija lilha.

3. Kull Parti ghandha tizgura li l-impriži mogħtija drittijiet speċjali jew esklussivi ma jużawx dawk id-drittijiet speċjali jew esklussivi tagħhom biex iwettqu, jew direttament jew indirettament, inkluż permezz tan-negozjar tagħhom mal-kumpaniji prinċipali, is-sussidjarji, jew impriži oħra bi sjieda komuni, fi prattiki antikompetittivi f'suq ieħor li fir-rigward tiegħu dawn l-impriži ma għandhom l-ebda drittijiet speċjali jew esklussivi, li jaffettwaw hażin l-investimenti, il-kummerċ f'merkanzija jew servizzi tal-Parti l-oħra.

4. Singapore għandu jiżgura li kwalunkwe impriża pubblika u kwalunkwe impriża mogħtija drittijiet speċjali jew esklussivi taġixxi unikament skont konsiderazzjonijiet kummerċjali fix-xiri jew il-bejgħ ta' merkanzija jew servizzi, bħal fir-rigward tal-prezz, il-kwalità, id-disponibiltà, il-kummerċabbiltà, it-trasport, u termini u kundizzjonijiet oħra tax-xiri jew tal-bejgħ, u jipprovdu trattament nondiskriminatorju lill-istabbilimenti tal-Unjoni, lill-merkanzija tal-Unjoni u lill-fornituri ta' servizzi tal-Unjoni.

ARTIKOLU 11.4

Monopolji Statali

Filwaqt li xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu jiġi interpretat bħala li jimpedixxi Parti milli tistabbilixxi jew iżżomm monopolji statali, kull Parti għandha taġġusta l-monopolji statali ta' karattru kummerċjali sabiex jiġi żgurat li ma tiġi eżerċitata ebda diskriminazzjoni minn tali monopolji fir-rigward tal-kundizzjonijiet li skonthom l-merkanzija u s-servizzi jiġu akkwistati minn u kkummerċjalizzati lil persuni fiżiċi jew ġuridiċi tal-Parti l-oħra.

TAQSIMA C

SUSSIDJI

ARTIKOLU 11.5

Definizzjoni u Kamp ta' Applikazzjoni

1. Għall-finijiet ta' dan il-Ftehim, sussidju huwa miżura li tissodisfa l-kundizzjonijiet stabbiliti fl-Artikolu 1.1 tal-Ftehim SCM, *mutatis mutandis*, irrispettivament minn jekk is-sussidju jingħatax b'rabta mal-produzzjoni ta' oġġetti jew ta' servizzi¹.

¹ Dan il-paragrafu ma jippreġudikax ir-riżultat ta' diskussjonijiet futuri fl-Organizzazzjoni Dinjija tal-Kummerċ (WTO) dwar id-definizzjoni ta' sussidji għas-servizzi. Il-Partijiet għandhom jagħtu konsiderazzjoni pożittiva għall-adozzjoni ta' deċizzjoni possibbli mill-Kumitat għall-Kummerċ biex taġġorna dan il-Ftehim biex ikun jirrifletti l-ftehim milhuq fil-WTO dwar id-definizzjoni ta' sussidji għas-servizzi.

2. Sussidji għandhom ikunu soġġetti għal dan il-Kapitolu biss jekk ikunu speċifiċi, fis-sens tal-Artikolu 2 tal-Ftehim SCM. Sussidji li jaqgħu taħt l-Artikolu 11.7 (Sussidji Projbiti) għandhom jitqiesu li huma speċifiċi.

3. L-Artikoli 11.7 (Sussidji Projbiti), 11.8 (Sussidji Oħra) u 11.10 (Klawżola ta' Ezami) u l-Anness 11-A ma għandhomx japplikaw għal sussidji għas-sajd, sussidji relatati ma' prodotti koperti mill-Anness 1 tal-Ftehim dwar l-Agricoltura u sussidji oħra koperti mill-Ftehim dwar l-Agricoltura.

ARTIKOLU 11.6

Relazzjoni mad-WTO

Id-dispożizzjonijiet ta' din it-Taqsima huma mingħajr preġudizzju għad-drittijiet u l-obbligi ta' Parti, taħt il-Ftehim tad-WTO, b'mod partikolari biex tapplika rimedji kummerċjali jew tidhol fi proċedimenti ta' soluzzjoni tat-tilwim jew azzjoni oħra xierqa kontra sussidju mogħti mill-Parti l-oħra.

ARTIKOLU 11.7

Sussidji Projbiti

1. Fir-rigward tas-sussidji marbuta mal-kummerċ f'merkanzija, il-Partijiet jafferemaw id-drittijiet u l-obbligi tagħhom taħt l-Artikolu 3 tal-Ftehim SCM, li huwa inkorporat f'dan il-Ftehim u magħmul parti minnu, *mutatis mutandis*.

2. Is-sussidji li ġejjin relatati mal-kummerċ f'merkanzija u servizzi għandhom ikunu pprojbiti sakemm il-Parti li tagħti s-sussidju fuq it-talba tal-Parti l-oħra tkun uriet li s-sussidju inkwistjoni ma jaffettwax il-kummerċ tal-Parti l-oħra u lanqas hu probabbli li jaffettwax:

- (a) kwalunkwe arranġament legali li bih gvern jew xi korp pubbliku jkun responsabbli sabiex ikopri d-djun jew obligazzjonijiet ta' ċerti impriži mingħajr ebda limitu, skont il-liġi jew fil-fatt dwar l-ammont ta' dawk id-djun u l-obbligazzjonijiet jew it-tul ta' żmien ta' tali responsabbiltà; u
- (b) kwalunkwe appoġġ lil impriži insolventi jew f'diffikultà f'kull forma (bħal self u garanziji, għotjiet ta' flus kontanti, injezzjonijiet ta' kapital, provvedimenti ta' assi taħt il-prezzijiet tas-suq jew eżenzjonijiet mit-taxxa), mingħajr pjan ta' ristrutturar kredibbli, imsejjes fuq suppożizzjonijiet realistiki, sabiex ikun assigurat li l-impriza f'diffikultà terġa' lura għal vijabilità fuq perjodu fit-tul fi żmien raġonevoli u mingħajr ma l-impriza tikkontribwixxi hija stess b'mod sinifikanti għall-ispejjeż tar-ristrutturar.¹

3. Is-subparagrafi 2(a) u 2(b) ma jwaqqfu lill-ebda Parti milli tipprovdi sussidji sabiex tirrimedja għal disturb serju fl-ekonomija tagħha. Disturb serju fl-ekonomija ta' Parti tfisser kriżi eċċezzjonali, temporanja u sinifikanti li taffettwa l-ekonomija kollha tal-Parti aktar milli xi reġjun speċifiku jew settur ekonomiku ta' dik il-Parti.

4. Dan is-subparagrafu 2(b) ma japplikax għal sussidji mogħtija bħala kumpens għat-twettiq ta' obbligi tas-servizz pubbliku u lanqas għalv sussidji lill-industrija tal-faħam.

¹ Dan ma jwaqqafx lill-Partijiet milli jipprovdu appoġġ temporanju ta' likwidità fil-forma ta' garanziji fuq is-self jew self limitat għall-ammont meħtieġ sempliċement sabiex impriza f'diffikultà tinżamm fin-negozju għall-perjodu neċessarju sabiex taħdem pjan ta' ristrutturar jew ta' likwidazzjoni.

ARTIKOLU 11.8

Sussidji Ohra

1. Il-Partijiet jaqblu li jagħmlu l-almu tagħhom japplikaw il-ligijiet tagħhom dwar il-kompetizzjoni jew ligijiet ohra biex jirrimedjaw jew inehhu distorsjonijiet tal-kompetizzjoni kkawżata minn sussidji speċifiċi ohrajn li għandhom x'jaqsmu mal-kummerċ f'merkanzija u servizzi li mhumiex koperti mill-Artikolu 11.7 (Sussidji Projbiti), sa fejn jaffettwaw jew x'aktarx li jaffettwaw il-kummerċ ta' wahda mill-Partijiet, u wkoll sabiex jevitaw sitwazzjonijiet bħal dawn. L-Anness 11-A fih gwida b'mod partikolari dwar it-tipi ta' sussidji li ma jipproduċux dawn l-effetti.
2. Il-Partijiet jaqblu li jiskambjaw informazzjoni fuq talba minn xi Parti, u jkollhom l-ewwel djalogu fi żmien sentejn mid-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim bil-għan li jigu żviluppati r-regoli applikabbli għal sussidji ohra, billi jikkunsidraw l-iżviluppi fil-livell multilaterali. Għal dan il-għan, il-Partijiet jistgħu jiehdu deċiżjoni fil-Kumitat għall-Kummerċ.

ARTIKOLU 11.9

Trasparenza

1. Kull Parti għandha tiżgura t-trasparenza fil-qasam tas-sussidji li jirrelataw mal-kummerċ f'merkanzija jew mal-forniment ta' servizzi. Għal dak il-għan, kull Parti għandha tirrapporta kull sentejn lill-Parti l-ohra dwar il-bażi legali, il-forma, u sa fejn ikun possibbli, l-ammont jew il-baġit, u r-ricevitur ta' sussidji mogħtija mill-gvern tiegħu jew kwalunkwe korp pubbliku.

2. Tali rapport għandu jittqies li għe pprovdut jekk l-informazzjoni rilevanti kienet saret disponibbli mill-Partijiet, jew f'isimhom, fuq websajt aċċessibbli pubblikament, sa Ġunju tat-tieni sena kalendarja wara li ngħataw is-sussidji.

ARTIKOLU 11.10

Klawsola ta' Reviżjoni

Il-Partijiet għandhom iżommu taħt eżami kontinwu l-kwistjonijiet li saret referenza għalihom f'din it-Taqsima. Kull Parti tista' tirreferi tali kwistjonijiet lill-Kumitat għall-Kummerċ. Il-Partijiet jaqblu li jivvalutaw il-progress fl-implimentazzjoni ta' din it-Taqsima kull sentejn wara d-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, sakemm iż-żewġ Partijiet ma jaqblux mod ieħor.

TAQSIMA D

KWISTJONIJIET ĠENERALI

ARTIKOLU 11.11

Kooperazzjoni u Koordinazzjoni fl-Infurzar tal-Liġi

Il-Partijiet jagħrfu l-importanza tal-kooperazzjoni u l-koordinazzjoni sabiex l-infurzar effettiv tal-liġi jissahħaħ aktar. L-awtoritajiet rispettivi tagħhom għandhom jagħmlu hilitom sabiex jikkoordinaw u jikkooperaw fl-infurzar tal-liġijiet rispettivi tagħhom sabiex iwettqu l-għanijiet ta' dan il-Ftehim ta' kompetizzjoni hielsa u bla xkiel fir-relazzjonijiet kummerċjali tagħhom.

ARTIKOLU 11.12

Kunfidenzjalità

1. Meta Parti tikkomunika l-informazzjoni skont dan il-Ftehim, dik il-Parti għandha tiżgura l-protezzjoni ta' sigrieti kummerċjali u informazzjoni kunfidenzjali oħra.
2. Meta Parti tikkomunika informazzjoni kunfidenzjali skont dan il-Ftehim, il-Parti riċevitriċi għandha, f'konsistenza mal-liġijiet u r-regolamenti tagħha, iżżomm l-kunfidenzjalità ta' dik l-informazzjoni kkomunikata.

ARTIKOLU 11.13

Il-konsultazzjoni

1. Biex ikun hemm il-ħidma favur il-komprensjoni reċiproka bejn il-Partijiet jew biex tindirizza kwistjonijiet speċifiċi li jinqalgħu taħt it-Taqsima A (Kondotta Antikompetittiva u Fuzjonijiet), it-Taqsima B (Impriżi Pubbliċi, Impriżi Fdati bi Drittijiet Speċjali jew Esklussivi u l-Monopolji Statali) jew taqsima D (Kwistjonijiet Ġenerali), kull Parti, meta tintalab mill-Parti l-oħra, għandha tidhol f'konsultazzjonijiet dwar ir-rappreżentazzjonijiet magħmula mill-Parti l-oħra. Fit-talbiet tagħha, il-Parti l-oħra għandha tindika, jekk ikun rilevanti, kif il-kwistjoni taffettwa l-kummerċ bejn il-Partijiet.

2. Il-Partijiet għandhom jiddiskutu minnufih, fuq talba ta' Parti, kwalunkwe kwistjoni li tirriżulta mill-interpretazzjoni jew l-applikazzjoni tat-Taqsima A (Kondotta Antikompetittiva u Fużjonijiet), it-Taqsima B (Impriżi Pubbliċi, Impriżi Fdati bi Drittijiet Speċjali jew Esklussivi u l-Monopolji Statali) jew Taqsima D (Kwistjonijiet Ġenerali).
3. Biex jiffaċilitaw id-diskussjoni tal-kwistjoni li tkun is-sugġett tal-konsultazzjonijiet, kull Parti għandha tfittex li ttipprovdi informazzjoni rilevanti mhux kunfidenzjali lill-Parti l-oħra.

ARTIKOLU 11.14

Soluzzjoni tat-Tilwim u Mekkaniżmu ta' Medjazzjoni

L-ebda Parti ma tista' tirrikorri għall-Kapitolu Erbatax (Soluzzjoni tat-Tilwim) u l-Kapitolu Hmistax (Mekkaniżmu ta' Medjazzjoni) għal kwalunkwe kwistjoni li toħroġ minn dan il-Kapitolu hlief għall-Artikolu 11.7 (Sussidji Projbiti).

KAPITOLU TNAX

KUMMERĊ U ŻVILUPP SOSTENIBBLI

TAQSIMA A

DISPOŻIZZJONIJIET PRELIMINARI

ARTIKOLU 12.1

Kuntest u Għanijiet

1. Il-Partijiet ifakkru l-Aġenda 21 tal-Konferenza tan-Nazzjonijiet Uniti dwar l-Ambjent u l-Iżvilupp tal-1992, il-Preambolu tal-Ftehim tad-WTO, d-Dikjarazzjoni Ministerjali ta' Singapore tad-WTO tal-1996, il-Pjan ta' Implimentazzjoni ta' Johannesburg dwar l-Iżvilupp Sostenibbli tal-2002, id-Dikjarazzjoni Ministerjali tal-Kunsill Ekonomiku u Soċjali tan-NU dwar il-Ġenerazzjoni ta' Impjieġ Shiħ u Produttiv u Xogħol Diċenti għal kulhadd tal-2006, u l-Organizzazzjoni Dinjija tax-Xogħol (minn hawn 'il quddiem imsejha l-“ILO”) d-Dikjarazzjoni tal-ILO dwar il-Ġustizzja Soċjali għal Globalizzazzjoni Ġusta tal-2008. Fid-dawl ta' dawn l-istrumenti, il-Partijiet jafferaw mill-ġdid l-impenn tagħhom għall-iżvilupp u l-promozzjoni tal-kummerċ internazzjonali u l-kummerċ bilaterali u r-relazzjoni ekonomika tagħhom b'tali mod li jingħata kontribut lejn żvilupp sostenibbli.

2. Il-Partijiet jagħrfu li l-iżvilupp ekonomiku, l-iżvilupp soċjali u l-ħarsien tal-ambjent huma komponenti interdipendenti u ta' tishih reċiproku tal-iżvilupp sostenibbli. Huma jissottolinjaw il-benefiċċju tal-kooperazzjoni fi kwistjonijiet soċjali u ambjentali relatati mal-kummerċ bħala parti minn approċċ globali għall-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli.

3. Il-Partijiet jagħrfu li mhuwiex xieraq li tinkoraġġixxi l-kummerċ jew l-investment billi ddgħajjef jew tnaqqas il-protezzjonijiet mogħtija mill-liġijiet domestiċi tagħhom tax-xogħol u l-ambjent. Fl-istess ħin, il-Partijiet jishqu li l-istandards ambjentali u tax-xogħol jinhtieg li ma jintużawx għal skopijiet ta' kummerċ protezzjonist.

4. Il-Partijiet jagħrfu li huwa l-għan tagħhom li jsaħħu r-relazzjonijiet kummerċjali u l-kooperazzjoni ta' bejniethom b' modi li jippromwovu l-iżvilupp sostenibbli fil-kuntest tal-paragrafi 1 u 2. Fid-dawl ta' ċirkostanzi speċifiċi ta' kull Parti, mhix l-intenzjoni tagħhom li jarmonizzaw l-istandards tax-xogħol jew ambjentali tal-Partijiet.

ARTIKOLU 12.2

Dritt ta' Regolazzjoni u Livelli ta' Protezzjoni

1. Il-Partijiet jagħrfu d-dritt ta' kull Parti li tistabbilixxi livelli ta' protezzjoni ambjentali u tax-xogħol, u li tadotta jew timmodifika il-liġijiet u l-politiki rilevanti tagħha kif xieraq, konsistenti mal-prinċipji tal-istandards jew ftehimiet rikonoxxuti internazzjonalment li hija parti fihom, imsemmija fl-Artikoli 12.3 (Standards u Ftehimiet Multilaterali dwar ix-Xogħol) u 12.6 (Standards u Ftehimiet Ambjentali Multilaterali).

2. Il-Partijiet għandhom ikomplu jtejbu dawn il-liġijiet u l-politiki, u jagħmlu hilitom biex jipprovdu u jinkoraġġixxu livelli għoljin ta' ħarsien ambjentali u tax-xogħol.

TAQSIMA B

KUMMERĊ U ŻVILUPP SOSTENIBBLI – ASPETTI TAX-XOGĦOL¹

ARTIKOLU 12.3

Standards u Ftehimiet Internazzjonali dwar ix-Xogħol

1. Il-Partijiet jagħrfu l-valur tal-kooperazzjoni u l-ftehimiet internazzjonali dwar l-impjiegi u l-affarijiet tax-xogħol bħala risposta tal-komunità internazzjonali għall-isfidi u l-opportunitajiet ekonomiċi, tax-xogħol u soċjali li jirriżultaw mill-globalizzazzjoni. Huma jintrabtu li jikkonsultaw u li jikkooperaw kif meħtieġ dwar kwistjonijiet ta' interess reċiproku relatati max-xogħol u l-impjiegi b'rabta mal-kummerċ.

¹ Meta f'dan il-Kapitolu ssir referenza għax-xogħol, din tinkludi l-kwistjonijiet kollha rilevanti għall-Aġenda dwar ix-Xogħol Diċenti kif miftehma fl-ILO u fid-Dikjarazzjoni Ministerjali tal-Kunsill Ekonomiku u Soċjali tan-NU dwar il-Ġenerazzjoni ta' Impjiegi Shaħ u Produttivi u Xogħol Diċenti għal Kulhadd tal-2006

2. Il-Partijiet jaffer maw l-impenji tagħhom, skont id-Dikjarazzjoni Ministerjali tal-Kunsill Ekonomiku u Soċjali tan-NU dwar il-Ġenerazzjoni ta' Impjiegi Shaħ u Produttivi u Xogħol Diċenti għal Kulhadd tal-2006, sabiex jagħrfu impjieg shiħ u produttiv u xogħol diċenti għal kulhadd, bhala element ewlieni tal-iżvilupp sostenibbli għall-pajjiżi kollha u bhala għan priyoritarju tal-kooperazzjoni internazzjonali. Il-Partijiet jieħdu l-impenn li jippromwovu l-iżvilupp tal-kummerċ b'mod li jkun iwassal għal impjiegi shaħ u produttivi u xogħol diċenti għal kulhadd.

3. F'konformità mal-obbligi assunti taht l-ILO u f'konformità mad-Dikjarazzjoni tal-ILO dwar il-Prinċipji u d-Drittijiet Fundamentali fuq il-Post tax-Xogħol u s-Segwitu Tagħha, li ġiet adottata mill-Konferenza Internazzjonali dwar ix-Xogħol fis-86 Sessjoni tagħha f'Ġinevra, Ġunju 1998, il-Partijiet jintrabtu li jirrispettaw, jippromwovu u jimplimentaw b'mod effettiv il-prinċipji li jirrigwardaw id-drittijiet fundamentali fuq il-post tax-xogħol, jiġifieri:

- (a) il-libertà ta' assoċjazzjoni u r-rikonoxximent effettiv tad-dritt ta' negozjar kollettiv;
- (b) l-eliminazzjoni ta' kull forma ta' xogħol furzat jew obbligatorju;
- (c) l-abolizzjoni effettiva tax-xogħol mit-tfal; u
- (d) l-eliminazzjoni tad-diskriminazzjoni fir-rigward tal-impjiegi u dik professjonali.

Il-Partijiet jaffer maw l-impenn li jimplimentaw b'mod effettiv il-Konvenzjonijiet tal-ILO li Singapore u l-Istati Membri tal-Unjoni rratifikaw rispettivament.

4. Il-Partijiet ser jagħmlu sforzi kontinwi u sostnuti sabiex jirratifikaw u jimplimentaw b'mod effettiv il-konvenzjonijiet fundamentali tal-ILO, u ser jiskambjaw informazzjoni f'dan ir-rigward. Il-Partijiet ser jikkunsidraw ukoll ir-ratifika u l-implimentazzjoni effettiva ta' konvenzjonijiet oħra tal-ILO, filwaqt li jqisu ċ-ċirkostanzi domestiċi. Il-Partijiet ser jiskambjaw l-informazzjoni f'dan ir-rigward.
5. Il-Partijiet jagħrfu li l-ksur tal-prinċipji u d-drittijiet fuq ix-xogħol ma jistax jiġi invokat jew inkella użat bħala vantaġġ kumparattiv leġittimu.

ARTIKOLU 12.4

Kooperazzjoni fil-qasam tax-Xogħol fil-Kuntest tal-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli

Il-Partijiet jagħrfu l-importanza li jahdmu flimkien fuq aspetti relatati -mal-kummerċ ta' politiki tax-xogħol sabiex jilhqqu l-għanijiet ta' dan il-Ftehim. Il-Partijiet jistgħu jibdew attivitajiet kooperattivi ta' benefiċċju reċiproku f'oqsma li jinkludu, iżda li mhux limitati għal:

- (a) kooperazzjoni fil-fora internazzjonali li jindirizzaw aspetti tax-xogħol tal-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli, inklużi, imma mhux limitati għall-ILO u l-Laqgħa Asja-Ewropa;
- (b) l-iskambju ta' informazzjoni u l-kondiviżjoni tal-aqwa prattiki f'oqsma bħalma huma l-liġijiet u l-prattiki tax-xogħol, sistemi ta' konformità u infurzar, ġestjoni ta' tilwim fix-xogħol, konsultazzjoni dwar ix-xogħol, kooperazzjoni fil-ġestjoni tax-xogħol u s-sigurtà u s-saħħa fil-post tax-xogħol;

- (c) l-iskambju ta' fehmiet dwar l-impatti pożittivi u negattivi ta' dan il-Ftehim fuq l-aspetti tax-xogħol tal-iżvilupp sostenibbli u dwar modi kif dawn jistgħu jitjiebu, jiġu evitati jew jitnaqqsu dawk l-impatti, filwaqt li jiġu kkunsidrati l-valutazzjonijiet tal-impatt tas-sostenibbiltà mwettqa minn waħda mill-Partijiet jew mit-tnejn li huma;
- (d) l-iskambju ta' fehmiet dwar il-promozzjoni tar-ratifika ta' Konvenzjonijiet tal-ILO fundamentali u konvenzjonijiet oħra ta' interess reċiproku, kif ukoll fuq l-implimentazzjoni effettiva ta' konvenzjonijiet irratifikati;
- (e) kooperazzjoni dwar aspetti relatati mal-kummerċ tal-Aġenda tax-Xogħol Deċenti tal-ILO, inkluż dwar ir-rabtiet il-kummerċ u l-impjieġ sħiħ u produttiv, l-aġġustament tas-suq tax-xogħol, standards fundamentali tax-xogħol, statistika tax-xogħol, l-iżvilupp tar-riżorsi umani u t-tagħlim tul il-ħajja, il-protezzjoni soċjali u l-inklużjoni soċjali, id-djalogu soċjali u l-ugwaljanza bejn is-sessi; u
- (f) l-iskambju ta' fehmiet dwar l-impatt fuq il-kummerċ ta' regolamenti, normi u standards tax-xogħol.

ARTIKOLU 12.5

Informazzjoni Xjentifika

Kull Parti, meta tipprepara u timplimenta miżuri mmirati sabiex is-saħħa u s-sigurtà fil-post tax-xogħol li jistgħu jolqtu l-kummerċ jew l-investiment bejn il-Partijiet, għandha tikkunsidra informazzjoni xjentifika u teknika rilevanti u standards, linji gwida jew rakkommandazzjonijiet relatati, jekk disponibbli, fosthom il-prinċipju ta' prekawzjoni kif asserit f'tali standards, linji gwida jew rakkommandazzjonijiet internazzjonali.

TAQSIMA C

KUMMERĊ U ŻVILUPP SOSTENIBBLI – ASPETTI AMBJENTALI

ARTIKOLU 12.6

Standards u Ftehimiet Multilaterali fil-qasam tal-Ambjent

1. Il-Partijiet jagħrfu l-valur tal-governanza u l-ftehimiet internazzjonali fil-qasam tal-ambjent bħala rispons mill-komunità internazzjonali għall-problemi ambjentali globali jew reġjonali, u jishqu fuq il-htieġa li jitjieb l-appoġġ reċiproku bejn il-kummerċ u l-politiki, regoli u miżuri ambjentali. F'dan il-kuntest, huma ser jikkonsultaw u jikkooperaw kif meħtieġ fir-rigward ta' negozjati dwar kwistjonijiet ambjentali ta' interess reċiproku relatati mal-kummerċ.
2. Il-Partijiet għandhom jimplimentaw b'mod effettiv, fil-liġijiet rispettivi tagħhom, regolamenti jew miżuri u prattiki oħra fit-territorji tagħhom, ftehimiet multilaterali fil-qasam tal-ambjent li huma parti minnhom¹.

¹ Il-ftehimiet multilaterali fil-qasam tal-ambjent imsemmija għandhom jinkludu dawk il-Protokolli, l-emendi, l-Annessi u aġġustamenti vinkolanti fuq il-Partijiet.

3. Il-Partijiet jaffer maw mill-ġdid l-impenn tagħhom li jilhqu l-mira finali tal-Konvenzjoni Qafas dwar it-Tibdil fil-Klima tan-NU (minn hawn 'il quddiem "UNFCCC"), u li jimplimentaw b'mod effettiv l-UNFCCC, il-Protokoll ta' Kjoto tagħha, u l-Ftehim ta' Pariġi tat-12 ta' Diċembru 2015 b'mod konsistenti mal-prinċipji u d-dispożizzjonijiet tal-UNFCCC. Huma jieħdu l-impenn li jaħdmu flimkien sabiex isahħu r-reġim multilaterali bbażat fuq regoli taħt il-bini tal-UNFCCC fuq deċiżjonijiet miftiehma tal-UNFCCC, u li jsostnu l-isforzi għall-iżvilupp ta' ftehim internazzjonali dwar it-tibdil fil-klima wara l-2020 skont l-UNFCCC applikabbli għall-partijiet kollha.

4. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jwaqqaf lil Parti milli tadotta jew iżzomm miżuri immirati għall-implimentazzjoni tal-ftehimiet multilaterali fil-qasam tal-ambjent li huma parti minnhom, sakemm dawn il-miżuri ma jkunux applikati b'mod li jikkostitwixxu mezz ta' diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikabbli bejn il-Partijiet jew restrizzjoni moħbija fuq il-kummerċ.

ARTIKOLU 12.7

Kummerċ fl-Injam u l-Prodotti tal-Injam

Il-Partijiet jagħrfu l-importanza tal-konservazzjoni globali u l-ġestjoni sostenibbli tal-foresti. Għal dak il-ghan, il-Partijiet jieħdu l-impenn li:

- (a) jiskambjaw informazzjoni dwar approċċi biex jithegġeg il-kummerċ u l-konsum ta' injam u prodotti tal-injam minn foresti mmexxija b'mod legali u sostenibbli, u biex jippromwovu sensibilizzazzjoni ta' strateġiji bħal dawn;

- (b) jippromwovu l-infurzar u l-governanza globali tal-liġi tal-foresti u l-governanza u li jindirizzaw il-kummerċ f'injam u prodotti tal-injam maqtuġh b'mod illegali permezz, pereżempju, tal-promozzjoni tal-użu ta' injam u prodotti tal-injam minn foresti mmexxija b'mod legali u sostenibbli, inkluż permezz ta' skemi ta' ċertifikazzjoni u verifika;
- (c) jikkooperaw biex jippromwovu l-effikaċja ta' miżuri jew politiki maħsuba biex jindirizzaw il-kummerċ f'injam u prodotti tal-injam maħsud b'mod illegali; u
- (d) jippromwovu l-użu effettiv tal-Konvenzjoni dwar il-Kummerċ Internazzjonali fi Speċijiet Ipperikolati ta' Fawna u Flora Selvaġġi (CITES) rigward l-ispeċijiet tal-injam li l-istatus tal-konservazzjoni tagħhom huwa meqjus f'riskju.

ARTIKOLU 12.8

Kummerċ fil-Prodotti tal-Ħut

Il-Partijiet jagħrfu l-importanza li tkun żgurata l-konservazzjoni u l-ġestjoni tal-istokkijiet tal-ħut u b'mod sostenibbli. Għal dak il-għan, il-Partijiet jimpenjaw ruħhom li:

- (a) jikkonformaw ma' miżuri ta' konservazzjoni fit-tul u l-isfruttar sostenibbli tal-istokkijiet tal-ħut kif definit fl-istrumenti internazzjonali ratifikat mill-Partijiet rispettivi u li jirrispettaw il-prinċipji tal-Organizzazzjoni tal-Ikel u l-Agrikoltura tan-NU (minn hawn 'il quddiem il-“FAO”) u strumenti rilevanti tan-NU relatati ma' dawn il-kwistjonijiet;

- (b) jintroduċu u jimplimentaw miżuri effettivi biex jiġġieldu kontra sajd illegali, mhux rappurtat u mhux regolat (minn hawn 'il quddiem "IUU"), fosthom li jikkooperaw ma' Organizzazzjonijiet mill-Ġestjonijiet tas-Sajd Reġjonali u l-implimentazzjoni tal-Iskemi ta' Dokumentazzjoni jew Ċertifikazzjoni tal-Qbid tagħhom għall-esportazzjoni tal-ħut u prodotti tal-ħu, meta jkun meħtieġ, u l-Partijiet għandhom jiffaċilitaw ukoll l-eliminazzjoni ta' prodotti IUU minn flussi tal-kummerċ u l-iskambju ta' informazzjoni dwar attivitajiet IUU;
- (c) jadottaw miżuri ta' monitoraġġ u kontroll effettivi biex jiżguraw il-konformità ma' miżuri ta' konservazzjoni, bħal Miżuri tal-Istat tal-Port xierqa; u
- (d) jikkonfermaw il-prinċipji tal-Ftehim li jippromwovi l-Konformità mal-Miżuri Internazzjonali ta' Konservazzjoni u Ġestjoni mill-Bastimenti tas-Sajd fl-Ibħra Miftuħa, tal-FAO u r-rispett għad-dispożizzjonijiet rilevanti tal-Ftehim tal-FAO dwar il-Miżuri tal-Istat tal-Port bil-għan li Jipprevjenu, Jikkumbattu u Jeliminaw is-Sajd IUU.

ARTIKOLU 12.9

Informazzjoni Xjentifika

Kull Parti, meta tipprepara u timplimenta miżuri mmirati lejn il-protezzjoni ambjentali li tista' tolqot il-kummerċ jew l-investment bejn il-Partijiet, għandha tqis evidenza xjentifika u standards internazzjonali rilevanti, linji gwida jew rakkomandazzjonijiet, fejn disponibbli, u l-prinċipju ta' prekawzjoni.

ARTIKOLU 12.10

Kooperazzjoni f'Aspetti Ambjentali fil-Kuntest tal-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli

Il-Partijiet jagħrfu l-importanza li jaħdmu flimkien fuq aspetti relatati mal-kummerċ ta' politiki ambjentali sabiex jilhqqu l-għanijiet ta' dan il-Ftehim. Il-Partijiet jistgħu jibdew attivitajiet kooperattivi ta' benefiċċju reċiproku f'oqsma li jinkludu, iżda li mhux limitati għal:

- (a) l-iskambju ta' opinjonijiet dwar l-impatti pożittivi u negattivi ta' dan il-Ftehim dwar l-aspetti ambjentali tal-iżvilupp sostenibbli u modi kif dawn jistgħu jitjiebu, jiġu evitati jew jitnaqqsu dawk l-impatti, filwaqt li jiġu kkunsidrati l-valutazzjonijiet tal-impatt tas-sostenibbiltà mwettqa minn waħda mill-Partijiet jew mit-tnejn li huma;
- (b) kooperazzjoni fil-fora internazzjonali li jindirizzaw l-aspetti ambjentali tal-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli, inkluż b'mod partikolari fid-WTO, bil-Programm Ambjentali tan-Nazzjonijiet Uniti u permezz ta ftehimiet multilaterali fil-qasam tal-ambjent;
- (c) kooperazzjoni bil-għan li tiġi promossa r-ratifika u l-implimentazzjoni effettiva tal-ftehimiet multilaterali fil-qasam tal-ambjent b'relevanza għall-kummerċ;
- (d) l-iskambju ta' informazzjoni u kooperazzjoni fuq ċertifikazzjoni privata u pubblika u skemi ta' tikkettar inkluż l-ekotikkettar, u fuq l-akkwist pubbliku ekoloġiku;
- (e) l-iskambju ta' opinjonijiet dwar l-impatt fuq il-kummerċ ta' regolamenti, normi u standards ambjentali;

- (f) kooperazzjoni f'aspetti relatati mar-reġim internazzjonali attwali u futur dwar il-bidla fil-klima, inklużi modi kif jiġu indirizzati l-effetti negattivi tal-kummerċ fuq il-klima, kif ukoll mezzi għall-promozzjoni ta' teknoloġiji b'karbonju baxx u l-effiċjenza tal-enerġija;
- (g) kooperazzjoni dwar aspetti relatati mal-kummerċ ta' ftehimiet ambjentali multilaterali, inkluża l-kooperazzjoni doganali;
- (h) kooperazzjoni dwar ġestjoni sostenibbli tal-foresti biex tinkoraġġixxi miżuri effettivi għal ċertifikazzjoni ta' inġam prodott b'mod sostenibbli;
- (i) l-iskambju ta' opinjonijiet dwar ir-relazzjoni bejn il-ftehimiet multilaterali fil-qasam tal-ambjent u r-regoli internazzjonali tal-kummerċ;
- (j) l-iskambju ta' opinjonijiet dwar il-liberalizzazzjoni ta' prodotti u servizzi ambjentali; u
- (k) l-iskambju ta' fehmiet dwar il-konservazzjoni u l-ġestjoni tar-rizorsi ħajjin tal-baħar.

TAQSIMA D

DISPOŻIZZJONIJIET ĠENERALI

ARTIKOLU 12.11

Kummerċ u Investiment li Jippromwovu Żvilupp Sostenibbli

1. Il-Partijiet jieħdu l-impenn li jibqgħu jagħmlu sforzi speċjali biex jiffaċilitaw u jippromwovu l-kummerċ u l-investiment f'merkanzija u servizzi ambjentali, inkluż billi jiġu indirizzati l-ostakli mhux tariffarji relatati. Il-Partijiet jagħrfu wkoll l-utilità tal-isforzi li jippromwovu l-kummerċ f'merkanzija li hija s-suġġett ta' skemi tal-assigurazzjoni tal-iżvilupp sostenibbli volontarji jew privati bħalma huma l-eko-tikkettjar, jew l-kummerċ ġust u etiku.
2. Il-Partijiet għandhom jagħtu attenzjoni partikolari lill-faċilitazzjoni tat-tneħħija tal-ostakli għall-kummerċ jew l-investiment fir-rigward ta' merkanzija u servizzi favur il-klima, bħall-prodotti tal-enerġija rinnovabbli sostenibbli u u servizzi relatati u prodotti u servizzi effiċjenti fl-enerġija, inkluż permezz tal-adozzjoni ta' oqfsa ta' politika li jwasslu għall-użu tal-aqwa teknoloġiji disponibbli u permezz tal-promozzjoni ta' standards li jirrispondu għall-ħtiġijiet ambjentali u ekonomiċi u jimminimizzaw l-ostakli tekniċi għall-kummerċ.

3. Il-Partijiet jagħrfu l-bżonn li jiġi żgurat li, meta jkunu qed jiġu żviluppati sistemi ta' appoġġ pubbliku għal karburanti fossili, jiġi kkunsidrat b'mod xieraq il-bżonn li jitnaqqsu l-emissjonijiet tal-gassijiet serra u l-bżonn li jiġi limitat ix-xkiel fil-kummerċ kemm jista' jkun. Filwaqt li s-subparagrafu 2(b) tal-Artikolu 11.7 (Sussidji Projbiti) ma japplikax għal sussidji lill-industrija tal-faħam, il-Partijiet għandhom l-għan komuni li jnaqqsu progressivament is-sussidji għall-karburanti fossili. Tnaqqis bħal dan jista' jkun akkumpanjat minn miżuri li jtaffu l-konsegwenzi soċjali assoċjati mat-tranzizzjoni għal karburanti b'livell baxx ta' karbonju. Barra minn hekk, iż-żewġ Partijiet ser jippromwovu attivament l-iżvilupp ta' ekonomija b'livell baxx ta' karbonju, sostenibbli u sigura, bħal permezz tal-investiment fl-enerġiji rinnovabbli u s-soluzzjonijiet effiċjenti fl-enerġija.

4. Fil-promozzjoni tal-kummerċ u l-investiment, il-Partijiet jinhtieg li jagħmlu sforzi speċjali biex jippromwovu prattiki ta' responsabbiltà soċjali korporattiva li huma adottati fuq bażi volontarja. F'dan ir-rigward, kull Parti għandha tirreferi għal prinċipji, standards jew linji gwida rilevanti aċċettati internazzjonalment li tkun qablet fuqhom jew dahlet għalihom, bħalma huma l-Organizzazzjoni għall-Kooperazzjoni Ekonomika u l-Linji Gwida għall-Iżvilupp ta' Imprizi Multinazzjonali, il-Patt Globali tan-NU, u d-Dikjarazzjoni Tripartitika tal-ILO dwar l-Imprizi Multinazzjonali u l-Politika Soċjali. Il-Partijiet jimpenjaw ruħhom li jiskambjaw informazzjoni u jikkooperaw dwar il-promozzjoni tar-responsabbiltà soċjali korporattiva.

ARTIKOLU 12.12

Żamma tal-Livelli ta' Protezzjoni

1. Parti ma għandhiex tirrinunzja jew inkella tidderoga, jew toffri li tirrinunzja jew li inkella tidderoga mil-liġijiet ambjentali u tax-xogħol tagħha, b'mod li jaffettwa l-kummerċ jew l-investiment bejn il-Partijiet.

2. Parti ma għandhiex tonqos milli tinforza l-ligijiet ambjentali u tax-xogħol tagħha, permezz ta' kors ta' azzjoni jew nuqqas ta' azzjoni rikorrenti, meta tali nuqqas ta' infurzar effettiv jaffettwa l-kummerċ jew l-investiment bejn il-Partijiet.

ARTIKOLU 12.13

Trasparenza

Kull Parti għandha tiżgura li meta xi miżura ta' applikazzjoni ġenerali li għandha l-għan li tħares il-kundizzjonijiet ambjentali jew tax-xogħol tista' tolqot il-kummerċ u l-investiment bejn il-Partijiet, tali miżura tiġi żviluppata, tkun introdotta u amministrata b'mod trasparenti u b'avviż xieraq u fejn jingħataw opportunitajiet għal persuni interessati biex jipprezentaw il-fehmiet tagħhom, skont il-ligi domestika ta' dik il-Parti u l-Kapitolu Tlettax (Trasparenza).

ARTIKOLU 12.14

Reviżjoni tal-Impatt fuq l-Iżvilupp Sostenibbli

1. Il-Partijiet jimpenjaw ruħhom li jissorveljaw, jevalwaw u jirrevedu b'mod kongunt jew b'mod indipendenti, l-impatt tal-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim fuq l-iżvilupp sostenibbli, permezz tal-proċessi u l-istituzzjonijiet parteċipattivi rilevanti tagħhom, skont il-prattiki eżistenti tagħhom.

2. Il-Partijiet ser jiskambjaw opinjonijiet dwar metodologiji u indikaturi għall-valutazzjonijiet tal-impatt tas-sostenibbiltà tal-kummerċ.

ARTIKOLU 12.15

Twaqqif Istituzzjonali u Mekkanizmu ta' Monitoraġġ

1. Kull Parti għandha tistabbilixxi uffiċċju fl-amministrazzjoni tagħha li jservi bħala punt ta' kuntatt mal-Parti l-oħra għall-iskopijiet tal-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu.
2. Il-Partijiet għandhom jistabbilixxu Bord dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli (minn hawn 'il quddiem imsejjaħ il-“Bord”). Il-Bord għandu jinkludi uffiċjali mlaħħqin mill-amministrazzjoni ta' kull Parti.
3. Il-Bord għandu jiltaqa' fl-ewwel sentejn wara d-data li fiha jidhol fis-seħh dan il-Ftehim u suċċessivament skont il-htieġa, sabiex jissorvelja l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu.
4. Kull laqgħa tal-Bord għandha tinkludi sessjoni pubblika mal-partijiet interessati biex jiskambjaw fehmiet dwar kwistjonijiet relatati mal-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu. Il-Partijiet għandhom jippromwovu rappreżentanza bilanċjata tal-interessi rilevanti, inklużi l-organizzazzjonijiet rappreżentattivi indipendenti ta' dawk li jhaddmu, il-ħaddiema, l-interessi ambjentali u gruppi tan-negozju, kif ukoll partijiet interessati rilevanti oħrajn kif xieraq.

5. Kull Parti ghandha tistabbilixxi mekkaniżmi konsultattivi godda jew tagħmel użu minn dawk eżistenti biex tiegħu parir mingħand partijiet interessati domestiċi rilevanti dwar l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu, bħall-gruppi konsultattivi domestiċi. Tali mekkaniżmi għandhom jinkludu rappreżentanza bilanċjata indipendenti ta' partijiet interessati ekonomiċi, soċjali u ambjentali. Dawn il-partijiet interessati jinkludu min iħaddem u organizzazzjonijiet tal-ħaddiema, u organizzazzjonijiet mhux governattivi. Dawn il-partijiet interessati jistgħu, b'inizjattiva tagħhom stess, jibagħtu ideat jew rakkomandazzjonijiet lill-partijiet rispettivi tagħhom dwar l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 12.16

Konsultazzjonijiet Governattivi

1. Fil-każ ta' nuqqas ta' ftehim fuq kwalunkwe kwistjoni li tinqala' f'dan il-Kapitolu, il-Partijiet għandu jkollhom rikors biss għall-proċeduri previsti fl-Artikolu 12.16 (Konsultazzjonijiet Governattivi) u l-Artikolu 12.17 (Bord ta' Esperti). Il-Kapitolu Erbatax (Soluzzjoni tat-Tilwim) u l-Kapitolu Hmistax (Mekkanizmu ta' Medjazzjoni) ma japplikawx għal dan il-Kapitolu.
2. Fil-każ ta' xi nuqqas ta' ftehim imsemmi fil-paragrafu 1, Parti tista' titlob konsultazzjonijiet mal-Parti l-oħra billi tibgħat talba bil-miktub lill-punt ta' kuntatt tal-Parti l-oħra. Il-konsultazzjonijiet għandhom jibdew minnufih wara li Parti tkun bagħtet talba għall-konsultazzjonijiet.

3. Il-Partijiet għandhom jagħmlu kull sforz biex jaslu għal soluzzjoni tal-kwistjoni li tissodisfa liż-żewġ naħat. Il-Partijiet għandhom iqisu l-attivitajiet tal-ILO jew ta' organizzazzjonijiet jew korpi ambjentali multilaterali rilevanti biex jippromwovu kooperazzjoni u koerenza akbar bejn il-hidma tal-Partijiet u dawn l-organizzazzjonijiet. Fejn rilevanti, il-Partijiet, sugġett għal ftehim reċiproku, jistgħu jfittxu l-opinjoni ta' dawn l-organizzazzjonijiet jew korpi, jew ta' kwalunkwe persuna jew korp li l-Partijiet jikkunsidraw xierqa sabiex jeżaminaw il-kwistjoni b'mod komplet.
4. Jekk Parti thoss li l-kwistjoni tkun teħtieġ aktar diskussjoni, dik il-Parti tista' titlob li tlaqqa' l-Bord sabiex jikkunsidra l-kwistjoni billi jibgħat talba bil-miktub lill-punt ta' kuntatt tal-Parti l-oħra. Il-Bord għandu jiltaqa' minghajr dewmien u jfittex li jaqbel fuq soluzzjoni tal-kwistjoni.
5. Fejn xieraq, il-Bord jista' jikkonsulta mal-partijiet interessati rilevanti.
6. Kwalunkwe riżoluzzjoni li jilhaq il-Bord dwar il-kwistjoni għandha ssiru pubblika sakemm ma jiġix deċiż mod ieħor.

ARTIKOLU 12.17

Bord ta' Esperti

1. Għal kwalunkwe kwistjoni li ma tkunx ġiet indirizzata b'mod sodisfaċenti mill-Bord fi żmien 120 ġurnata mill-ġhoti ta' talba biex jiltaqa' l-Bord biex jikkunsidra dik il-kwistjoni skont il-paragrafu 4 tal-Artikolu 12.16 (Konsultazzjonijiet Governattivi), jew f'perjodu itwal kif miftiehem miż-żewġ Partijiet, Parti tista' titlob, billi tibgħat talba bil-miktub lill-punt ta' kuntatt tal-Parti l-oħra, li jiġi stabbilit Bord ta' Esperti biex jeżamina dik il-kwistjoni.

2. Fl-ewwel laqgħa tiegħu wara d-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim, il-Bord għandu jistabbilixxi r-regoli tal-proċedura tal-Grupp ta' Esperti, billi jiehu referenza mir-Regoli tal-Proċedura rilevanti fl-Anness 14-A. Il-prinċipji fl-Anness 14-B japplikaw għal dan l-Artikolu.

3. Fl-ewwel laqgħa tiegħu wara d-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim, il-Bord għandu jistabbilixxi lista ta' mill-inqas tnax-il individwu li huma lesti u kapaċi biex jaqdu rwol fil-Grupp tal-Esperti. Din il-lista għandha tkun magħmula minn tliet sublisti: sublista waħda għal kull Parti u sublista ta' individwi li mhumieks ċittadini tal-ebda Parti u li għandhom jaġixxu bħala Presidenti tal-Grupp ta' Esperti. Kull Parti għandha tipproponi mill-anqas erba' individwi biex iservu bħala esperti fis-sublista tagħha stess. Kull Parti għandha tipproponi wkoll mill-anqas żewġ individwi sabiex iservu fuq is-sublista tal-Presidenti bil-qbil taż-żewġ Partijiet. Fil-laqgħat tiegħu, il-Bord jirrevedi l-lista u jiżgura li din tinzamm għal tal-anqas fil-livell ta' tnax-il individwu.

4. Il-lista msemmija fil-paragrafu 3 għandha tinkludi individwi b'għarfien speċjalizzat jew għarfien espert fir-rigward tal-kwistjonijiet indirizzati f'dan il-Kapitolu, fir-rigward tal-liġi tax-xogħol jew ambjentali, jew fir-rigward tas-soluzzjoni ta' tilwimiet li jqumu taħt ftehimiet internazzjonali. Dawn l-individwi għandhom ikunu indipendenti, għandhom iservu fil-kapaċitajiet individwali tagħhom, u ma għandhom la jieħdu struzzjonijiet mingħand xi organizzazzjoni jew gvern fir-rigward tal-kwistjonijiet relatati mal-kwistjoni u lanqas ma jkunu affiljati mal-gvern ta' Singapore, mal-gvern ta' kwalunkwe wieħed mill-Istati Membri tal-Unjoni, jew mal-Unjoni.

5. Grupp ta' Esperti għandu jkun magħmul minn tliet membri, sakemm il-Partijiet ma jaqblux mod ieħor. Fi żmien 30 jum mid-data tal-wasla għand il-Parti risponenti tat-talba għat-twaqqif tal-Grupp tal-Esperti, il-Partijiet għandhom jikkonsultaw lil xulxin sabiex jilhqqu ftehim dwar il-kompożizzjoni tiegħu. Jekk il-Partijiet ma jkunux jistgħu jaqblu fuq il-kompożizzjoni tal-Grupp ta' Esperti f'dan il-limitu ta' żmien, huma għandhom jagħzlu president mis-sublista relevanti msemmija fil-paragrafu 3 bi ftehim reċiproku jew, f'każ li ma jaslux għal qbil fi żmien sebat ijiem oħra, bil-polza. Kull Parti għandha tagħzel espert wieħed li jissodisfa r-rekwiziti tal-paragrafu 4 fi żmien 44 jum mid-data tal-wasla mill-Parti risponenti tat-talba għall-istabbiliment ta' Bord ta' Esperti. Il-Partijiet jistgħu jiftiehm fuq l-għażla ta' kwalunkwe espert ieħor li jissodisfa r-rekwiziti tal-paragrafu 4 biex iservi fuq il-Bord tal-Esperti. Jekk il-kompożizzjoni tal-Bord tal-Esperti ma tkunx tlestiet f'dan il-perjodu ta' żmien ta' 44 jum mid-data tal-wasla għand il-Parti risponenti tat-talba għat-twaqqif ta' Bord tal-Esperti, l-espert(i) li jkun fadal għandhom jintgħazlu bil-polza fi żmien sebat ijiem minn fost l-individwi mis-sottolista/i msemmija fil-paragrafu 3 li kienu proposti mill-Parti jew Partijiet li jkun lesta jew ikunu lestew il-proċedura. Fil-każ li tali lista ma tkunx għadha giet stabbilita, l-esperti għandhom jintgħazlu bil-polza mill-individwi li jkunu gew formalment proposti minn parti waħda jew mit-tnejn li huma. Id-data meta jitwaqqaf il-Bord tal-Esperti għandha tkun id-data meta jintgħazlu l-aħħar tliet esperti.

6. Sakemm il-Partijiet ma jaqblux mod ieħor fi żmien sebat ijiem mid-data tat-twaqqif tal-bord tal-esperti, it-termini ta' referenza tal-bord tal-arbitraġġ għandhom ikunu:

“Biex jeżamina, fid-dawl tad-dispożizzjonijiet rilevanti tal-Kapitolu dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli, il-kwistjoni msemmija fit-talba għall-istabbiliment tal-Bord ta' Esperti, u biex joħroġ rapport, skont il-paragrafu 8 tal-Artikolu 12.17 (Bord ta' Esperti), jagħmel rakkomandazzjonijiet għas-soluzzjoni tal-kwistjoni”.

7. Il-Bord tal-Esperti jista' jikseb informazzjoni minn kwalunkwe sors li jqis xieraq. Fi kwistjonijiet relatati mar-rispett tal-ftehimiet multilaterali kif stabbilit fl-Artikoli 12.3 (Standards u Ftehimiet Multilaterali dwar ix-Xogħol) u 12.6 (Standards u Ftehimiet Multilaterali fil-qasam tal-Ambjent), il-Bord ta' Esperti jenħtieġ li jfittex informazzjoni u parir mingħand l-ILO jew mill-korpi tal-Ftehim Multilaterali fil-qasam tal-Ambjent. Kwalunkwe informazzjoni li tinkseb skont dan il-paragrafu għandha tiġi żvelata liż-żewġ Partijiet u trid tkun ippreżentata għall-kummenti tagħhom.

8. Il-Bord tal-Esperti għandu jgħid certifikat *interim* u rapport finali lill-Partijiet. Dawn ir-rapporti għandhom jistabbilixxu r-riżultati tal-fatti, l-applikabbiltà tad-dispożizzjonijiet rilevanti u r-raġunijiet bażiċi ta' kwalunkwe riżultati u r-rakkomandazzjonijiet. Il-Grupp tal-Esperti għandu jgħid ir-rapport finali lill-partijiet mhux iktar tard minn 90 jum mid-data tal-istabbiliment. Kwalunkwe Parti tista' tippreżenta kummenti bil-miktub dwar ir-rapport interim lill-Bord tal-Esperti. Wara li jikkunsidra kwalunkwe kummenti miktuba b'hal dawn, il-Bord tal-Esperti jista' jimmodifika r-rapport u jagħmel eżami ulterjuri jekk iħoss il-ħtieġa. Il-Grupp tal-Esperti għandu jgħid ir-rapport finali lill-Partijiet mhux iktar tard minn 150 jum mid-data tal-istabbiliment. Jekk huwa jikkunsidra li l-iskadenzi mnizzlin f'dan il-paragrafu ma jistgħux jintlaħqu, il-president tal-Bord tal-Esperti għandu jinforma bil-miktub lill-Partijiet, fejn jiddikjara r-raġunijiet għad-dewmien u d-data li fiha l-Bord tal-Esperti jippjana li jgħid bir-rapport *interim* jew dak finali. Il-Bord tal-Esperti għandu jgħid ir-rapport *interim* mhux aktar tard minn 180 jum wara d-data tat-twaqqif tiegħu, sakemm il-Partijiet ma jaqblux mod ieħor. Dan ir-rapport finali għandu jsir pubblikament disponibbli sakemm il-Partijiet ma jiddeċidux mod ieħor.

9. Il-Partijiet għandhom jiddiskutu l-miżuri xierqa li jridu jkunu implimentati billi jqisu r-rapport u r-rakkomandazzjonijiet tal-Grupp tal-Esperti. Il-Parti kkonċernata għandha tinforma lill-partijiet interessati tagħha, permezz tal-mekkaniżmi konsultattivi msemmija fil-paragrafu 5 tal-Artikolu 12.15 (Struttura Istituzzjonali u Mekkaniżmu ta' Monitoraġġ), u l-Parti l-oħra bid-deċiżjonijiet tagħha dwar kwalunkwe azzjonijiet jew miżuri li għandhom jiġu implimentati, mhux aktar tard minn tliet xhur wara li r-rapport ikun ippreżentat lill-Partijiet. Is-segwitu għar-rapport u r-rakkomandazzjonijiet tal-Grupp tal-Esperti għandhom jiġu mmonitorjati mill-Bord. Il-partijiet interessati jistgħu jipprezentaw il-kummenti tagħhom lill-Bord f'dan ir-rigward.

KAPITOLU TLETTAX

TRASPARENZA

ARTIKOLU 13.1

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:

- (a) “miżura ta' applikazzjoni ġenerali” tfisser liġijiet, regolamenti, deċiżjonijiet ġudizzjarji, proċeduri u deċiżjonijiet amministrattivi li jista' jkollhom impatt fuq kwalunkwe kwistjoni koperta b'dan il-Ftehim iżda ma tinkludix sentenza li tapplika għal persuna partikolari; u

- (b) “persuna interessata” tfisser kwalunkwe persuna fiżika jew ġuridika li tista’ tkun sugġetta għal kwalunkwe drittijiet jew obbligi taht miżuri ta’ applikazzjoni ġenerali.

ARTIKOLU 13.2

Objettivi u Kamp ta' Applikazzjoni

1. Rikonoxxut l-impatt li l-ambjenti regolatorji rispettivi tagħhom jista' jkollhom fuq il-kummerċ u l-investiment bejniethom, il-Partijiet għandhom isegwu ambjent regolatorju trasparenti u prevedibbli għall-operaturi ekonomiċi, inklużi imprizi żgħar u medji, li jwettqu negozju fit-territorji tagħhom.
2. Il-Partijiet, waqt li jafferma mill-ġdid l-impenji rispettivi tagħhom skont il-Ftehim tad-WTO, b’dan jistabbilixxu kjarifiki u arranġamenti mtejbja għat-trasparenza, il-konsultazzjoni, u l-amministrazzjoni aħjar tal-miżuri ta’ applikazzjoni ġenerali.

ARTIKOLU 13.3

Pubblikazzjoni dwar Miżuri ta' Applikazzjoni Ġenerali

1. Kull Parti għandha tiżgura li fir-rigward tal-miżuri ta' applikazzjoni ġenerali:
 - (a) tali miżuri jkunu faċilment disponibbli għall-persuni interessati, b'mod mhux diskriminatorju, b'mezz magħżul uffiċjalment u, fejn ikun vijabbli u possibbli, mezz elettroniku, b'tali mod li l-persuni interessati u l-Parti l-oħra jkunu jistgħu jsiru familjari magħhom;
 - (b) spjegazzjoni tal-iskop u l-ħsieb wara tali miżuri għandhom jiġu pprovduti sal-limitu massimu possibbli; u
 - (c) għandu jkun hemm żmien biżżejjed bejn il-pubblikazzjoni u d-dhul fis-seħh ta' tali miżuri minbarra fejn ma jkunx possibbli għal raġunijiet ta' urġenza.
2. Kull Parti għandha:
 - (a) tfittex li tippubblika bil-quddiem kwalunkwe proposta li tadotta jew li temenda kwalunkwe miżura ta' applikazzjoni ġenerali, li tinkludi spjegazzjoni tal-oġettiv, u r-razzjonal wara l-proposta;
 - (b) tipprova di opportunitajiet raġonevoli għall-partijiet interessati sabiex jikkummentaw dwar tali miżura proposta u, b'mod partikolari, tippermetti żmien suffiċjenti għal tali opportunitajiet; u

- (c) tfittex li tikkonsidra l-kummenti li tirċievi minghand persuni interessati fir-rigward ta' tali miżuri proposti.

ARTIKOLU 13.4

Mistoqsijiet u Punti ta' Kuntatt

1. Sabiex tiġi ffaċilitata l-implimentazzjoni effettiva ta' dan il-Ftehim, u biex tiġi ffaċilitata l-komunikazzjoni bejn il-Partijiet fuq kwalunkwe materja koperta minn dan il-Ftehim, kull Parti għandha tahtar punt ta' kuntatt minn meta jidhol fis-seħh dan il-Ftehim.
2. Fuq talba ta' Parti, il-punt ta' kuntatt tal-Parti l-oħra għandu jindika l-uffiċċju jew l-uffiċjal responsabbli għal kwalunkwe kwistjoni partikolari li tirrigwarda l-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim u jassisti, kif ikun hemm bżonn, biex jiffaċilita l-komunikazzjoni mal-Parti li tagħmel it-talba.
3. Kull Parti għandha żżomm jew tistabbilixxi mekkaniżmi xierqa biex twieġeb għall-mistoqsijiet ta' kwalunkwe persuna interessata tal-Parti l-oħra rigward kwalunkwe miżura ta' applikazzjoni ġenerali li tkun proposta jew fis-seħh, u l-applikazzjoni tagħhom. Id-domandi jistgħu jiġu indirizzati permezz tal-punti ta' kuntatt stabbilit skont il-paragrafu 1 jew kwalunkwe mekkaniżmu ieħor kif ikun xieraq.
4. Il-Partijiet jirrikonoxxu li kwalunkwe tweġiba prevista fil-paragrafu 3 tista' ma tkunx definittiva jew legalment vinkolanti iżda għal skopijiet ta' informazzjoni biss, sakemm ma jkunx previst mod ieħor fil-liġijiet u r-regolamenti tagħhom.

5. It-talba jew l-informazzjoni skont dan l-Artikolu għandhom jgħaddu lill-parti l-oħra permezz tal-punti ta' kuntatt rilevanti previsti fil-paragrafu 1.

6. Fuq talba ta' Parti, il-Parti l-oħra għandha ttiprovdi immedjatament informazzjoni u twieġeb għal mistoqsijiet li jirrigwardaw kwalunkwe miżura attwali jew proposta ta' applikazzjoni ġenerali li l-Parti li tagħmel it-talba tqis li tista' taffettwa t-tħaddim ta' dan il-Ftehim, irrISPettivament minn jekk il-Parti li tagħmel it-talba tkunx giet innotifikata qabel b'dik il-miżura.

7. Kull Parti għandha tistabbilixxi jew iżzomm mekkanizmu xieraq bil-kompitu li jfittex li jigu riziolti problemi b'mod effettiv għall-persuni interessati tal-Parti l-oħra li jistgħu jinqalgħu mill-applikazzjoni ta' kwalunkwe miżura ta' applikazzjoni ġenerali. Tali proċessi jinhtieg li jkunu faċilment aċċessibbli, marbuta biż-żmien, orjentati lejn ir-riżultati, u trasparenti. Huma għandhom ikunu mingħajr preġudizzju għal kwalunkwe proċedura ta' appell jew eżami li l-Partijiet jistabbilixxu jew ikollhom. Huma għandhom ikunu wkoll mingħajr preġudizzju għad-drittijiet u l-obbligi tal-Partijiet skont il-Kapitolu Erbatax (Soluzzjoni ta' Tilwim) u Kapitolu Hmistax (Mekkanizmu ta' Medjazzjoni).

8. Kwalunkwe informazzjoni pprovduta skont dan l-Artikolu għandha tkun mingħajr preġudizzju dwar jekk il-miżura hijiex konsistenti ma' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 13.5

Proċeduri Amministrattivi

Bil-għan li l-miżuri kollha ta' applikazzjoni ġenerali jiġu amministrati b'mod konsistenti, imparzjali u raġonevoli, kull Parti, fl-applikazzjoni ta' tali miżuri għal persuni, merkanzija jew servizzi partikolari tal-Parti l-oħra f'każijiet speċifiċi, għandha:

- (a) meta jinbdew il-proċedimenti, tfittex li tipprovdi avviż raġonevoli skont il-proċeduri tagħha lill-persuni interessati tal-Parti l-oħra li jkunu affettwati direttament minn tali proċedimenti, inkluża deskrizzjoni tal-proċedimenti, dikjarazzjoni tal-awtorità legali li taħtha jinbew il-proċedimenti, u deskrizzjoni ġenerali ta' kwalunkwe kwistjoni li dwarha jkun hemm kontroversja;
- (b) tagħti opportunità raġonevoli lil tali persuni interessati sabiex jipprezentaw fatti u argumenti b'appoġġ għall-pożizzjonijiet tagħhom qabel ma tittiehed kwalunkwe azzjoni amministrattiva finali, safejn jippermettu ż-żmien, in-natura tal-proċedura u l-interess pubbliku; u
- (c) tiżgura li l-proċeduri tagħha jkunu bbażati fuq, u jkunu konformi mal-liġi tagħha.

ARTIKOLU 13.6

Reviżjoni ta' Azzjonijiet Amministrattivi

1. Kull Parti għandha tistabbilixxi jew iżomm, soġġetta għal-liġi domestika tagħha, tribunali jew proċeduri ġudizzjarji, kważi-ġudizzjarji jew amministrattivi għall-iskopijiet ta' stharrig fil-pront u, fejn ikun meħtieġ, il-korrezzjoni ta' azzjonijiet amministrattivi¹ relatati ma' kwistjonijiet koperti b'dan il-Ftehim. Dawn it-tribunali għandhom ikunu imparzjali u għandhom ikunu indipendenti mill-uffiċċju jew l-awtorità fdata bl-infurzar amministrattiv, u ma għandu jkollhom l-ebda interess sostanzjali fl-eżitu tal-kwistjoni.
2. Kull Parti għandha tiżgura li, fi kwalunkwe tribunal jew proċedura bħal dawn, il-partijiet għall-proċedimenti għandhom id-dritt għal:
 - (a) opportunità raġonevoli sabiex isostnu jew jiddefendu l-pożizzjonijiet rispettivi tagħhom; u
 - (b) deċiżjoni li kienet ibbażata fuq l-evidenza u s-sottomissjonijiet tar-rekord jew, fejn ikun mitlub mil-liġi tal-Parti, ibbażata fuq ir-rekord ikkompilat mill-awtorità amministrattiva.
3. Kull Parti għandha tiżgura, suġġetta għal appell jew eżami ulterjuri kif previst fil-liġi ta' dik il-Parti, li d-deċiżjoni msemmija fil-paragrafu 2 għandha tiġi implimentata minn, u għandha tirregola l-prattika ta', l-uffiċċju jew l-awtorità fir-rigward tal-azzjoni amministrattiva inkwistjoni.

¹ Għal aktar ċertezza, ir-reviżjoni ta' azzjonijiet amministrattivi tista' tiegħu l-forma ta' liġi komuni ta' reviżjoni ġudizzjarja, u l-korrezzjoni ta' azzjonijiet amministrattivi tista' tinkludi referenza lura għall-korp li ha azzjoni bħal din għal azzjoni korrettiva.

ARTIKOLU 13.7

Il-Kwalità u l-Effikaċja Regolatorja u Mgiba Amministrattiva Tajba

1. Il-Partijiet jaqblu li jikkooperaw fil-promozzjoni tal-kwalità u l-effikaċja regolatorja f'politiki regolatorji rispettivi tagħhom permezz tal-iskambju ta' informazzjoni u l-aħjar prattiki.
2. Il-Partijiet jaqblu mal-prinċipji ta' mgiba amministrattiva tajba, u jaqblu li jikkooperaw fil-promozzjoni tagħha fl-amministrazzjonijiet rispettivi tagħhom permezz tal-iskambju ta' informazzjoni u l-aħjar prattiki.

ARTIKOLU 13.8

Regoli Speċifiċi

Regoli speċifiċi f'Kapitoli oħra ta' dan il-Ftehim dwar is-sugġett ta' dan il-Kapitolu għandhom jipprevalu sal-punt li dawn huma differenti mid-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu.

KAPITOLU ERBATAX

SOLUZZJONI TA' TILWIM

TAQSIMA A

GHAN U KAMP TA' APPLIKAZZJONI

ARTIKOLU 14.1

Għan

L-għan ta' din il-Parti huwa li jiġi stabbilit mekkanizmu effettiv u effiċjenti biex jiġu evitati jew solvuti t-tilwim bejn il-Partijiet rigward l-interpretazzjoni u l-applikazzjoni ta' dan il-Ftehim biex, fejn ikun possibbli, tinstab soluzzjoni miftehma miż-żewġ naħat.

ARTIKOLU 14.2

Kamp ta' Applikazzjoni

Dan il-Kapitolu għandu japplika fir-rigward ta' kwalunkwe divergenza rigward l-interpretazzjoni u l-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim, hliet kif previst espressament mod ieħor.

TAQSIMA B

KONSULTAZZJONIJIET

ARTIKOLU 14.3

Konsultazzjonijiet

1. Il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom biex isolvu kwalunkwe tilwima rigward l-interpretazzjoni u l-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 14.2 (Kamp ta' Applikazzjoni) billi jidhlu f'konsultazzjonijiet *in bona fede* bl-għan li jaslu għal soluzzjoni miftehma miż-żewġ naħat.
2. Parti għandha tfittex konsultazzjonijiet billi tagħmel talba bil-miktub lill-Parti l-oħra, b'kopja mibgħuta lill-Kumitat għall-Kummerċ, u li tagħti raġunijiet għat-talba għal konsultazzjonijiet, inkluża l-identifikazzjoni tal-miżuri inkwistjoni, id-dispożizzjonijiet applikabbli msemmija fl-Artikolu 14.2 (Kamp ta' Applikazzjoni), u r-raġunijiet għall-kunsiderazzjoni tal-miżuri bħala inkompatibbli ma' dawn id-dispożizzjonijiet.
3. Il-konsultazzjonijiet għandhom isehħu fi żmien 30 jum mid-data tal-wasla tat-talba u, sakemm il-Partijiet ma jablux mod ieħor, għandhom i fit-territorju tal-Parti li kontriha jkun sar l-ilment. Il-konsultazzjonijiet għandhom jitqiesu bħala konkluzi fi żmien 60 jum minn dakinhar li tkun waslet it-talba, sakemm il-Partijiet ma jaqblux mod ieħor. Il-konsultazzjonijiet għandhom ikunu konfidenzjali, u għandhom ikunu mingħajr preġudizzju għad-drittijiet ta' kwalunkwe Parti fi kwalunkwe proċeduri oħra.

4. Il-konsultazzjonijiet dwar kwistjonijiet ta' urġenza, fosthom dawk li jirrigwardaw merkanzija li tmur u, fejn xieraq, oġġetti jew servizzi staġonali għandhom isiru fi żmien 15-il jum mid-data tal-wasla tat-talba, u jitqiesu konkluzi fi żmien 30 jum mid-data tal-wasla tat-talba, sakemm il-Partijiet ma jaqblux mod ieħor.

5. Jekk il-Parti li ssirilha t-talba ma twegibx għat-talba għall-konsultazzjonijiet fi żmien għaxart ijiem mid-data tal-wasla tat-talba, jew jekk il-konsultazzjonijiet ma jsehhux fl-iskadenzi stabbiliti fil-paragrafu 3 jew fil-paragrafu 4 rispettivament, jew jekk il-konsultazzjonijiet ikunu konkluzi u ma jkunx intlaħqet soluzzjoni miftiehma reċiprokament, il-Parti li tippreżenta l-ilment tista' titlob li jitwaqqaf bord tal-arbitraġġ skont l-Artikolu 14.4 (Bidu tal-Proċedura ta' Arbitraġġ).

TAQSIMA C

PROĊEDURI GĦAS-SOLUZZJONI TA' TILWIM

SUB-TAQSIMA A

PROĊEDURI TA' ARBITRAĠĠ

ARTIKOLU 14.4

Bidu tal-Proċedura ta' Arbitraġġ

1. Jekk il-Partijiet jonqsu milli jsolvu tilwima billi jirrikorru għall-konsultazzjonijiet kif ipprovduti fl-Artikolu 14.3 (Konsultazzjonijiet), il-Parti li tippreżenta l-ilment tista' titlob li jitwaqqaf bord tal-arbitraġġ skont dan l-Artikolu.
2. It-talba għall-istabbiliment ta' bord tal-arbitraġġ għandha ssir bil-miktub lill-Parti li jkun qed isir l-ilment kontriha u lill-Kumitat għall-Kummerċ. Il-Parti li tippreżenta l-ilment għandha tidentifika fit-talba tagħha l-miżura speċifika inkwistjoni, u tispjega kif tali miżura tikkostitwixxi ksur tad-dispożizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 14.2 (Kamp ta' Applikazzjoni) b'mod li tiġi preżentata b'mod ċar b'bażi legali għall-ilment.

ARTIKOLU 14.5

Stabbiliment tal-Bord tal-Arbitraġġ

1. Għandu jitwaqqaf bord tal-arbitraġġ magħmul minn tliet arbitri.
2. Fi żmien hamest ijiem mid-data tal-wasla tat-talba msemija fil-paragrafu 1 tal-Artikolu 14.4 (Bidu tal-Proċedura ta' Arbitraġġ) għand il-Parti li jkun sar l-ilment kontriha, il-Partijiet għandhom jikkonsultaw sabiex jilhqgħu ftehim dwar il-kompożizzjoni tal-bord tal-arbitraġġ.
3. Jekk il-Partijiet ma jkunux jistgħu jaqblu dwar l-għażla ta' President tal-bord tal-arbitraġġ fi żmien għaxart ijiem minn meta jibdew il-konsultazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 2, fi żmien 20 jum tal-konsultazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 2, il-president tal-Kumitat għall-Kummerċ jew id-delegat tal-President għandu jagħzel arbitru wieħed li jservi bħala President bix-xorti mil-lista msemija fil-paragrafu 1 tal-Artikolu 14.20 (Lista ta' Arbitri).
4. Jekk il-Partijiet ma jkunux jistgħu jaqblu dwar l-arbitri fi żmien għaxart ijiem jibdew il-konsultazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 2:
 - (a) kull parti tista' tagħzel arbitru, li ma jaġixxix bħala President, mill-individwi fuq il-lista stabbilita skont il-paragrafu 2 tal-Artikolu 14.20 (Lista ta' Arbitri), fi żmien 15-il jum wara li jibdew il-konsultazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 2; u

- (b) jekk xi wahda mill-Partijiet tonqos milli tagħzel arbitru taht is-subparagrafu 4(a), il-President tal-Kumitat għall-Kummerċ, jew id-delegat tal-President, għandu jagħzel kwalunkwe arbitru li jifdal bil-polza minn fost l-individwi proposti minn dik il-Parti skont il-paragrafu 2 tal-Artikolu 14.20 (Lista ta' Arbitri), fi żmien 20 jum minn meta jidhlu f'konsultazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 2.
5. Jekk il-lista prevista fil-paragrafu 2 tal-Artikolu 14.20 (Lista ta' Arbitri) ma tkunx giet stabbilita fiż-żmien meħtieġ skont il-paragrafu 4:
- (a) jekk iż-żewġ partijiet ikunu proponew individwi skont il-paragrafu 2 tal-Artikolu 14.20 (Lista ta' Arbitri), kull Parti tista' tagħzel arbitru wieħed, li ma jaġixxix bħala President, minn fost l-individwi proposti, fi żmien 15-il jum wara li jibdew il-konsultazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 2. Jekk Parti tonqos milli tagħzel arbitru, il-President tal-Kumitat għall-Kummerċ jew id-delegat tal-President, għandu jagħzel l-arbitru bil-polza minn fost l-individwi proposti mill-Parti li tkun naqset li tahtar arbitru; jew
- (b) jekk Parti waħda biss tkun proponiet individwi skont il-paragrafu 2 tal-Artikolu 14.20 (Lista ta' Arbitri), kull Parti tista' tagħzel arbitru wieħed, li ma jaġixxix bħala President, minn fost l-individwi proposti, fi żmien 15-il jum wara li jibdew il-konsultazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 2. Jekk parti tonqos milli tagħzel arbitru, il-President tal-Kumitat għall-Kummerċ jew id-delegat tal-President, għandu jagħzel l-arbitru bil-polza minn fost l-individwi proposti.
6. Jekk il-lista prevista fil-paragrafu 1 tal-Artikolu 14.20 (Lista ta' Arbitri) ma tkunx giet stabbilita fiż-żmien meħtieġ għall-finijiet tal-paragrafu 3, il-President għandu jintgħazel bil-polza minn fost eks-membri tal-Korp tal-Appell tad-WTO, li ebda minnhom ma jkunu persuni fiżiċi ta' Parti.

7. Id-data meta jiġi stabbilit il-bord tal-arbitraġġ għandha tkun id-data meta jintgħażel l-aħħar wieħed mit-tliet arbitri.

8. Is-sostituzzjoni tal-arbitri għandha ssir biss għar-raġunijiet mfissra fir-Regoli minn 19 sa 25 tal-Anness 14-A u skont il-proċeduri tagħhom.

ARTIKOLU 14.6

Sentenza Preliminari dwar l-Urgenza

Jekk Partit titlob hekk, il-bord ta' arbitraġġ għandu joħroġ deċiżjoni preliminari f'għaxart ijiem mill-istabbiliment tiegħu dwar jekk jikkonsidrax il-każ bħala urgenti.

ARTIKOLU 14.7

Rapport *Interim* mill-Bord

1. Il-bord tal-arbitraġġ għandu jippubblika rapport *interim* lill-Partijiet li jistabbilixxi s-sejbiet ta' fatti, l-applikabbiltà tad-dispożizzjonijiet rilevanti ta' dan il-Ftehim, u r-raġunament bażiku wara kwalunkwe mis-sejbiet u r-rakkommandazzjonijiet, mhux aktar tard minn 90 jum minn dakinhar li jkun twaqqaf il-bord tal-arbitraġġ. Meta l-bord tal-arbitraġġ jikkonsidra li din l-iskadenza ma tistax tintlaħaq, il-president tal-bord ta' arbitraġġ irid jinforma lill-Partijiet u lill-Kumitat għall-Kummerċ bil-miktub, fejn jiddikjara r-raġunijiet għad-dewmien u d-data li fiha l-bord jippjana li joħroġ ir-rapport *interim*. Fl-ebda ċirkustanza l-bord tal-arbitraġġ ma għandu joħroġ ir-rapport *interim* tiegħu iżjed tard minn 120 jum wara d-data tal-istabbiliment tiegħu.

2. Kull Parti tista' tippreżenta talba bil-miktub għall-analizi min-naħa tal-bord tal-arbitraġġ ta' aspetti speċifiċi tar-rapport *interim* fi żmien 30 jum meta dan ikun gie nnotifikat.
3. F'każijiet ta' urġenza, fosthom dawk li jinkludu merkanzija li titħassar jew, fejn xieraq, oġġetti jew servizzi staġonali, il-bord tal-arbitraġġ għandu jagħmel kull sforz biex joħroġ ir-rapport *interim* f'nofs il-perijodu permess taħt il-paragrafu 1, u kwalunkwe Parti tista' tippreżenta talba bil-miktub lill-bord tal-arbitraġġ sabiex jeżamina aspetti speċifiċi tar-rapport *interim*, fi żmien 15-il jum tan-notifika tiegħu.
4. Wara li jikkunsidra kwalunkwe kummenti bil-miktub mingħand il-Partijiet dwar ir-rapport *interim*, il-bord ta' arbitraġġ jista' jimmodifika r-rapport tiegħu u jagħmel eżami ulterjuri jekk iħoss il-ħtieġa. Is-sejbiet tad-deċiżjoni finali tal-bord tal-arbitraġġ għandhom jinkludu diskussjoni suffiċjenti tal-argumenti magħmula fl-istadju tal-eżami *interim*, u għandhom jindirizzaw b'mod ċar il-kummenti bil-miktub taż-żewġ Partijiet.

ARTIKOLU 14.8

Deċiżjoni tal-Bord tal-Arbitraġġ

1. Il-bord tal-arbitraġġ għandu jhabbar id-deċiżjoni tiegħu lill-Partijiet u lill-Kumitat għall-Kummerċ fi żmien 150 jum mid-data tat-twaqqif tal-bord tal-arbitraġġ. Jekk huwa jhoss li din l-iskadenza ma tistax tintlaħaq, il-president tal-bord tal-arbitraġġ għandu jinforma bil-miktub lill-Partijiet u lill-Kumitat għall-Kummerċ, fejn jiddikjara r-raġunijiet għad-dewmien u d-data li fiha l-bord tal-arbitraġġ ikun beħsiebu joħroġ id-deċiżjoni tiegħu. Fl-ebda ċirkustanza l-bord tal-arbitraġġ ma għandu joħroġ id-deċiżjoni tiegħu iżjed tard minn 180 jum wara d-data tal-istabbiliment tiegħu.

2. F'kazijiet ta' urgenza, fosthom dawk li jinvolve merkanzija li tithassar jew, fejn xieraq, ogġetti jew servizzi staġonali, il-bord tal-arbitraġġ għandu jagħmel kull sforz biex joħroġ id-deċiżjoni tiegħu fi żmien 75 jum mid-data tat-twaqqif tiegħu. Fl-ebda ċirkustanza l-bord tal-arbitraġġ ma għandu joħroġ id-deċiżjoni tiegħu iżjed tard minn 90 jum wara d-data tal-istabbiliment tiegħu.

SUB-TAQSIMA B

KONFORMITÀ

ARTIKOLU 14.9

Konformità mad-Deċiżjoni tal-Bord tal-Arbitraġġ

Kull Parti għandha tiegħu kwalunkwe miżura meħtieġa sabiex tkun konformi fi buona fede mad-deċiżjoni tal-bord tal-arbitraġġ, u l-Partijiet għandhom jagħmlu l-almu tagħhom biex jaqblu dwar il-perjodu ta' żmien meħtieġ biex jikkonformaw mad-deċiżjoni.

ARTIKOLU 14.10

Perjodu ta' Żmien Raġonevoli għall-Konformità

1. Mhux aktar tard minn 30 jum wara l-wasla tal-avviż tad-deċiżjoni tal-bord tal-arbitraġġ lill-Partijiet, il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment għandha tinnotifika lill-Parti li tkun għamlet l-ilment u lill-Kumitat għall-Kummerċ biż-żmien li ser tehtiegħ sabiex tikkonforma mad-deċiżjoni tal-bord tal-arbitraġġ (minn hawn 'il quddiem "perjodu ta' żmien raġonevoli"), jekk konformità immedjata ma tkunx possibbli.
2. F'każ ta' nuqqas ta' qbil bejn il-Partijiet rigward il-perjodu ta' żmien raġonevoli għall-konformità mad-deċiżjoni tal-bord tal-arbitraġġ, fi żmien 20 jum mill-wasla tal-avviż magħmul skont il-paragrafu 1 mill-Parti li jkun sar l-ilment dwarha, il-Parti li tippreżenta l-ilment għandha titlob bil-miktub li l-bord tal-arbitraġġ jiddetermina l-perjodu ta' żmien raġonevoli. Talba bħal din għandha tiġi nnotifikata fl-istess hin lill-parti l-oħra u lill-Kumitat għall-Kummerċ. Il-bord tal-arbitraġġ oriġinali għandu jgħid id-deċiżjoni tiegħu lill-Partijiet, u għandu jinnotifika lill-Kumitat għall-Kummerċ b'dan, fi żmien 20 jum mid-data tal-preżentazzjoni tat-talba.
3. F'każ li xi membru tal-bord tal-arbitraġġ oriġinali ma jkunx għadu disponibbli, għandhom japplikaw il-proċeduri stipulati fl-Artikolu 14.5 (Twaqqif ta' Bord tal-Arbitraġġ). Il-limitu ta' żmien għall-ħruġ tad-deċiżjoni għandu jkun 35 jum mid-data tal-preżentazzjoni tat-talba msemmija fil-paragrafu 2.
4. Il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment għandha tinforma lill-Parti li tagħmel l-ilment bil-miktub dwar il-progress tagħha sabiex tikkonforma mad-deċiżjoni tal-bord tal-arbitraġġ tal-inqas xahar qabel ma jiskadi l-perjodu taż-żmien raġonevoli.

5. Il-perjodu ta' żmien raġonevoli jista' jiġi estiż bi qbil reċiproku bejn il-Partijiet.

ARTIKOLU 14.11

Rieżami ta' Kwalunkwe Miżura Meħuda biex Tikkonforma mad-Deciżjoni tal-Bord tal-Arbitraġġ

1. Il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment għandha tinforma lill-Parti li tagħmel l-ilment u lill-Kumitat għall-Kummerċ, qabel ma jintemm il-perjodu taż-żmien raġonevoli, dwar kwalunkwe miżura li hija tkun ħadet sabiex tikkonforma mad-deciżjoni tal-bord ta' arbitraġġ.
2. Jekk ma jkunx hemm qbil bejn il-Partijiet rigward l-eżistenza ta' kwalunkwe miżura notifikata skont il-paragrafu 1 jew il-konsistenza ta' tali miżuri mad-dispożizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 14.2 (Kamp ta' Applikazzjoni), il-Parti li tkun qed tippreżenta l-ilment tista' titlob bil-miktub li l-bord tal-arbitraġġ jiddeċiedi dwar il-kwistjoni. Tali talba għandha tidentifika l-miżura speċifika inkwistjoni u d-dispożizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 14.2 (Kamp ta' Applikazzjoni) li magħhom tqis li miżura tkun inkonsistenti, b'mod li tiġi preżentata bażi legali suffiċjenti għall-ilment b'mod ċar. Tali talbiet għandhom jispjegaw ukoll kif il-miżura in kwistjoni mhix konsistenti mad-dispożizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 14.2 (Kamp ta' Applikazzjoni). Il-bord tal-arbitraġġ oriġinali għandu jinnotifika d-deciżjoni tiegħu fi żmien 45 jum minn meta tkun ġiet ippreżentata t-talba.
3. Jekk xi membru tal-bord tal-arbitraġġ oriġinali ma jkunx għadu disponibbli, għandhom japplikaw il-proċeduri stipulati fl-Artikolu 14.5 (Twaqqif ta' Bord tal-Arbitraġġ). Il-limitu taż-żmien sabiex tinħareġ id-deciżjoni għandu jkun ta' 60 jum mid-data tal-prezentazzjoni tat-talba msemmija fil-paragrafu 2.

ARTIKOLU 14.12

Rimedji Temporanji f'Każ ta' Nuqqas ta' Konformità

1. Jekk il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment tonqos milli tinnotifika kwalunkwe mizura li tkun hadet sabiex tikkonforma mad-deċiżjoni tal-bord tal-arbitraġġ qabel ma jiskadi l-perjodu taż-żmien raġonevoli, jew jekk il-bord tal-arbitraġġ jiddeċiedi li ma jkunn ttiehdu ebda mizuri bhal dawn jew li l-mizura nnotifikata skont il-paragrafu 1 tal-Artikolu 14.11 (Rieżami ta' Kwalunkwe Mizura Mehuda biex Tikkonforma mad-Deciżjoni tal-Bord tal-Arbitraġġ) tkun inkonsistenti mal-obbligi ta' dik il-Parti skont id-dispożizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 14.2 (Kamp ta' Applikazzjoni), il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment għandha tidhol f'negozjati mal-parti li għamlet l-ilment bil-għan li jintlaħaq ftehim reċiprokament aċċettabbli dwar il-kumpens.
2. Jekk ma jintlaħaq l-ebda qbil dwar kumpens fi żmien 30 jum mit-tmien tal-perjodu taż-żmien raġonevoli jew fi żmien 30 jum mill-ħruġ tad-deċiżjoni tal-bord tal-arbitraġġ skont l-Artikolu 14.11 (Rieżami ta' Kwalunkwe Mizura Mehuda biex Tikkonforma mad-Deciżjoni tal-Bord tal-Arbitraġġ) li ma tkun teżisti l-ebda mizura mehuda bi skop ta' konformità mad-deċiżjoni tal-bord tal-arbitraġġ jew li mizura mehuda għal skop ta' konformità mad-deċiżjoni hija inkonsistenti mad-dispożizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 14.2 (Kamp ta' Applikazzjoni), il-Parti li tilmenta għandu jkollha d-dritt, wara avviż lill-Parti l-oħra u lill-Kumitat għall-Kummerċ, li tissospendi l-obbligi li joħorgu minn kwalunkwe dispożizzjoni msemmija fl-Artikolu 14.2 (Kamp ta' Applikazzjoni) f'livell ekwivalenti għat-thassir jew indeboliment ikkawżat mill-vjolazzjoni. L-avviż għandu jispeċifika l-livell tal-obbligi li l-Parti li tagħmel l-ilment ikun beħsiebha tissospendi. Il-Parti li tilmenta tista' timplimenta s-sospensjoni fi kwalunkwe mument wara li jgħaddu għaxart ijiem mid-data tal-wasla tal-avviż mill-Parti li kontriha jkun sar l-ilment, sakemm il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment ma tkunx talbet arbitraġġ skont il-paragrafu 3.

3. Jekk il-Parti li fil-konfront tagħha jkun qed isir l-ilment tqis li l-livell ta' sospensjoni ma jkunx ekwivalenti għat-thassir jew indeboliment kkawżat mill-vjolazzjoni, din tista' titlob bil-miktub li l-bord tal-arbitraġġ jiddeċiedi dwar il-kwistjoni. Tali rikjesta għandha tiġi nnotifikata lill-Parti li tilmenta u lill-Kumitat għall-Kummerċ qabel ma jiskadi l-perjodu ta' għaxart ijiem imsemmi fil-paragrafu 2. Il-bord tal-arbitraġġ oriġinali, wara li jkun talab, fejn ikun xieraq l-opinjoni tal-esperti, għandu jinnotifika, fi żmien 30 jum minn dakinhar li tkun ipprezentat it-talba, lill-Partijiet u lill-Kumitat għall-Kummerċ bid-deċiżjoni tiegħu rigward il-livell tas-sospensjoni tal-obbligi. L-obbligi ma għandhomx jiġu sospiżi sakemm il-bord ta' arbitraġġ oriġinali jinnotifika s-sentenza tiegħu, u kwalunkwe sospensjoni għandha tkun konsistenti mad-deċiżjoni tal-bord ta' arbitraġġ.

4. F'każ li xi membru tal-bord tal-arbitraġġ oriġinali ma jkunx għadu disponibbli, għandhom japplikaw il-proċeduri stipulati fl-Artikolu 14.5 (Twaqqif ta' Bord tal-Arbitraġġ). Il-perjodu tal-ħruġ tad-deċiżjoni għandu jkun ta' 45 jum mid-data tal-prezentazzjoni tat-talba msemmija fil-paragrafu 3.

5. Is-sospensjoni tal-obbligi għandha tkun temporanja u ma tiġx applikata wara li:

- (a) il-Partijiet ikunu laħqu soluzzjoni miftehma reċiprokament skont l-Artikolu 14.15 (Soluzzjoni Miftiehma Reċiprokament); jew
- (b) il-Partijiet ikunu laħqu ftehim dwar jekk il-miżura nnotifikata skont il-paragrafu 1 tal-Artikolu 14.13 (Rieżami ta' Kwalunkwe Miżura Mehuda biex Tikkonforma wara s-Sospensjoni tal-Obbligi) iġġib il-Parti konvenuta f'konformità mad-dispożizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 14.2 (Kamp ta' Applikazzjoni); jew

- (c) kwalunkwe miżura li tinstab li tkun inkonsistenti mad-dispożizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 14.2 (Kamp ta' Applikazzjoni) tkun ġiet irtirata jew emendata sabiex tingieb f'konformità ma' dawk id-dispożizzjonijiet, kif inhu ddikjarat skont il-paragrafu 2 tal-Artikolu 14.13 (Rieżami ta' Kwalunkwe Miżura Meħuda biex Tikkonforma wara s-Sospensjoni tal-Obbligi).

ARTIKOLU 14.13

Rieżami ta' Kwalunkwe Miżura Meħuda biex Tikkonforma wara s-Sospensjoni tal-Obbligi

1. Il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment għandha tinforma lill-Parti li tilmenta u lill-Kumitat għall-Kummerċ dwar kwalunkwe miżura li tkun ħadet sabiex tikkonforma mad-deċiżjoni tal-bord tal-arbitraġġ u dwar it-talba tagħha għat-tmiem tas-sospensjoni tal-obbligi applikata mill-Parti li tkun qiegħda tilmenta.
2. Jekk il-Partijiet ma jilhqux ftehim dwar jekk il-miżura nnotifikata ġgibx il-Parti li kontriha jkun sar l-ilment konformi mad-dispożizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 14.2 (Kamp ta' Applikazzjoni) fi żmien 30 jum mid-data tal-wasla tal-avviż, il-Parti li tilmenta għandha titlob bil-miktub li l-bord tal-arbitraġġ originali jiddeċiedi dwar il-kwistjoni. Talba bħal din għandha tiġi nnotifikata fl-istess ħin lill-parti l-oħra u lill-Kumitat għall-Kummerċ. Id-deċiżjoni tal-bord tal-arbitraġġ għandha tiġi nnotifikata lill-Partijiet u lill-Kumitat għall-Kummerċ fi żmien 45 jum mid-data tal-preżentazzjoni tat-talba. Jekk il-bord tal-arbitraġġ jiddeċiedi li kwalunkwe miżura meħuda sabiex tinkiseb konformità tkun konformi mad-dispożizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 14.2 (Kamp ta' Applikazzjoni), is-sospensjoni tal-obbligi għandha tiġi tterminata.

SUB-TAQSIMA C

DISPOŻIZZJONIJIET KOMUNI

ARTIKOLU 14.14

Sospensjoni u Terminazzjoni ta' Proċeduri ta' Arbitraġġ

1. Il-bord tal-arbitraġġ għandu, b'talba bil-miktub taż-żewġ Partijiet, jissospendi hidmietu fi kwalunkwe punt ta' żmien għal perjodu miftiehem mill-Partijiet, li ma għandux jiskorri t-tnax-il xahar. il-bord tal-arbitraġġ għandu jkompli b'hidmietu fi tmiem dan il-perjodu miftiehem wara talba bil-miktub tal-Parti li tippreżenta l-ilment, jew qabel tmiem dan il-perjodu miftiehem wara talba bil-miktub taż-żewġ Partijiet. Jekk il-Parti li tkun ippreżentat l-ilment ma titlobx li titkompla l-hidma tal-bord tal-arbitraġġ qabel ma jiskadi l-perjodu li jkun sar qbil dwaru, il-proċedura tas-soluzzjoni tat-tilwim li tkun inbdiet skont din it-Taqsima għandha titqies mitmuma. Sogġett għall-Artikolu 14.21 (Relazzjoni mal-Obbligi tad-WTO), is-sospensjoni u t-terminazzjoni tal-hidma tal-bord tal-arbitraġġ huma mingħajr preġudizzju għad-drittijiet ta' kull waħda mill-partijiet fi proċedimenti ohra.
2. Fi kwalunkwe żmien, il-Partijiet jistgħu jaqblu bil-miktub li jterminaw il-proċeduri ta' riżoluzzjoni ta' tilwim mibdija skont din it-Taqsima.

ARTIKOLU 14.15

Soluzzjoni Miftehma Reċiprokament

F'kwalunkwe hin, il-Partijiet jistgħu jaslu għal soluzzjoni ta' tilwima miftehma b'mod reċiproku skont dan il-Kapitolu. Huma għandhom jinnotifikaw lill-Kumitat tal-Kummerċ u lill-bord tal-arbitraġġ dwar tali soluzzjoni. Jekk is-soluzzjoni tirrikjedi l-approvazzjoni skont il-proċeduri rilevanti domestiċi ta' xi Parti, l-avviż jirreferi għal dan ir-rekwiżit, u l-proċeduri tal-arbitraġġ mibdija skont din it-Taqsima għandhom jiġu sospizi. Il-proċedura għandha tintemm jekk tali approvazzjoni ma tkunx meħtieġa jew mal-avviż tat-tlestija ta' tali proċeduri domestiċi.

ARTIKOLU 14.16

Regoli ta' Proċedura

1. Il-proċeduri għas-soluzzjoni tat-tilwim taħt dan il-Kapitolu għandhom ikunu rregolati mill-Anness 14-A.
2. Kwalunkwe laqgħa tal-bord tal-arbitraġġ għandha tkun miftuħa għall-pubbliku skont l-Anness 14-A.

ARTIKOLU 14.17

Preżentazzjoni ta' informazzjoni

1. B'talba ta' xi Parti, jew b'inizjattiva tiegħu stess, il-bord tal-arbitraġġ jista' jikseb informazzjoni minn kwalunkwe sors kif iqis xieraq għall-proċedimenti tal-bord tal-arbitraġġ, fosthom il-Partijiet involuti fit-tilwima. Il-bord ta' arbitraġġ għandu wkoll ikollu d-dritt li jfittex l-opinjoni rilevanti ta' esperti kif iqis xieraq. Il-bord ta' arbitraġġ għandu jikkonsulta lill-Partijiet qabel ma jagħzel esperti b'hal dawn. Kwalunkwe informazzjoni miksuba b'dan il-mod għandha tigi żvelata lil kull waħda mill-Partijiet u trid tkun ippreżentata għall-kummenti tagħhom.
2. Persuni fiżiċi u ġuridiċi interessati tal-Partijiet huma awtorizzati li jippreżentaw informazzjoni *amicus curiae* lill-bord tal-arbitraġġ skont l-Anness 14-A.

ARTIKOLU 14.18

Regoli tal-Interpretazzjoni

Il-bord tal-arbitraġġ għandu jinterpreta d-dispożizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 14.2 (Kamp ta' Applikazzjoni) skont ir-regoli konswetudinali dwar l-interpretazzjoni tad-dritt pubbliku internazzjonali, inklużi dawk stipulati fil-Konvenzjoni ta' Vjenna dwar il-Liġi tat-Trattati. Meta obbligu taht dan il-Ftehim ikun identiku għal obbligu taht il-Ftehim tad-WTO, il-bord ta' arbitraġġ għandu jiehu f'kunsiderazzjoni kwalunkwe interpretazzjoni rilevanti stabbilita fid-deċiżjonijiet tal-Korp għas-Soluzzjoni tat-Tilwim tad-WTO (minn hawn 'il quddiem id-“DSB”). Id-deċiżjonijiet tal-bord tal-arbitraġġ ma għandhomx iżidu jew inaqqsu d-drittijiet u l-obbligi pprovduti fid-dispożizzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 14.2 (Kamp ta' Applikazzjoni).

ARTIKOLU 14.19

Deċiżjonijiet u Sentenzi tal-Bord tal-Arbitraġġ

1. Il-bord tal-arbitraġġ għandu jagħmel kull sforz biex kwalunkwe deċiżjoni tittiehed b'konsens. Madankollu, fejn deċiżjoni ma tistax tintlaħaq b'konsens, il-kwistjoni kkonċernata għandha tkun deċiża b'vot ta' maġġoranza.
2. Kwalunkwe deċiżjoni tal-bord tal-arbitraġġ għandha tkun vinkolanti fuq il-Partijiet u ma għandha toħloq l-ebda dritt jew obbligu għal persuni fiżiċi jew ġuridiċi. Id-deċiżjoni għandha tistipula s-sejbiet tal-fatti, l-applikabbiltà tad-dispożizzjonijiet rilevanti tal-ftehim stabbilit fl-Artikolu 14.2 (Kamp ta' Applikazzjoni), u r-raġunament bażiku wara s-sejbiet u l-konklużjonijiet li tagħmel. Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jagħmel is-sentenzi tal-bord tal-arbitraġġ disponibbli pubblikament fl-intier tagħhom sakemm dan ma jiddeċidix li ma jagħmilx hekk sabiex jiżgura l-kunfidenzjalità ta' kwalunkwe informazzjoni stabbulita minn xi Parti bħala kunfidenzjali.

TAQSIMA D

DISPOŻIZZJONIJIET ĠENERALI

ARTIKOLU 14.20

Listi ta' Arbitri

1. Mad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, il-Partijiet għandhom jistabbilixxu lista ta' hames individwi li jkunu lesti u jkunu jistgħu jservu bħala l-president ta' bord tal-arbitraġġ imsemmi fl-Artikolu 14.5 (Twaqqif ta' Bord tal-Arbitraġġ).

2. Mhux aktar tard minn sitt xhur wara d-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim, il-Kumitat tal-Kummerċ għandu jistabbilixxi lista ta' għaxar persuni li jkunu lesti u jkunu jistgħu jservu bħala arbitri. Mad-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim, kull Parti għandha tipproponi mill-anqas ħames individwi biex iservu ta' arbitri.
3. Il-Kumitat għall-Kummerċ ser jiżgura li l-lista ta' individwi sabiex iservu bħala presidenti jew arbitri, stabbiliti skont il-paragrafi 1 u 2 rispettivament, tinzamm.
4. L-arbitri għandu jkollhom għarfien speċjalizzat jew esperjenza speċjalizzata fid-dritt u fil-kummerċ internazzjonali jew fis-soluzzjoni ta' disputi li jirriżultaw minn ftehimiet kummerċjali internazzjonali. Dawn għandhom ikunu indipendenti, għandhom iservu fil-kapaċitajiet individwali tagħhom u ma għandhomx ikunu affiljati mal-gvern ta' xi Parti, jkunu konformi mal-Anness 14-B.

ARTIKOLU 14.21

Relazzjoni mal-Obbligi tad-WTO

1. Ir-rikors għad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu dwar is-soluzzjoni tat-tilwim għandu jkun mingħajr preġudizzju għal kwalunkwe azzjoni fil-qafas tad-WTO, fosthom proċedimenti għas-soluzzjoni tat-tilwim.

2. Minkejja l-paragrafu 1, meta Parti tkun bdiet proċedimenti għas-soluzzjoni tat-tilwim fir-rigward ta' miżura partikolari, jew taħt dan il-Kapitolu jew taħt il-Ftehim tad-WTO, hija ma tistax tibda proċedura għas-soluzzjoni tat-tilwim fir-rigward tal-istess miżura fil-forum l-iehor sakemm jiġu konklużi l-ewwel proċedimenti. Barra minn hekk, ebda Parti ma għandha tibda l-proċedimentigħas-soluzzjoni tat-tilwim taħt kemm dan il-Kapitolu u taħt il-Ftehim tad-WTO sakemm obbligi sostanzjalment differenti taħt iż-żewġ ftehimiet ma jkunux f'tilwima, jew sakemm il-forum magħżul jonqos għal raġunijiet proċedurali jew ġurisdizzjonali milli jagħmel sejbiet dwar it-talba li tfittex rimedju fir-rigward ta' dak l-obbligu, sakemm in-nuqqas tal-forum ma jkunx ir-risultat ta' nuqqas ta' Parti litiganti li taġixxi b'mod diligenti.

3. Għall-iskopijiet tal-paragrafu 2:

- (a) il-proċeduri ta' soluzzjoni tat-tilwim taħt il-Ftehim tad-WTO għandhom jitqiesu li nbdew wara talba tal-Parti għat-twaqqif ta' bord skont l-Artikolu 6 tad-DSU u għandhom jitqiesu li ntemmu meta d-DSB jadotta r-rapport tal-Bord, u r-rapport tal-Entità tal-Appell skont il-każ, skont l-Artikoli 16 u 17(14) tad-DSU; u
- (b) il-proċeduri ta' soluzzjoni tat-tilwim taħt dan il-Kapitolu għandhom jitqiesu li nbdew b'talba minn Parti għat-twaqqif ta' bord tal-arbitraġġ skont il-paragrafu 1 tal-Artikolu 14.4 (Bidu ta' Proċedura ta' Arbitraġġ) u għandhom jitqiesu li jkunu ntemmu meta l-bord tal-arbitraġġ johroġ id-deċizjoni tiegħu lill-Partijiet u lill-Kumitat għall-Kummerċ skont il-paragrafu 2 tal-Artikolu 14.8 (Deċizjoni tal-Bord tal-Arbitraġġ) jew meta l-Partijiet jilhqu soluzzjoni bi qbil reċiproku skont l-Artikolu 14.15 (Soluzzjoni Miftiehma Reċiprokament).

4. Xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu jwaqqaf lil xi Parti milli timplimenta s-sospensjoni tal-obbligi awtorizzati mid-DSB. Il-Ftehim tad-WTO ma għandux jiġi invokat sabiex iwaqqaf Parti milli tissospendi obbligi skont dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 14.22

Limiti taż-żmien

1. Il-limiti taż-żmien kollha stabbiliti f'dan il-Kapitolu, fosthom dawk sabiex il-bordijiet ta' arbitraġġ joħorġu d-deċiżjonijiet tagħhom, għandhom jingħaddu f'jiem tal-kalendarju, bl-ewwel jum ikun l-għada tal-att jew il-fatti li għalih jirreferu, sakemm mhux speċifikat mod ieħor.
2. Kull limitu taż-żmien imsemmi f'dan il-Kapitolu jista' jiġi modifikat bi qbil reċiproku tal-Partijiet.

ARTIKOLU 14.23

Rieżami u Modifika tal-Kapitolu

Il-Partijiet jistgħu, permezz ta' deċiżjoni fil-Kumitat għall-Kummerċ, jimmodifikaw dan il-Kapitolu u l-Annessi 14-A u 14-B.

KAPITOLU HMISTAX

MEKKANIŻMU TA' MEDJAZZJONI

ARTIKOLU 15.1

Għan u Kamp ta' Applikazzjoni

1. L-għan ta' dan il-Kapitolu hu li jiffaċilita s-sejba ta' soluzzjoni bi qbil reċiproku permezz ta' proċedura komprensiva u espedjenti bl-assistenza ta' medjatur.
2. Dan il-Kapitolu għandu japplika għal kwalunkwe miżura li tkun fil-kamp ta' applikazzjoni ta' dan il-Ftehim u li taffettwa b'mod negattiv il-kummerċ jew l-investment bejn il-Partijiet, għajr jekk ipprovdut xorta oħra.

TAQSIMA A

PROCEDURA TAHT IL-MEKKANIŻMU TA' MEDJAZZJONI

ARTIKOLU 15.2

Talba għal Informazzjoni

1. Fil kwalunkwe żmien qabel ma tibda l-proċedura ta' medjazzjoni, Parti tista' titlob lill-Parti l-oħra bil-miktub informazzjoni rigward miżura li taffettwa b'mod negattiv il-kummerċ jew l-investment bejn il-Partijiet. Il-Parti li qed issirilha t-talba għandha ttipprovdi twegiba bil-miktub fi żmien 20 jum.
2. Fejn il-Parti li tkun qed twieġeb tqis li twegiba fi żmien għoxrin jum mhix prattikabbli, hija għandha tinforma lill-Parti li tkun qed tagħmel it-talba bir-raġunijiet għalfejn mhuwiex prattikabbli li twieġeb f'dan il-perjodu, flimkien ma' stima tal-iqsar perjodu li fih tkun tista' ttipprovdi t-twegiba tagħha.

ARTIKOLU 15.3

Bidu tal-Proċedura

1. Fi kwalunkwe waqt, Parti tista' titlob li l-Partijiet jidhlu fi proċedura ta' medjazzjoni. Din it-talba għandha tkun indirizzata lill-parti l-oħra bil-miktub. It-talba għandha tkun dettaljata biżżejjed li tippreżenta b'mod ċar it-tħassib tal-Parti li tkun qiegħda tagħmel it-talba u għandha:

- (a) tidentifika l-miżura speċifika inkwistjoni;
- (b) tipprovdi dikjarazzjoni tal-effetti negattivi allegati li l-Parti rikjendenti temmen li l-miżura għandha, jew ser ikollha, fuq il-kummerċ jew l-investment bejn il-Partijiet; u
- (c) tispjega kif il-Parti rikjendenti tqis li dawk l-effetti huma marbuta mal-miżura.

2. Il-Parti li lilha hija indirizzata t-talba għandha tagħti kunsiderazzjoni favorevoli lit-talba u taċċetta jew tirrifjuta bil-miktub fi żmien għaxart ijiem minn mrta taslilha.

ARTIKOLU 15.4

Għażla ta' Medjatur

1. Il-Partijiet għandhom jaqblu hilitom biex jaqblu dwar medjatur mhux aktar tard minn 15-il jum wara li tasal it-tweġiba għat-talba msemmija fil-paragrafu 2 tal-Artikolu 15.3 (Bidu tal-Proċedura).

2. Jekk il-Partijiet ma jkunux jistgħu jaqblu fuq il-medjatur fl-iskandenza stabbilita, waħda mill-Partijiet tista' titlob lill-president tal-Kumitat għall-Kummerċ, jew lid-delegat tal-president biex jagħzel l-medjatur bil-polza mil-lista stabbilita fil-paragrafu 2 tal-Artikolu 14.20 (Lista ta' Arbitri) Ir-rappreżentanti taż-żewġ Partijiet huma intitolati li jkunu preżenti meta ssir il-polza.
3. Il-president tal-Kumitat għall-Kummerċ, jew id-delegat tal-president, għandu jagħzel l-arbitri fi żmien hamest ijiem ta' xogħol mit-talba msemmija fil-paragrafu 2.
4. Il-medjatur ma għandux ikun ċittadin ta' waħda mill-Partijiet, sakemm il-Partijiet ma jaqblux mod ieħor.
5. Il-medjatur għandu jassisti lill-Partijiet, b'mod imparzjali u trasparenti, f'li jiċċaraw il-miżura u l-effetti negattivi possibbli tagħha fuq il-kummerċ u l-investment, u f'li jilhqu soluzzjoni bi qbil reċiproku. L-Anness 14-B għandu japplika *mutatis mutandis*, għall-medjaturi. Ir-Regoli minn 4 sa 9 u r-Regoli minn 46 sa 49 tal-Anness 14-A għandhom japplikaw ukoll, *mutatis mutandis*.

ARTIKOLU 15.5

Regoli tal-Proċedura ta' Medjazzjoni

1. Fi żmien 10 ijiem wara l-hatra tal-medjatur, il-Parti li tkun sejhet għall-proċedura ta' medjazzjoni għandha tippreżenta lill-medjatur u lill-Parti l-oħra, deskrizzjoni dettaljata bil-miktub tal-problema, b'deskrizzjoni b'mod partikolari tal-operazzjoni tal-miżura inkwistjoni u tal-effetti negattivi tagħha fuq il-kummerċ u l-investment. Fi żmien 20 jum mid-data tal-wasla ta' dik is-sottomissjoni, il-Parti l-oħra tista' tippreżenta il-kummenti tagħha bil-miktub dwar id-deskrizzjoni tal-problema. Kull Parti tista' tinkludi kwalunkwe informazzjoni li tqis rilevanti fid-deskrizzjoni tagħha tal-problema jew il-kummenti tagħha dwarhom.

2. Il-medjatur jista' jiddeċidi dwar l-aktar mod xieraq biex jiċċara l-miżura kkonċernata u l-effetti potenzjali fuq il-kummerċ u l-investment. B'mod partikolari, il-medjatur jista' jorganizza laqgħat bejn il-Partijiet, jista' jikkonsulta mal-Partijiet b'mod kongunt jew individwalment, jista' jfittex l-assistenza jew jikkonsulta mal-esperti u l-Partijiet ikkonċernati rilevanti, u jista' jipprovdi kwalunkwe appoġġ addizzjonali mitlub mill-Partijiet. Madankollu, qabel ifittex l-ghajnuna jew jikkonsulta mal-esperti u l-imsieħba interessati rilevanti, il-medjatur għandu jikkonsulta mal-Partijiet.
3. Il-medjatur għandu joffri pariri u jista' jipproponi soluzzjoni għall-kunsiderazzjoni tal-Partijiet litiganti li jistgħu jaċċettaw jew jirrifjutaw is-soluzzjoni proposta jew jistgħu jaqblu dwar soluzzjoni differenti. Madankollu, il-medjatur ma għandux jagħtix pariri jew kummenti dwar jekk il-miżura inkwistjoni hijiex konsistenti ma' dan il-Ftehim.
4. Il-proċedura ta' medjazzjoni għandha ssir fit-territorju tal-Parti li lilha tkun ġiet indirizzata t-talba, jew permezz ta' ftehim reċiproku, fi kwalunkwe post ieħor jew bi kwalunkwe mezz ieħor.
5. Il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom biex jilhqu soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku fi żmien 60 jum mill-hatra tal-medjatur. Sakemm jinltaħaq ftehim aħħari, il-Partijiet jistgħu jikkunsidraw soluzzjonijiet *interim* possibbli, speċjalment jekk il-miżura jkollha x'taqsam ma' merkanzija li tithassar.
6. Is-soluzzjoni tista' tkun adottata permezz ta' deċiżjoni tal-Kumitat għall-Kummerċ. Xi waħda mill-Partijiet tista' tagħmel soluzzjoni bħal din sugġetta għat-tlestija ta' kwalunkwe proċedura interna meħtieġa. Is-soluzzjonijiet miftiehma reċiprokament għandhom ikunu disponibbli b'mod pubbliku. Madankollu, il-verżjoni żvelata lill-pubbliku ma tistax tinkludi xi informazzjoni li Parti tkun iddikjarat bħala kunfidenzjali.

7. Il-proċedura ta' mejazzjoni għandha tintemm:

- (a) bl-adozzjoni ta' soluzzjoni bi qbil reċiproku mill-Partijiet, f'liema każ il-proċedura ta' medjazzjoni għandha tiġi fi tmiemha fid-data tal-adozzjoni;
- (b) bil-qbil reċiproku tal-Partijiet fi kwalunkwe stadju tal-proċedura ta' mejazzjoni, f'liema każ il-proċedura ta' medjazzjoni għandha tiġi fi tmiemha fid-data ta' dak il-qbil;
- (c) b'dikjarazzjoni bil-miktub tal-medjatur, wara li jkun ikkonsulta lill-Partijiet, li sforzi ulterjuri ta' medjazzjoni ma jwasslu mkien, f'liema każ il-proċedura ta' medjazzjoni għandha tiġi fi tmiemha fid-data ta' dik id-dikjarazzjoni; jew
- (d) b'dikjarazzjoni bil-miktub ta' waħda mill-Partijiet wara li jkunu ġew esplorati soluzzjonijiet li jkun sar qbil fuqhom reċiprokament skont il-proċedura ta' medjazzjoni u wara li jkunu kkunsidraw kwalunkwe parir jew soluzzjoni proposta mill-medjatur, f'liema każ il-proċedura ta' medjazzjoni għandha tiġi fi tmiemha fid-data ta' dik id-dikjarazzjoni.

TAQSIMA B

IMPLIMENTAZZJONI

ARTIKOLU 15.6

Implimentazzjoni ta' Soluzzjoni Miftehma Reċiprokament

1. Jekk il-Partijiet ikunu ftehm fuq soluzzjoni, kull Parti għandha tiegħu l-miżuri meħtieġa sabiex timplimenta s-soluzzjoni bi qbil reċiproku fiż-żmien miftiehem.
2. Il-Parti li qed timplimenta għandha tgħarraf lill-Parti l-oħra bil-miktub bi kwalunkwe pass jew miżura li tiegħu biex timplimenta s-soluzzjoni miftiehma mill-Partijiet.
3. Fuq talba tal-Partijiet, il-medjatur għandu jgħid lill-Partijiet abbozz ta' rapport fattwali bil-miktub, li għandu jipprovdi sommarju fil-qosor ta': (i) il-miżura kkonċernata f'dawn il-proċedimenti; (ii) il-proċeduri li ġew segwiti; u (iii) kwalunkwe soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku li tinlaħaq bħala r-riżultat finali ta' dawn il-proċedimenti, inklużi soluzzjonijiet *interim*. Il-medjatur għandu jipprovdi lill-partijiet 15-il jum biex jikkummentaw fuq l-abbozz tar-rapport. Wara li jikkunsidra l-kummenti tal-Partijiet ippreżentati f'dak il-perjodu, il-medjatur għandu jippreżenta r-rapport fattwali finali bil-miktub lill-Partijiet fi żmien 15-il jum. Ir-rapport fattwali finali bil-miktub ma għandux jinkludi xi interpretazzjoni ta' dan il-Ftehim.

TAQSIMA C

DISPOŻIZZJONIJIET ĠENERALI

ARTIKOLU 15.7

Relazzjoni mas-Soluzzjoni ta' Tilwim

1. Il-proċedura ta' medjazzjoni hija mingħajr preġudizzju għad-drittijiet u l-obbligi tal-Partijiet skont il-Kapitolu Erbatax (Soluzzjoni ta' Tilwim).
2. Il-proċedura ta' medjazzjoni mhix maħsuba biex isservi bħala bażi għal proċeduri ta' soluzzjoni ta' tilwim skont dan il-Ftehim jew ftehim ieħor. Parti ma għandhiex tibbaża ruħha jew tintroduċi bħala evidenza fi proċeduri ta' soluzzjoni ta' tilwim bħal dawn, u bordtal-arbitraġġ lanqas ma għandu jikkonsidra:
 - (a) pożizzjonijiet meħuda minn Parti matul il-proċedura ta' medjazzjoni;
 - (b) il-fatt li Parti indikat ir-rieda li taċċetta soluzzjoni għall-miżura suġġetta għal medjazzjoni; jew
 - (c) pariri mogħtija jew proposti magħmula mill-medjatur.

3. Minghajr preġudizzju għall-paragrafu 6 tal-Artikolu 15.5 (Regoli tal-Proċedura ta' Medjazzjoni) u sakemm il-Partijiet ma jaqblux mod ieħor, il-passi kollha tal-proċedura ta' medjazzjoni, inkluż kwalunkwe parir li jista' jingħata jew soluzzjoni li tista' tiġi proposta, huma kunfidenzjali. Madankollu, kull Parti tista' tiżvela lill-pubbliku l-fatt li qed issir medjazzjoni.

ARTIKOLU 15.8

Limiti taż-żmien

Kull limitu ta' żmien imsemmi f'dan l-Anness jista' jiġi modifikat bi qbil reċiproku bejn il-Partijiet.

ARTIKOLU 15.9

Spejjeż

1. Kull Parti għandha ġġarrab l-ispejjeż kollha tagħha li jirriżultaw mill-partecipazzjoni fil-proċedura ta' medjazzjoni.
2. Il-Partijiet għandhom jaqsmu ndaqs l-ispejjeż kollha li jirriżultaw minn kwistjonijiet organizzattivi, inklużi l-ispejjeż ta' remunerazzjoni u tal-medjatur. Ir-remunerazzjoni tal-medjatur għandha tkun skont dik prevista fl-Artikolu 10(b) tal-Anness 14-A.

ARTIKOLU 15.10

Rieżami

Hames snin wara d-data tad-dhul fis-sehħ ta' dan il-Ftehim, il-Partijiet ghandhom jikkonsultaw lil xulxin dwar il-htieġa li jimmodifikaw il-proċedura ta' medjazzjoni fid-dawl tal-esperjenza tagħhom li jużaw il-proċedura ta' medjazzjoni u fid-dawl ta l-iżvilupp ta' mekkanizmu korrispondenti fid-WTO.

KAPITOLU SITTA

DISPOŻIZZJONIJIET ISTITUZZJONALI, ĠENERALI U FINALI

ARTIKOLU 16.1

Kumitat għall-Kummerċ

1. Il-Partijiet b'dan jistabbilixxu Kumitat għall-Kummerċ, li għandu jinkludi rappreżentanti tal-Partijiet.
2. Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jiltaqa' b'mod alternat fl-Unjoni jew f'Singapore kull sentejn jew b'talba ta' xi waħda mill-Partijiet. Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jkun ko-presedut mill- l-Membru tal-Kummissjoni Ewropea responsabbli għall-Kummerċ u l-Ministru għall-Kummerċ u l-Industrija ta' Singapore, jew id-delegati rispettivi tagħhom. Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jiftiehem fuq l-iskeda tal-laqgħat tiegħu u għandu jistabbilixxi l-aġenda tiegħu.

3. Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu:

- (a) jiżgura li dan il-Ftehim jaħdem sew;
- (b) jissorvelja u jiffaċilita l-implimentazzjoni u l-applikazzjoni ta' dan il-Ftehim, u għandu jippromwovi l-għanijiet generali tiegħu;
- (c) jissorvelja l-hidma tal-kumitati speċjalizzati kollha, il-gruppi ta' hidma u korpi oħra stabbiliti b'dan il-Ftehim;
- (d) jikkunsidra modi kif jippromwovi aktar ir-relazzjonijiet kummerċjali bejn il-Partijiet;
- (e) mingħajr preġudizzju għall-Kapitolu Erbatax (Soluzzjoni ta' Tilwim) u Kapitolu Hmistax (Mekkaniżmu ta' Medjazzjoni), ifittex kif isolvi l-problemi li jistgħu jinqalghu fl-oqsma koperti b'dan il-Ftehim, jew li jsolvi t-tilwimiet li jistgħu jinqalghu rigward l-interpretazzjoni jew l-applikazzjoni ta' dan il-Ftehim; u
- (f) jikkunsidra kwalunkwe kwistjoni oħra ta' interess relatata ma' qasam kopert b'dan il-Ftehim.

4. Il-Kumitat għall-Kummerċ jista':

- (a) jiddeċiedi li jistabbilixxi jew ixolji kumitati speċjalizzati, jew li jalloka r-responsabbiltajiet lil tali kumitati, hlief dawk is-setgħat mogħtija lil kumitati speċjalizzati li jadottaw deċiżjonijiet li jorbtu legalment jew jadottaw emendi jitsgħu jiġu modifikati biss skont il-proċedura għall-emendi stabbilita fl-Artikolu 16.5 (Emendi);

- (b) jikkomunika mal-partijiet interessati kollha fosthom is-settur privat u l-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili;
- (c) jikkunsidra emendi għal dan il-Ftehim jew jemenda dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim fil-każijiet li jkun hemm provvedimenti speċifiku għalihom f'dan il-Ftehim;
- (d) jadotta interpretazzjonijiet tad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim, li għandhom ikunu vinkolanti fuq il-Partijiet u fuq il-korpi kollha stabbiliti taht dan il-Ftehim, inkluż il-bordijiet tal-arbitraġġ imsemmija fil-Kapitolu Erbatax (Soluzzjoni ta' Tilwim);
- (e) jadotta deċizzjonijiet jew jagħmel arrangamenti kif previsti f'dan il-Ftehim;
- (f) jadotta r-regoli ta' proċedura tiegħu stess; u
- (g) jieħu azzjoni oħra bħal din fl-eżerċizzju tal-funzjonijiet tiegħu skont kif jaqblu l-Partijiet.

5. Il-Kumitat għall-Kummerċ għandu jinforma lill-Kumitat Kongunt imwaqqaf taht il-Ftehim ta' Shubija u Kooperazzjoni bl-attivitajiet tal-Kumitat għall-Kummerċ u dawk tal-kumitati speċjalizzati tiegħu, kif rilevanti, fuq laqgħat regolari tal-Kumitat Kongunt.

6. Waqt li jagħrfu l-importanza tat-trasparenza u l-onestà, il-Partijiet jafferma l-prattici rispettivi tagħhom li jikkunsidraw l-opinjoni tal-membri tal-pubbliku bil-għan li jibbażaw fuq firxa wiesgħa ta' perspettivi fl-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 16.2

Kumitati Speċjalizzati

1. Il-kumitati speċjalizzati li ġejjin huma b'dan stabbiliti taħt l-awspiċi tal-Kumitat għall-Kummerċ:

- (a) il-Kumitat għall-Kummerċ f'Merkanzija;
- (b) il-Kumitat dwar il-Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji (il-“Kumitat SPS”);
- (c) il-Kumitat Doganali; u
- (d) il-Kumitat għall-Kummerċ fis-Servizzi, l-Investment u l-Akkwisti Pubbliċi.

2. Il-kompożizzjoni, il-mandat, il-kompiti u, skont il-każ, l-operat tal-kumitati speċjalizzati, għandhom ikunu kif iddefiniti fid-dispożizzjonijiet rilevanti ta' dan il-Ftehim jew mill-Kumitat għall-Kummerċ.

3. Sakemm ma jkunx ipprovdut mod ieħor f'dan il-Ftehim, il-kumitati speċjalizzati għandhom normalment jiltaqgħu f'livell xieraq, b'mod alternat fl-Unjoni jew f'Singapore, j kull sentejn ew mingħajr dewmien żejjed wara talba ta' xi Parti jew tal-Kumitat għall-Kummerċ. Huma għandhom ikunu ko-preseduti minn rappreżentanti tal-Partijiet. Il-kumitati speċjalizzati għandhom jiftiehm fuq l-iskeda tal-laqgħat tagħhom u jistabbilixxu l-aġenda tagħhom.

4. Il-kumitati speċjalizzati għandhom jinfurmaw lill-Kumitat għall-Kummerċ dwar l-iskeda u l-aġenda tagħhom biżżejjed bil-quddiem qabel il-laqgħat tagħhom. Huma għandhom jirrappurtaw lill-Kumitat għall-Kummerċ dwar l-attivitajiet tagħhom f'kull laqgħa regolari tal-Kumitat għall-Kummerċ. Il-ħolqien jew l-eżistenza ta' kumitat speċjalizzat ma għandhomx jimpedixxu lill-ebda Parti milli tippreżenta xi kwistjoni direttament quddiem il-Kumitat għall-Kummerċ.

ARTIKOLU 16.3

Il-liġi tad-WTO li qed tevolvi

Jekk xi dispożizzjoni tal-Ftehim tad-WTO li l-Partijiet ikunu inkorporaw f'dan il-Ftehim tiġi emendata, il-Partijiet għandhom jikkonsultaw lil xulxin, permezz tal-Kumitat għall-Kummerċ, bil-ħsieb li tinstab soluzzjoni sodisfaċenti reċiproka, fejn meħtieġ. Bħala riżultat ta' din ir-reviżjoni, il-Partijiet jistgħu, bid-Deciżjoni fil-Kumitat għall-Kummerċ, jemendaw dan il-Ftehim skont dan.

ARTIKOLU 16.4

Tehid ta' deciżjonijiet

1. Il-Partijiet jistgħu jiehdu deciżjonijiet fil-Kumitat għall-Kummerċ jew kumitat speċjalizzat, fejn previst f'dan il-Ftehim. Id-deciżjonijiet li jittiehdu f'tali kumitat għandhom jorbtu lill-Partijiet, li għandhom jiehdu l-miżuri meħtieġa biex jimplimentaw dawk id-deciżjonijiet.

2. Il-Kumitat għall-Kummerċ u kumitati speċjalizzati jistgħu jagħmlu rakkomandazzjonijiet xierqa, fejn previst f'dan il-Ftehim.

3. Il-Kumitat għall-Kummerċ u kumitati speċjalizzati għandhom ifasslu d-deċizzjonijiet u rakkomandazzjonijiet tiegħu bi qbil bejn il-Partijiet.

ARTIKOLU 16.5

Emendi

1. Il-Partijiet jistgħu jiftiehem li jemendaw dan il-Ftehim. Emendi għal dan il-Ftehim għandhom jidhlu fis-seħh wara li l-Partijiet ikunu skambjaw notifikazzjoni bil-miktub li jiċċertifikaw li huma lestew ir-rekwiżiti u l-proċeduri legali applikabbli rispettivi, kif stabbilit fl-istrument tal-emenda

2. Minkejja l-paragrafu 1, il-Partijiet jistgħu, fil-Kumitat għall-Kummerċ jew kumitat speċjalizzat, jadottaw deċizzjoni li temenda dan il-Ftehim, fejn previst f'dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 16.6

Tassazzjoni

1. Dan il-Ftehim għandu japplika biss għall-miżuri tat-tassazzjoni safejn tali applikazzjoni tkun neċessarja sabiex tagħti effett lid-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim.

2. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jaffettwa d-drittijiet u l-obbligi tal-Unjoni jew ta' kwalunkwe wiehed mill-Istati Membri tagħha, jew id-drittijiet u l-obbligi ta' Singapore taht kwalunkwe ftehim dwar it-taxxa bejn l-Unjoni u Singapore jew bejn xi wiehed mill-Istati Membri tal-Unjoni u Singapore. F'każ ta' inkonsistenza bejn dan il-Ftehim u kwalunkwe ftehim bħal dan, dak il-ftehim għandu jipprevali għall-perjodu tal-inkonsistenza. Fil-każ ta' ftehim dwar it-taxxa bejn l-Unjoni u Singapore jew bejn xi wiehed mill-Istati Membri tal-Unjoni u Singapore, l-awtoritajiet kompetenti taht dak il-ftehim għandu jkollhom ir-responsabbiltà esklussiva li jistabbilixxu b'mod kongunt jekk teżistix xi inkonsistenza bejn dan il-Ftehim u dak il-ftehim.

3. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jimpedixxi kwalunkwe Parti milli tadotta jew iżzomm kwalunkwe miżura tat-tassazzjoni li tagħmel differenza bejn il-kontribwenti bbażati fuq kriterji razzjonali, bħal jekk persuni taxxabbli jkunu fl-istess sitwazzjoni, b'mod partikolari fir-rigward tal-post tar-residenza tagħhom jew fir-rigward tal-post fejn ikun investit il-kapital tagħhom¹.

4. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jimpedixxi l-adozzjoni jew iż-żamma ta' xi miżura mmirata lejn l-impediment tal-evitar jew l-evazzjoni tat-taxxi skont id-dispożizzjonijiet dwar it-taxxa fi ftehimiet sabiex tiġi evitata t-tassazzjoni doppja jew arrangamenti oħra ta' taxxa jew legislazzjoni fiskali domestika.

¹ Għal aktar ċertezza, il-Partijiet jikkondividu fehim li xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jimpedixxi kwalunkwe miżura tat-tassazzjoni mmirata lejn għajjnuna soċjali, is-saħħa pubblika jew objettivi soċjo-komunitarji oħra, jew fuq l-istabbiltà makroekonomika; jew benefiċċji tat-taxxa marbuta ma' post ta' inkorporazzjoni u mhux in-nazzjonalità tal-persuna li tkun is-sid tal-kumpanija. Miżuri tat-tassazzjoni mmirati lejn l-istabbiltà makroekonomika huma miżuri b'reazzjoni għall-movimenti u x-xejriet fl-ekonomija nazzjonali sabiex jiġu indirizzati jew biex jiġu evitati żbilanċi sistematiċi li jheddu serjament l-istabbiltà tal-ekonomija nazzjonali.

5. (a) Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jimpedixxi lil Singapore milli jadotta jew iżomm miżuri ta' tassazzjoni li huma meħtieġa biex iħares l-interessi tal-politika pubbliku prevalenti ta' Singapore li jirriżultaw mir-restrizzjonijiet speċifiċi tiegħu ta' spazju.
- (b) Singapore ser jinnotifika lill-Unjoni immedjatement malli jieħu tali miżuri, li ser ikunu, mingħajr dewmien, is-sugġett ta' konsultazzjonijiet fil-Kumitat għall-Kummerċ, bil-għan li jintlaħaq ftehim reċiproku.
- (c) Jekk tali miżuri jaffettwaw il-bilanċ globali ta' impenji miftehma bejn il-Partijiet f'dan il-Ftehim, il-Partijiet jistgħu jibdlu l-iskedi dwar l-impenji speċifiċi tagħhom minhabba tali miżuri bid-Deċiżjoni tal-Kumitat għall-Kummerċ.

ARTIKOLU 16.7

Kont Kurrenti u Movimenti tal-Kapital

1. Il-Partijiet għandhom jawtorizzaw, u skont id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu VIII tal-Artikoli tal-Ftehim tal-Fond Monetarju Internazzjonali, kwalunkwe pagament u trasferiment f'munita liberament konvertibbli¹ fil-kont kurrenti tal-bilanċ tal-pagamenti bejn il-Partijiet fir-rigward tat-tranzazzjonijiet li jaqgħu fl-ambitu ta' dan il-Ftehim.

¹ "Munita liberament konvertibbli" tfisser munita li tiġi kummerċjalizzata kullimkien fis-swieq tal-kambju internazzjonali barranin u li tintuża ħafna fi transazzjonijiet internazzjonali.

2. Il-Partijiet għandhom jikkonsultaw lil xulxin bil-għan li jiffaċilitaw il-moviment ta' kapital bejniethom fl-ambitu ta' dan il-ftehim, b'mod partikolari l-liberalizzazzjoni progressiva tal-kont kapitali u finanzjarju, bil-għan li jingħata sostenn lil qafas stabbli u sigur għall-investment fit-tul.

ARTIKOLU 16.8

Fondi ta' Investimenti Sovrani

Kull Parti għandha thegġegħ lill-Fondi ta' Investimenti Sovran tagħha biex jirrispettaw il-Prinċipji u l-Prattiki Aċċettati b'mod Ġenerali — Prinċipji ta' Santiago.

ARTIKOLU 16.9

Restrizzjonijiet sabiex jiġi Salvagwardjat il-bilanċ tal-pagamenti

1. Jekk Parti tkun f'bilanċ tal-ħlasijiet u diffikultajiet finanzjarji esterni serji, jew tkun taħt theddida minnhom, hija tista' tadotta jew iżzomm miżuri restrittivi fir-rigward ta' movimenti kapitali, pagamenti jew trasferimenti marbuta mal-kummerċ f'merkanzija, servizzi u stabbiliment.

2. Il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom biex jevitaw l-applikazzjoni tal-miżuri restrittivi msemmija fil-paragrafu 1. Kwalunkwe miżura restrittiva adottata jew miżmuma skont dan l-Artikolu għandha tkun mhux diskriminatorja, għandha tkun ta' perjodu limitat, u ma għandhiex tmur lil hinn minn dak li jkun meħtieġ sabiex jiġi rimedjat il-bilanċ tal-ħlasijiet u d-diffikultajiet finanzjarji esterni. Tali miżuri għandhom ikunu skont il-kundizzjonijiet stabbiliti fl-Istrumenti ta' Ftehim tad-WTO u għandhom ikunu konsistenti mal-Artikoli tal-Ftehim tal-Fond Monetarju Internazzjonali, kif ikun applikabbli.

3. Parti li żżomm jew li tkun adottat miżuri restrittivi, jew li tadotta kwalunkwe bidla għal tali miżuri, għandha tinforma minnufih lill-Parti l-oħra b'dan.

4. Meta r-restrizzjonijiet jiġu adottati jew miżmuma, għandhom isiru konsultazzjoni malajr fil-Kumitat għall-Kummerċ. Dawn il-konsultazzjonijiet għandhom jivvalutaw is-sitwazzjoni tal-bilanċ ta' pagamenti tal-Parti interessata u r-restrizzjonijiet adottati jew miżmuma skond dan l-Artikolu waqt li jiġu kkunsidrati, *inter alia*, fatturi bħal:

- (a) in-natura u l-punt safejn ikunu waslu d-diffikultajiet tal-bilanċ tal-ħlasijiet u l-finanzi esterni;
- (b) l-ambjent ekonomiku u kummerċjali estern; jew
- (c) miżuri korrettivi alternattivi li jistgħu jkunu disponibbli.

Il-konsultazzjonijiet għandhom jindirizzaw il-konformità ta' kull miżura restrittiva mal-paragrafi 1 u 2. Ir-riżultati kollha ta' fatti statistiċi u oħrajn ippreżentati mill-Fond Monetarju Internazzjonali li għandhom x'jaqsmu mal-kambju, ir-riżervi monetarji jew il-bilanċ tal-pagamenti għandhom jiġu aċċettati, u l-konkluzjonijiet tal-Kumitat għall-Kummerċ għandhom ikunu bbażati fuq valutazzjoni mill-FMI tal-bilanċ tal-pagamenti u s-sitwazzjoni finanzjarja esterna tal-Parti kkonċernata.

ARTIKOLU 16.10

Miżuri ta' Salvagwardja Temporanji dwar il-Movimenti tal-Kapital u l-Pagamenti

1. Meta, f'ċirkostanzi eċċezzjonali Parti tiffaċċja diffikultajiet serji, jew it-theddida ta' dan, għat-thaddim tal-politika ekonomika u monetarja jew il-politika dwar ir-rata tal-kambju ta' Parti, dik il-Parti tista' timponi b'mod temporanju miżuri ta' salvagwardja fir-rigward ta' movimenti ta' kapital, pagamenti jew trasferimenti. Tali miżuri għandhom ikunu strettament meħtieġa, fl-ebda każ ma għandhom jaqbuż perjodu ta' sitt xhur¹, u ma għandhomx jikkostitwixxu mezz ta' diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikata bejn Parti u non-Parti f'sitwazzjonijiet simili.
2. Il-Parti li tadotta l-miżuri ta' salvagwardja għandha tinforma lill-Parti l-oħra minnufih, u, malajr kemm jista' jkun, għandha tippreżenta skeda dwar it-tneħħija tagħhom.

ARTIKOLU 16.11

Eċċezzjonijiet ta' Sigurtà

Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jiġi interpretat li:

- (a) jobbliga xi Parti sabiex tagħti xi informazzjoni li l-iżvelar tagħha hija tikkunsidra bħala li jmur kontra l-interessi tas-sigurtà essenzjali tagħha;

¹ L-applikazzjoni ta' miżuri ta' salvagwardja jistgħu jiġu estiżi permezz tal-introduzzjoni mill-ġdid formali tagħhom f'każ ta' ċirkostanzi eċċezzjonali kontinwi u wara li tkun ġiet innotifikata l-Parti l-oħra dwar l-implimentazzjoni ta' kwalunkwe proposta għal introduzzjoni mill-ġdid formali.

- (b) ma jhallix lil xi Parti milli tieġu azzjoni li hija tikkunsidra neċessarja għall-protezzjoni tal-interessi tas-sigurtà essenzjali tagħha:
- (i) marbuta mal-produzzjoni jew il-kummerċ tal-armi, munizzjon jew materjal tal-gwerra u marbuta mat-traffiku ta' prodotti u materjal ieħor u ma' attivitajiet ekonomiċi mwettqa direttament jew indirettament għall-iskop ta' forniment ta' stabbiliment militari;
 - (ii) relatati mal-provvista ta' servizzi magħmula direttament jew indirettament għall-iskop li jwaqqaf stabbiliment militari;
 - (iii) relatati ma' materjali fissjonali jew fużjonabbli, jew ma' materjali meħuda minnhom; jew
 - (iv) meħuda fi żmien ta' gwerra jew f'emerġenza oħra fir-relazzjonijiet internazzjonali, jew biex jipproteġu l-infrastruttura pubblika kritika (dan huwa relatat mal-komunikazzjonijiet, infrastruttura tal-enerġija jew tal-ilma indispensabbli biex jipprovdu oġġetti jew servizzi lill-pubbliku ġenerali) minn attentati biex jiddiżattivaw jew disturb intenzjonat tiegħu;
- (c) li timpedixxi lil xi Parti milli tieġu xi tip ta' azzjoni biex iżzomm il-paċi u s-sigurtà internazzjonali.

ARTIKOLU 16.12

Żvelar ta' Informazzjoni

1. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jinftiehem bħala li jirrikjedi lil xi Parti tipprovdi informazzjoni kunfidenzjali, li l-iżvelar tagħha jista' jxekkel l-infurzar tal-liġi, inkella jkun kontra l-interessi pubbliċi, jew jippreġudika l-interessi kummerċjali legittimi ta' impriżi partikolari, kemm jekk pubbliċi kif ukoll privati.
2. Meta Parti tippreżenta informazzjoni lill-Kumitat għall-Kummerċ jew lil kumitati speċjalizzati li hija kkunsidrata bħala kunfidenzjali skont il-liġijiet u r-regolamenti tagħha, il-Parti l-oħra għandha tittratta dik l-informazzjoni bħala kunfidenzjali, sakemm il-parti li ssottmettietha ma tiftiehmex mod ieħor.

ARTIKOLU 16.13

Dhul fis-Sehh

1. Dan il-Ftehim għandu jiġi approvat mill-Partijiet skont il-proċeduri tagħhom stess.
2. Dan il-Ftehim għandu jidhol fis-sehh fl-ewwel jum tat-tieni xahar wara d-data li fiha l-Partijiet jagħmlu skambju ta' notifiċi bil-miktub li jiċċertifikaw li huma lestew ir-rekwiżiti u l-proċeduri legali applikabbli rispettivi għad-dhul fis-sehh ta' dan il-Ftehim. Il-Partijiet jistgħu jiftiehmha dwar data oħra.

3. In-notifiki għandhom jintbagħtu lis-Segretarju Ġenerali tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea u lid-Direttur, id-Divizjoni tal-Amerika ta' Fuq u l-Ewropa, il-Ministeru tal-Kummerċ u l-Industrija ta' Singapore, jew lis-suċċessuri rispettivi tagħhom.

ARTIKOLU 16.14

Terminu

1. Dan il-Ftehim għandu jkun validu għal perjodu taż-żmien mhux definit.
2. Parti tista' tavża lill-Parti l-oħra bil-miktub li hija jkun beħsiebha twaqqaf il-Ftehim.
3. Dan il-Ftehim għandu jintemm sitt xhur wara l-avviż skont il-paragrafu 2.
4. Fi żmien 30 jum minn meta jitwassal avviż skont il-paragrafu 2, kull Parti tista' titlob konsultazzjonijiet rigward jekk it-terminazzjoni ta' kwalunkwe dispożizzjoni ta' dan il-Ftehim jinhtieg li tidhol fis-seħh f'data aktar tard minn dik prevista fil-paragrafu 3. Tali konsultazzjonijiet għandhom jibdew fi żmien 30 jum mill-wasla ta' tali talba minn xi Parti

ARTIKOLU 16.15

Twettiq ta' Obbligi

Il-Partijiet għandhom jiehdu kwalunkwe miżura ġenerali jew speċifika li hija meħtieġa sabiex ikunu ssodisfati l-obbligi tagħhom taħt dan il-Ftehim. Huma għandhom jiżguraw li jintlaħqu l-għanijiet stabbiliti f'dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 16.16

Ebda Effett Dirett

Għal aktar ċertezza, xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jiġi interpretat bħala wiehed li jagħti xi drittijiet jew li jimponi xi obbligi fuq kwalunkwe persuna, minbarra dawk id-drittijiet u l-obbligi maħluqa bejn il-Partijiet skont id-dritt internazzjonali pubbliku.

ARTIKOLU 16.17

Annessi, Appendicijiet, Dikjarazzjonijiet Kongunti, Protokolli u Ftehim

L-Annessi, l-Appendiċi, id-Dikjarazzjonijiet Kongunti, il-Protokolli u l-Ftehim għal dan il-Ftehim għandhom jiffurmaw parti integrali minnu.

ARTIKOLU 16.18

Relazzjoni ma' Ftehimiet Ohra

1. Dan il-Ftehim għandu jkun parti integrali tar-relazzjonijiet ġenerali bejn l-Unjoni u l-Istati Membri tagħha, minn naħa waħda, u Singapore, min-naħa l-oħra, kif irregolat mill-Ftehim ta' Shubija u Kooperazzjoni, u għandu jifforma parti minn qafas istituzzjonali komuni. Dan jikkostitwixxi ftehim speċifiku li jagħti effett lid-dispożizzjonijiet kummerċjali tal-Ftehim ta' Shubija u Kooperazzjoni.
2. Għal aktar ċertezza, il-Partijiet jaqblu li xejn f'dan il-Ftehim ma jeħtieġ li huma jaġixxu b'mod li ma jkunx konsistenti mal-obbligi tagħhom skont il-Ftehim tad-WTO.

ARTIKOLU 16.19

Adeżjonijiet Futuri fl-Unjoni

1. L-Unjoni għandha tinnotifika lil Singapore mingħajr dewmien żejjed b'kwalunkwe talba għall-adeżjoni mal-Unjoni ta' pajjiż terz.
2. Matul in-negozjati bejn l-Unjoni u pajjiż kandidat li jkun irid jingħaqad magħha, l-Unjoni għandha tistinka biex:
 - (a) safejn possibbli, tipprovdi lil Singapore kwalunkwe informazzjoni li Singapore titlob rigward kwalunkwe kwistjoni koperta minn dan il-Ftehim; u

(b) tikkunsidra kull thassib espress minn Singapore.

3. L-Unjoni għandha tinforma lil Singapore mill-aktar fis possibbli dwar l-eżitu tan-negozjati ma' pajjiż kandidat għall-adeżjoni, u għandha tinnotifika lil Singapore bid-dhul fis-seħh ta' kwalunkwe adeżjoni mal-Unjoni.

4. Fil-kuntest tal-Kumitat għall-Kummerċ, u biżżejjed bil-quddiem mid-data tal-adeżjoni ta' pajjiż terz mal-Unjoni, il-Partijiet għandhom jeżaminaw l-effetti possibbli ta' din l-adeżjoni fuq dan il-Ftehim. Il-Partijiet jistgħu, permezz ta' deċiżjoni fil-Kumitat għall-Kummerċ, iwettqu kwalunkwe aġġustament jew arrangament ta' tranżizzjoni meħtieġ.

ARTIKOLU 16.20

Applikazzjoni Territorjali

1. Dan il-Ftehim għandu japplika:

(a) fir-rigward tal-Unjoni, għat-territorji li fihom japplikaw it-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea u t-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea u bil-kundizzjonijiet stipulati f'dawk it-Trattati; u

(b) fir-rigward ta' Singapore, lit-territorju tiegħu.

Ir-referenzi għal “territorju” f’dan il-Ftehim għandhom jiġu mifhuma f’dan is-sens, sakemm ma jkunx iddikjarat esplicitament mod ieħor.

2. Rigward dawk id-dispożizzjonijiet li jikkonċernaw it-trattament tariffarju tal-merkanzija, dan il-Ftehim għandu japplika wkoll għal dawk iż-żoni tat-territorju doganali tal-Unjoni li mhumex koperti mis-subparagrafu 1(a).

ARTIKOLU 16.21

Testi Awtentiċi

Dan il-Ftehim huwa mfassal duplikament bil-Bulgaru, biċ-Ĉek, biċ-Daniż, bl-Estonjan, bil-Finlandiż, bil-Franċiż, bil-Ġermaniż, bil-Grieg, bl-Ingliz, bil-Kroat, bil-Latvjan, bil-Litwan, bil-Malti, bin-Netherlandiż, bil-Pollakk, bil-Portugiż, bir-Rumen, bis-Slovakk, bis-Sloven, bl-Ispanjol, bl-Isvediż, bit-Taljan u bl-Ungeriz, b’kull test ugwalment awtentiku.

Magħmul fi ... fi ...

Għall-Unjoni Ewropea

Għar-Repubblika ta' Singapore

LISTA TA' ANNESSI, APPENDIĊIJET, DIKJARAZZJONIJIET KONGUNTI, PROTOKOLLI
U FEHINIET GĦAL DAN IL-FTEHIM

Annessi u Appendiċijiet tal-Kapitolu Tnejn

Anness 2-A Eliminazzjoni ta' Dazji Doganali

Appendiċi 2-A-1 Skeda Tariffarja tal-Unjoni

Appendiċi 2-A-2 Skeda Tariffarja ta' Singapore

Mehmuża mal-Appendiċi 2-A-2 Skeda tat-Tariffi tal-Unjoni Linji tariffarji

Anness 2-B Vetturi bil-Mutur u Parts tagħhom

Anness 2-C Prodotti Farmaċewtiċi u Apparat Mediku

Anness u Appendiċijiet tal-Kapitolu Erbgħa

Anness 4-A Elettronika

Appendiċi 4-A-1 Kamp ta' Applikazzjoni

Appendiċi 4-A-2 Kategoriji ta' Prodotti

Appendiċi 4-A-3 Definizzjonijiet

Annessi għal Kapitolu Hamsa

Anness 5-A Awtoritajiet kompetenti

Anness 5-B Rekwiżiti u Dispożizzjonijiet għall-Approvazzjoni ta'
Stabbilimenti tal-Prodotti li Ġejjin Mill-Annimali

Annessi u Appendiċijiet tal-Kapitolu Tmienja

Anness 8-A Skeda tal-Unjoni ta' Impenji Speċifiċi

Appendiċi 8-A-1 Skeda tal-Unjoni ta' Impenji Speċifiċi f'Konformità mal-
Artikolu 8.7 (Skeda ta' Impenji Speċifiċi)

Appendiċi 8-A-2 Skeda tal-Unjoni ta' Impenji Speċifiċi f'Konformità mal-
Artikolu 8.12 (Skeda ta' Impenji Speċifiċi)

Appendiċi 8-A-3 Skeda tal-Unjoni ta' Impenji Speċifiċi f'Konformità mal-
Artikolu 8.14 (Persunal Ewlieni u Apprendisti Gradwati) u 8.15 (Bejjiegħa ta' Servizzi
Kummerċjali)

Anness 8-B Skeda ta' Impenji Speċifiċi ta' Singapore

Appendiċi 8-B-1	Skeda ta' Impenji Speċifiċi ta' Singapore
Appendiċi 8-B-2 Servizzi Finanazjarji	Skeda ta' Impenji Speċifiċi ta' Singapore - Appendiċi dwar
Anness għall-Kapitolu Disgħa	
Anness 9-A dan il-Ftehim	Entitajiet Ċentrali li jagħmlu akkwist skont id-dispożizzjonijiet ta'
Anness 9-B	Entitajiet sub-ċentrali li jagħmlu akkwist skont id-
dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim	
Anness 9-C	Utilitajiet u entitajiet oħrajn li jagħmlu akkwist skont id-
dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim	
Anness 9-D	Merkanzija
Anness 9-E	Servizzi
Anness 9-F	Servizzi ta' Kostruzzjoni u Konċessjonijiet ta' Xogħlijiet
Anness 9-G	Noti Ġenerali u Derogi mid-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 9.4

Mezzi ta' Pubblikazzjoni

Sħubijiet Pubbliċi-Privati

Anness għall-Kapitolu Għaxra

Indikazzjonijiet Ġeografici fit-Territorju tal-Partijiet

Indikazzjonijiet Ġeografici Protetti

Anness għall-Kapitolu Hdax

Annessi għall-Kapitolu Erbatax

Regoli ta' Procedura għall-Arbitraġġ

Kodiċi ta' Kondotta għall-Arbitri u l-Medjaturi

Protokoll

metodi ta' kooperazzjoni amministrattiva (inklużi Annessi u Dikjarazzjonijiet Kongunti)

Ftehimiet

Il-Fehim 1 Rigward l-Artikolu 16.6 (Tassazzjoni)

Il-Fehim 2 Rigward ir-Remunerazzjoni tal-Arbitri

Il-Fehim 3 Dispożizzjonijiet Addizzjonali Relatati mad-Dwana

Il-Fehim 4 Rikonoxximent Reċiproku tal-Programmi ta' Operaturi Ekonomiċi
Awtorizzati (OAE)

Dikjarazzjoni Komuni

Dikjarazzjoni Komuni dwar l-Unjonijiet Doganali